

Strategia Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026-2036

Najpiękniejsza Gmina w Polsce

PROJEKT

Zlecniodawca:

Gmina Brzozie
Brzozie 50
87-313 Brzozie

Grinls

Autorzy:

Katarzyna Tomczak

Zofia Dzierżanowska

Marcelina Więcek

Natalia Kaczmarczyk

Magdalena Kmak

Michał Kozielski

Marzec 2026

Wykaz skrótów:

BDL – Bank Danych Lokalnych	np.- na przykład
BIP- Biuletyn Informacji Publicznej	nr- numer
CLC- CORINE Land Cover	OPPT- Obszar Prowadzenia Polityki Terytorialnej
DK- Droga Krajowa	os.- osoba
DPS- Domu Pomocy Społecznej	OSI- Obszary Strategicznej Interwencji
Dz. U.- Dziennik Ustaw	OSP- Ochotnicza Straż Pożarna
GEZ- Gminna Ewidencja Zabytków	OZE – Odnawialny Źródła Energii
GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	PIG-PIB - Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
GKRPA- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	PIT- Podatek dochodowy od osób fizycznych
GOPS- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	PKD - Polska Klasyfikacja Działalności
GUS – Główny Urząd Statystyczny	PKOB – Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych
GZWP- Główny Zbiornik Wód Podziemnych	PM 2,5 PM 10 - Rodzaje pyłów zawieszonych
IUNG-PIB - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy	PMŚ- Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)
JCWP - Jednolita część wód powierzchniowych	poz.-pozycja
JCWpd - Jednolita część wód podziemnych	PPSS- Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy
JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego	PSG- Polska Spółka Gazownictwa
KGW- Koło Gospodyń Wiejskich	PSZOK- Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
KRKGW- Krajowy Rejestr Kół Gospodyń Wiejskich	PZPR- Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym
KRS- Krajowy Rejestr Sądowy	QR – (skrót ang. Quick Response) Szybka odpowiedź
KSRG- Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy	REGON - Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
KSRR- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego	SOR- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
MOF- Miejski Obszar Funkcjonalny	SUiKZP - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
MPZP – Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	SWOT – (skrót ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) Mocne strony, Słabe strony, Szanse, Zagrożenia
MRP- Mapy Ryzyka Powodziowego	szt.- sztuka
MZP- Mapy Zagrożenia Powodziowego	UE – Unia Europejska
NFOŚiGW- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	UG- Urząd Gminy
NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia	WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NGA- Next-generation access	WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

Spis treści

1. WSTĘP DO DOKUMENTU STRATEGII	9
2. METODYKA OPRACOWANIA	11
3. HARMONOGRAM PRAC	12
4. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY BRZOSIE	16
5. DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ GMINY BRZOSIE.....	18
5.1 Wstęp do diagnozy	18
5.2. Społeczeństwo	20
5.2.1. Demografia.....	20
5.2.2. Opieka zdrowotna i społeczna	29
5.2.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	40
5.3. Kultura.....	45
5.4. Ochrona dziedzictwa narodowego.....	52
5.5. Szkolnictwo.....	55
6. Transport oraz infrastruktura sieciowa	63
6.2. Komunikacja	63
6.3. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	71
6.3.1. Wodociągi	71
6.3.2. Kanalizacja	71
6.4. Sieć gazowa.....	75
6.5. Energia elektryczna	79
6.6. Energia pochodząca z odnawialnych źródeł energii.	79
6.7. Sieć telekomunikacyjna	81
7. Gospodarka i rynek pracy	85
7.2. Mieszkalnictwo	98
7.3. Finanse Gminy	103
8. Środowisko	115
8.2. Środowisko Przyrodnicze	115
8.3. Zasoby wodne	119
8.3.1. Wody powierzchniowe	119
8.3.2. Wody podziemne	123
8.3.3. Główne zbiorniki wód podziemnych.....	126

8.4. Zagrożenie powodzią i suszami	127
8.5. Gospodarka odpadami.....	130
8.6. Powietrze atmosferyczne.....	134
9. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	138
6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI.....	147
7. ANALIZA SWOT	150
8. MISJA I WIZJA GMINY BRZOSIE	159
9. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU.....	160
10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	178
11. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	185
12. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	193
13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII.....	201
14. RAMY FINANSOWANIA I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	202

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Brzozie w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).....	20
Tabela 2. Ruch naturalny i wędrowniczy mieszkańców Gminy Brzozie w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).....	21
Tabela 3. Ruch naturalny i wędrowniczy mieszkańców Gminy Brzozie w 2024 roku na tle gmin z analizy porównawczej (stan ludności na dzień 31 grudnia 2024).....	22
Tabela 4. Ludność gmin powiatu brodnickiego w latach 2018-2024 wraz z powierzchnią (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).....	23
Tabela 5. Prognoza ludności gmin na lata 2024-2036 w powiecie brodnickim.	25
Tabela 6. Liczba rodzin objętych świadczeniami w Gminie Brzozie w latach 2021-2024.	32
Tabela 7. Liczba rodzin objętych świadczeniami w Gminie Brzozie w latach 2018-2024.	35
Tabela 8. Realizacja świadczeń społecznych w Gminie Brzozie w 2024 r.	36
Tabela 9. Liczba bibliotek w gminach z grupy analizy porównawczej w 2024 roku.	48
Tabela 10. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.....	49
Tabela 11. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.	50
Tabela 12. Obiekty wpisane do rejestru zabytków w Gminie Brzozie.	52
Tabela 13. Liczba dzieci uczęszczających do gminnych żłobków w Gminie Brzozie w latach szkolnych 2022/2023- 2025/2026.....	58
Tabela 14. Liczba uczniów, nauczycieli oraz etatów w szkołach podstawowych oraz przedszkolach prowadzonych przez Gminę Brzozie w latach szkolnych 2022/2023, 2023/2024 oraz 2024/2025.	59
Tabela 15. Liczba uczniów i nauczycieli w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Brzozie w latach szkolnych 2018/2019 - 2023/2024.	60
Tabela 16. Średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych Gminie Brzozie oraz powiecie brodnickim w latach 2019-2025.....	60
Tabela 17. Nawierzchnie dróg gminnych w granicach administracyjnych Gminy Brzozie – stan na dzień 31.12.2024r.	65
Tabela 18. Inwestycje drogowe w Gminie Brzozie w latach 2018-2024 r.	66

Tabela 19. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności w Gminie Brzozie w latach 2018-2024.....	71
Tabela 20. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności oraz długość sieci wodociągowej w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2018-2024.....	72
Tabela 21. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności w Gminie Brzozie w latach 2018-2024.....	75
Tabela 22. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności oraz długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2018-2024.....	76
Tabela 23. Liczba zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków oraz przyłączy sieci kanalizacyjnej w Gminie Brzozie w latach 2022-2024.....	77
Tabela 24. Dochody podatników Gminy Brzozie w latach 2015-2022 według źródeł dochodów.....	88
Tabela 25. Dochody podatników Gminy Brzozie według grup wiekowych w latach 2015-2022.....	89
Tabela 26. Podmioty Gospodarki Narodowej wpisane do rejestru REGON - Gmina Brzozie (2024 r.).....	90
Tabela 27. Nowo zarejestrowane podmioty w Gminie Brzozie w porównaniu do wyrejestrowanych w latach 2020-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.....	92
Tabela 28. Zestawienie zbiorcze bezrobocia w poszczególnych gminach w powiecie brodnickim.....	95
Tabela 29. Bezrobotni według gmin powiatu brodnickiego - stan na koniec 2023 roku.....	96
Tabela 30. Mienie komunalne Gminy Brzozie – stan na koniec 2024r.	99
Tabela 31. Wskaźniki dochodów podatkowych gmin na rok 2024	105
Tabela 32. Dochody własne Gminy Brzozie według źródeł w latach 2018-2024.....	106
Tabela 33. Udział wydatków bieżących i majątkowych Gminy Brzozie w latach 2018-2024.....	109
Tabela 34. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Gminie w latach 2018 - 2024..	111
Tabela 35. Stan zadłużenia Gminy Brzozie w latach 2018 - 2024.	112
Tabela 36. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy Brzozie w latach 2018 - 2024.	113
Tabela 37. Formy ochrony przyrody znajdujące się na terenie Gminy Brzozie.....	116
Tabela 38. Typy rzeźby terenu w Gminie Brzozie.....	118
Tabela 39. Jednolite części wód na obszarze Gminy Brzozie.	121
Tabela 40. Ocena stanu monitorowanych JCWP na obszarze Gminy Brzozie.....	122
Tabela 41. Ogólna charakterystyka JCWPd nr 39.	124
Tabela 42. Stan i ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd na obszarze Gminy Brzozie.....	124
Tabela 43. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m3] w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2018-2023.....	125
Tabela 44. Wykaz instalacji komunalnych do których trafiają odpady z obszaru Gminy Brzozie w 2025 roku.....	131
Tabela 45. Stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na obszarze Gminy Brzozie (koszt za osobę).....	132
Tabela 46. Informacja o wytworzonych odpadach komunalnych z terenu Gminy Brzozie w latach 2020 - 2024.....	132
Tabela 47. Roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej za rok 2024.....	135
Tabela 48. Wyniki ze stacji tła miejskiego w Brodnicy za rok 2024.....	136
Tabela 49. Statystyki pomiarów z czujników powietrza w Gminie Brzozie.....	136
Tabela 50. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Brzozie.....	140
Tabela 51. - Obowiązujące na terenie Gminy Brzozie MPZP.	142
Tabela 52. Wskaźnik wydanych pozwoleń na budowę oraz zgłoszeń budowy nowych obiektów budowlanych (PKOB 1 i 2) na 1000 ludności w latach 2018–2024 w Gminie Brzozie i gminach porównawczych.....	144
Tabela 53. Analiza SWOT dla Gminy Brzozie.....	150
Tabela 54. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Brzozie.....	161
Tabela 55. Cel strategiczny 1.- kierunki działań wraz z wskaźnikami	162
Tabela 56. Cel strategiczny 2.- kierunki działań wraz z wskaźnikami	169
Tabela 57. Cel strategiczny 3.- kierunki działań wraz z wskaźnikami	174
Tabela 58. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Gminy Brzozie z dokumentami wyższego rzędu.	194

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Brzozie w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).	20
Wykres 2. Liczba ludności w Gminie Brzozie według poszczególnych grup wiekowych w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).	21
Wykres 3. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z pytań z zakresu "opieka zdrowotna i bezpieczeństwo".	29
Wykres 4. Problemy społeczne, które według mieszkańców w istotny sposób dotyczą Gminy Brzozie.	33
Wykres 5. Wydatki Gminy Brzozie na pomoc społeczną w latach 2020-2024.	37
Wykres 6. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z pytań z zakresu "kultura i edukacja"	45
Wykres 7. Biblioteki publiczne na 10 tys. Ludności w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.	49
Wykres 8. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z pytań z zakresu „komunikacja”.	63
Wykres 9. Łączna długość wyremontowanych dróg w Gminie Brzozie w latach 2020-2024.	66
Wykres 10. Liczba przyłączy sieci wodociągowej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w Gminie Brzozie w latach 2018-2024.	73
Wykres 11. Liczba awarii sieci wodociągowej w Gminie Brzozie w latach 2020-2024.	74
Wykres 12. Przyłącza do sieci kanalizacyjnej w Gminie Brzozie w latach 2018-2024.	77
Wykres 13. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z pytań z zakresu „informacje o działaniach samorządu oraz rynek pracy”.	85
Wykres 14. Aktywność ekonomiczna mieszkańców Gminy Brzozie.	86
Wykres 15. Podatnicy według źródeł dochodu w latach 2015-2022 w Gminie Brzozie.	87
Wykres 16. Ocena potencjału rozwojowego branż gospodarczych w Gminie Brzozie według opinii społeczeństwa.	93
Wykres 17. Średnia ocena profili rozwoju, na których Gmina Brzozie powinna się skupić do 2036 roku, według oceny społeczeństwa.	93
Wykres 18. Stan bezrobocia w Gminie Brzozie w latach 2015-2024.	97
Wykres 19. Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców w Gminie Brzozie w latach 2018-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.	100
Wykres 20. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w latach 2018-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.	101
Wykres 21. Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w latach 2018-2023 na tle gmin z analizy porównawczej.	101
Wykres 22 Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu, przeciętna liczba osób w GD oraz przeciętna liczba osób przypadająca na 1 izbę w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w roku 2021. .	102
Wykres 23. Dochody ogółem Gminy Brzozie w latach 2018-2024.	103
Wykres 24. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Brzozie na tle dochodu ogółem wszystkich gmin powiatu brodnickiego w latach 2018-2024.	104
Wykres 25 Struktura dochodów w Gminie Brzozie w latach 2018 - 2024.	105
Wykres 26. Wydatki ogółem Gminy Brzozie w latach 2018 - 2024.	108
Wykres 27. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Brzozie na tle wydatków ogółem wszystkich gmin powiatu brodnickiego w latach 2018-2024.	108
Wykres 28. Wykonanie budżetu Gminy Brzozie w latach 2018-2024 oraz występowanie nadwyżki operacyjnej.	112
Wykres 29. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z pytań z zakresu „środowisko”.	115
Wykres 30. Udział procentowy powierzchni terenów zieleni urządzonej w powierzchni Gminy Brzozie oraz w gminach z analizy porównawczej w latach 2018-2023.	118
 Rysunek 1. Plakat promujący udział w badaniu ankietowym dla mieszkańców.	13
Rysunek 2. Profil ankietowanych według danych podstawowych.	14
Rysunek 3. Położenie gminy na tle powiatu i województwa	16
Rysunek 4. Położenie Gminy Brzozie na tle gmin z powiatu brodnickiego.	17
Rysunek 5. Mapa lokalizacji gmin z grupy analizy porównawczej.	19
Rysunek 6. Frekwencja w wyborach do Sejmu w 2023 r.	26
Rysunek 7. Frekwencja w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025r. w pierwszym głosowaniu.	27

Rysunek 8. Sołectwa według opinii mieszkańców, które są najbardziej zagrożone marginalizacją oraz występują w nich problemy społeczno-gospodarcze, tj. ubóstwo, bezrobocie itp.	33
Rysunek 9. Sieć dróg na terenie Gminy Brzozie.	64
Rysunek 10. Dostępność czasowa Torunia w 2016 r.	65
Rysunek 11. Zasięg objęcia Gminy Brzozie infrastrukturą wodno-kanalizacyjną.	71
Rysunek 12. Przebieg linii elektroenergetycznych na terenie Gminy Brzozie.	80
Rysunek 13. Rozmieszczenie bazowych stacji sieci telefonii komórkowej na terenie Gminy Brzozie.	83
Rysunek 14. Przyjeżdżający i wyjeżdżający do pracy w Gminie Brzozie.	94
Rysunek 15. Tereny leśne i zadrzewione w Gminie Brzozie.	116
Rysunek 16. Lokalizacja form ochrony przyrody na terenie Gminy Brzozie.	117
Rysunek 17. Zlewnie JCWP RW na obszarze Gminy Brzozie.	120
Rysunek 18. Zlewnie JCWP LW na obszarze Gminy Brzozie.	121
Rysunek 19. Zasięg JCWPd względem obszaru Gminy Brzozie.	123
Rysunek 20. Położenie Gminy Brzozie na tle GZWP.	126
Rysunek 21. Obszary zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Brzozie.	128
Rysunek 22. Obszary zagrożone podtopieniami od wód gruntowych na terenie Gminy Brzozie.	128
Rysunek 23. Ocena zagrożenia suszą na terenie Gminy Brzozie.	129
Rysunek 24. Podział województwa kujawsko-pomorskiego na strefy oceny jakości powietrza oraz lokalizacja Gminy Brzozie.	134
Rysunek 25. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Brzozie.	139
Rysunek 26. Mapa pokrycia terenu Gminy Brzozie.	140
Rysunek 27. Zasięg MPZP na terenie Gminy Brzozie.	143
Rysunek 28. OSI gminy o negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej.	148
Rysunek 29. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030.	148
Zdjęcie 1. Karty pracy oraz mapy udostępnione mieszkańcom w trakcie spotkania.	15
Zdjęcie 2. Park Dinozaurów w Brzoziu.	51
Zdjęcie 3. Bike Park w Brzoziu.	69
Załącznik 1. Tabela ewaluacyjna do Strategii Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026-2036.	203

1. WSTĘP DO DOKUMENTU STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026–2036 (dalej zwana „Strategią”) stanowi formalny dokument określający cele strategiczne oraz kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego Gminy Brzozie w perspektywie najbliższych dziesięciu lat. Głównym celem opracowania Strategii jest wyznaczenie kierunków polityki rozwoju gminy oraz zapewnienie ciągłości ich realizacji w kolejnych latach.

Główna analiza warunków życia w gminie, przeprowadzona w trakcie prac nad dokumentem, wpływa zarówno na skuteczność zarządzania jednostką terytorialną, jak i umożliwia skuteczne wnioskowanie o środki zewnętrzne, niezbędne do realizacji kluczowych inwestycji. Strategia jest dokumentem komplementarnym wobec innych lokalnych dokumentów planistycznych i strategicznych, obowiązujących na terenie Gminy Brzozie. Znacząca rola Strategii związana jest również z jej wymiarem integracyjnym, wynikającym z:

- ✓ integracji lokalnej wspólnoty samorządowej wokół procesu formułowania Strategii i jej realizacji,
- ✓ otwarcia pola publicznej dyskusji i budowy kompromisu wśród lokalnej społeczności wokół kierunków rozwoju,
- ✓ utworzenia podstawy do weryfikacji wypracowanych wspólnie założeń,
- ✓ stworzenia możliwości do wspólnego poznawania i doskonalenia procesu zarządzania rozwojem lokalnym.

Założenia strategiczne zostały wypracowane podczas spotkań Zespołu Strategicznego, powołanego przez władze gminy, kierowników poszczególnych wydziałów Urzędu Gminy oraz wykonawców dokumentu. Integralną częścią Strategii Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026–2036 jest szczegółowy rozdział diagnozy, zawierający pogłębioną analizę stanu społecznego, gospodarczego oraz zagospodarowania przestrzennego gminy, opartą na metodzie tzw. „desk-research”. W diagnozie zaprezentowano również wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców.

Dokument został sporządzony zgodnie z art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2025 poz. 1153) z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz. 198). Wśród czynników, determinujących potrzebę stworzenia Strategii należy wymienić:

1. Adaptacja polityki rozwoju do zmiennych uwarunkowań społecznych i gospodarczych w gminie i jej otoczeniu. Szereg poważnych przeobrażeń, jak np.: ogólnoświatowa pandemia wirusa COVID-19, otwarty konflikt zbrojny na Ukrainie i wynikających z nich zmian trendów demograficznych czy rosnące dysproporcje w rozwoju Jednostek Samorządu Terytorialnego, wpływające bezpośrednio na sytuację Gminy Brzozie. Strategia Rozwoju Gminy Brzozie, powinna określać konkretne cele strategiczne i kierunki interwencji, dostosowane do problemów i wyzwań stojących przed samorządem.
2. Dostosowanie Strategii Rozwoju Gminy Brzozie do zmian wprowadzonych ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 15 lipca 2020, które wskazują, iż m.in. dokument Strategii powinien posiadać cele strategiczne oraz kierunki interwencji skorelowane z dokumentami na poziomie powiatu, województwa i kraju. Ponadto

wprowadzone zmiany determinują szereg regulacji jakimi zostają poddane strategię rozwoju. Zapisy ustawy ustalają jednolity charakter i zakres tworzenia nowych dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym.

3. Skorelowanie działań i czasu obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Brzozie z horyzontem czasowym nowego długofalowego budżetu Unii Europejskiej, tj. okresu obejmującego w całości kolejną perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz kolejną perspektywę finansową na lata 2028-2035.

Niniejszy dokument będzie nadrzędnym względem dokumentów sektorowych obszaru Gminy Brzozie, jednocześnie będzie spójny z dokumentami wyższego rzędu:

- ✓ Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- ✓ Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR),
- ✓ Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- ✓ Narodową Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- ✓ Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku- Strategia Przyspieszenia 2030+,
- ✓ Strategią Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030,
- ✓ Strategią terytorialną Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy,
- ✓ Strategią terytorialną Partnerstwa „Wspieramy rozwój naszych małych ojczyzn”,
- ✓ Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- ✓ Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP),
- ✓ Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, opracowywanym na poziomie krajowym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie,
- ✓ Polityką ekologiczną Państwa 2030.

Strategia wyznacza ramy dla planów i programów sektorowych Gminy Brzozie, powstających podczas jej obowiązywania. Strategia dostarcza również informacje oraz założenia rozwojowe gminnemu Planu Ogólnemu, który zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2025 r. poz. 680), staje się obligatoryjnym aktem prawa miejscowego.

Ponadto w trakcie prac nad Strategią Zespół ds. Strategii przeanalizował poniższe akty prawne pod kątem powiązania z celami i kierunkami rozwoju opisanymi w Strategii:

- ✓ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz.198),
- ✓ Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2024 poz. 862),
- ✓ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2024 poz. 1717),
- ✓ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2025 poz. 1153)
- ✓ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2025 r. poz. 680),
- ✓ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz.1080),
- ✓ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2024 poz.1940),
- ✓ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2025 poz.1214),
- ✓ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2024 poz.278),

2. METODYKA OPRACOWANIA

Stworzenie pełnowartościowego opracowania, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy, wymaga współtworzenia dokumentu z zewnętrznymi ekspertami, przy partnerskim udziale pracowników i przedstawicieli urzędu gminy. Należy przeprowadzić analizy statystyczne i strategiczne na podstawie danych zebranych od lokalnych grup interesariuszy. Taka metoda może zostać określona jako partycypacyjno-ekspercka.

Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Brzozie rozpoczęto zatem od przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej gminy metodą porównawczą tzw. „benchmarkingu”. Metoda ta pozwala przedstawić gminę w szerszym kontekście i porównać ją do gmin o podobny charakterze, a także skorelować z wskaźnikami powiatowymi w rozpatrywanych obszarach. W niniejszej diagnozie przyjęto tło porównawcze, uwzględniając gminy o zbliżonych uwarunkowaniach i kluczowych czynnikach rozwojowych. Do analizy wybrano gminy wiejskie Bobrowo, Nowinka, Przykona oraz Wieczfnia Kościelna – położone w pobliżu miast na prawach powiatu oraz posiadających fragmenty dróg krajowych na swoim terenie.

Przy opracowywaniu Strategii wykorzystano dane zgromadzone w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL-GUS), analizy i raporty stanu środowiska publikowane przez WIOŚ, GIOŚ, WFOŚiGW, sprawozdania z gospodarki odpadami, Programu Ochrony Środowiska, a także opracowania planistyczne Gminy Brzozie (Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego- SUiKP, Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego), dokumenty programowe (Program Ochrony Środowiska, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii) oraz sprawozdania jednostek organizacyjnych Gminy (Biblioteka Publiczna, szkoły, GOPS itp.). Wykorzystane zostały również dane, przygotowane przez poszczególne wydziały Urzędu Gminy w Brzoziu oraz informacje z Raportów o stanie Gminy Brzozie.

Kompleksowe podejście, będące cechą planowania strategicznego powoduje, że realizacja tak określonej Strategii jest wspólnym zadaniem władz samorządowych i wszystkich partnerów społeczno-gospodarczych działających na terenie gminy, tj. jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, prywatne podmioty gospodarcze i mieszkańców.

Udział mieszkańców stanowi kluczowy element tworzenia Strategii, dlatego ustawodawca zobowiązuje samorząd do partycypacji w tym procesie. W efekcie dokument został nie tylko poddany opiniowaniu przez społeczność lokalną, ale również wzbogacony o założenia wypracowane podczas konstruktywnych spotkań warsztatowych. W rozdziałach diagnozy zamieszczono wyniki badania ankietowego, a wnioski wynikające z odpowiedzi mieszkańców zostały odpowiednio oznaczone (czerwoną strzałką- ➡). Wnioski, zarówno z wypowiedzi mieszkańców, jak i te oparte na danych wynikających z diagnozy, można podzielić na trzy obszary:

I. Społeczny

Wnioski z diagnozy obszaru społecznego zostały opracowane na podstawie analizy kluczowych obszarów związanych bezpośrednio z mieszkańcami, obejmujących m.in. strukturę demograficzną, jakość oraz dostępność usług publicznych, takich jak edukacja, pomoc społeczna oraz opieka zdrowotna.

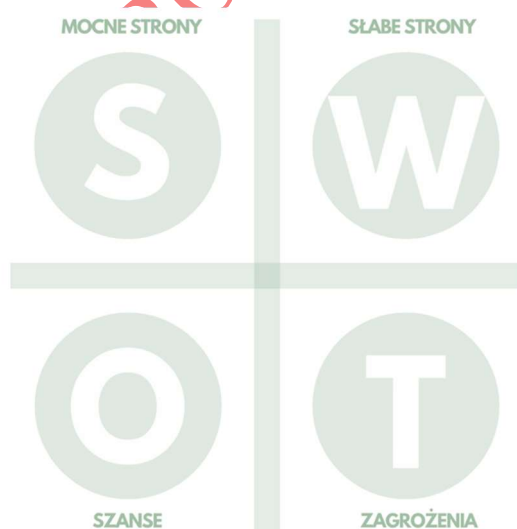
II. Gospodarczy

W obszarze gospodarczym wnioski zostały sformułowane na podstawie analizy lokalnej gospodarki oraz rynku pracy. Dodatkowo, w ramach tego obszaru, dokonano oceny budżetów gminy oraz zaplanowanych inwestycji.

III. Przestrzenny

Wnioski dotyczące obszaru przestrzennego obejmują zagadnienia związane z warunkami życia w Gminie, w tym z zagospodarowaniem przestrzennym.

W oparciu o wyciągnięte wnioski stworzono analizę SWOT (skrót pierwszych liter angielskich: S Strengths – mocne strony, W Weaknesses – słabe strony, O Opportunities – szanse, T Threats – zagrożenia), identyfikującą mocne strony gminy oraz obszary problemowe, a także przedstawiającą działania, które powinny wpłynąć na ograniczenie problemów i zagrożeń, jakie mogą nastąpić w wyniku braku realizacji wyznaczonych działań.

Pozyskane dane ilościowe i jakościowe, wyniki badania oraz rezultaty osiągnięte podczas spotkań warsztatowo-konsultacyjnych pozwoliły na wypracowanie obrazu jednostki, celów jej istnienia i działań, jakie wypełnia, które zawarte zostały w wizji i misji Gminy Brzozie.

Kierując się wyznaczonymi silnymi i słabymi stronami oraz szansami i zagrożeniami, wyznaczono ostatecznie cele i kierunki rozwoju, spójne z zapisami celów zawartych w dokumentach wyższego szczebla – krajowych, wojewódzkich i powiatowych. We wskazanych celach strategicznych uwzględniono zapisy wieloletniego planu finansowego, dochody i wydatki gminy oraz potencjał społeczny i gospodarczy.

3. HARMONOGRAM PRAC

Prace nad Strategią zainicjowano w maju 2025 roku. Rada Gminy Brzozie podjęła uchwałę NR XI/76/2025 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026-2036 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Brzozie rozpoczął się od przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej gminy. W sierpniu 2025 roku odbyły się pierwsze warsztaty z udziałem zespołu strategicznego, złożonego z pracowników urzędu, podczas których omówiono kluczowe problemy występujące na terenie Gminy Brzozie. Diagnozę pogłębiono badaniem ankietowym dotyczącym zarówno tworzenia dokumentu Strategii Rozwoju Gminy jak również Gminnego Programu Rewitalizacji. Mieszkańcy gminy mieli możliwość wypełnienia ankiety za pomocą kwestionariusza online, dostępnego na stronie internetowej Urzędu Gminy, a także poprzez zeskanowanie kodu QR umieszczonego na plakatach, które zostały rozdyskrebowane na terenie gminy (Rysunek 1.). Ankiety były dostępne również w formie papierowej i zostały udostępnione w budynku Urzędu Gminy.

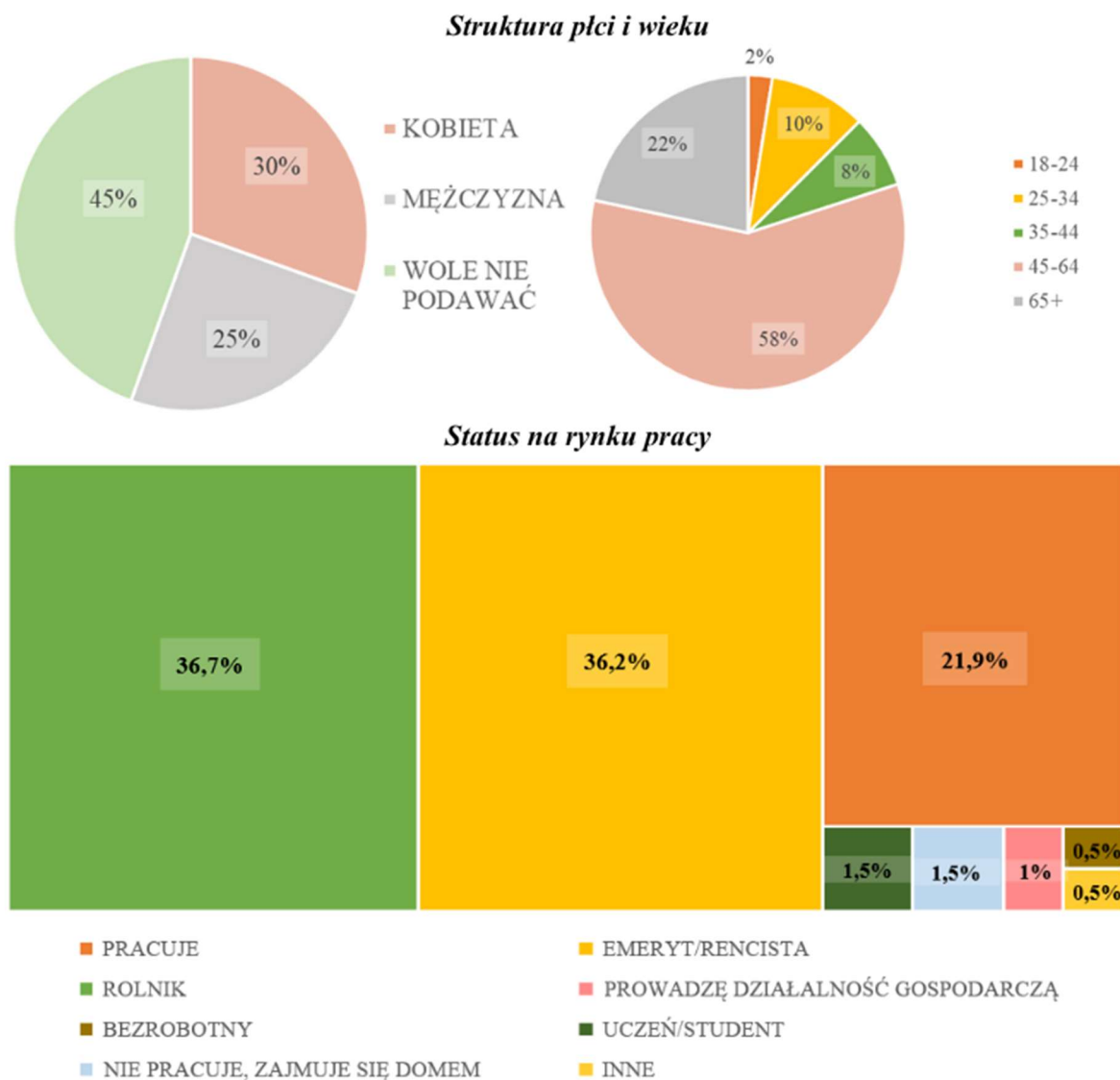
Rysunek 1. Plakat promujący udział w badaniu ankietowym dla mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne.

Ankietę łącznie wypełniło 128 respondentów. Wyniki badania zostały przedstawione na wykresach w części diagnostycznej, w odpowiednich rozdziałach tematycznych. Należy również zauważyć, że osoby wypełniające ankietę często odnosiły się nie tylko do własnych doświadczeń, lecz także do sytuacji i opinii członków swojej rodziny – rodziców, dzieci czy rodzeństwa. Dlatego też oszacowano, że rzeczywisty zasięg badania mógł obejmować nawet około 640 osób. Profil ankietowanych według danych podstawowych przedstawiono na Rysunku 2.

Rysunek 2. Profil ankietowanych według danych podstawowych.

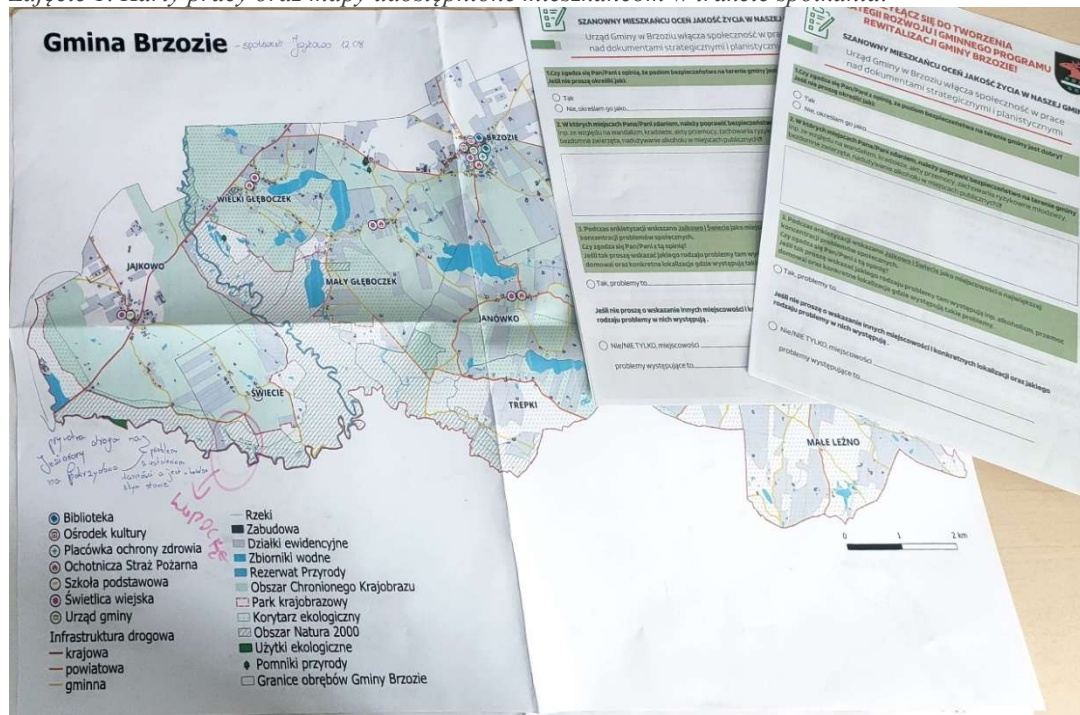
Źródło: Badanie ankietowe, 2025.

Do opracowania diagnozy przyczyniły się również merytoryczne spotkania z Radą Gminy oraz mieszkańcami, które pozwoliły na uwzględnienie lokalnych potrzeb i oczekiwań społeczności. Zorganizowano trzy spotkania warsztatowo-konsultacyjne z mieszkańcami w dniach 11 oraz 12 sierpnia 2025 roku, w budynkach świetlic wiejskich w Brzoziu, Wielkim Leźnie oraz budynku Szkoły Podstawowej w Jajkowie. Pierwsza część spotkania została poświęcona zagadnieniom teoretycznym. Mieszkańcom przybliżono definicję oraz znaczenie Strategii Rozwoju Gminy oraz Gminnego Programu rewitalizacji jako kluczowego dokumentu planistycznego. Następnie omówiono najnowsze zmiany w przepisach dotyczących planowania przestrzennego i strategicznego, podkreślając rolę modelu funkcjonalno-przestrzennego oraz kierunków rozwoju gminy jako podstawowych elementów strategii. Następnie przystąpiono do części warsztatowej, która zaowocowała merytoryczną dyskusją o działaniach jakie powinny zostać podjęte w pierwszej kolejności, aby poprawić komfort życia mieszkańców Gminy Brzozie (Zdjęcie 1.).

W dniu 19 września 2025 roku odbyło się spotkanie warsztatowe z Radą Gminy w sali konferencyjnej budynku Urzędu Gminy. Spotkania warsztatowe z lokalnymi przedstawicielami

były szczególnie ważne, ponieważ umożliwiły porównanie rezultatów badania ankietowego z intencjami oraz planami organu wykonawczego i uchwałodawczego z poglądami mieszkańców uczestniczącymi w spotkaniu konsultacyjnym. Istotnym elementem spotkania z Radą Gminy była część warsztatowa, podczas której uczestnicy otrzymali karty pracy, zawierające analizę SWOT oraz pytania dotyczące dalszego rozwoju Gminy Brzozie

Zdjęcie 1. Karty pracy oraz mapy udostępnione mieszkańcom w trakcie spotkania.

Źródło: zdjęcie własne

Na podstawie zgromadzonych danych sporządzono pogłębioną diagnozę stanu społeczno-gospodarczego, edukacyjnego, technicznego, ochrony środowiska i bezpieczeństwa na terenie Gminy Brzozie. Wyznaczono obszary problemowe i określono cele strategiczne, do których przypisano cele operacyjne oraz wyznaczono działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie wyznaczonych celów. W październiku 2025 roku zaprezentowano najważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy obszaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Następnie skonsultowano wypracowane założenia programowe, funkcjonalno-przestrzenne oraz wdrożeniowe z Zespołem Strategicznym oraz mieszkańcami. W grudniu 2025 roku przekazano projekt Strategii Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026 – 2036 do konsultacji z sąsiednimi gminami, właściwym Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu. Projekt Strategii udostępniono również do konsultacji społecznych z prośbą o zapoznanie się i przekazanie uwag. Następnie po otrzymaniu opinii oraz uwag z konsultacji dokonano ewaluacji trafności Strategii. Ostateczna wersja dokumentu uwzględnia opinię wszystkich wyżej wymienionych interesariuszy.

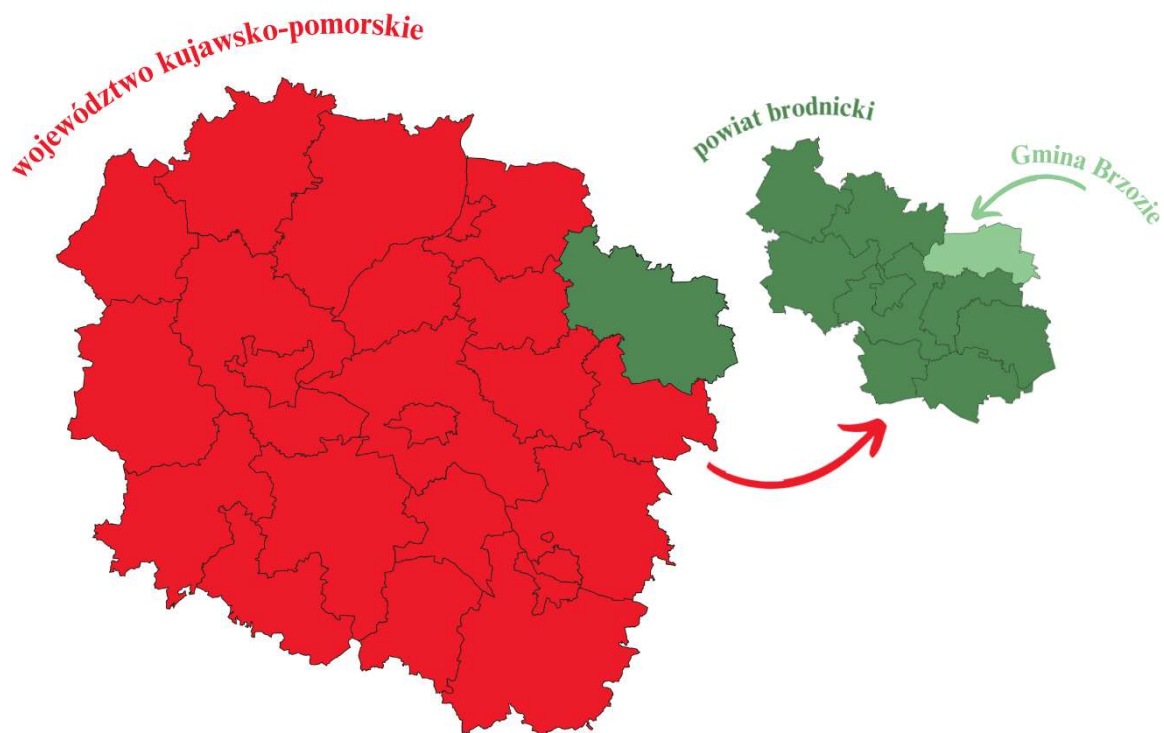
Prace nad dokumentem były okazją do dialogu z partnerami z sektora społecznego, gospodarczego i publicznego. Przedstawiciele różnych środowisk z pełnym zaangażowaniem podchodzili do wypracowania Strategii. Planowanie i wdrażanie w sposób aktywnie włączający wszystkich interesariuszy daje szansę świadomego wpływu na długookresowe procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze i przestrzenne. Pozwala to na stopniowe wprowadzanie zaprojektowanego w Strategii scenariusza celów.

4. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY BRZOSIE

Gmina Brzozie jest gminą wiejską, położoną w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego (Rysunek 3.). Łączna powierzchnia jednostki wynosi około 94 km². Gmina, wraz z 9 innymi gminami, tworzy powiat brodnicki i usytuowana jest w jego wschodniej części (Rysunek 4.). W skład Gminy Brzozie wchodzi 11 sołectw (Jajkowo, Świecie, Wielki Głębocek, Mały Głębocek, Brzozie, Janówko, Trepki, Sugajno, Zembrze, Wielkie Leżno, Małe Leżno).

Centralnym ośrodkiem gminy jest miejscowość Brzozie, położona około 19 km od Brodnicy – siedziby władz powiatowych – z którą łączy ją droga krajowa nr 15. To właśnie w Brzoziu koncentrują się funkcje administracyjne, społeczne oraz gospodarcze, czyniąc je główną siedzibą gminy i najważniejszym punktem organizacyjnym w jej strukturze osadniczej. Pozostałe miejscowości mają charakter mniejszych jednostek wiejskich, pełniących głównie funkcje rolnicze, mieszkaniowe oraz turystyczne, co nadaje gminie wyraźnie rozproszony układ przestrzenny. Gminę zamieszkuje stosunkowo niewielka liczba osób w grudniu 2024 roku zamieszkiwało ją 3 802 osoby.

Rysunek 3. Położenie gminy na tle powiatu i województwa

źródło: Opracowanie własne.

Gmina Brzozie graniczy:

- ✓ od północy z Gminą Kurzętnik a od północnego-wschodu z Gminą Grodziczno i Gminą Lidzbark leżącymi w województwie warmińsko- mazurskim,
- ✓ od południa Gminą Bartniczka,
- ✓ od wschodu z Gminą wiejską Brodnicą,
- ✓ od zachodu z Gminą Zbiczno.

Rysunek 4. Położenie Gminy Brzozie na tle gmin z powiatu brodnickiego.

Źródło: Opracowanie własne.

Powierzchnia gminy ma zdecydowanie rolniczy charakter – dominują grunty orne, które stanowią podstawę lokalnej gospodarki i determinują użytkowanie przestrzeni. Według danych z Ewidencji Gruntów i Budynków grunty orne zajmują powierzchnię około 5671 ha, co stanowi 60,44% całkowitej powierzchni gminy. Grunty leśne oraz tereny zadrzewione i zakrzewione stanowiły 1401,61 ha, czyli 14,94 % powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów zabudowanych wynosiła około 253 ha, a drogi oraz tereny przeznaczone pod budowę dróg publicznych zajmowały 202 ha. Z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze Gminy Brzozie i liczne zbiorniki wodne na jej terenie istotny udział w strukturze przestrzennej gminy stanowią również grunty pod wodami – wody płynące i stojące, wraz z rowami melioracyjnymi i stawami, zajmują łącznie 461 ha (4,91%).

Obszar gminy wyróżnia się znacznymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Przez jej teren przepływają rzeki Drwęca oraz jej dwa dopływy Brynica oraz Sugajnica. Na terenie gminy znajdują się również liczne jeziora, które pełnią istotną rolę ekologiczną, a zarazem stanowią ważny potencjał dla rozwoju turystyki i rekreacji. Niezwykle istotną cechą przestrzeni gminy jest także fakt, że znaczna część jej powierzchni objęta jest formami ochrony przyrody. Podkreśla to wyjątkowe wartości środowiskowe i krajobrazowe tego obszaru. Pod względem regionalizacji fizycznogeograficznej Polski, według podziału A. Richlinga, J. Solona i współautorów Regionalnej geografii fizycznej Polski 2021, obszar Gminy Brzozie leży w granicach makroregionu Pojezierze ChełmińskoDobrzyńskie oraz w granicach mezoregionów: Pojezierze Brodnickie, Dolina Drwęcy, Pojezierze Dobrzyńskie oraz Garb Lubawski.

5. DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ GMINY BRZOSIE

5.1. Wstęp do diagnozy

Diagnoza stanowi punkt wyjścia przy definiowaniu celów i priorytetów Strategii Rozwoju Gminy. Dzięki niej możliwe jest określenie potencjałów, problemów oraz wyzwań, z jakimi gmina musi się zmierzyć, a także wskazanie priorytetów działań rozwojowych. W niniejszej diagnozie do Strategii Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026-2036, w celu lepszego zobrazowania sytuacji przestrzennej, gospodarczej oraz rozwojowej Gminy Brzozie zastosowano metodykę analizy porównawczej. Polega ona na zestawieniu jednostek administracyjnych podobnych pod względem położenia, struktury i stopnia rozwoju. Uwzględniając kluczowe czynniki rozwojowe, wybrano do analizy gminy wiejskie, które charakteryzują się zbliżoną strukturą osadniczą i demograficzną, a także są położone w pobliżu miast na prawach powiatu oraz posiadają fragment drogi krajowej na swoim terenie. W zestawieniu znalazły się: Gmina Bobrowo, Gmina Nowinka, Gmina Przykona oraz Gmina Wieczfnia Kościelna (Rysunek 5.). Szczególnie istotny dla analizy jest wybór Gminy Bobrowo – jednostki należącej do tego samego powiatu co Gmina Brzozie – co pozwala na lepsze zobrazowanie pozycji gminy w lokalnym układzie odniesienia. Analiza poprzez porównanie pozwala na ocenę stopnia ich rozwoju we wszystkich obszarach. Dodatkowo umożliwia wskazanie wspólnych cech oraz różnic między badanymi gminami, a w rezultacie wyciągane są wnioski o tym, które czynniki wpływają na rozwój danej jednostki, a które stanowią wyzwania. Poszczególne aspekty są także porównywane w skali całego powiatu brodnickiego. Umożliwia to lepsze zrozumienie pozycji poszczególnych czynników w szerszym kontekście regionalnym, ułatwiając tym samym identyfikowanie miejscowych wyzwań i potencjałów.

Rysunek 5. Mapa lokalizacji gmin z grupy analizy porównawczej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDOT10k oraz dane.gov.pl.

5.2. Społeczeństwo

5.2.1. Demografia

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku, liczba ludności Gminy Brzozie wynosiła 3 802 osoby, przy średniej gęstości zaludnienia 40 mieszkańców na km². Dane liczbowe odnoszące się do szczegółowej liczby mieszkańców w gminie w latach 2018-2024 przedstawiono w Tabeli 1. poniżej.

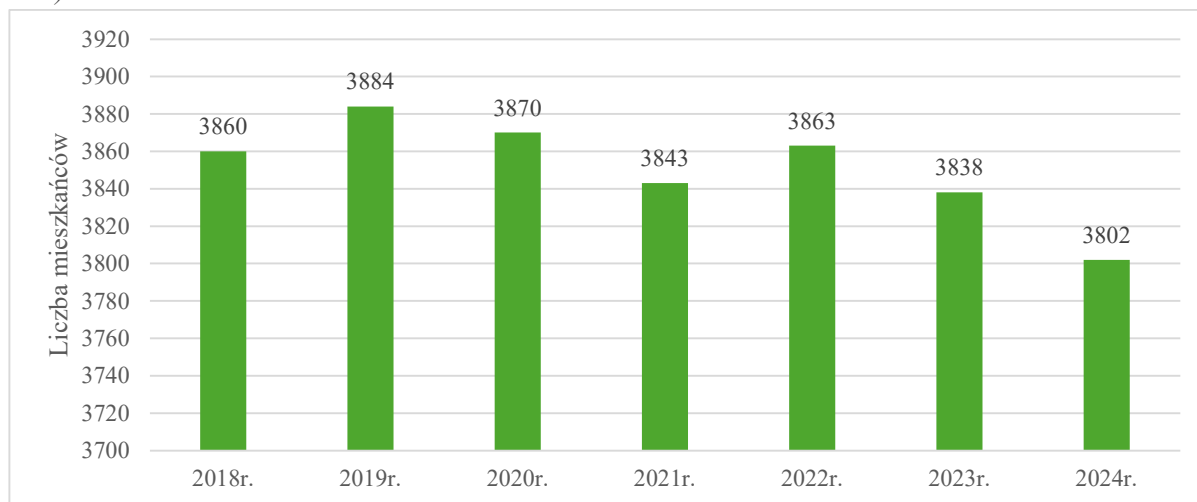
Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Brzozie w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

	Liczba mieszkańców Gminy Brzozie							bilans
	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	
Liczba mieszkańców ogółem	3 860	3 884	3 870	3 843	3 863	3 838	3802	- 58
Kobiety	1 888	1 901	1 903	1 891	1 902	1 890	1870	- 18
Mężczyźni	1 972	1 983	1 967	1 952	1 961	1 948	1932	- 40
Wiek przedprodukcyjny (do 17 lat włącznie)	904	918	907	883	895	888	867	- 37
Wiek produkcyjny (kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni w wieku 18-64 lat)	2 385	2 361	2 339	2 340	2 317	2 283	2 253	- 132
Wiek poprodukcyjny (kobiety powyżej 60 lat, mężczyźni powyżej 65 lat)	571	605	624	620	651	667	682	+ 111

Źródło: Statystyka mieszkańców wg wieku i płci - Urząd Gminy Brzozie.

Na przestrzeni analizowanych lat Gmina Brzozie odnotowuje trend spadku liczby mieszkańców. W porównaniu do roku 2018, populacja w 2024 roku zmniejszyła się o 58 osób, co oznacza spadek o około 1,5%. Zmiana ta stanowi sygnał alarmowy wskazujący na stopniowy odpływ ludności na przestrzeni lat. Utrata mieszkańców może mieć długofalowe konsekwencje dla funkcjonowania gminy – zarówno pod względem społecznym, jak i ekonomicznym. Spadek liczby mieszkańców w małych gminach może wynikać z migracji do większych miast oraz ujemnego przyrostu naturalnego. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności przedstawiono na Wykresie 1.

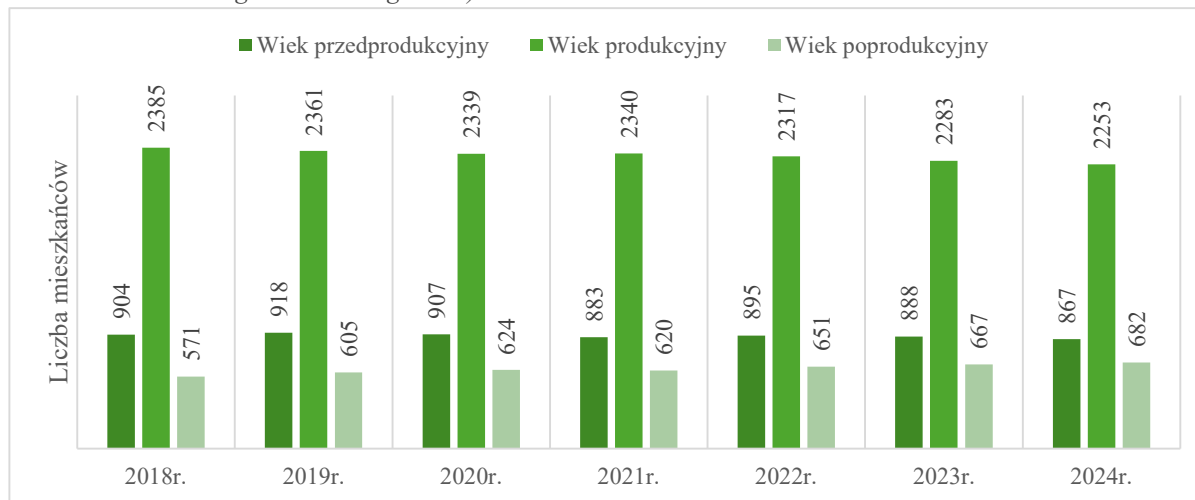
Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Brzozie w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

Źródło: Statystyka mieszkańców wg wieku i płci - Urząd Gminy Brzozie.

Na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Brzozie, na Wykresie 2. przedstawiono udział liczby ludności w poszczególnych grupach wiekowych w latach 2018-2024.

Wykres 2. Liczba ludności w Gminie Brzozie według poszczególnych grup wiekowych w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

Źródło: Statystyka mieszkańców wg wieku i płci - Urząd Gminy Brzozie.

Analizując strukturę ludności według grup wiekowych w Gminie Brzozie, zauważalna jest tendencja spadkowa liczby osób w wieku produkcyjnym – w latach 2018–2024 grupa ta zmniejszyła się o 132 osoby, co stanowi spadek o ponad 5%. Odnotowano również zmniejszenie liczebności grupy osób w wieku przedprodukcyjnym – o 37 osób, co stanowi spadek o ponad 4%. W tym samym czasie populacja w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 111 osób – przyrost o ponad 19%. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przewyższa populację w wieku poprodukcyjnym. Zależność ta jest pozytywnym zjawiskiem demograficznym, coraz rzadziej spotykanym w jednostkach administracyjnych na terenie naszego kraju oraz w całej Europie, w których ludność w wieku poprodukcyjnym przewyższa liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Z kolei malejąca liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym może w dłuższej perspektywie niekorzystnie wpłynąć na lokalny rynek pracy oraz zapotrzebowanie na usługi publiczne. Zmiana ta wpisuje się w ogólnopolski trend starzenia się społeczeństwa, jednak w przypadku Gminy Brzozie nie można jeszcze mówić o trwałym przejściu w kierunku populacji starzejącej się.

Czynnikami kształtującymi liczbę mieszkańców są m.in.: nowe zameldowania, wymeldowania oraz urodzenia i zgony. W poniższej Tabeli 2. przedstawiono dane dotyczące zmian w liczbie ludności w latach 2018-2024.

Tabela 2. Ruch naturalny i wędrownkowy mieszkańców Gminy Brzozie w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Urodzenia	73	60	54	49	50	40	37
Zgony	41	20	45	39	42	45	34
Przyrost naturalny	32	40	9	10	8	-5	3
Zameldowania	96	107	73	93	161	74	90
Wymeldowania	14	6	8	13	8	19	16
Saldo migracji	82	101	65	80	153	55	74

Źródło: Urząd Gminy Brzozie.

W latach 2018–2024 ogólna liczba ludności w gminie wykazywała pewne wahania. Na przestrzeni analizowanego okresu liczba urodzeń systematycznie malała, osiągając w 2024 roku poziom stanowiący jedynie połowę liczby urodzeń odnotowanych w 2018 roku. Najniższą liczbę zgonów zarejestrowano w 2019 roku, z kolei wyższe wartości w latach 2020–2023 mogą być powiązane ze skutkami pandemii COVID-19. Przyrost naturalny pozostawał dodatni przez większość analizowanego okresu, choć jego wartość systematycznie malała – z 32 osób w 2018 roku do zaledwie 3 w 2024 roku. Trend ten może wskazywać, że w najbliższych latach problem ujemnego przyrostu naturalnego będzie się pogłębiał, co stanowi istotne wyzwanie demograficzne dla gminy.

W latach 2018–2024 saldo migracji w Gminie Brzozie pozostawało dodatnie, co oznacza, że liczba osób zameldowanych przewyższała liczbę wymeldowań, jednak tendencja jest malejąca.

W odniesieniu do gmin ujętych w analizie porównawczej (Tabela 3.), w 2024 roku wszystkie jednostki odznaczały się ujemnym przyrostem naturalnym, z wyjątkiem Gminy Brzozie. Warto jednak podkreślić, że odnotowany tam przyrost był niewielki i utrzymywał się na granicy stagnacji demograficznej, co w praktyce oznacza bardzo niewielką poprawę sytuacji. Natomiast dodatnim saldem migracji wyróżniały się jedynie: Gmina Brzozie, Gmina Przykona oraz Gmina Nowinka.

Tabela 3. Ruch naturalny i wędrownkowy mieszkańców Gminy Brzozie w 2024 roku na tle gmin z analizy porównawczej (stan ludności na dzień 31 grudnia 2024).

	Brzozie	Bobrowo	Przykona	Wieczfnia Kościelna	Nowinka
Liczba ludności	3802	5 987	4 626	3 597	2854
Urodzenia	37	38	31	27	17
Zgony	34	69	63	44	25
Przyrost naturalny	3	-31	-32	-17	-8
Zameldowania	90	59	60	35	52
Wymeldowania	16	81	43	52	44
Saldo migracji	74	-22	17	-17	8

Źródło: Urząd Gminy Brzozie, GUS-BDL.

W odniesieniu do danych powiatowych mieszkańcy Gminy Brzozie, w 2024 roku, stanowili 5% mieszkańców powiatu brodnickiego. Analizując saldo liczby mieszkańców powiatu w większości gmin odnotowano spadek liczby ludności (Tabela 4.). Łącznie, w latach 2018-2024, liczba ludności powiatu brodnickiego zmniejszyła się o 1 553 osoby. Największy spadek odnotowano w Gminie miejsko-wiejskiej Jabłonowo Pomorskie oraz w mieście Brodnica. Na tle wszystkich jednostek samorządu na terenie powiatu brodnickiego, w analizowanym okresie, przyrost liczby ludności zarejestrowano jedynie na terenie dwóch gmin. W Gminie wiejskiej Zbiczno nastąpił wzrost o 69 osób, z kolei w Gminie wiejskiej Brodnica zanotowano przyrost o 1 356 osób. Wzrost liczby mieszkańców tej gminy może wynikać z obserwowanego procesu suburbanizacji, czyli przenoszenia się ludności z miasta do otaczających terenów wiejskich, które oferują atrakcyjne warunki do zamieszkania, przy jednoczesnym zachowaniu bliskości do miejskich funkcji Brodnicy.

Tabela 4. Ludność gmin powiatu brodnickiego w latach 2018-2024 wraz z powierzchnią (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

JST		Pow. [km ²]	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Udział % w roku 2024	Saldo
BRZOZIE	Gmina wiejska	94	3 860	3 884	3 870	3 843	3 863	3 838	3802	5%	-58
BRODNICA	Gmina miejska	23	28 731	28 788	29 096	28 838	28 617	28 370	27 940	36%	-791
BRODNICA	Gmina wiejska	127	8 274	8 445	8 884	9 066	9 262	9 415	9 630	12%	1 356
ZBICZNO	Gmina wiejska	134	4 853	4 876	4 794	4 843	4 866	4 922	4 922	6%	69
BARTNICZKA	Gmina wiejska	83	4 727	4 712	4 642	4 624	4 616	4 588	4 533	6%	-194
GÓRZNO	Gmina miejsko-wiejska	120	3 933	3 902	3 783	3 795	3 766	3 740	3 683	5%	-250
OSIEK	Gmina wiejska	75	4 032	4 014	3 860	3 840	3 832	3 809	3 770	5%	-262
ŚWIEDZIEBNA	Gmina wiejska	104	5 198	5 185	5 019	4 971	4 923	4 905	4 843	6%	-355
BOBROWO	Gmina wiejska	145	6 352	6 299	6 126	6 088	6 079	6 035	5 987	8%	-365
JABŁONOWO POMORSKIE	Gmina miejsko-wiejska	135	8 977	8 914	8 609	8 532	8 457	8 456	8 343	11%	-634
POWIAT BRODNICKI		1 040	78898	79 097	78 397	78 173	78 057	77 791	77345	100%	-1 553

Źródło: Urząd Gminy Brzozie, GUS-BDL.

Główny Urząd Statystyczny w 2023 roku opublikował dokument pt. „Prognoza ludności gmin na lata 2023–2060” (Tabela 5.), stanowiący zaktualizowaną wersję wcześniejszej prognozy demograficznej. Nowa prognoza została przygotowana na podstawie trzech scenariuszy przewidywanych zmian liczby ludności dla powiatów oraz miast na prawach powiatu. Spośród nich zespół ekspertów wybrał wariant uznany za najbardziej prawdopodobny. Ze względu na wysoką zmienność wskaźników demograficznych w dłuższej perspektywie czasowej, horyzont czasowy prognozy ograniczono do roku 2040. Z opracowania wynika, że liczba mieszkańców Gminy Brzozie będzie systematycznie spadać - w roku 2036 ma wynieść 3 444 osoby. Jedyną gminą w obrębie powiatu brodnickiego, dla której nie jest prognozowany spadek liczby ludności jest Gmina wiejska Brodnica, którą do roku 2036 ma zamieszkiwać ponad 11,2 tys. osób. Największy ubytek liczby mieszkańców jest prognozowany dla Gminy Świdziebnia, w której na przestrzeni najbliższych 10 lat liczba mieszkańców ma zmniejszyć się o ponad 700 osób.

Zgodnie z danymi o liczbie ludności na rok 2024, rzeczywista populacja Gminy Brzozie okazała się wyższa niż przewidywała prognoza GUS. Wskazuje to na zbyt ostrożne założenia przyjęte w prognozowanym scenariuszu i może to sugerować, że rzeczywisty spadek liczby mieszkańców okaże się mniej gwałtowny niż przewidywany.

PROJEKT

Tabela 5. Prognoza ludności gmin na lata 2024-2036 w powiecie brodnickim.

JST	TYP	2024	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	SALDO
BRZOSIE	Gmina wiejska	3 710	3 682	3 662	3 650	3 619	3 594	3 565	3 529	3 502	3 480	3 463	3 444	-266
BRODNICA	Gmina wiejska	9 660	9 939	10 069	10 207	10 362	10 495	10 615	10 752	10 879	11 000	11 104	11 217	1 557
BOBROWO	Gmina wiejska	6 024	6 005	6 009	6 005	5 990	5 994	5 990	5 985	5 973	5 963	5 945	5 931	-93
ZBICZNO	Gmina wiejska	4 912	4 889	4 902	4 918	4 918	4 908	4 896	4 871	4 847	4 835	4 816	4 793	-119
BRODNICA	Gmina miejska	28 334	28 281	28 303	28 357	28 368	28 342	28 333	28 305	28 261	28 193	28 123	28 069	-265
OSIEK	Gmina wiejska	3 768	3 716	3 690	3 672	3 651	3 625	3 599	3 563	3 534	3 503	3 474	3 451	-317
BARTNICZKA	Gmina wiejska	4 551	4 478	4 451	4 419	4 389	4 350	4 303	4 252	4 185	4 137	4 084	4 022	-529
GÓRZNO	Gmina miejsko-wiejska	3 638	3 508	3 446	3 394	3 336	3 284	3 229	3 168	3 113	3 051	3 001	2 943	-695
JABŁONOWO POMORSKIE	Gmina miejsko-wiejska	8 384	8 323	8 285	8 256	8 211	8 156	8 096	8 035	7 968	7 902	7 830	7 754	-630
ŚWIEDZIEBIA	Gmina wiejska	4 832	4 714	4 666	4 605	4 536	4 471	4 397	4 341	4 287	4 221	4 162	4 105	-727

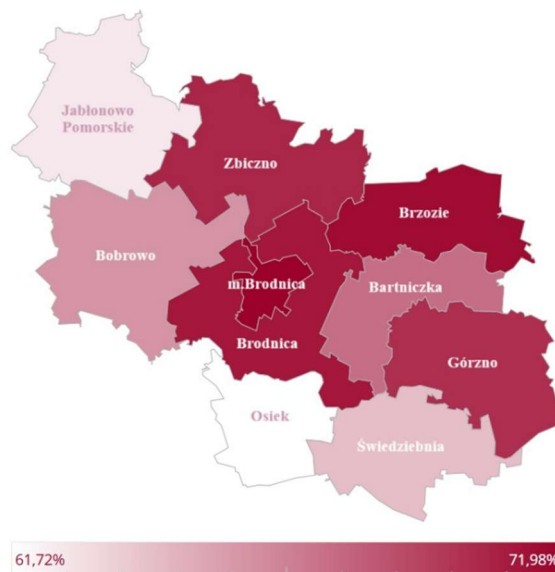
Źródło: opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności na lata 2023-2060.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021 roku ujawniły znaczący spadek liczby mieszkańców w miastach o 657 120 osób, podczas gdy na wsiach zanotowano wzrost o 181 414 osób w porównaniu do 2011 roku. W 2021 roku ludność miejska stanowiła 59,8% ogółu, a wiejska 40,2%. W porównaniu do 2011 roku, odnotowano niewielkie zmiany w tych udziałach – w miastach spadł o 1%, a na wsi wzrósł o 1%. Mimo, iż w tym okresie nadano prawa miejskie 52 miejscowościom wiejskim, liczba mieszkańców miast wciąż maleje. Proces ten w dużej mierze wynika z rozwoju ośrodków podmiejskich, które przyciągają młodych ludzi, wcześniej zamieszkujących miasta. W latach 2011-2021 tempo wzrostu ludności na wsi wyniosło 1,2%, podczas gdy w miastach wskaźnik ubytku osiągnął 2,8%. Warto zauważyć, że od początku XXI wieku w części regionów, szczególnie na obszarach wiejskich położonych w sąsiedztwie większych miast, obserwuje się dodatnie saldo migracji, co oznacza napływ ludności z miast na wieś. Zjawisko to nie oznacza jednak całkowitego odwrócenia wieloletniego trendu odpływu z obszarów wiejskich, ponieważ w wielu peryferyjnych i mniej zurbanizowanych gminach nadal przeważają migracje w kierunku miast. Dynamiczny rozwój ludności na wsi, w kontraście do miast, jest również efektem wyższej dzietności w rodzinach zamieszkujących obszary wiejskie.

Kluczowym wskaźnikiem zaangażowania obywateli w życie społeczne i polityczne gminy jest frekwencja wyborcza. Wysoka aktywność w głosowaniu świadczy o zainteresowaniu lokalnymi sprawami oraz chęci wpływania na proces podejmowania decyzji. Z kolei niska frekwencja może wskazywać na apatię społeczną i brak zaufania do działań władz lokalnych. Dlatego ważne jest, aby obywatele uczestniczyli w wyborach, co nie tylko pozwala na reprezentatywne wyłonienie przedstawicieli społeczności, ale także wpływa na skuteczność demokracji na poziomie lokalnym.

W wyborach do Sejmu w 2023 roku frekwencja w Gminie Brzozie osiągnęła poziom 71,61%, a więc nieco wyższy niż średnia powiatu brodnickiego, która wyniosła 68,83% (Rysunek 6.). Również w wyborach do Senatu mieszkańcy Gminy Brzozie wykazali się większą aktywnością niż przeciętnie w powiecie – frekwencja wyniosła tu 54,19%, wobec 50,88% w skali powiatu.

Rysunek 6. Frekwencja w wyborach do Sejmu w 2023 r.

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, wybory.gov.pl

W wyborach samorządowych przeprowadzonych w kwietniu 2024 roku Gmina Brzozie odnotowała jedną z najwyższych frekwencji w powiecie, ponownie przekraczając średnią powiatową. W głosowaniu na Wójta Gminy udział wzięło 54,22% uprawnionych mieszkańców, co dało piąty wynik w skali powiatu, przy średniej wynoszącej 50,94%. Najwyższą aktywnością wyborczą wyróżniły się Gmina Zbiczno (61,07%) oraz Gmina Górzno (60,28%).

W wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 w pierwszym głosowaniu frekwencja w Gminie Brzozie wynosiła 64,22% (Rysunek 7.) Jest to wynik wyższy niż średnia powiatu, która wyniosła 60,60%. W drugim głosowaniu frekwencja wyniosła 67,32%, również przewyższając średnią dla powiatu wynoszącą 64,92%.

Rysunek 7. Frekwencja w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025r. w pierwszym głosowaniu.

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, wybory.gov.pl

Wybory prezydenckie, podobnie jak wybory do Sejmu i Senatu, w skali całego kraju cieszą się zdecydowanie wyższą frekwencją niż wybory samorządowe. Związane jest to z większym zainteresowaniem obywateli wydarzeniami o charakterze ogólnokrajowym, silniejszą obecnością tych kampanii w mediach ogólnopolskich, a także przekonaniem, że wybory na szczeblu centralnym mają większy wpływ na życie codzienne. W efekcie znacznie więcej osób decyduje się w nich uczestniczyć, podczas gdy frekwencja w wyborach lokalnych pozostaje wyraźnie niższa.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

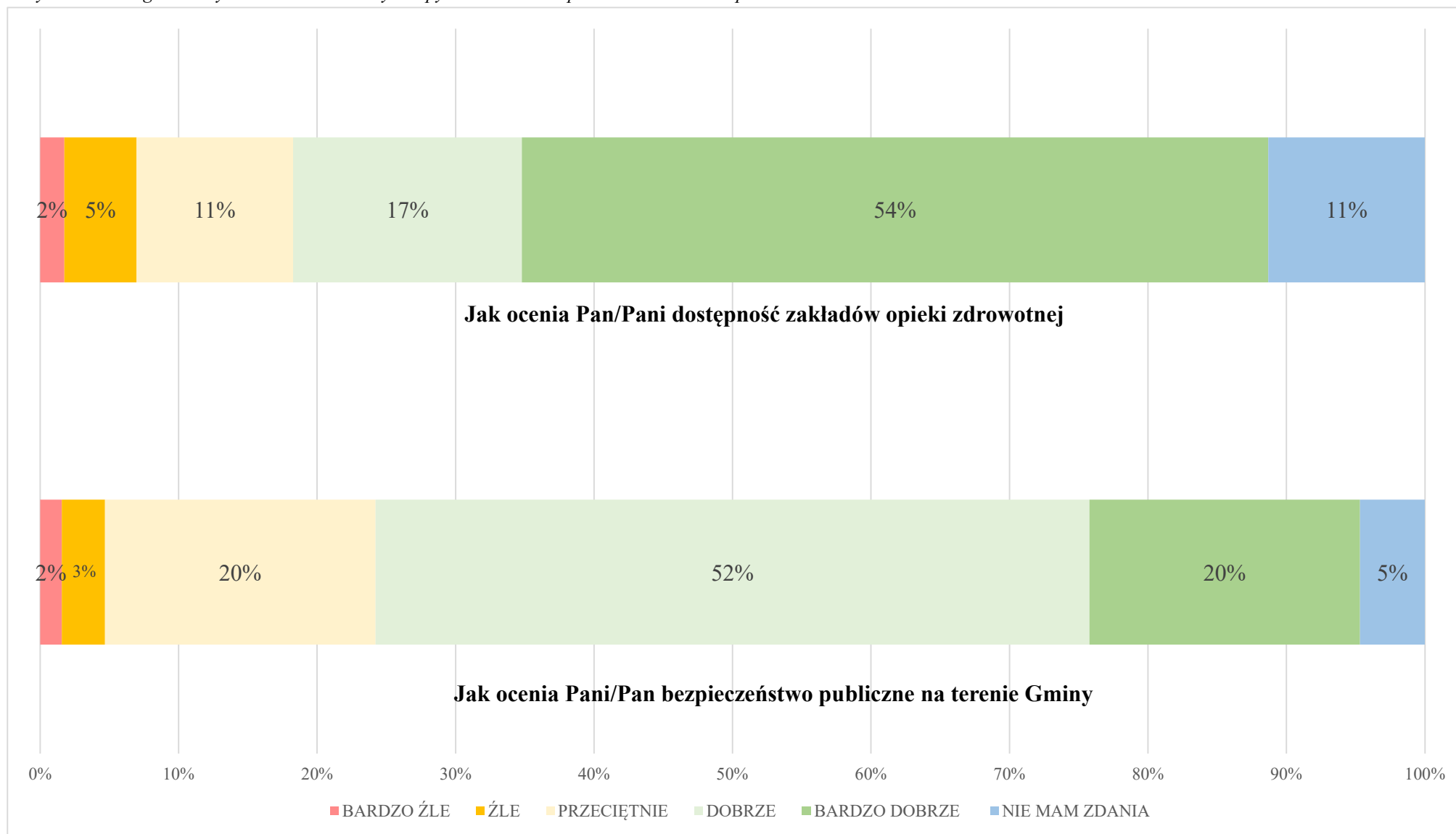
- ⇒ W latach 2018–2024 liczba ludności Gminy Brzozie systematycznie malała, osiągając w 2024 roku poziom niższy o 58 osób w porównaniu do roku 2018.
- ⇒ W latach 2018–2024 struktura ludności według grup wiekowych ulegała zmianom – zauważalny był spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym oraz jednocześnie wzrost populacji w wieku poprodukcyjnym.
- ⇒ Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przewyższa liczbę osób w grupie poprodukcyjnej, co należy uznać za pozytywne zjawisko demograficzne.
- ⇒ Przyrost naturalny w Gminie Brzozie pozostawał dodatni, jednak jego wartość systematycznie malała – z 32 osób w 2018 roku do zaledwie 3 osób w 2024 roku.

- ⇒ Liczba urodzeń w latach 2018–2024 wyraźnie spadła, osiągając w 2024 roku poziom o połowę niższy niż w 2018 roku.
- ⇒ W latach 2018–2024 saldo migracji w Gminie Brzozie pozostawało dodatnie, choć w ostatnich latach widoczna była tendencja malejąca.
- ⇒ Na tle gmin powiatu brodnickiego Gmina Brzozie wyróżniała się dodatnim przyrostem naturalnym oraz dodatnim saldem migracji, co stawia ją w relatywnie korzystnej pozycji w porównaniach regionalnych.
- ⇒ Zgodnie z prognozami GUS liczba mieszkańców Gminy Brzozie będzie systematycznie spadać i w 2036 roku osiągnie poziom około 3 444 osób.
- ⇒ Wysoka frekwencja wyborcza, przewyższająca średnią dla powiatu, może wskazywać na silne poczucie obywatelskiej odpowiedzialności i aktywności społecznej mieszkańców gminy.

PROJEKT

5.2.2. Opieka zdrowotna i społeczna

Wykres 3. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z pytań z zakresu "opieka zdrowotna i bezpieczeństwo".

Źródło: Badania ankietowe 2025.

Do zadań gminy w zakresie ochrony zdrowia publicznego należy zapewnienie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej oraz stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. System opieki zdrowotnej w Gminie Brzozie koncentruje się wokół placówek zlokalizowanych pod adresem Brzozie 176. Podstawowe świadczenia zdrowotne w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) oferuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Ośrodek Zdrowia Brzozie. Placówka oferuje opiekę w zakresie lekarza rodzinnego, pielęgniarki środowiskowej, położnej oraz ginekologa. Na terenie ośrodka działa również punkt szczepień. W tym samym miejscu funkcjonuje także gabinet stomatologiczny, realizujący kontrakt z NFZ i świadczący m.in. usługi z zakresu stomatologii zachowawczej i protetyki. Uzupełnieniem lokalnej infrastruktury medycznej jest Punkt Apteczny Dbam o Zdrowie, umożliwiający mieszkańcom zakup leków i produktów leczniczych.

W przypadku potrzeby skorzystania z usług specjalistycznych mieszkańcy gminy korzystają z placówek zlokalizowanych w większych miastach regionu oraz województwa kujawsko-pomorskiego. Najbliższy szpital powiatowy znajduje się w Brodnicy.

W Gminie Brzozie cyklicznie organizowane są bezpłatne akcje profilaktyczne, w tym badania mammograficzne dla kobiet w wieku 50–69 lat oraz przesiewowe badania wzroku. Inicjatywy te mają na celu wczesne wykrywanie chorób i promowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców.

Gmina Brzozie realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, stanowiący lokalną strategię w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i ich skutkom społecznym. Program jest cyklicznie uchwalany przez Radę Gminy, a jego realizacja opiera się na przepisach ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Główne cele programu obejmują:

- ograniczenie negatywnych skutków nadużywania alkoholu przez dorosłych,
- prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży,
- edukację mieszkańców w zakresie zagrożeń wynikających z uzależnień.

Wśród celów szczegółowych znajdują się m.in. wspieranie rodzin dotkniętych problemem uzależnień, promowanie trzeźwego stylu życia, leczenie i reintegracja osób uzależnionych oraz rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii. Realizacją programu zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), która prowadzi m.in. rozmowy interwencyjne, inicjuje postępowania o leczenie odwykowe oraz współpracuje z lokalnymi szkołami i innymi instytucjami. Komisja monitoruje sytuację około 20 osób z problemem uzależnienia, a działania profilaktyczne są realizowane również w formie warsztatów, spotkań z rodzicami oraz kampanii edukacyjnych w szkołach. Finansowanie działań realizowanych w ramach programu pochodzi z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych.

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Brzozie realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) przy ul. Brzozie 50. Jego głównym celem jest wsparcie mieszkańców w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie. GOPS umożliwia korzystanie z dostępnych uprawnień i zasobów oraz oferuje wsparcie psychologiczne, w tym poradnictwo w zakresie problemów alkoholowych i innych uzależnień. Placówka zatrudnia 13 osób, w tym koordynatora Klubu Seniora „Senior +”, pracownika świadczącego usługi opieki wytnieniowej, pięć osób realizujących opiekę sąsiedzką oraz

dwóch prowadzących zajęcia w Klubie Seniora. GOPS realizuje zadania własne i zlecone wynikające z ustaw oraz podejmuje dodatkowe działania w celu poszerzenia i podniesienia jakości świadczonych usług.

Wśród realizowanych działań GOPS w Brzoziu znajdują się programy dotyczące żywienia, opieki i wsparcia specjalistycznego. Do najważniejszych z nich należą:

- **Program „Posiłek w szkole i w domu”**, zapewniający dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym w trudnej sytuacji wsparcie w formie posiłków, produktów spożywczych lub świadczeń pieniężnych;
- **Usługi Opiekuńcze** dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; oraz **Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze** dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi realizowane w miejscu zamieszkania, obejmujące terapię sensoryczną, logopedyczną, behawioralną i trening umiejętności społecznych.

GOPS w Brzoziu prowadzi również działania związane z pomocą rodzinną, w tym realizację **Gminnego Programu Wspierania Rodziny 2022–2024**, który wspiera rodziny w trudnej sytuacji, wzmacnia ich funkcje opiekuńczo-wychowawcze oraz prowadzi działania profilaktyczne. W ramach wsparcia rodzin, Ośrodek przyznaje **stypendia i zasiłki szkolne**, które w większości finansowane są z dotacji z Kuratorium Oświaty. Ośrodek przyznaje również dodatki mieszkaniowe i energetyczne oraz świadczenia rodzinne, rodzicielskie, pielęgnacyjne i alimentacyjne, dbając przy tym o egzekucję należności i obsługę administracyjną świadczeń. GOPS koordynuje także wypłatę świadczeń wychowawczych i wydawanie **Kart Dużej Rodziny**.

Zasiłki i stypendia szkolne w części są finansowane ze środków własnych gminy, jednak w większości pochodzą z dotacji z Kuratorium Oświaty.

Ważną częścią działalności są programy ukierunkowane na osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami. Do kluczowych inicjatyw należą **Program Korpus Wsparcia Seniorów**, **Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej**, **Opieka Wytechnieniowa** oraz wojewódzki projekt **Kujawsko-Pomorska Teleopieka**, który zwiększa dostęp do usług społecznych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii. GOPS zapewnia także wsparcie uchodźcom z Ukrainy, oferując pomoc finansową, rzeczową i ubezpieczenie zdrowotne.

Ośrodek współpracuje z różnymi instytucjami i programami ogólnopolskimi oraz europejskimi, m.in. **Funduszami Europejskimi na Pomoc Żywnościową**, programem **Czyste Powietrze**, a także obsługuje działania Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. W 2024 roku GOPS realizował również świadczenia wynikające z bonów energetycznych i dodatków osłonowych, mające na celu wsparcie gospodarstw domowych o niższych dochodach w pokryciu kosztów energii i żywności.

Jak już wcześniej wspomniano GOPS w Gminie Brzozie wśród swoich zadań realizuje również koordynuje zadania **Klubu Senior +**. Powstał on dzięki realizacji Rządowego Programu Wieloletniego „Senior+”. Klub utworzony dla osób w wieku poprodukcyjnym posiada swoją siedzibę, która mieści się w dawnym budynku gimnazjum. Uczestnikami jest 35 osób w wieku 60+, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Celem projektu jest włączenie seniorów w życie społeczne gminy oraz ich aktywizacja poprzez udział w różnorodnych zajęciach – rękodzielniczych, muzycznych, rehabilitacyjnych i informatycznych. Uczestnicy korzystali także z zabaw integracyjnych, wycieczek i koncertów. Klub zapewniał im dwa posiłki tygodniowo oraz obejmował ubezpieczeniem grupowym. Na

realizację zadania w 2024 r. przeznaczono 207 002,70 zł, z czego 68 040,00 zł stanowiła dotacja w ramach programu, a 138 962,70 zł wkład własny gminy.

W Tabeli 6. Zestawiono dane liczbowe, prezentujące liczbę rodzin, które zostały objęte świadczeniami w Gminie Brzozie w latach 2021-2024. Pomoc społeczna udzielana jest z różnych powodów, przy czym dominującymi przyczynami przyznawania świadczeń w analizowanej gminie pozostają ubóstwo oraz niepełnosprawność. Dane z lat 2021–2024 wskazują na systematyczny spadek liczby rodzin objętych wsparciem niemal we wszystkich kategoriach. W 2024 roku najczęściej występującymi powodami przyznania pomocy były: ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz długotrwała choroba. Pomimo ich dominacji, liczba rodzin korzystających z pomocy w tych obszarach stopniowo maleje. W badanych latach nie odnotowano rodzin, którym należałoby udzielić pomocy w formie świadczeń z powodu klęsk żywiołowych, trudności w integracji cudzoziemców, narkomanii czy przemocy domowej. Można przypuszczać, że na terenie gminy nie wystąpiły takie przypadki lub też osoby dotknięte tymi problemami nie zgłosiły się po wsparcie.

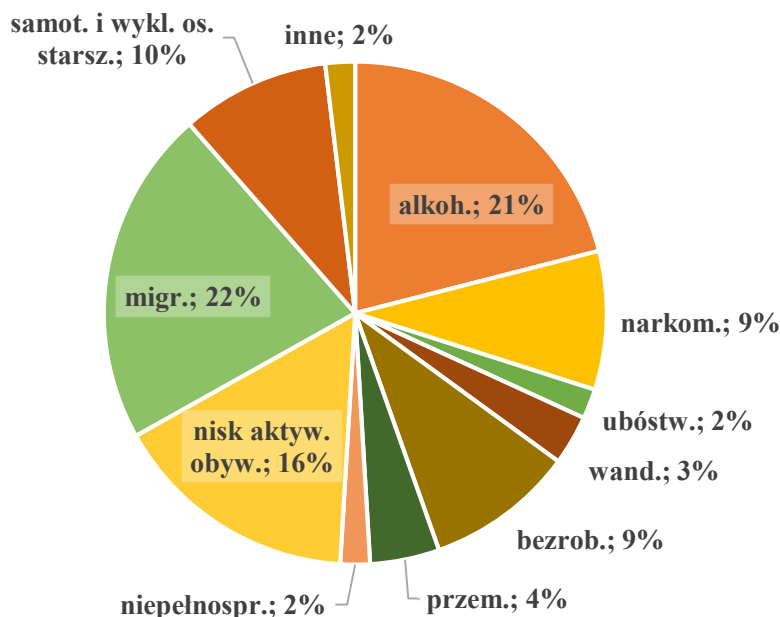
Tabela 6. Liczba rodzin objętych świadczeniami w Gminie Brzozie w latach 2021-2024.

L.p.	Powód przyznania pomocy społecznej	2021	2022	2023	2024	saldo
1	ubóstwo	41	40	44	28	-13
2	sieroctwo	0	0	1	1	1
3	bezdomność	1	2	4	3	2
4	potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	15	19	30	8	-7
5	bezrobocie	33	17	23	15	-18
6	niepełnosprawność	31	32	32	27	-4
7	długotrwała lub ciężka choroba	25	14	25	20	-5
8	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	5	3	8	5	0
9	alkoholizm	3	5	6	8	5
10	zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej	0	1	0	0	0

źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS w roku 2024,2023,2022,2021.

W ramach badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Brzozie, którego celem było poznanie opinii na temat różnych obszarów funkcjonowania gminy, zidentyfikowano również występujące problemy społeczne. Zestawienie najczęściej wskazywanych trudności zaprezentowano na Wykresie 4. Najczęściej wskazywanym przez mieszkańców w ankietach problemem społecznym jaki występuje na terenie Gminy Brzozie jest migracja młodych mieszkańców, alkoholizm oraz niska aktywność obywatelska.

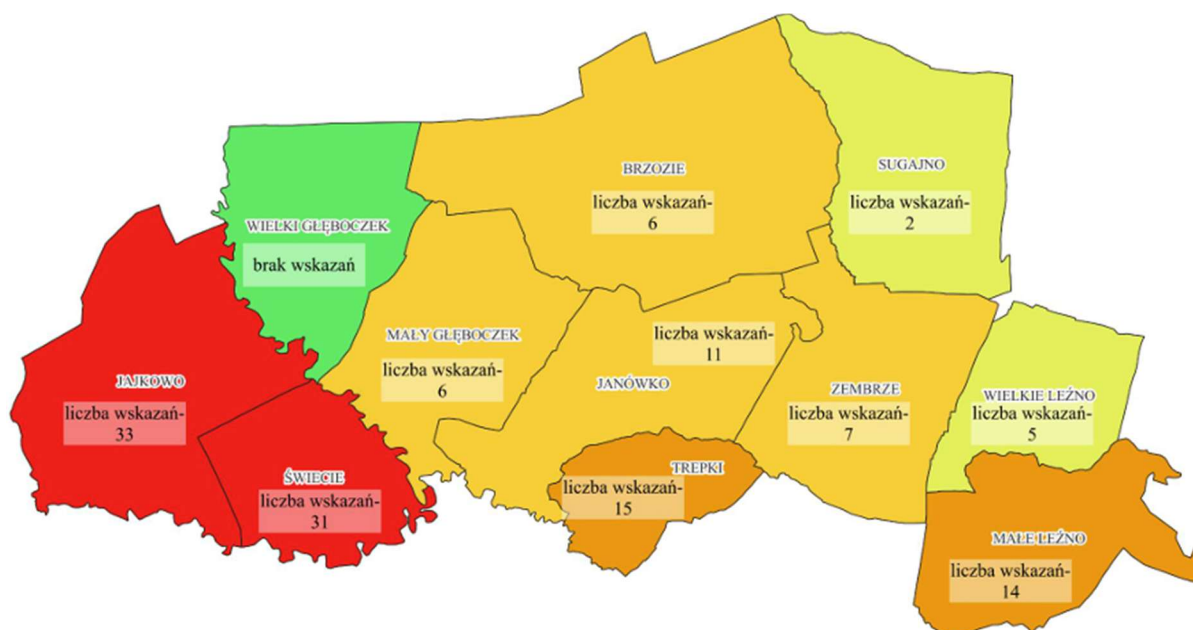
Wykres 4. Problemy społeczne, które według mieszkańców w istotny sposób dotyczą Gminy Brzozie.

źródło: Badania ankietowe, 2025

Podczas badanie ankietowego mieszkańcy wskazali, które sołectwa ich zdaniem są najbardziej narażeni marginalizacją oraz występowaniem problemów społeczno-gospodarczych (Rysunek 8.). Mieszkańcy najczęściej wskazywali sołectwa Jajkowo i Świecie, co wskazuje na duże zagęszczenie problemów społecznych w tych miejscowościach. Relatywnie wysoką liczbę wskazań uzyskały także Trepki i Małe Leżno. W kilku sołectwach, takich jak Brzozie, Mały Głęboczek czy Zembrze, liczba zgłoszeń była umiarkowana, natomiast w Wielkim Głęboczku nie odnotowano żadnych wskazań. Wyniki te pokazują zróżnicowaną skalę problemów w poszczególnych częściach gminy.

Rysunek 8. Sołectwa według opinii mieszkańców, które są najbardziej zagrożone marginalizacją oraz występują w nich problemy społeczno-gospodarcze, tj. ubóstwo, bezrobocie itp.

źródło: Badania ankietowe, 2025

W Gminie Brzozie zauważalne są zmiany w zakresie rodzin objętych świadczeniami społecznymi (Tabela 7.). Z roku na rok coraz mniej osób korzysta z tradycyjnej pomocy finansowej. Głównymi powodami przyznawania wsparcia pozostają ubóstwo, bezrobocie oraz potrzeby osób niepełnosprawnych, które mogą ograniczać samodzielne funkcjonowanie rodzin, dlatego niezbędne są działania wspierające w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Spadki w ilości przyznawanych świadczeń dotyczą przede wszystkim zasiłków celowych, świadczeń pieniężnych w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”, Programu „Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027” oraz stypendiów szkolnych. Z kolei wzrost odnotowano w zakresie świadczeń rodzinnych, pracy socjalnej, działań diagnostycznych oraz wsparcia opiekuńczego i profilaktycznego realizowanego przez Zespół Interdyscyplinarny. Dane wskazują, że pomimo spadku liczby osób korzystających z tradycyjnych form wsparcia finansowego, rośnie znaczenie działań profilaktycznych, opiekuńczych i diagnostycznych oraz wsparcia rodzin w trudnej sytuacji życiowej.

PROJEKT

Tabela 7. Liczba rodzin objętych świadczeniami w Gminie Brzozie w latach 2018-2024.

Świadczenie		Rok						Saldo	
		2018	2019	2020	2021	2022	2023		2024
Świadczenia pomocy społecznej [rodziny]		198	196	194	173	150	173	115	-83
Zasilek stały [osoby]		13	11	11	15	12	12	15	2
Zasilek okresowy [rodziny]		44	36	28	29	27	36	36	-8
Zasilek celowy [rodziny]		73	67	77	58	50	61	41	-32
Piecza zastępcza [osoby]		b.d.	11	6	6	6	8	8	-3
Program „Posilek w szkole i w domu”	Zapewnienie posiłku [osoby]	98	86	80	74	85	91	85	-13
	Świadczenia pieniężne na zakup żywności [rodziny]	61	54	60	53	35	34	31	-30
Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 [osoby]					209	204	168	188	-21
Schronienie [osoby]		1	1	1	1	2	2	1	
Usługi Opiekuńcze [osoby]		6	6	6	7	8	12	8	2
Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze [osoby]		3	3	2	2	2	4	5	2
Program Korpus Wsparcia Seniorów [osoby]						15	15	5	-10
Praca Socjalna [rodziny]		112	102	95	121	121	123	132	20
Klub Seniora [osoby]				30	35	35	35	35	5
Dom Pomocy Społecznej [osoby]		1	1	2	3	3	4	5	4
Asystent rodziny – wsparcie opiekuńczo-wychowawcze [rodziny]		5	7	5	6	7	7	9	4
Dodatek mieszkaniowy [rodziny]		5	6	5	4	4	8	7	2
Zespół Interdyscyplinarny	Spotkania Zespołu [spotkania]				4	4	5	7	3
	Spotkania grup diagnostycznych [spotkania]				25	34	50	65	40
Procedura Niebieskiej Karty [rodziny]		b.d.	6	7	10	6	8	8	2
Kujawsko-Pomorska Teleopieka [osoby]					3	3	3	3	
Program Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej [osoby]							10	24	14
Program Opieka Wytchnieniowa [rodziny]							4	6	2
Fundusz alimentacyjny [rodziny]		14	11	11	11	12	13	14	
Świadczenia rodzinne [rodziny]		167	119	273	238	251	163	195	28
Świadczenia wychowawcze [rodziny]		313	447	461	457	439			
Stypendia szkolne [osoby]		43	16	57	45	47	15	14	-29
Zasilek szkolny						0	3	4	

Źródło: Raport o stanie Gminy Brzozie za rok 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018, Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu za rok 2024, 2023, 2022, 2021, Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2020, 2019, 2018.

W 2024 roku Gmina Brzozie udzieliła 25 rodzajów świadczeń (Tabela 8.). Największą kwotę wypłacono w ramach Świadczeń rodzinnych, Funduszu alimentacyjnego oraz kosztów obsługi i składek społecznych. Z kolei najmniej wypłacono środków w ramach Pomocy dla uchodźców z Ukrainy.

Tabela 8. Realizacja świadczeń społecznych w Gminie Brzozie w 2024 r.

L.p.	Świadczenie	Wysokość świadczeń	Środki własne gminy
1	Zasiłek stały	100 791,00 zł	0 zł
2	Zasiłek okresowy	96 479,36 zł	0 zł
3	Zasiłek celowy	33 958,02 zł	33 958,02 zł
4	Piecza zastępcza	49 981,32 zł	49 981,32 zł
5	Posiłek w szkole i w domu	126 200,00 zł	50 000,00 zł
6	Pozostała działalność – obsługa Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	2 793,00 zł	2 793,00 zł
7	Schronienie	9 162,40 zł	9 162,40 zł
8	Usługi opiekuńcze (w tym także pomoc sąsiedzka), specjalistyczne usługi opiekuńcze	200 576,24 zł	57 052,91 zł
9	Klub Seniora	207 002,70 zł	138 962,70 zł
10	Pobyt w Domu Pomocy Społecznej	251 790,59 zł	251 790,59 zł
11	Składki zdrowotne od zasiłków stałych	8 295,88 zł	0 zł
12	Wynagrodzenie dla opiekuna prawnego + obsługa	23 458,00 zł	0 zł
13	Asystent rodziny	37 592,00 zł	26 986,00 zł
14	Dodatki mieszkaniowe	28 428,68 zł	28 428,68 zł
15	Obsługa Kart Dużej Rodziny	445,00 zł	0 zł
16	Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego	15 002,40 zł	9 002,40 zł
17	Kujawsko-Pomorska Teleopieka	1 772,14 zł	0 zł
18	Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej + obsługa	393 979,23 zł	0 zł
19	Opieka Wytechnieniowa + obsługa	54 814,32 zł	0 zł
20	Świadczenia rodzinne, Fundusz alimentacyjny + koszty obsługi i składki społeczne	2 397 814,85 zł	0 zł
21	Składki zdrowotne od świadczeń rodzinnych	20 278,00 zł	0 zł
22	Dodatek osłonowy + koszty obsługi	172 705,20 zł	0 zł
23	Bon energetyczny + koszty obsługi	144 328,97 zł	0 zł
24	Pomoc dla uchodźców z Ukrainy	2 880,00 zł	0 zł
25	Stypendia i zasiłki szkolne	13 491,20 zł	2 698,24 zł
SUMA:		4 380 529,30 zł	660 816,26 zł

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu za rok 2024.

W strukturze finansowania zadań realizowanych przez GOPS w Brzoziu przeważają środki pochodzące z dotacji z budżetu państwa. W łącznej kwocie wydatków w 2024 r. około 15% stanowiły środki własne gminy, 76,45% pochodziło z dotacji z Urzędu Wojewódzkiego oraz

pozostałe 0,25% wyniosły środki z innych źródeł, w tym z dotacji Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej oraz Kuratorium Oświaty.

Na Wykresie 5. przedstawiono wydatki budżetu Gminy Brzozie na pomoc społeczną w latach 2020-2024.

Wykres 5. Wydatki Gminy Brzozie na pomoc społeczną w latach 2020-2024.

Źródło: Raport o stanie Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020.

W analizowanym okresie nakłady na pomoc społeczną rosły do 2022 roku, osiągając najwyższy poziom – 1 930 567,75 zł. W 2024 roku wydatki te osiągnęły najwyższy poziom w badanym okresie czasu, co wynika z aktywnego pozyskiwania przez gminę alternatywnych źródeł finansowania zewnętrznego.

Gmina Brzozie od lat konsekwentnie wspiera lokalne rodziny, podejmując działania mające na celu poprawę ich bezpieczeństwa, integracji oraz dobrostanu. W ostatnim czasie wprowadzono dwa istotne programy społeczne, których celem jest zarówno przeciwdziałanie przemocy, jak i wzmacnianie rodzin w kryzysie. Jednym z nich jest **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024–2030**, przyjęty przez Radę Gminy 29 listopada 2024 r. Program ma charakter długofalowy i uwzględnia zmieniającą się sytuację społeczną oraz nowe wyzwania w zakresie przeciwdziałania przemocy. Jego głównym celem jest uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy domowej, promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy, edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w tym zakresie oraz podejmowanie działań interdyscyplinarnych. Realizacja programu opiera się na ścisłej współpracy instytucji samorządowych, rządowych i organizacji pozarządowych, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, służby zdrowia, oświaty oraz specjalistycznych ośrodków terapeutycznych. Program ma na celu zmianę postaw społecznych wobec przemocy domowej, zwiększenie liczby osób profesjonalnie wspierających ofiary oraz wzmocnienie zaangażowania społeczności lokalnej. Finansowanie odbywa się zarówno ze środków własnych gminy, jak i z funduszy zewnętrznych, a koordynację realizacji zapewnia GOPS w Brzoziu, przedstawiający

Drugim istotnym przedsięwzięciem jest Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Brzozie na lata 2025–2027, przyjęty uchwałą nr X/69/2025 z dnia 28 kwietnia 2025 r. Program stanowi kluczowy element lokalnej polityki społecznej i łączy działania profilaktyczne z interwencyjnymi, odpowiadając na potrzeby rodzin zagrożonych przemocą lub funkcjonujących w trudnych warunkach. Zakłada on, że rodzina – jako podstawowe środowisko rozwoju dziecka – powinna być miejscem bezpiecznym, wspierającym i stabilnym. W ramach programu realizowane są działania mające na celu szybkie reagowanie w sytuacjach kryzysowych, wspieranie rodzin dysfunkcyjnych oraz prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych wzmacniających kompetencje wychowawcze opiekunów. Program jest realizowany przez zespół instytucji, w tym GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, policję, kuratorów sądowych oraz organizacje wspierające rodzinę. Jego wdrożenie ma na celu ograniczenie skali przemocy domowej, poprawę funkcjonowania rodzin oraz zapewnienie ochrony dzieci i dorosłych przed zagrożeniami wynikającymi z patologicznych relacji wewnątrzrodzinnych.

Mieszkańcy Gminy Brzozie, którzy wymagają całodobowej, specjalistycznej opieki i dla których GOSP rodziny oraz nie są w stanie zapewnić odpowiednich warunków wsparcia, kierowani są do Domów Pomocy Społecznej (DPS). Na terenie Gminy Brzozie nie znajduje się żaden tego typu ośrodek dlatego mieszkańcy, którzy potrzebują pobytu w takim obiekcie kierowani są do placówek z poza terenu gminy. W 2024 roku w różnych placówkach przebywało łącznie 5 osób z terenu gminy – w tym 2 osoby w DPS w Brodnicy dla osób przewlekłe somatycznie chorych. Pozostali mieszkańcy korzystali z opieki w DPS w Koronowie (dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie), w DPS w Wichulcu (dla osób w podeszłym wieku) oraz w DPS w Zakrzewie (dla osób przewlekłe psychicznie chorych). Umieszczenie w tego typu placówkach podyktowane jest koniecznością zapewnienia całodobowej, profesjonalnej opieki, której nie są w stanie zagwarantować rodziny ani usługi świadczone przez GOPS.

Na terenie Gminy Brzozie funkcjonuje bezpłatny system powiadamiania SMS, którego celem jest sprawna i bezpośrednia komunikacja z mieszkańcami. Za jego pośrednictwem przekazywane są istotne informacje dotyczące m.in. sytuacji nadzwyczajnych, takich jak awarie, przerwy w dostawie mediów.

W Gminie Brzozie funkcję obiektów udostępnianych mieszkańcom w przypadku zagrożeń oraz klęsk żywiołowych pełnią budynki Ochotniczych Straży Pożarnych, a w szczególności Budynek OSP w Brzoziu, który jest największa i najlepiej wyposażoną placówką tego typu w gminie. Obiektem, który również może zostać zaadaptowany do przyjęcia mieszkańców w sytuacjach kryzysowych jest budynek dawnego gimnazjum w Brzoziu wyposażony m.in. w infrastrukturę sanitarno-higieniczną. Wojewódzko Kujawsko-Pomorskie realizowało na początku roku 2025 szkolenia z zakresu zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej, w których uczestniczą wyznaczeni pracownicy jednostek samorządu terytorialnego. Szkolenia te mają na celu podnoszenie gotowości służb oraz osób odpowiedzialnych za reagowanie w sytuacjach zagrożenia. Dodatkowo, w ramach wydatkowania środków na obronność Gmina Brzozie zakupiła agregaty prądotwórcze, które obecnie są w zasobie jednostek OSP, a także zabezpieczono jedną stację uzdatniania wody.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Problemy społeczne dominujące w gminie według opinii mieszkańców to migracja młodych mieszkańców, alkoholizm oraz niska aktywność obywatelska, przy czym największe ich nasilenie zostało wskazane przez ankietowanych w sołectwach Jajkowo i Świecie.
- ⇒ W badaniu ankietowym mieszkańcy ocenili poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy (Wykres 3.) pozytywnie, większość respondentów oceniła, że jest ono na dobrym poziomie (52%).
- ⇒ Podstawowa opieka zdrowotna w Gminie Brzozie koncentruje się wokół Niepublicznego Ośrodka Zdrowia w Brzoziu, który zapewnia świadczenia lekarza rodzinnego, pielęgniarki środowiskowej, położnej, ginekologa oraz usługi stomatologiczne i punkt szczepień.
- ⇒ Dostęp do specjalistów oraz opieki szpitalnej realizowany jest głównie poprzez dojazd do większych ośrodków miejskich, w tym do szpitala powiatowego w Brodnicy, co wpisuje się w typową organizację usług medycznych dla obszarów o charakterze wiejskim. Dzięki temu mieszkańcy korzystają z zaplecza medycznego o szerokim zakresie usług.
- ⇒ GOPS w Brzoziu pełni centralną rolę w systemie pomocy społecznej, zapewniając świadczenia materialne, opiekę specjalistyczną, wsparcie rodzin, seniorów i osób z niepełnosprawnościami, a także realizując projekty krajowe i unijne.
- ⇒ Liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej wykazuje trend spadkowy w zakresie tradycyjnych świadczeń finansowych, natomiast rośnie znaczenie usług opiekuńczych, diagnostycznych i profilaktycznych.
- ⇒ Klub Senior+ aktywizuje osoby starsze i przeciwdziała ich wykluczeniu społecznemu, oferując zajęcia integracyjne, edukacyjne i kulturalne.
- ⇒ Nowe programy społeczne gminy (2024–2030 przeciwdziałania przemocy domowej oraz 2025–2027 wspierania rodziny) mają charakter długofalowy i koncentrują się na profilaktyce, ochronie ofiar i wzmacnianiu funkcji wychowawczych rodzin.
- ⇒ System powiadamiania SMS poprawia komunikację z mieszkańcami i jest cennym narzędziem podczas ewentualnych sytuacji kryzysowych.
- ⇒ Obiekty OSP oraz budynek dawnego gimnazjum mogą pełnić funkcję zaplecza i schronienia dla mieszkańców w sytuacjach kryzysowych.
- ⇒ Wydatki gminy na pomoc społeczną stale rosną.
- ⇒ Środki zewnętrzne, w tym dotacje państwowe i wojewódzkie, stanowią dominujące źródło finansowania działań społecznych i kryzysowych.
- ⇒ Gmina Brzozie wykazuje się wysoką aktywnością w obszarze działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych w tym na cele związane z poprawą bezpieczeństwa. W ramach wydatkowania środków na obronność zrealizowała szereg inwestycji ukierunkowanych na infrastrukturę krytyczną – m.in. zakup agregatów prądotwórczych dla jednostek OSP oraz zabezpieczenie stacji uzdatniania wody. Te zdecydowane i konsekwentnie wdrażane działania znacząco wzmacniają bezpieczeństwo energetyczne oraz stabilny dostęp mieszkańców do czystej wody, stanowiąc przykład odpowiedzialnego i skutecznego zarządzania.

5.2.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Działające w Gminie Brzozie organizacje obywatelskie i stowarzyszenia mają znaczący wpływ na życie społeczne, gospodarcze i kulturalne regionu. W Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowanych jest 17 organizacji mieszczących się na terenie gminy. Angażują się one w różnorodne inicjatywy i projekty, przyczyniając się do aktywizacji lokalnej społeczności oraz wzbogacenia oferty kulturalnej gminy. Należy do nich m. in.:

✓ 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

- OSP Brzozie (REGON 34024646200000), 87-313 Brzozie,
- OSP Wielki Głęboć (REGON 34024644000000), 87-313 Wielki Głęboć,
- OSP Mały Głęboć (REGON 34024452300000), Mały Głęboć 20, 87-313 Mały Głęboć,
- OSP Sugajno (REGON 34024649100000), 87-313 Sugajno,
- OSP Janówko (REGON 34024650000000), 87-313 Janówko,
- OSP Zembrze (REGON 34024651600000), 87-313 Zembrze,
- OSP Wielkie Leźno (REGON 34024647900000), Wielkie Leźno 27, 87-313 Wielkie Leźno.

Spośród jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie Gminy Brzozie, OSP Brzozie jako jedyna jest obecnie włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Świadczy to o jej bardzo wysokim poziomie przygotowania – zarówno sprzętowego, jak i organizacyjnego – umożliwiającym udział w skoordynowanych działaniach ratowniczych na poziomie lokalnym, regionalnym, a w razie potrzeby również krajowym. Pozostałe jednostki OSP w gminie funkcjonują poza strukturą KSRG, głównie z uwagi na brak odpowiedniego przeszkolenia oraz wymaganego poziomu przygotowania operacyjnego, który jest niezbędny do działania w systemie o charakterze ponadlokalnym.

Najnowocześniejszym obiektem strażackim w gminie jest remiza OSP w Brzozie, gdzie w 2024 roku zakończono budowę nowoczesnej, ekologicznej świetlicy wraz z remizą. Inwestycja o wartości 6,5 mln zł została aż w 95% sfinansowana ze środków zewnętrznych pozyskanych z Funduszu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład”, co stanowi duży sukces gminy w obszarze pozyskiwania finansowania zewnętrznego.

Ze względu na konieczność wzmacniania potencjału ratowniczego jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych oraz zapewnienia skuteczniejszej ochrony mieszkańców i środowiska naturalnego, istotne jest systematyczne inwestowanie w ich rozwój – zarówno w sprzęt, jak i infrastrukturę. Jednostki OSP na terenie gminy są stopniowo wyposażane w nowoczesny sprzęt ratowniczo-gaśniczy, co przekłada się na wzrost ich gotowości operacyjnej. Należy jednak podkreślić, że są to potrzeby o charakterze ciągłym, które ze względu na specyfikę zadań OSP oraz dynamicznie rosnące wymagania potrzebują ciągłego wzbogacania wyposażenia oraz ciągłych szkoleń i specjalizacji.

W rejestrze Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) oprócz jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych zarejestrowanych jest szereg fundacji i stowarzyszeń, które aktywnie wspierają rozwój lokalnej społeczności. Ich działalność obejmuje m.in. inicjatywy społeczne, edukacyjne, kulturalne, ekologiczne oraz opiekuńcze, kierowane do mieszkańców w różnym wieku – od dzieci po seniorów. Organizacje te promują dziedzictwo kulturowe regionu, wspierają osoby w trudnej sytuacji, rozwijają turystykę i aktywność obywatelską, a także

integrują mieszkańców poprzez wydarzenia i współpracę, wzmacniając tym samym tożsamość lokalną i jakość życia w gminie.

- ✓ Pozostałe stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym to :
- Fundacja Bellini (REGON: 36298594600000), Wielki Głębozek 78, 87-313 Brzozie,
 - Fundacja Brzoza (REGON: 38038976200000), Brzozie 261, 87-313 Brzozie,
 - Fundacja Geolife, Małe Leżno 44, 87-313 Brzozie,
 - Fundacja Niesiemy Dobro (REGON: 52666822200000), Brzozie 51C, 87-313 Brzozie,
 - Stowarzyszenie "Początku Życia" (REGON: 38778727600000), Jajkowo 22, 87-313 Brzozie,
 - Stowarzyszenie Muzyków "Wiosło" (REGON: 38982411300000), Sugajno 89, 87-313 Brzozie,
 - Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Brzozie - "Pierwiosnek", Brzozie 51B, 87-313 Brzozie,
 - Stowarzyszenie Zespołu Wokalno-Teatralnego „Wszyscy Razem” (REGON: 54089138600000), Brzozie 194, 87-313 Brzozie.

Wśród najbardziej aktywnych organizacji pozarządowych w Gminie Brzozie wyróżnić można **Fundację Niesiemy Dobro**, **Stowarzyszenie "Początku Życia"** oraz zespół wokalno-teatralny **„Wszyscy Razem”**.

Fundacja „Niesiemy Dobro” powstała z inicjatywy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu, przy współpracy z Wójtem Gminy Brzozie oraz Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK. Jej głównym celem jest wspieranie rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, pomoc osobom starszym i z niepełnosprawnościami, a także wyrównywanie szans w lokalnej społeczności.

Pierwsze działania fundacji skoncentrowane zostały na wsparciu opiekuńczym i pielęgnacyjnym dla osób starszych, przewlekle chorych oraz niepełnosprawnych. Przy fundacji funkcjonuje wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, dobrze wyposażona m.in. w chodziki, wózki inwalidzkie, łóżka rehabilitacyjne, materace przeciwoleżynowe czy koncentratory tlenu. Usługa ta cieszy się dużym zainteresowaniem – szczególne zapotrzebowanie dotyczy łóżek rehabilitacyjnych, wózków inwalidzkich oraz koncentratorów tlenu.

Wypożyczalnia działa na terenie całej Gminy Brzozie, a także udostępnia sprzęt osobom z gmin sąsiednich, co wskazuje na duże potrzeby tego rodzaju inicjatyw w skali ponadlokalnej. Dla mieszkańców Gminy Brzozie działalność fundacji stanowi bardzo dobrą formę wsparcia, odpowiadającą na realne potrzeby społeczne.

Stowarzyszenie **„Początku Życia”** działa zarówno na terenie Pojezierza Brodnickiego, jak i w innych częściach kraju. Prowadzi warsztaty edukacyjne i integracyjne dla dzieci i młodzieży – m.in. zajęcia tematyczne w przedszkolach, szkołach oraz grupach pozaszkolnych. Oferta obejmuje warsztaty związane z tradycjami, np. malowanie pisanek, gry i zabawy z elementami edukacyjnymi oraz poczęstunki. Celem stowarzyszenia jest aktywizacja lokalnej społeczności poprzez działania edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne. Prowadzi ono również działalność integracyjną i charytatywną, wspiera rozwój talentów oraz promuje tradycje, kulturę i zdrowy styl życia.

Amatorski zespół wokalno-teatralny **„Wszyscy Razem”** z Brzozia wyróżnia się poprzez działalność kulturową i artystyczną spośród innych organizacji. Działający od 2002 roku, łączą

członków mieszkających na terenie całej gminy. Zespół wykonuje piosenki, sztuki kabaretowe oraz tworzy ozdoby okolicznościowe, regularnie uczestnicząc w wydarzeniach kulturalnych i religijnych w gminie i powiecie, zdobywając przy tym nagrody i wyróżnienia. Organizuje również przeglądy kolęd i pieśni religijnych oraz aktywnie promuje gminę. Dysponuje własnymi strojami, w tym ludowymi, i nieustannie rozwija działalność artystyczną, dając satysfakcję zarówno swoim członkom, jak i publiczności.

Koła Gospodyń Wiejskich odgrywają niezwykle ważną rolę w życiu społecznym wsi, angażując chętnie panie w różnym wieku, które łączą się pokoleniowo i wspólnie działają na rzecz lokalnej społeczności. Członkinie KGW aktywnie uczestniczą w wydarzeniach gminnych, festynach i kiermaszach, przygotowując stoiska artystyczne oraz degustacje potraw. Ideą działalności kół jest wspólne spędzanie czasu, dzielenie się talentami oraz integracja mieszkańców.

✓ Obecnie wpisanych do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich (KRKGW) jest 4 KGW:

- Koło Gospodyń Wiejskich Jajkowo (REGON: 524869293), Jajkowo 99, 87-313 Jajkowo,
- Koło Gospodyń Wiejskich "Leźnianki" w Wielkim Leźnie (REGON: 529697827), Wielkie Leźno 27, 87-313 Wielkie Leźno,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Świeciu nad Drwęcą (REGON: 541164850), Świecie 18a, 87-313 Świecie,
- Koło Gospodyń Wiejskich Brzozie (REGON: 524400001), Brzozie 41, 89-505.

Grupy te w gminie Brzozie chętnie podejmują własne inicjatywy, korzystając z infrastruktury świetlic wiejskich, a Koło Gospodyń Wiejskich w Brzoziu posiada swoją siedzibę w dawnym budynku gimnazjum. Oprócz czterech zarejestrowanych Kół Gospodyń Wiejskich funkcjonują również inne grupy, reprezentujące podobne wartości, jednak nie posiadają one obecnie sformalizowanej struktury. Ze względu na zmiany w strukturze demograficznej oraz pojawiające się konflikty istnieje ryzyko, że w przyszłości część kół może zakończyć działalność.

Współpraca samorządu z organizacjami odbywa się na podstawie podejmowanego corocznie „Rocznego programu współpracy Gminy Brzozie z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Program ten jest uchwalany przez Radę Gminy po przeprowadzeniu konsultacji z organizacjami, co pozwala na uwzględnienie ich potrzeb i oczekiwań w planowaniu wspólnych działań na kolejny rok. Celem głównym programu jest zintensyfikowanie współpracy jednostki z organizacjami pozarządowymi, działającymi na terenie gminy oraz podniesienie skuteczności i efektywności działań podejmowanych w sferze zadań publicznych oraz określenie zasad, obszarów i form współpracy oraz udzielania pomocy organizacjom przez Gminę Brzozie. Jest on realizowany poprzez cele szczegółowe, do których należą:

- wzmacnianie efektywności dialogu obywatelskiego,
- rozwój aktywności społeczeństwa obywatelskiego w podejmowaniu inicjatyw i działań na rzecz rozwiązywania problemów lokalnych,
- umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie oraz wspólnotę lokalną,

- zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców gminy,
- wzmacnianie pozycji organizacji i zapewnienie tym organizacjom równych szans oraz zwiększenie ich konkurencyjności w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań na rzecz mieszkańców gminy,
- wspieranie samoorganizacji społecznej i form samopomocy,
- wzmacnianie mechanizmów współpracy samorządu i organizacji pozarządowych oraz zapewnienia im udziału w realizacji zadań własnych samorządu służących rozwojowi gminy,
- integrację podmiotów polityki lokalnej obejmującej swym zakresem sferę zadań publicznych wymienionych w ustawie,
- upowszechnianie i wprowadzanie w życie postanowień ustawy o działalności pożytku publicznego,
- upowszechnianie, rozwijanie i promowanie wolontariatu,
- poprawę jakości życia poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców.

W ramach Programu gmina przewiduje finansowe oraz pozafinansowe formy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Współpraca finansowa polega na zlecaniu realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym poprzez powierzenie i wspieranie wykonywania zadań publicznych przez udzielenie dotacji na dofinansowanie ich realizacji. Z kolei współpraca pozafinansowa opiera się m.in. na wsparciu w poszukiwaniu środków finansowych ze źródeł innych niż budżet gminy, pomocy w nawiązywaniu kontaktów z organizacjami o podobnym charakterze w sąsiednich gminach, umożliwieniu umieszczenia na stronie Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) Urzędu Gminy Brzozie informacji o działaniach realizowanych przez organizacje, udostępnieniu lokali i obiektów, umożliwieniu organizacji imprez kulturalnych, sportowych i innych wydarzeń na terenach należących do gminy, konsultacji projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności organizacji, wzajemnym informowaniu o planowanych kierunkach działań oraz udziale przedstawicieli organizacji w pracach komisji konkursowych dla opiniowania ofert złożonych w otwartych konkursach.

Gmina Brzozie corocznie uchwała fundusz sołecki, który umożliwia mieszkańcom decydowanie o przeznaczeniu środków w poszczególnych sołectwach na realizację lokalnych potrzeb. W praktyce wszystkie sołectwa przeznaczają środki zarówno na działania infrastrukturalne, jak i inicjatywy integracyjne, co stanowi doskonały przykład zrównoważonego wspierania rozwoju przestrzeni i życia społecznego. Aktywne uczestnictwo mieszkańców w zebraniach sołeckich świadczy o ich zaangażowaniu oraz rzeczywistym wpływie na podejmowane decyzje i kierunki rozwoju lokalnego.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

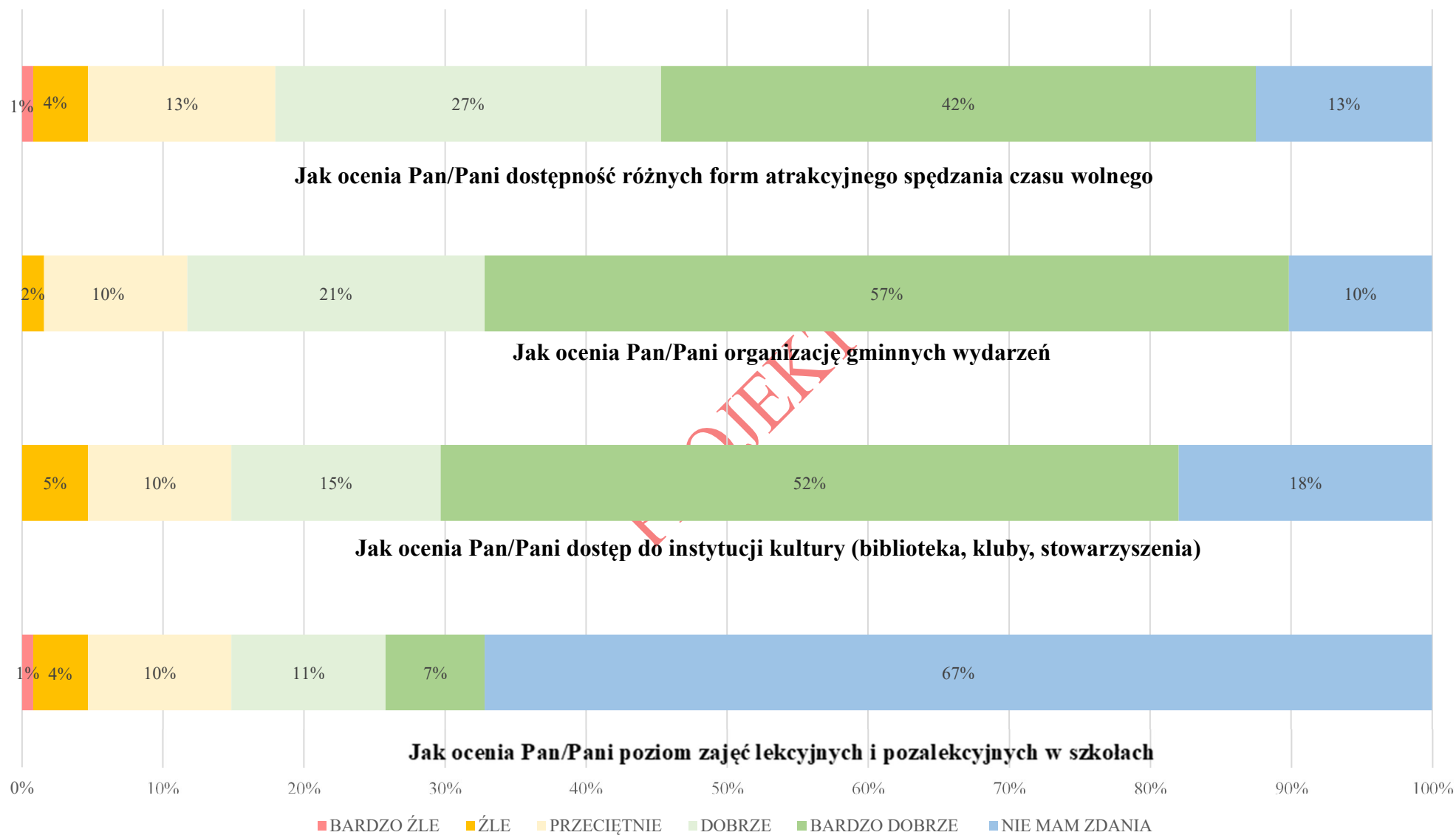
- ⇒ Gmina Brzozie dysponuje stosunkowo dużą liczbą organizacji obywatelskich, co świadczy o aktywności społecznej, jednak ich potencjał wydaje się rozproszony i zróżnicowany pod względem skali działania.
- ⇒ Działalność lokalnych fundacji i stowarzyszeń obejmuje szerokie spektrum – od pomocy społecznej, przez edukację i kulturę, po ekologię.
- ⇒ Obecność 7 jednostek OSP wzmacnia bezpieczeństwo lokalne, ale tylko OSP Brzozie spełnia wymagania KSRG, co pokazuje nierówny poziom profesjonalizacji jednostek.

- ⇒ Inwestycja w nowoczesną remizę z ekologiczną świetlicą w Brzoziu jest dużym atutem i przykładem skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych przez gminę.
- ⇒ Rozwój i doposażanie OSP jest procesem ciągłym, jednak przy rosnących wymaganiach i kosztach może stanowić stałe wyzwanie finansowe i organizacyjne dla gminy.
- ⇒ W Gminie Brzozie najbardziej aktywne organizacje pozarządowe, takie jak Fundacja „Niesiemy Dobro”, Stowarzyszenie „Początku Życia” oraz zespół wokalny-teatralny „Wszyscy Razem”, wyróżniają się wsparciem osób potrzebujących, aktywizacją lokalnej społeczności, działalnością edukacyjną oraz kulturalną.
- ⇒ Zapotrzebowanie obserwowane w związku z działalnością wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego w Gminie Brzozie, obejmujące zarówno potrzeby lokalne, jak i regionalne, wskazuje na konieczność dalszego rozwoju tego rodzaju inicjatyw. Tendencje demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa, jednoznacznie sygnalizują, że w przyszłości zapotrzebowanie na tego typu formy wsparcia będzie systematycznie wzrastać.
- ⇒ Koła Gospodyń Wiejskich pełnią ważną rolę integracyjną i międzypokoleniową.
- ⇒ Ogólnym wyzwaniem pozostaje wzmocnienie spójności, profesjonalizacji i koordynacji działań organizacji, aby ich aktywność była nie tylko rozproszona i doraźna, ale miała trwały wpływ na jakość życia i rozwój społeczno-gospodarczy gminy.
- ⇒ Fundusz sołecki w Gminie Brzozie skutecznie angażuje mieszkańców w decyzje dotyczące lokalnych inwestycji i inicjatyw, a wszystkie sołectwa wykorzystują środki zarówno na infrastrukturę, jak i integrację.

PROJEKT

5.2.4.Kultura

Wykres 6. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z pytań z zakresu "kultura i edukacja"

Źródło: Badania ankietowe, 2025.

Gminna Biblioteka Publiczna w Brzoziu pełni funkcję centrum lokalnego życia kulturalnego. Swoją działalność rozpoczęła już w 1948 roku. Misją Biblioteki jest nie tylko zaspokajanie potrzeb kulturalnych, czytelniczych, edukacyjnych i naukowych mieszkańców Gminy Brzozie, ale także pomoc w odkrywaniu nowych pasji i zainteresowań. Zgodnie z „Programem działania Gminnej Biblioteki Publicznej w Brzoziu na lata 2023-2026” przyjęta koncepcja zakłada, że Biblioteka będzie:

- Biblioteką hybrydową – łączącą tradycyjne formy działalności z nowoczesnymi technologiami w sposób spójny i wzajemnie się uzupełniający,
- „Trzecim miejscem” – pomiędzy domem a pracą, przestrzenią dostępną dla wszystkich mieszkańców, sprzyjającą integracji i aktywnemu spędzaniu wolnego czasu,
- Biblioteką otwartą – zachęcającą do współdziałania, partycypacji i zaangażowania społeczności lokalnej, wykraczającą poza tradycyjne ramy działalności bibliotecznej.

Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Brzoziu finansowana jest ze środków budżetu Gminy Brzozie, a także z dochodów własnych, darowizn, wpływów z działalności usługowej, dotacji celowych oraz innych dostępnych źródeł.

W 2024 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Brzoziu kontynuowała działalność kulturalno-edukacyjną. W ramach promocji czytelnictwa realizowano program „Mała książka – Wielki człowiek”. Biblioteka aktywnie uczestniczyła również w organizacji ferii zimowych dla dzieci i młodzieży z gminy, w ramach których zorganizowano wyjazdy do Brodnickiego Parku Krajobrazowego, Muzeum Bitwy pod Grunwaldem, Kinoteatru „Harmonia” oraz na lodowisko w Iławie. Odbyły się również warsztaty kulinarne i zajęcia z gier planszowych w Klubie Seniora „Brzozowy Raj” znajdującym się w budynku dawnego gimnazjum. W ciągu 2024 roku zrealizowano wiele wydarzeń cyklicznych i okolicznościowych, takich jak:

- „Warsztaty Wielkanocne” dla dzieci i młodzieży,
- Jarmark Bożonarodzeniowy na Targowisku Wiejskim w Brzoziu,
- Dożynki gminno-parafialne.

Biblioteka uczestniczyła również przy organizacji wydarzeń na terenie Gminy:

- Festyn rodzinny w Brzoziu pn. „Sportowy Dzień Dziecka”,
- „Zaczarowany Bal” w świetlicy wiejskiej w Brzoziu ,
- Gminne Mikołajki na Targowisku Wiejskim w Brzoziu,
- „Dzień gier planszowych”,
- „Gala Talentów”.

W wakacje kolejny raz uruchomiono kino plenerowe „Pod Brzozową Chmurką”, a także zrealizowano warsztaty szachowe „Wakacje z szachami” zakończone turniejem o Medal Wójta Gminy Brzozie. We wrześniu odbyło się Narodowe Czytanie „Kordian” z udziałem uczniów i seniorów, a w październiku zorganizowano czwartą edycję Nocy Bibliotek z projekcją filmu i zajęciami animacyjnymi. W ciągu całego 2024 roku bibliotekę regularnie odwiedzały grupy przedszkolne ze szkół w Brzoziu, Jajkowie, Wielkim Leźnie oraz dzieci ze Żłobka „Brzozowy Gaik”.

Od 2023 roku w Bibliotece Publicznej w Gminie Brzozie działa Dyskusyjny Klub Książki dla dorosłych, który funkcjonuje jako niewielka, kameralna grupa. Uczestniczą w nim osoby w różnym wieku, jednak dominują w niej osoby w wieku dość starszym. Spotkania klubu

sprzyjają wymianie doświadczeń i poglądów oraz tworzą przyjazną, intymną atmosferę sprzyjającą dyskusji literackiej.

Ważną rolę w upowszechnianiu życia kulturalnego na terenie Gminy Brzozie pełnią również świetlice wiejskie, stanowiące istotne miejsca integracji i aktywności lokalnych społeczności. Obiekty te służą organizacji wydarzeń lokalnych, spotkań mieszkańców, zajęć edukacyjnych i artystycznych, a także realizacji projektów społeczno-kulturalnych. W ostatnich latach świetlice były sukcesywnie modernizowane i doposażane. Wśród ważniejszych inwestycji należy wymienić zakończenie budowy ekologicznej świetlicy wraz z remizą OSP w Brzoziu oraz budowę nowej ekologicznej świetlicy wiejskiej w Jajkowie. Działania te znacząco poprawiły warunki lokalowe i funkcjonalność tych miejsc, zwiększając ich dostępność i atrakcyjność dla mieszkańców. W obrębie gminy funkcjonują świetlice wiejskie w Brzoziu, Jajkowie, Sugajnie, Wielkim Leźnie, Zembrzu, Janówku, Małym Głębocku, Wielkim Głębocku oraz w Świeciu. Część świetlic wiejskich znajduje się w siedzibach Ochotniczych Straży Pożarnych.

Na podstawie Uchwały Rady Gminy Brzozie Nr V/31/2024 z dnia 16 października 2024 r. każda świetlica wiejska posiada swojego opiekuna i jest udostępniana według określonych zasad. Świetlice mogą być wykorzystywane nieodpłatnie, na potrzeby działalności organów sołectwa, realizacji zadań gminnych, inicjatyw organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy oraz uroczystości i imprez służących społeczności lokalnej. Istnieje także możliwość ich odpłatnego wynajmu na cele prywatne i inne przedsięwzięcia niezwiązane bezpośrednio z zadaniami gminy czy statutową działalnością sołectw.

Oferta sportowa na terenie Gminy Brzozie jest wyjątkowo różnorodna i dostępna dla wszystkich mieszkańców. Obejmuje ogólnodostępne siłownie plenerowe, boiska sportowe oraz nowoczesną siłownię utworzoną w budynku świetlicy w Brzoziu, z której mieszkańcy mogą korzystać całkowicie bezpłatnie. Dzięki temu każdy, niezależnie od wieku i poziomu sprawności, ma możliwość aktywnego spędzania czasu w swoim najbliższym otoczeniu. Gmina dysponuje także licznymi obiektami, które pełnią rolę centrów spotkań i integracji lokalnej społeczności. Są one przestrzenią nie tylko do aktywności sportowej, ale również do uczestnictwa w różnorodnych inicjatywach kulturalnych. Oferta kulturalna systematycznie się rozwija i obejmuje m.in. zajęcia taneczne, warsztaty plastyczne, działania biblioteczne oraz zajęcia artystyczne, dzięki którym mieszkańcy mogą rozwijać swoje talenty i pasje.

Gmina Brzozie bardzo świadomie i odpowiedzialnie podeszła do adaptacji budynku dawnego gimnazjum, tworząc w nim przestrzeń wielofunkcyjną – obok siedziby Koła Gospodyń Wiejskich Brzozie oraz Klubu Seniora „Brzozowy Raj” w listopadzie 2023 roku uruchomiono tam także nowoczesne studio nagrań połączone z salą widowiskową. Studio powstało w ramach projektu „Kultura Hybrydowa 3.0 – stworzenie sali widowiskowej ze studiem multimedialnym do nagrań i transmisji on-line w Brzoziu” dofinansowanego z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020. W ramach inwestycji powstały trzy funkcjonalne przestrzenie: sala prób i nagrań (live room), reżyserka oraz kameralna sala widowiskowa z modułową sceną, zautomatyzowanym oświetleniem i systemem nagłośnienia, służąc również jako sala kinowa. Studio stanowi nowoczesne zaplecze dla działań kulturalnych, artystycznych i edukacyjnych, umożliwiając organizację nagrań, prób muzycznych, transmisji online oraz lokalnych wydarzeń integracyjnych. Infrastruktura ta służy aktywizacji społeczności wiejskiej i wspiera rozwój oferty kulturalnej w gminie. W 2024 roku inwestycja

ta zdobyła pierwsze miejsce w ogólnopolskim konkursie „Innowacyjny Samorząd” w kategorii gmin wiejskich, zyskując największe uznanie kapituły za nowatorskie podejście do rozwoju infrastruktury kulturalnej. Gmina Brzozie organizowała w nim m. in. 50 lecie otwarcia żłobka, obchody dnia niepodległości oraz prowadzi transmisje spotkań online, zajęcia dla dzieci zarówno w wakacje i w roku szkolnym.

Na początku 2025 roku również w budynku dawnego gimnazjum w Brzoziu uruchomiono nowoczesną wirtualną strzelnicę, zrealizowaną przy wsparciu Ministerstwa Obrony Narodowej w ramach programu „Strzelnica w Powiecie 2024”. Inwestycja ta, łącząca zaawansowaną technologię z edukacją i szkoleniem, stanowi ważny element rozwoju lokalnej infrastruktury obronnej i edukacyjnej. Obiekt umożliwia mieszkańcom – zarówno młodzieży, jak i osobom dorosłym – nabywanie oraz doskonalenie umiejętności strzeleckich w bezpiecznych warunkach. Projekt wpisuje się w szersze działania na rzecz zwiększania świadomości obronnej oraz budowania więzi społecznych, promując jednocześnie odpowiedzialną postawę obywatelską.

W ramach realizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzozie na lata 2016–2023” utworzono Kluby Młodzieżowe, które aktywizowały dzieci i młodzież z obszarów rewitalizacji w miejscowościach Jajkowo, Wielki Głębocek oraz Wielkie Leżno. W ramach projektu organizowano zajęcia edukacyjne i animacyjne, rozwijające kompetencje społeczne, kreatywność oraz umiejętności pracy zespołowej. Uczestnicy mieli także możliwość udziału w wyjazdach o charakterze kulturalnym i edukacyjnym, co sprzyjało poszerzaniu horyzontów oraz integracji międzypokoleniowej i środowiskowej. Program zakończył się wraz z końcem okresu obowiązywania programu, a działalność klubów nie została kontynuowana, co stworzyło widoczną lukę w ofercie aktywizacyjnej skierowanej do młodzieży.

Gmina Brzozie corocznie współorganizuje Festyn Jesieni, który od swojego zainicjowania w 2012 roku stał się jednym z najważniejszych wydarzeń lokalnych. Od 2015 roku jego znakiem rozpoznawczym są widowiskowe wyścigi ciągników, przyciągające tłumy uczestników i widzów. Festyn ma charakter cykliczny, a jego organizacja odbywa się we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami. Wydarzeniu towarzyszą atrakcje rozrywkowe oraz pokazy związane z rolnictwem, dzięki czemu pełni ono zarówno funkcję integracyjną, jak i promującą lokalną gospodarkę i tradycje.

Dostęp do usług kulturalnych, w tym do bibliotek, stanowi ważny element jakości życia mieszkańców. Gminy z grupy porównawczej poddano analizie ilości bibliotek do liczby ludności (Tabela 9.). Analiza tych danych pozwala na ocenę dostępności usług bibliotecznych w kontekście liczby mieszkańców oraz może stanowić podstawę do dalszych rozważań na temat potrzeby rozwoju infrastruktury kulturalnej w tych obszarach. Z analizy danych wynika, że liczba bibliotek w gminach nie jest bezpośrednio proporcjonalna do liczby ludności. W Gminie Bobrowo, która liczy 5 987 mieszkańców, funkcjonuje 5 bibliotek. W Gminie Nowinka (2 854 mieszkańców) działają 3 biblioteki, a w Gminie Przykona (4 626 mieszkańców) – 2. Z kolei w Gminach Brzozie oraz Wieczfnia Kościelna liczba bibliotek wynosi po jednej.

Tabela 9. Liczba bibliotek w gminach z grupy analizy porównawczej w 2024 roku.

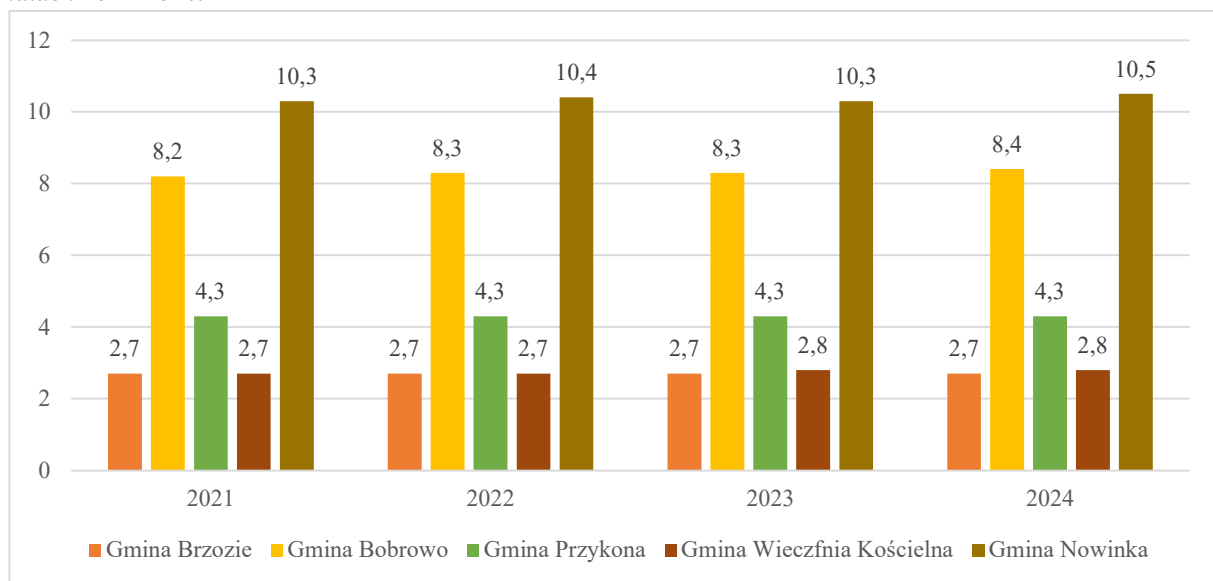
Gmina	Liczba bibliotek	Liczba ludności
Brzozie	1	3 802

Gmina	Liczba bibliotek	Liczba ludności
Bobrowo	5	5 987
Nowinka	3	2 854
Przykona	2	4 626
Wieczfnia Kościelna	1	3 597

Źródło: GUS-BDL.

Rozpatrując dostępność bibliotek publicznych przeanalizowano również ich ilość na 10 tys. ludności, na tle gmin z analizy porównawczej (Wykres 7.). Gmina Brzozie charakteryzuje się stabilnym poziomem oscylującym wokół wartości 2,7. Pozostałe gminy również cechują się brakiem zmian wskaźnika w dostępności bibliotek publicznych w analizowanym okresie czasowym.

Wykres 7. Biblioteki publiczne na 10 tys. Ludności w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.

Źródło: GUS-BDL.

W latach 2021–2024 w gminach Nowinka i Przykona wzrosła liczba mieszkańców przypadających na jedną placówkę biblioteczną (Tabela 10.), przy czym w Gminie Nowinka zanotowano najwyższy wzrost – ponad 66%. W pozostałych gminach wskaźnik ten spadł, a największy ubytek wystąpił w Gminie Wieczfnia Kościelna (–122 osoby). Liczba bibliotek i filii we wszystkich analizowanych gminach pozostała bez zmian, a różnice we wskaźnikach wynikają wyłącznie ze zmian demograficznych.

Tabela 10. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.

Gmina	Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)			
	2021	2022	2023	2024
Brzozie	3 843	3 863	3 838	3802
Wieczfnia Kościelna	3719	3 684	3 630	3597
Przykona	2 301	2 309	2 315	2 310
Bobrowo	1 213	1 210	1 208	1 197

Gmina	Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)			
	2021	2022	2023	2024
Nowinka	576	580	959	951

Źródło: GUS-BDL.

Większość gmin uwzględnionych w analizie porównawczej, w latach 2021-2024, charakteryzuje się zwiększającym księgozbiorem bibliotek (Tabela 11.). Spadki odnotowano jedynie w Gminie Nowinka (o -797,50 woluminów) oraz Gminie Przykona (o -243 woluminów). Wszystkie gminne biblioteki systematycznie powiększają swój księgozbiór poprzez zakup nowych książek, jednak w gminach Nowinka i Przykona wskaźnik liczby woluminów na mieszkańca uległ obniżeniu. Wynika to z faktu, że przyrost liczby ludności w tych gminach był na tyle duży, iż liczba nowo zakupionych książek nie wystarczyła, aby utrzymać wskaźnik na dotychczasowym poziomie.

Tabela 11. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.

Gmina	Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności [woluminy]			
	2021	2022	2023	2024
Brzozie	2678,12	2695,31	2660,76	2756,18
Nowinka	8 351,1	8 326,3	8 164,0	7 553,6
Bobrowo	5 069,4	5 293,6	5 572,5	5 807,2
Wieczfnia Kościelna	3 794,6	3 783,4	3 916,5	3 977,5
Przykona	3 435,5	3 355,0	3 463,3	3 192,5

Źródło: GUS-BDL oraz Sprawozdania z działalności Gminnej Biblioteki Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022 i 2021.

Gmina Brzozie aktywnie poszukuje funduszy zewnętrznych i realizuje inwestycje, które nie tylko poprawiają jakość życia mieszkańców, ale również zwiększają atrakcyjność gminy dla turystów. W 2024 roku jednostka pozyskała środki z Rządowego Funduszu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład” na realizację projektów o łącznej wartości 1 086 391,59 zł, z czego aż 90% kosztów zostało pokrytych z funduszy zewnętrznych. W ramach tych środków wybudowano strefę aktywnego wypoczynku w Brzoziu oraz tematyczny plac zabaw „Średniowieczna Twierdza”. Ponadto w czerwcu 2025 roku zakończono kolejne inwestycje z tych funduszy – „Dziki Szlak Dinozaurów” (Zdjęcie 2.). Wszystkie te przedsięwzięcia zlokalizowane są w centrum Brzozia, tworząc nowoczesną, atrakcyjną i zróżnicowaną przestrzeń rekreacyjną, sprzyjającą integracji mieszkańców oraz rozwojowi turystyki.

Zdjęcie 2. Park Dinozaurów w Brzoziu.

Źródło: Zdjęcie własne

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ W badaniu ankietowym mieszkańcy bardzo wysoko ocenili jakość i dostępność infrastruktury kulturalnej na terenie gminy (Wykres 6.). Dostęp do różnych form atrakcyjnego spędzania czasu wolnego został oceniony jako bardzo dobry przez 42% respondentów, a jako dobry przez kolejne 27%. Równie pozytywnie oceniono organizację wydarzeń gminnych, którą 57% badanych uznało za bardzo dobrą, a także dostęp do instytucji kultury – 52% respondentów wskazało najwyższą ocenę. Wyniki te pokazują, że mieszkańcy dostrzegają bogatą i zróżnicowaną ofertę kulturalną, a także doceniają zaangażowanie gminy w tworzenie warunków do aktywnego i wartościowego spędzania wolnego czasu.
- ⇒ Gminna Biblioteka Publiczna w Brzoziu odgrywa kluczową rolę w życiu kulturalnym gminy, pełniąc funkcję centrum integracji społecznej i edukacji mieszkańców.
- ⇒ Biblioteka realizuje nowoczesny model działania, łącząc funkcje tradycyjnej instytucji czytelniczej z rolą miejsca otwartego na współpracę, nowe technologie i aktywne uczestnictwo mieszkańców.
- ⇒ W latach realizuje szeroki program wydarzeń, warsztatów i projektów, adresowanych do różnych grup wiekowych, wzmacniając w ten sposób swoją rolę jako animatora lokalnego życia społecznego.
- ⇒ W Gminnej Bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki, który stanowi przestrzeń integracji międzypokoleniowej i rozwijania pasji literackich, szczególnie wśród starszych mieszkańców.
- ⇒ Świetlice wiejskie w gminie Brzozie pełnią ważną funkcję integracyjną, a ich regularna modernizacja i doposażanie pozwala na tworzenie nowoczesnych i przyjaznych przestrzeni,
- ⇒ Inwestycje w infrastrukturę społeczną, takie jak budowa ekologicznych świetlic oraz adaptacja dawnego gimnazjum na przestrzeń wielofunkcyjną, znacząco poszerzyły ofertę kulturalną i edukacyjną gminy.

- ⇒ Utworzenie nowoczesnego studia nagrań i sali widowiskowej, nagrodzonych w konkursie „Innowacyjny Samorząd”, oraz uruchomienie wirtualnej strzelnicy pokazują, że gmina stawia na innowacyjne rozwiązania w rozwoju infrastruktury kulturalnej i edukacyjnej.
- ⇒ Zakończenie działalności Klubów Młodzieżowych utworzonych w ramach programu rewitalizacji stworzyło lukę w ofercie aktywizacyjnej dla młodzieży, wskazując na potrzebę nowych działań w tym obszarze.
- ⇒ Festyn Jesieni, jako wydarzenie cykliczne z wyścigami ciągników, stał się wizytówką gminy i odgrywa istotną rolę w promocji lokalnych tradycji i integracji mieszkańców.
- ⇒ Gmina Brzozie, w porównaniu do innych jednostek, charakteryzuje się stabilnym wskaźnikiem dostępności bibliotek (2,7 na 10 tys. mieszkańców), co świadczy o utrzymaniu proporcjonalnej dostępności usług bibliotecznych.
- ⇒ Gmina Brzozie skutecznie pozyskuje fundusze zewnętrzne i inwestuje w nowoczesną infrastrukturę rekreacyjną, co sprzyja podnoszeniu jakości życia mieszkańców oraz zwiększa atrakcyjność turystyczną gminy.

5.2.5. Ochrona dziedzictwa narodowego

Ewidencja i rejestr zabytków to dwa podstawowe narzędzia ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce. Rejestr zabytków prowadzony jest przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i obejmuje obiekty o szczególnym znaczeniu historycznym, artystycznym lub naukowym. Wpis do rejestru wiąże się z najwyższym poziomem ochrony prawnej. Z kolei ewidencja zabytków to szerszy wykaz obiektów, które posiadają wartości kulturowe, lecz niekoniecznie spełniają kryteria wpisu do rejestru. Ewidencja wojewódzka ma charakter informacyjny i służy do bieżącego monitorowania stanu dziedzictwa – w tym także planowania działań ochronnych. Obecność obiektu w ewidencji nie nakłada tak rygorystycznych obowiązków jak wpis do rejestru, ale również wymaga uwzględnienia przy podejmowaniu decyzji administracyjnych, planistycznych czy inwestycyjnych.

Do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu wpisane są obiekty przedstawione w Tabeli 12.

Tabela 12. Obiekty wpisane do rejestru zabytków w Gminie Brzozie.

Obiekt	Miejscowość	Okres powstania	Numer rejestru	Data decyzji
Kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych	Brzozie	1826 r., k. XIX w.	A/244	20.07.1983 r.
Dwór	Kuligi	2 poł. XIX w	A/142	18.01.1985 r.

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu.

W obrębie Gminy Brzozie znajdują się liczne zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, z czego dwa obiekty wpisane są do rejestru zabytków nieruchomych województwa kujawsko-pomorskiego. Obiekty ujęte w ewidencji datowane są głównie na XIX wiek oraz początek XX wieku. W wykazie dominują obiekty o funkcjach pierwotnych: budynki mieszkalne i gospodarcze, szkoła, cmentarze, kapliczki oraz zespoły dworsko-parkowe. Tylko nieliczne obiekty mają istotne znaczenie historyczne dla gminy. Należą do nich m.in. zespoły podworskie, spośród których do dziś zachowały się trzy: w Augustowie, Jajkowie i Kuligach (zostały one częściowo przekształcone). Pozostałości zespołów znajdują się także w Kantyle i Świeciu.

Obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków na terenie Gminy Brzozie pozostają we własności prywatnej lub kościelnej. Wśród najlepiej zachowanych wyróżniają się zespół dworski w Kuligach oraz kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Brzoziu, którego wnętrze objęto pracami renowacyjnymi. W 2024 roku Gmina Brzozie udzieliła Parafii Rzymskokatolickiej pw. Wszystkich Świętych w Brzoziu dotacji w wysokości 890 000 zł na realizację zadania pn. „Renowacja kościoła pw. Wszystkich Świętych wraz z dzwonnica w Brzoziu” oraz 160 000 zł na termomodernizację zabytkowej plebanii. Dotychczasowe prace konserwatorskie przy zabytkach na terenie gminy finansowane były także ze środków Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, budżetu gminy oraz składek parafian. Każde prace przy obiektach zabytkowych wymagają uzgodnień z Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków – w formie opinii lub decyzji administracyjnej, w zależności od statusu obiektu. Część obiektów wpisanych do ewidencji została częściowo wyremontowana, co wpłynęło na ich pierwotny wygląd. Pozostałe, choć zachowane w oryginalnej formie, często wymagają pilnych remontów. Przy zabytkowych obszarach zieleni i cmentarzach planowane są bieżące prace pielęgnacyjne i porządkowe, które również powinny być poprzedzone uzyskaniem odpowiednich opinii lub zezwoleń konserwatorskich. Lokalizacja niektórych obiektów ewidencyjnych wymaga jeszcze szczegółowej weryfikacji w terenie, w tym ustalenia właścicieli.

Kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych:

Kościół znajduje się w centralnej części wsi Brzozie, na terenie podłużnego założenia cmentarnego w układzie wschód–zachód, przy rozwidleniu dróg odchodzących od drogi krajowej nr 15 (Toruń–Olsztyn). Cały teren otoczony jest kamiennym murem z ozdobnymi, metalowymi furtkami. W jego obrębie, po stronie południowo-zachodniej, zlokalizowana jest drewniana dzwonnica w konstrukcji szkieletowej. Świątynia wzniesiona została na rzucie prostokąta, z trójnawowym korpusem, prezbiterium zamkniętym trójbocznie oraz aneksami od strony wschodniej, południowej i zachodniej. Całość przykryta jest dachami dwuspadowymi i wielospadowymi, nad nawą wznosi się wieża z iglicą, kulą i krzyżem. Wnętrze ma charakter halowy, z neogotyckim wystrojem z II połowy XIX wieku. W ołtarzu głównym znajduje się barokowy obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVII w. Na uwagę zasługuje również granitowa kropielnica, prawdopodobnie średniowieczna.

Dwór w Kuligach:

Zabytkowy dwór położony jest na północnym krańcu wsi Kuligi, na terenie dawnego zespołu folwarcznego. Dojazd prowadzi od południa, a przed budynkiem, w miejscu pierwotnego podjazdu, znajduje się trawnik. Od wschodu zlokalizowane są dawne zabudowania gospodarcze. Budynek został wzniesiony z kamienia polnego (fundamenty) i kamienia ciosanego (piwnice), z czerwonej cegły w partiach nadziemnych. Ściany działowe wykonano w konstrukcji szkieletowej z wypełnieniem z surowej cegły, stropy są drewniane z glinobitką, a dach o konstrukcji krokwiowo-jętkowej jest pokryty ceramiczną dachówką karpiówką. Dwór został zbudowany na planie wydłużonego prostokąta, jest częściowo podpiwniczony, dwutraktowy, z sienią i korytarzem od strony południowej. Elewacja frontowa podzielona jest na pięć przęseł, a boczne części (północna i południowa) mają 2,5 kondygnacji. Dach dwuspadowy z centralną wystawką czteroosiową i lukarnami, od północy uzupełniony o naczółek. Całość wieńczy charakterystyczna, siedmioboczna wieżyczka.

Teren Gminy Brzozie stanowi część historycznej Ziemi Chełmińskiej. Od 1226 roku obszar ten wszedł pod władanie Zakonu Krzyżackiego. W 1479 r. teren gminy został włączony do dóbr królewskich w granicach starostwa brodnickiego. Po odzyskaniu tych terenów przez Polskę w 1454 r., ziemia chełmińska weszła w skład województwa chełmińskiego. W 1560 r. podzielono je na powiaty: chełmiński i michałowski, przy czym Gmina Brzozie znalazła się w powiecie michałowskim. W II połowie XVII wieku, po zniszczeniach spowodowanych wojnami szwedzkimi, tereny gminy były kolonizowane przez osadników, głównie pochodzenia germańskiego. W 1772 r. województwo chełmińskie przeszło pod zabór pruski i pozostawało pod nim do 1919 r. (z przerwą w latach 1807-1815 na Księstwo Warszawskie). W XIX wieku nastąpił rozwój gospodarczy, zniesiono pańszczyznę i powstały duże majątki obszarnicze. Przez obszar gminy poprowadzono linię kolejową z Brodnicy do Nowego Miasta Lubawskiego, co wpłynęło na rozwój rolnictwa. Od 1896 r. działała Komisja Kolonizacyjna, parcelująca polskie majątki między niemieckich osadników. Gmina Brzozie, krótko po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r., przechodziła burzliwe dzieje. Okupacja hitlerowska w latach 1939-1945 przyniosła masową eksterminację ludności polskiej.

Od 1920 r. powiat brodnicki, w którym leży gmina, należał do województwa pomorskiego, a od 1950 r. do bydgoskiego. Po reformie administracyjnej w 1975 r. Gmina Brzozie znalazła się w województwie toruńskim, a od 1999 r. w województwie kujawsko-pomorskim.

W maju 2023 roku zostało otwarte Muzeum Brodnickiej Grupy Eksploracyjno-Poszukiwawczej w Organizacji w Brzoziu oraz Lokalna Izba Pamięci. Placówka powstała dzięki współpracy samorządu Gminy Brzozie ze Stowarzyszeniem Brodnicka Grupa Eksploracyjno-Poszukiwawcza. Budynek muzeum został wyremontowany wspólnym wysiłkiem pracowników gminy i członków stowarzyszenia, a jego wnętrze wyposażono w nowoczesne gabloty, stół multimedialny oraz projektor. Ekspozycja obejmuje liczne znaleziska z terenu regionu oraz eksponaty przekazane przez darczyńców. Muzeum stanowi nowoczesną przestrzeń edukacyjno-kulturalną, otwartą dla mieszkańców i odwiedzających – indywidualnie oraz w ramach zorganizowanych grup.

Gminy mają możliwość prowadzenia własnych wykazów – Gminnych Ewidencji Zabytków (GEZ). Na podstawie uchwał Rady Gminy wpisywane są do nich obiekty istotne dla lokalnej społeczności. Gminna Ewidencja Zabytków stanowi zestawienie przedmiotów i miejsc o znaczeniu kulturowym, historycznym, społecznym lub krajobrazowym, zarówno tych wpisanych do rejestru zabytków, jak i innych, które nie zostały objęte ochroną formalną, ale mają wartość dla mieszkańców. Ewidencja ta stanowi podstawę do opracowywania gminnych programów opieki nad zabytkami. Obiekty w niej ujęte powinny być uwzględniane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W 2025 roku Gmina Brzozie była w trakcie opracowywania aktualizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, którego celem jest nie tylko uporządkowanie działań związanych z ochroną, konserwacją i promocją lokalnego dziedzictwa kulturowego, ale także ukierunkowanie inicjatyw służących zachowaniu zabytków i krajobrazu kulturowego oraz właściwemu zarządzaniu dziedzictwem materialnym i niematerialnym w taki sposób, aby wspierało ono rozwój społeczny i gospodarczy gminy, sprzyjało współpracy lokalnej – zwłaszcza z właścicielami, zarządcami zabytków i liderami społecznymi – oraz przyczyniało się do upowszechniania i promocji dziedzictwa gminy. Analiza przeprowadzona w ramach

opracowywanego Programu Ochrony Zabytków wykazała, że trzy obiekty uległy zniszczeniu, natomiast obecnie w Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) figuruje 191 obiektów.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Gmina Brzozie posiada dwa obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa kujawsko-pomorskiego: kościół pw. Wszystkich Świętych w Brzoziu oraz dwór w Kuligach.
- ⇒ Na terenie gminy znajdują się liczne zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, w większości pochodzące z XIX i początku XX wieku.
- ⇒ Dominującą grupę w ewidencji stanowią budynki mieszkalne, gospodarcze, szkoły, cmentarze, kapliczki oraz zespoły dworsko-parkowe.
- ⇒ Spośród zespołów podworskich najlepiej zachowane są obiekty w Augustowie, Jajkowie i Kuligach, choć część z nich uległa przekształceniom.
- ⇒ Zabytki znajdują się we własności prywatnej lub kościelnej, co ogranicza możliwości gminy w zakresie ich bezpośredniej ochrony.
- ⇒ Wśród najlepiej utrzymanych obiektów wyróżnia się zespół dworski w Kuligach oraz kościół pw. Wszystkich Świętych w Brzoziu, który objęty jest pracami konserwatorskimi.
- ⇒ W 2024 roku gmina przeznaczyła 890 000 zł na renowację kościoła wraz z dzwonnica oraz 160 000 zł na termomodernizację zabytkowej plebanii.
- ⇒ Część obiektów wpisanych do gminnej ewidencji została poddana remontom, które zmieniły ich pierwotny charakter. Jednocześnie większość zabytków zachowała swój historyczny wygląd, choć niektóre z nich wymagają pilnych prac konserwatorskich lub remontowych, aby zabezpieczyć ich wartości zabytkowe i materialne.
- ⇒ Dziedzictwo historyczne gminy Brzozie jest silnie związane z przeszłością Ziemi Chełmińskiej, w tym z okresem panowania Zakonu Krzyżackiego, zaborami pruskimi oraz burzliwymi losami XX wieku.
- ⇒ Do Ewidencji Zabytków Gminy Brzozie jest wpisanych 194 obiekty.
- ⇒ W roku 2025 Gmina Brzozie opracowała Gminny Program Opieki nad Zabytkami. Podczas opracowywania dokumentu analiza wykazała że 3 obiekty wpisane do GEZ uległy zniszczeniu.

5.2.6. Szkolnictwo

Na system oświatowy w Gminie Brzozie składają się szkoły podstawowe, a uzupełnieniem lokalnej oferty opiekuńczo-wychowawczej są funkcjonujące na terenie gminy żłobki. Edukacja przedszkolna odbywa się w oddziałach przedszkolnych działających przy szkołach podstawowych.

Na terenie gminy funkcjonują 3 szkoły podstawowe:

- ✓ Szkoła Podstawowa w Brzoziu,
- ✓ Szkoła Podstawowa w Jajkowie,
- ✓ Szkoła Podstawowa w Wielkim Leźnie.

Ponadto w obrębie jednostki funkcjonują:

- ✓ Samorządowy Żłobek „Brzozowy Gaik” w Brzoziu,
- ✓ Samorządowy Żłobek „Brzozowy Gaik” w Jajkowie.

Szkoła Podstawowa w Brzoziu to największa placówka oświatowa na terenie gminy, liczy 13 oddziałów. W roku szkolnym 2024/2025 uczęszczało do niej 265 dzieci, w tym 85 do oddziałów przedszkolnych, a 180 do klas szkoły podstawowej. Do obwodu Szkoły Podstawowej w Brzoziu należą miejscowości: Brzozie, Augustowo, Sugajno oraz Mały Głęboćek. Edukacja przedszkolna odbywa się w oddziałach dla dzieci w wieku 3–5 lat oraz w ramach rocznego przygotowania przedszkolnego dla sześciolatków. Nauczanie w szkole obejmuje pierwszy etap edukacyjny, tj. klasy I–III, oraz drugi etap edukacyjny, czyli klasy IV–VIII szkoły podstawowej.

W roku szkolnym 2024/2025 do Szkoły Podstawowej w Jajkowie uczęszczało 114 podopiecznych – 40 do oddziałów przedszkolnych, a 74 do klas szkoły podstawowej. Szkoła składa się z 10 oddziałów - klasy od I do VIII oraz dwa oddziały przedszkolne. Do obwodu Szkoły Podstawowej w Jajkowie należą miejscowości: Jajkowo, Wielki Głęboćek, Świecie, Kantyła oraz Kuligi.

Szkoła Podstawowa w Wielkim Leźnie w roku szkolnym 2024/2025 liczyła 105 dzieci, z czego 27 uczęszczało do oddziałów przedszkolnych, a 78 uczniów do klas I-VIII szkoły podstawowej. Szkoła posiada 10 oddziałów - oddział przedszkolny dla dzieci od 3 do 5 lat, roczne przygotowanie przedszkolne dla dzieci 6–letnich oraz klasy I-VIII szkoły podstawowej. Do obwodu Szkoły Podstawowej w Wielkim Leźnie należą miejscowości: Trepki, Janówko, Zembrze, Wielkie Leźno oraz Małe Leźno.

Szkoły w Gminie Brzozie podejmują szeroki zakres działań wspierających rozwój uczniów – zarówno w sferze edukacyjnej, jak i emocjonalnej, społecznej, zdrowotnej oraz wychowawczej. Priorytetem jest tworzenie bezpiecznego, przyjaznego i wspierającego środowiska nauki, które uwzględnia indywidualne potrzeby i możliwości uczniów. W każdej ze szkół zapewniona jest opieka pielęgnarska oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczna. Prowadzone są zajęcia terapeutyczne, korekcyjno-kompensacyjne, reedukacyjne oraz warsztatowe, a w razie potrzeby także nauczanie indywidualne. Dzieci z niepełnosprawnościami mają zapewnione wsparcie w codziennym funkcjonowaniu w placówkach, a wszystkie obiekty szkolne dysponują odpowiednią, kompleksową infrastrukturą, dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Szkoły współpracują z licznymi instytucjami wspierającymi uczniów i ich rodziny, m.in. z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Brodnicy, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Brzoziu, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją, Strażą Pożarną, Sanepidem oraz służbą zdrowia. Współpraca ta umożliwia diagnozę i kierowanie uczniów na badania, organizację wsparcia materialnego (np. posiłki), a także działania profilaktyczne w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa. W szkołach realizowane są programy wychowawcze i profilaktyczne, których celem jest wspieranie uczniów w budowaniu relacji społecznych, nabywaniu kompetencji emocjonalnych oraz zapobieganiu zachowaniom ryzykownym. Prowadzone są również regularne ćwiczenia ewakuacyjne, szkolenia BHP dla pracowników oraz akcje edukacyjne dotyczące zdrowia i higieny. Szkoły oferują bogaty wachlarz zajęć dodatkowych: koła zainteresowań, zajęcia sportowe, świetlicowe, biblioteczne i informatyczne. W ramach zajęć świetlicowych dzieci mogą rozwijać swoje pasje, uczestniczyć w grach edukacyjnych, odrabiać prace domowe czy integrować się z rówieśnikami. Wszystkie szkoły realizują także projekty edukacyjne, często o charakterze

innowacyjnym, promujące kreatywność, czytelnictwo, samodzielność oraz naukę poprzez doświadczenie. Przez placówki na terenie Gminy Brzozie realizowane są m. in. projekty:

- Szkoła Podstawowa w Brzoziu: „Bajki pomagajki”, „Odkryj tajemnicę swoich rąk”, „Mózg uczy się mimochodem”, „Społeczeństwo i My”, „Pierwszaki w świecie polskich legend”, „Z książką na kolanach czyli lapbookowa nauka”.
- Szkoła Podstawowa w Jajkowie: „Power odporności”, „InstaLing”, „Podróż z książką”.
- Szkoła Podstawowa w Wielkim Leźnie: „Klasa w terenie” oraz „Czytam, bo chcę”.

W gminie Brzozie dzieci i młodzież aktywnie rozwijają swoje pasje sportowe oraz artystyczne, odnosząc liczne sukcesy na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym. Uczniowie wyróżniają się osiągnięciami w kickboxingu, a także biorą udział w zajęciach z unihokeja, które cieszą się dużą popularnością. W szkołach dostrzegalne są także talenty wokalne oraz zainteresowanie gimnastyką artystyczną, co pokazuje różnorodność uzdolnień i sprzyja wszechstronnemu rozwojowi młodego pokolenia.

Uczniowie z terenu Gminy Brzozie w roku objęci są dowozem do szkół przez Firmę Transportowo-Usługową TRANS-TUR Jarosław Grzankowski oraz Firmę Przewozową Criscar Barbara Domagalska. Całkowity koszt dowozu w roku szkolnym 2023/2024 wyniósł 264 592,09 zł. Kwota ta objęła również koszty transportu dzieci z niepełnosprawnościami.

Gmina Brzozie otrzymała dofinansowanie ze środków budżetu państwa w ramach projektu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021 - 2025” Priorytet 3, w wysokości 7 000,00 zł. Koszt całego przedsięwzięcia wraz ze wsparciem budżetu gminy wyniósł 8 750,00 zł. Szkoła Podstawowa w Brzoziu przeznaczyła te środki na zakup nowości wydawniczych dla oddziałów przedszkolnych oraz realizację zadań promujących czytelnictwo. Z kolei Szkoła Podstawowa w Jajkowie zakupiła meble do biblioteki oraz nowości wydawnicze i lektury. Placówki w obrębie gminy otrzymały ponadto środki z budżetu państwa – ponad 44 000 zł - na wyposażenie w materiały edukacyjne, ćwiczeniowe oraz podręczniki. W ramach Priorytetowego Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej „Ekopracownia – zielone serce szkoły” szkoły otrzymały dofinansowanie na rozwój infrastruktury edukacyjnej – na budowę nowoczesnych ekopracowni. Łączny koszt inwestycji wyniósł ponad 220 000 zł, z czego kwota dotacji wyniosła niespełna 200 000 zł.

Samorządowy Żłobek „Brzozowy Gaik” w Brzoziu został utworzony uchwałą Rady Gminy Brzozie w 2020 roku jako jednostka budżetowa z siedzibą główną w Brzoziu oraz filią w Jajkowie. Początkowo placówka zapewniała łącznie 16 miejsc opieki żłobkowej – po 8 w każdej lokalizacji. W 2021 roku, na mocy kolejnych uchwał Rady Gminy, filia w Jajkowie została przekształcona w samodzielną jednostkę – Samorządowy Żłobek w Jajkowie. Od tego czasu na terenie Gminy Brzozie funkcjonują dwa niezależne żłobki.

Placówki oferują opiekę dla dzieci od 20. tygodnia życia do ukończenia 3. roku (lub 4. roku w przypadku braku możliwości objęcia dziecka wychowaniem przedszkolnym). Żłobki realizują funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne, zapewniając warunki zbliżone do domowych, odpowiednią opiekę pielęgnacyjną i edukacyjną, wyżywienie dostosowane do potrzeb dzieci oraz współpracę z rodzicami.

Żłobek „Brzozowy Gaik” w Brzoziu został ulokowany w dawnym budynku gimnazjum, co pozwoliło na przemyślane i wszechstronne wykorzystanie gminnego zasobu lokalowego. Żłobek w Jajkowie mieści się w budynku przylegającym do szkoły podstawowej w tej

miejsowości. Oferta żłobków skierowana jest zarówno do mieszkańców Gminy Brzozie, jak i osób pracujących, uczących się lub pozostających w domu z powodu opieki nad dzieckiem do lat 3.

Tabela 13. przedstawia liczbę dzieci uczęszczających do gminnych żłobków w Gminie Brzozie w latach szkolnych 2022/2023–2025/2026. Łączna liczba dzieci wykazuje tendencję wzrostową, co świadczy o zainteresowaniu rodziców opieką żłobkową oraz potrzebie prowadzenia tego rodzaju placówek w gminie. Największy przyrost liczby dzieci odnotowano w żłobku w Brzoziu w roku szkolnym 2024/2025. W roku 2025/2026 nastąpił niewielki spadek ogólnej liczby dzieci – liczba uczęszczających do żłobka w Brzoziu pozostała na poziomie 15, natomiast spadek dotyczył głównie placówki w Jajkowie.

Tabela 13. Liczba dzieci uczęszczających do gminnych żłobków w Gminie Brzozie w latach szkolnych 2022/2023– 2025/2026.

	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026
Żłobek w Jajkowie	12	11	12	10
Żłobek w Brzoziu	12	11	15	15
Suma	24	22	27	25

Źródło: Urząd Gminy Brzozie.

Liczba uczniów, nauczycieli i etatów w placówkach oświatowych została przedstawiona w Tabeli 14.

PROJEKT

Tabela 14. Liczba uczniów, nauczycieli oraz etatów w szkołach podstawowych oraz przedszkolach prowadzonych przez Gminę Brzozie w latach szkolnych 2022/2023, 2023/2024 oraz 2024/2025.

Nazwa Placówki Oświatowej		Liczba Uczniów			Liczba Nauczycieli			Liczba Etatów								
		2022/2023	2023/2024	2024/2025	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2022/2023	2023/2024	2024/2025						
Brzozie	Szkoła Podstawowa	177	184		26	30*		16,69	17,48							
	Przedszkole	97	88													
	Suma	274	272													
Jajkowo	Szkoła Podstawowa	90	80		18	17					16,69	17,48				
	Przedszkole	39	40													
	Suma	129	120													
Wielkie Leźno	Szkoła Podstawowa	73	77		19	20*								16,69	17,48	
	Przedszkole	33	28													
	Suma	106	105													
Łączna liczba dzieci uczęszczających do szkół i przedszkoli		509	497		63	67										

*-jeden nauczyciel zatrudniony/uzupełniający etat w innej szkole

Źródło: SP w Brzoziu, SP w Jajkowie, SP w Wielkim Leźnie, Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2022/2023, Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2023/2024.

W latach szkolnych 2022/2023-2024/2025 zauważalny jest spadek liczby uczniów. Największy spadek odnotowano w Szkole Podstawowej w Jajkowie (spadek o 15 uczniów). Natomiast liczba nauczycieli w większości placówek wzrosła. Spadek odnotowano jedynie w Szkole Podstawowej w Jajkowie (1 nauczyciel). W placówkach oświatowych na terenie gminy odnotowano wzrost liczby etatów dla nauczycieli (o 0,79). Na czas opracowywania dokumentu liczba nauczycieli oraz etatów z roku szkolnego 2024/2025 była niedostępna.

Ogólna liczba uczniów oraz nauczycieli w Gminie Brzozie w latach szkolnych od 2018/2019 do 2023/2024 została przedstawiona w Tabeli 15.

Tabela 15. Liczba uczniów i nauczycieli w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Brzozie w latach szkolnych 2018/2019 - 2023/2024.

Rok Szkolny	Liczba Uczniów	Liczba Nauczycieli
2018/2019	479	82*
2019/2020	472	66
2020/2021	481	66
2021/2022	503	63
2022/2023	509	63
2023/2024	497	66
2024/2025	484	b. d.

* - liczba nauczycieli obejmuje również kadrę zatrudnioną w gimnazjum, które funkcjonowało wówczas na terenie gminy.

Źródło: SP w Brzoziu, SP w Jajkowie, SP w Wielkim Leźnie, Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2023/2024, 2022/2023, 2021/2022, 2020/2021, 2019/2020, Raport o stanie Gminy Brzozie za rok 2018.

W celu przedstawienia jakości edukacji w szkołach, dokonano analizy wyników egzaminów ósmoklasisty, korzystając z danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku (Tabela 16.).

Tabela 16. Średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych Gminie Brzozie oraz powiecie brodnickim w latach 2019-2025.

Rok	Szkoła / Jednostka	Liczba zdających	Średnie wyniki					
			język polski	relacja rok do roku	matematyka	relacja rok do roku	język angielski	relacja rok do roku
2025	Brzozie	13	61%	10%	42%	-1%	58%	10%
	Jajkowo	10	61%	10%	56%	7%	65%	3%
	Wielkie Leźno	8	68%	-2%	56%	-17%	63%	-4%
	powiat brodnicki	31	61%	6%	47%	4%	64%	9%
2024	Brzozie	17	51%	-10%	43%	-14%	48%	-17%
	Jajkowo	6	51%	-9%	49%	-7%	62%	-2%
	Wielkie Leźno	9	70%	2%	73%	28%	67%	10%
	powiat brodnicki	447	55%	-10%	43%	-8%	55%	-5%
2023	Brzozie	31	61%	-4%	57%	-6%	65%	6%
	Jajkowo	18	60%	7%	56%	4%	60%	11%
	Wielkie Leźno	7	68%	12%	45%	-12%	57%	12%
	powiat brodnicki	1 080	65%	8%	51%	-3%	60%	2%
2022	Brzozie	30	65%	-	63%	-	59%	-
	Jajkowo	18	53%	-	52%	-	49%	-
	Wielkie Leźno	11	56%	-9%	57%	3%	45%	-20%
	powiat brodnicki	1 111	57%	-8%	54%	12%	58%	2%
2021	Brzozie	9	-	-	-	-	-	-
	Jajkowo	9	-	-	-	-	-	-
	Wielkie Leźno	12	67%	8%	54%	11%	65%	22%
	powiat brodnicki	787	65%	11%	42%	-1%	56%	9%

Rok	Szkoła / Jednostka	Liczba zdających	Średnie wyniki					
			język polski	relacja rok do roku	matematyka	relacja rok do roku	język angielski	relacja rok do roku
2020	Brzozie	17	46%	1%	40%	-7%	42%	-4%
	Jajkowo	13	67%	19%	52%	12%	46%	12%
	Wielkie Leźno	10	59%	-	43%	-	43%	-
	powiat brodnicki	820	54%	-4%	43%	2%	47%	-2%
2019	Brzozie	28	45%	-	47%	-	46%	-
	Jajkowo	18	48%	-	40%	-	34%	-
	Wielkie Leźno	7	-	-	-	-	-	-
	powiat brodnicki	784	58%	-	41%	-	49%	-

Źródło: OKE.

Gmina Brzozie odnotowuje zróżnicowane wyniki egzaminów ósmoklasisty w latach 2019–2025. W 2025 roku szkoła w Wielkim Leźnie zanotowała spadek średnich wyników we wszystkich trzech przedmiotach, podczas gdy szkoła w Jajkowie poprawiła swoje rezultaty we wszystkich egzaminach. W szkole w Brzoziu średnie wyniki również wzrosły, z wyjątkiem matematyki, gdzie spadek wyniósł jedynie 1%. Średnie wyniki uczniów w gminie cechują się zmiennością – w niektórych latach są niższe od średnich powiatowych, a w innych porównywalne lub wyższe. Najlepsze rezultaty w analizowanym okresie osiągała szkoła w Wielkim Leźnie; mimo spadku wyników w 2025 roku, nadal pozostaje szkołą z najwyższymi średnimi wynikami w gminie.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

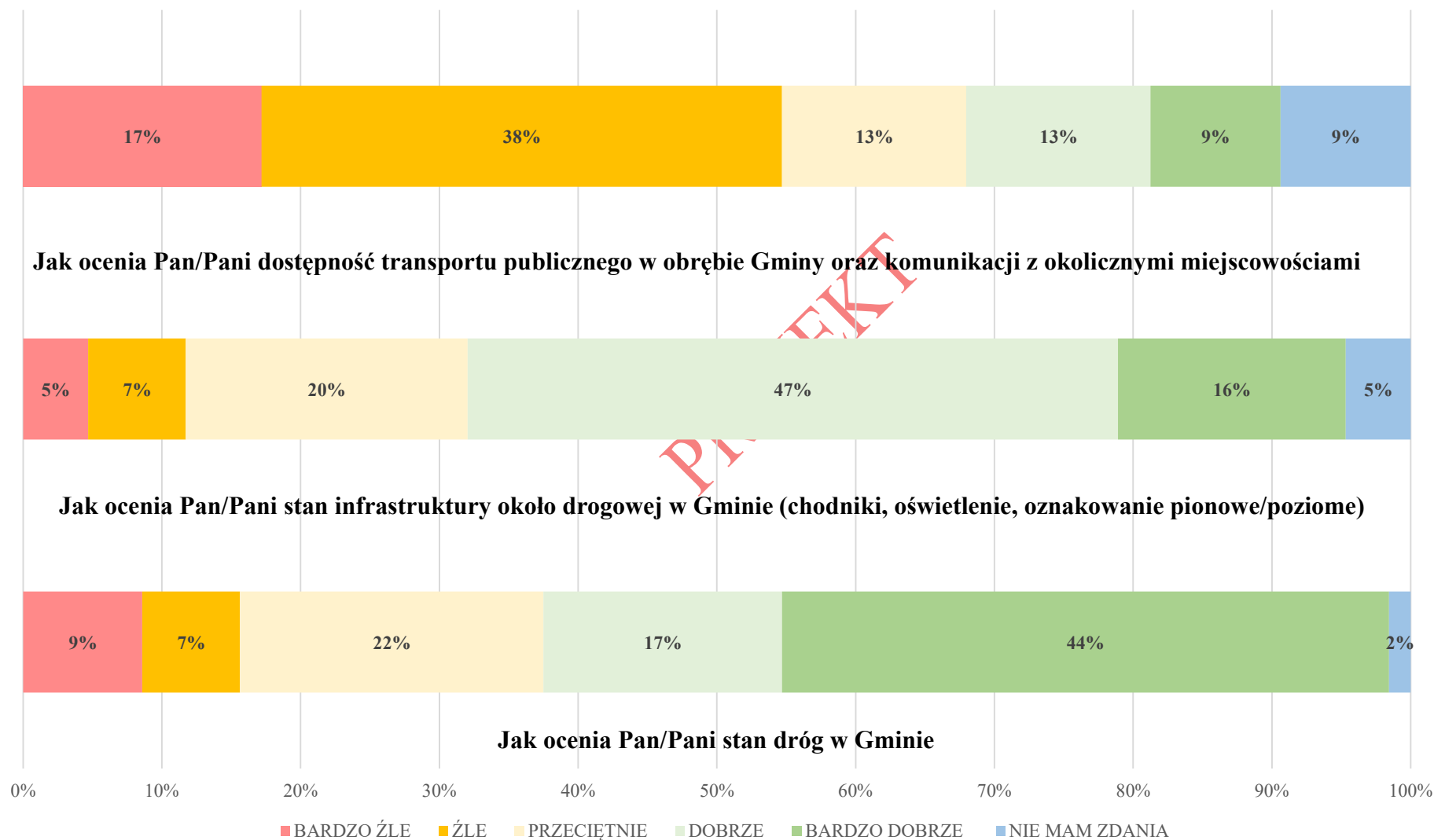
- ⇒ W badaniu ankietowym większość mieszkańców (67%) nie wyraziła opinii na temat jakości zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych w szkołach, co wynika prawdopodobnie z faktu, że główną grupę respondentów stanowili mieszkańcy w wieku 45–64 lat, wśród których 36,2% to emeryci, nieposiadający już dzieci w wieku szkolnym. Najliczniejsza grupa respondentów, która zdecydowała się wypowiedzieć w tej kwestii (11%), oceniła poziom zajęć jako dobry (Wykres 6.).
- ⇒ System oświatowy w Gminie Brzozie obejmuje trzy szkoły podstawowe oraz dwa samorządowe żłobki, a edukacja przedszkolna realizowana jest w oddziałach w budynkach szkół podstawowych.
- ⇒ Żłobek „Brzozowy Gaik” w Brzoziu został ulokowany w dawnym budynku gimnazjum, co pozwoliło na przemyślane i wszechstronne wykorzystanie gminnego zasobu lokalowego, natomiast żłobek w Jajkowie mieści się w budynku przylegającym do szkoły podstawowej.
- ⇒ Szkoła Podstawowa w Brzoziu jest największą placówką edukacyjną w gminie.
- ⇒ Szkoły zapewniają opiekę pedagogiczną, psychologiczną i zdrowotną, prowadzą zajęcia terapeutyczne, korekcyjno-kompensacyjne, reedukacyjne i indywidualne.
- ⇒ Wszystkie obiekty szkolne są wyposażone w odpowiednią infrastrukturę i przystosowane do poruszania się dla osób z niepełnosprawnościami.
- ⇒ Placówki współpracują z instytucjami wspierającymi uczniów i rodziny, m.in. z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, GOPS, Policją, Strażą Pożarną, Sanepidem i służbą zdrowia, co umożliwia wsparcie materialne, diagnozę potrzeb oraz działania profilaktyczne.
- ⇒ W szkołach realizowane są programy wychowawcze i profilaktyczne, mające na celu rozwój kompetencji emocjonalnych i społecznych uczniów oraz zapobieganie zachowaniom ryzykownym.

- ⇒ Szkoły oferują szeroki wachlarz zajęć dodatkowych, w tym koła zainteresowań, zajęcia sportowe, świetlicowe, biblioteczne i informatyczne, umożliwiające rozwój pasji, naukę poprzez doświadczenie i integrację dzieci. Dzieci i młodzież w gminie Brzozie wykazują duży potencjał rozwojowy w sporcie i sztuce, co świadczy o sprzyjających warunkach do kształtowania aktywnego i utalentowanego pokolenia.
- ⇒ Szkoły realizują liczne projekty edukacyjne promujące kreatywność, czytelnictwo i samodzielność uczniów.
- ⇒ Uczniowie mają zapewniony transport do szkół, w tym dzieci z niepełnosprawnościami.
- ⇒ Gmina Brzozie pozyskuje dofinansowania na rozwój edukacji, m.in. w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 oraz Priorytetowego Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej „Ekopracownia – zielone serce szkoły”, dzięki czemu szkoły zostały wyposażone w materiały edukacyjne i nowoczesne pracownie.
- ⇒ Samorządowe żłobki zapewniają opiekę dla dzieci od 20. tygodnia życia do 3. roku życia (lub 4. w szczególnych przypadkach), realizując funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne, przy czym oferta skierowana jest zarówno do mieszkańców gminy, jak i osób pracujących lub uczących się lub pozostających w domu z powodu opieki nad dzieckiem do lat 3
- ⇒ Liczba dzieci w żłobkach w latach 2022/2023–2025/2026 wykazuje ogólną tendencję wzrostową, choć w 2025/2026 odnotowano niewielki spadek, głównie w placówce w Jajkowie.
- ⇒ W analizowanym okresie liczba uczniów w szkołach wykazywała niewielkie wahania, a liczba etatów nauczycieli w większości placówek wzrosła, przy niewielkim spadku w Szkole Podstawowej w Jajkowie.
- ⇒ Wyniki egzaminów ósmoklasisty w Gminie Brzozie są zróżnicowane; w 2025 roku szkoła w Wielkim Leźnie odnotowała spadek wyników, szkoła w Jajkowie poprawę we wszystkich egzaminach, a w Brzoziu wzrost wyników z wyjątkiem matematyki (spadek o 1%).
- ⇒ Najlepsze wyniki egzaminów osiągała szkoła w Wielkim Leźnie, mimo spadku w 2025 roku pozostając szkołą z najwyższymi średnimi w gminie.

5.3 Transport oraz infrastruktura sieciowa

5.3.1. Komunikacja

Wykres 8. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z pytań z zakresu „komunikacja”.

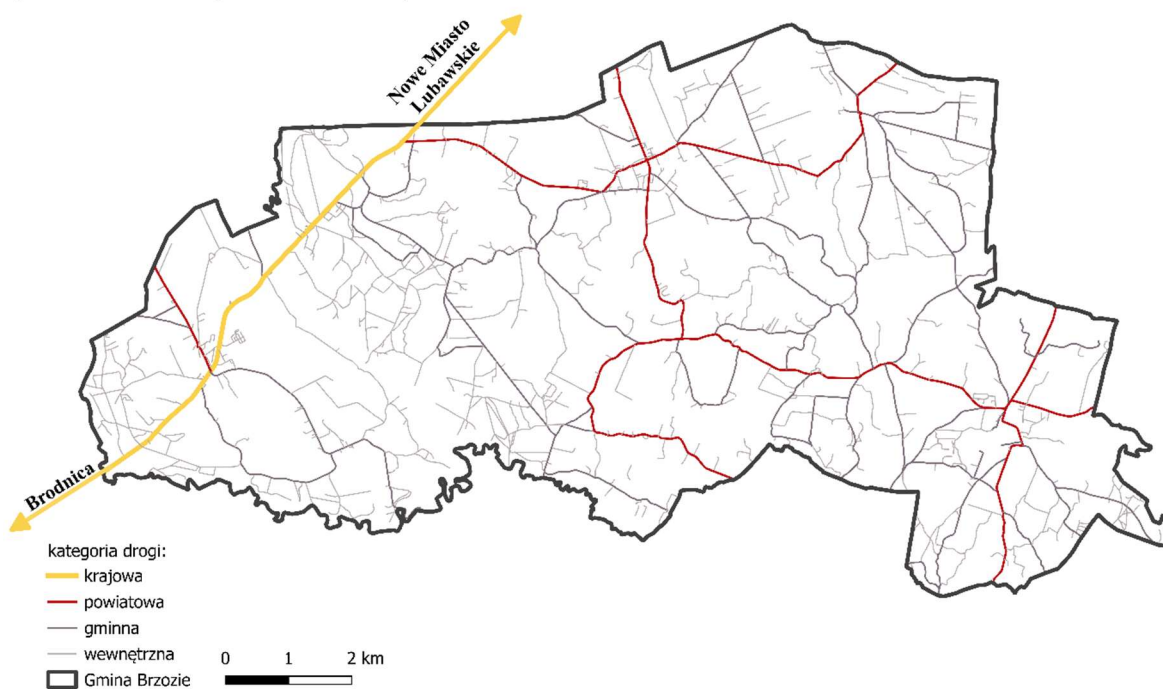

Źródło: Badania ankietowe, 2025

Jednym z kluczowych zadań samorządu gminnego, mających na celu zaspokajanie potrzeb wspólnoty mieszkańców, jest utrzymanie dróg gminnych, ulic i mostów, a także organizacja ruchu drogowego oraz lokalnego transportu. Przez zachodnią część Gminy Brzozie przebiega droga w kierunku Brodnicy, natomiast z jej północnej strony - w kierunku Nowego Miasta Lubawskiego.

Drogi gminne wyprowadzają ruch na drogi wyższych kategorii i uzupełniają powiązania o znaczeniu lokalnym. Obecnie w granicach administracyjnych jednostki znajdują się 94 km dróg gminnych, z czego 38,3 km stanowią drogi z zatwierdzoną organizacją ruchu, a 55,7 km drogi bez zatwierdzonej organizacji ruchu. W gminie występują również: odcinek drogi krajowej, ciągi dróg powiatowych oraz drogi wewnętrzne (Rysunek 9.).

Rysunek 9. Sieć dróg na terenie Gminy Brzozie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDT010k.

Przez teren gminy przebiega droga krajowa (DK):

- ✓ Nr 15 relacji Trzebnica – Ostróda.

Drogi powiatowe:

- ✓ 1804C Wielkie Leżno – gr. województwa,
- ✓ 1806C Brzozie – gr. województwa,
- ✓ 1807C Janówko – Samin – gr. gminy,
- ✓ 1808C Wielki Głębocek – Wielkie Leżno – gr. województwa,
- ✓ 1809C Brzozie – Sugajno – gr. województwa ,
- ✓ 1810C Wielkie Leżno – Małe Leżno – gr. gminy,
- ✓ 1825C Jajkowo – gr. gminy.

Szczegółowe informacje o długościach i parametrach dróg gminnych przedstawiono w Tabeli 17. poniżej. Z analizy danych wynika, że największy udział w ogólnej długości dróg mają jezdnie o nawierzchni żwirowej – łącznie 37,03 km. Znaczną długość stanowią również drogi o nawierzchni bitumicznej oraz mieszanej bitumiczno-tłuczniowej – odpowiednio 15,34

km i 16,60 km. Najmniej rozbudowana jest gminna sieć dróg betonowych, których łączna długość nie przekracza kilometra.

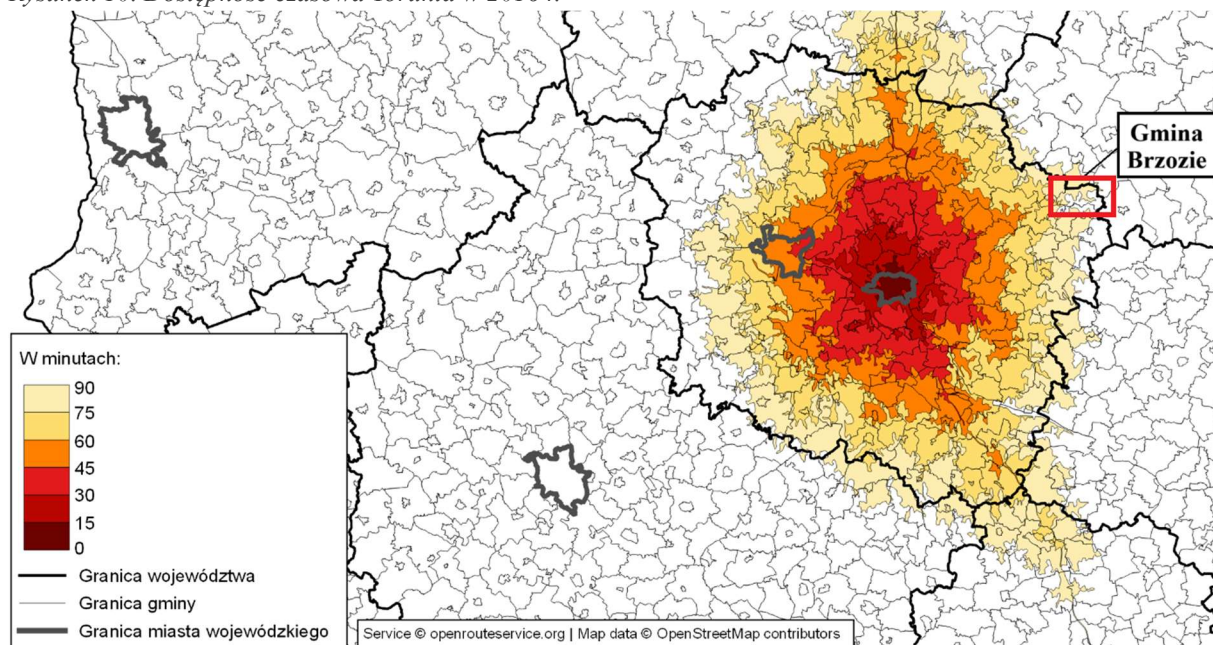
Tabela 17. Nawierzchnie dróg gminnych w granicach administracyjnych Gminy Brzozie – stan na dzień 31.12.2024r.

Jezdnia o nawierzchni żwirowej [km]	Jezdnia o nawierzchni bitumicznej-tłuczniowej [km]	Jezdnia o nawierzchni bitumicznej [km]	Jezdnia o nawierzchni tłuczniowej [km]	Jezdnia o nawierzchni żwirowej/tłuczniowej [km]	Drogi gruntowe [km]	Jezdnia o nawierzchni gruntowej/tłuczniowej [km]	Jezdnia o nawierzchni betonowej [km]
37,03	16,60	15,34	7,48	5,67	5,03	1,51	0,64

Źródło: Urząd Gminy Brzozie.

Na podstawie map opracowanych przez GUS na cel badania przepływu ludności związanej z zatrudnieniem w 2016 roku można zauważyć dostępność czasową miast wojewódzkich (Rysunek 10.).

Rysunek 10. Dostępność czasowa Torunia w 2016 r.

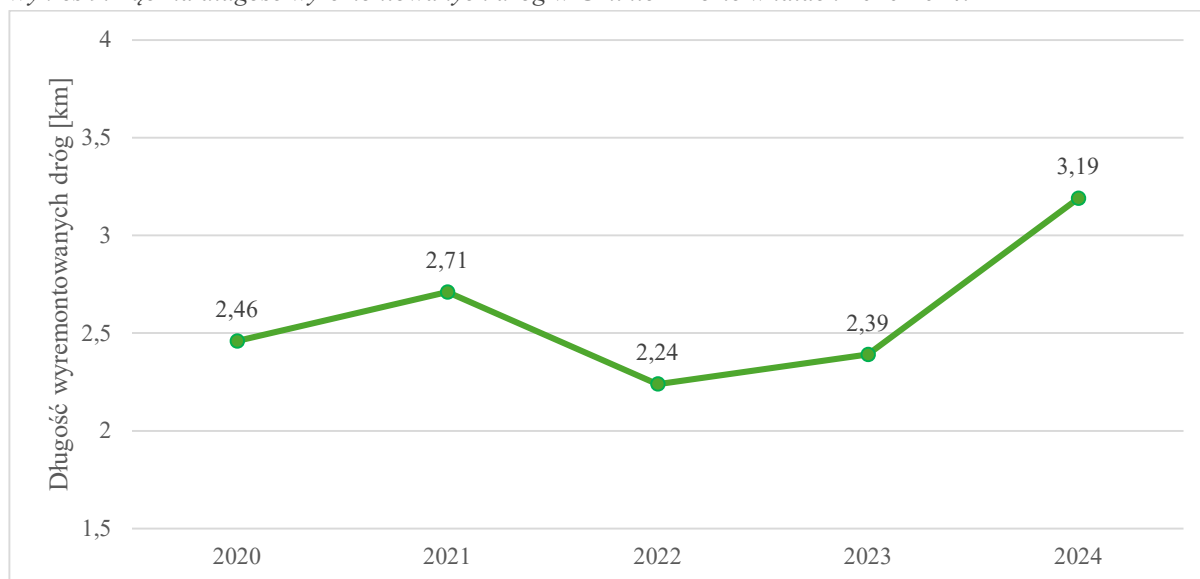

Źródło: GUS, Izochrony dostępności czasowej miast wojewódzkich.

W 2016 roku Gmina Brzozie częściowo znajdowała się w zasięgu przyjętych izochronów należących do Torunia. Według opracowanych analiz do Gminy Brzozie z Torunia można było dojechać w 90 minut. Oznaczało to, że gmina była stosunkowo dobrze skomunikowana z miastem wojewódzkim umożliwiając mieszkańcom stosunkowo szybką podróż.

W latach 2020–2024 długość wyremontowanych dróg w Gminie Brzozie utrzymywała się na zbliżonym poziomie, z najwyższą wartością w 2024 roku (3,19 km). Dane te wskazują na regularną modernizację infrastruktury drogowej, chociaż prowadzoną stopniowo i obejmującą jej niewielki zakres (Wykres 9.).

Wykres 9. Łączna długość wyremontowanych dróg w Gminie Brzozie w latach 2020-2024.

Źródło: Urząd Gminy Brzozie.

Inwestycje drogowe przeprowadzone w Gminie Brzozie w latach 2018-2024 przedstawiono w Tabeli 18.

Tabela 18. Inwestycje drogowe w Gminie Brzozie w latach 2018-2024 r.

Rok	Rodzaj inwestycji	Koszt i finansowanie
2024	Przebudowa drogi gminnej na dz. nr 246 w miejscowości Brzozie	5 250 000,00 zł Wkład własny gminy: 285.540, 00 zł (w tym 12.000,00 zł Fundusz Sołecki Jajkowo) Kwota dofinansowania: 4.177.168,00 zł (Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych), 787.292,00 zł (Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg)
	Przebudowa drogi gminnej wewnętrznej w miejscowości Brzozie na dz. nr 357/3 i 357/5	
	Przebudowa drogi gminnej na dz. nr 495/43 w miejscowości Augustowo	
	Przebudowa drogi gminnej zlokalizowanej na działkach nr 31 i 42/5, obręb Jajkowo	
	Przebudowa drogi gminnej nr 080310C w miejscowości Wielki Głębocek	
	Przebudowa drogi gminnej nr 080317C w miejscowości Brzozie	
	Przebudowa drogi gminnej nr 080323C w miejscowości Wielkie Leżno	
2023	Przebudowa drogi gminnej nr 080340C w miejscowości Małe Leżno	1 509 463,50 zł Wkład własny gminy: 509 463,50 zł Kwota dofinansowania: 1 000 000,00 zł (Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Brodnica)
	Budowa i modernizacja dróg na terenie Gminy Brzozie	2 860 125,80 zł Wkład własny gminy: 360 125,80 zł Kwota dofinansowania: 2 500 000,00 zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych)

Rok	Rodzaj inwestycji	Koszt i finansowanie
	Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Brzozie	5 172 635,47 zł Wkład własny gminy: 219 267,15 zł Kwota dofinansowania: 4 953 368,32 zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg)
2022	Przebudowa drogi gminnej nr 080319C Sugajno – gr. gminy – Sugajenko	2 576 283,65 zł Wkład własny gminy: 157 723,07 zł Kwota dofinansowania: 2 418 560,58 zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych)
	Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Wielki Głębocek na dz. nr 362	
	Przebudowa dróg gminnych wewnętrznych zlokalizowanych na działkach nr 363/15 i 539 w msc. Brzozie	
	Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Wielki Głębocek na dz. nr 351	271 760,52 zł Wkład własny gminy: 152 851,52 zł Kwota dofinansowania: 118 909,00 zł (Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg)
	Budowa i modernizacja dróg na terenie Gminy Brzozie	2 860 125,80 zł Wkład własny gminy: 360 125,80 zł Kwota dofinansowania: 2 500 000,00 zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych)
	Budowa infrastruktury drogowej na terenie Gminy Brzozie	1 578 947,37 zł Wkład własny gminy: 78 947,37 zł Kwota dofinansowania: 1 500 000,00 zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych)
2021	Przebudowa drogi gminnej nr 080307C Mały Głębocek-Trepki	702 548,26 zł Wkład własny gminy: 123 480,26 zł Kwota dofinansowania: 329 068,00 zł (Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg) 250 000,00 zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych)
	Naprawa drogi gminnej zlokalizowanej na działkach nr 31 i 42/5, obręb Jajkowo, Gmina Brzozie	265 550,57 zł Wkład własny gminy: 265 550,57 zł
	Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w obrębie Brzozie	52 810,05 zł Wkład własny gminy: 36 010,05 zł Kwota dofinansowania: 16 800,00 zł (budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego)
	Modernizacja drogi osiedlowej w Wielkim Głębocku na działkach ewidencyjnych nr 351, 362, 370, 372, 378, 410, 419, 425, - I etap”	278 436,70 zł Wkład własny gminy: 28 436,70 zł Kwota dofinansowania: 250 000,00 zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych)
	Przebudowa przejścia dla pieszych w miejscowości Brzozie na drodze 080342C dz. 427/2, 427/7, 727/6	69 960,00 zł Wkład własny gminy: 28 239,00 zł Kwota dofinansowania: 41 721,00 zł (Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg)

Rok	Rodzaj inwestycji	Koszt i finansowanie
2020	Przebudowa drogi gminnej nr 080317C Brzozie-Zembrze - do drogi nr 080322C	414 994,04 zł Wkład własny gminy: 165 998,04 zł Kwota dofinansowania: 248 996,00 zł (Fundusz Dróg Samorządowych)
	Modernizacja drogi gminnej nr 080327 C Zembrze - gr. gminy - Sarnin - powierzchniowe utwardzenie nawierzchni	59 863,12 zł Wkład własny gminy: 25 180,56 zł Kwota dofinansowania: 25 180,56 zł (budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego)
	Przebudowa drogi gminnej nr 080314C Brzozie - gr. gminy - Brzozie Lubawskie wraz z przebudową skrzyżowania z drogą powiatową nr 1806C	576 657,48 zł Wkład własny gminy: 230 663,48 zł Kwota dofinansowania: 345 994,00 zł (Fundusz Dróg Samorządowych)
2019	Budowa chodnika w Brzoziu	26 466,55 zł
	Przebudowa drogi gminnej Brzozie – Mały Głębocek	46 365,22 zł projekt pt. „Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w obrębach geodezyjnych Brzozie, Mały Głębocek” współfinansowana przy udziale środków budżetu województwa kujawsko-pomorskiego pochodzących z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolnej w kwocie 23 182, 61 zł.
	Budowa chodnika w Wielkim Leźnie	15 744,87 zł
	Naprawa dróg lokalnych	28 866,70 zł
2018	W gminie przeprowadzono inwestycje dotyczące budowy chodników dla pieszych, przebudowy dróg gminnych, budowy parkingów oraz wykupu gruntów z przeznaczeniem pod drogi gminne.	ponad 46 tys. zł

Zródło: Urząd Gminy Brzozie oraz Raport o stanie Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019/2018.

W Gminie Brzozie nie funkcjonuje publiczny transport zbiorowy. Przewozy autobusowe realizowane są wyłącznie w ramach dowozu uczniów do szkół podstawowych znajdujących się na terenie gminy. Przez obszar jednostki nie przebiega czynna linia kolejowa, a najbliższe stacje kolejowe zlokalizowane są poza jej granicami. Połączenia kolejowe oferuje m.in. pobliska Brodnica, skąd możliwy jest dalszy dojazd do większych miast i węzłów komunikacyjnych.

Na obszarze gminy funkcjonują prywatni przewoźnicy, w tym Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A., który oferuje przewozy zapewniające połączenia między niektórymi miejscowościami gminy, nie zapewniając jednak dobrego skomunikowania transportem zbiorowym ze względu na nieregularność rozkładów jazdy, brak połączeń z poszczególnymi miejscowościami i w dni wolne od pracy.

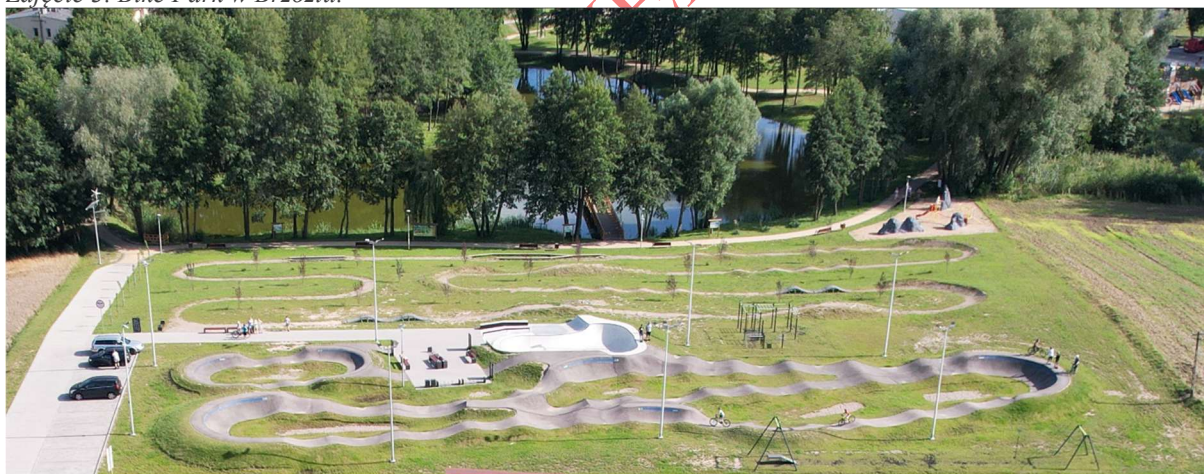
Ze względu na brak transportu publicznego na terenie Gminy Brzozie, oraz przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu dla osób niepełnosprawnych oraz mieszkańców posiadających trudności w samodzielnym poruszaniu się podjęto decyzję o stworzeniu usługi indywidualnego transportu „door-to-door”. Projekt został zrealizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020, przy dofinansowaniu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Całkowita wartość przedsięwzięcia wyniosła 372 526,14 zł, z czego aż 84,28% zostało pokryte ze środków Unii Europejskiej. W ramach projektu zakupiono specjalistyczny samochód dostosowany do przewozu osób z

ograniczoną mobilnością oraz zatrudniono kierowcę, opiekuna i dyspozytora. Usługa obejmuje dowozy nie tylko na terenie gminy, ale także poza jej granicami – np. do ośrodków zdrowia. Dzięki temu niepełnosprawni oraz starsi mieszkańcy zyskali realne możliwości dojazdu do lekarzy oraz uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym, a sama usługa cieszy się dużym zainteresowaniem.

Na terenie Gminy Brzozie nie znajdują się publiczne porty lotnicze ani lądowiska o znaczeniu regionalnym. Ruch lotniczy w regionie nie generuje uciążliwości akustycznych ani nie wpływa istotnie na środowisko lokalne.

Gmina Brzozie nie posiada rozbudowanej sieci dróg rowerowych – wyjątek stanowi droga pieszo-rowerowa o długości około 2,5 km, zlokalizowana przy drodze powiatowej nr 1808C Wielki Głęboczek – Brzozie. W zakresie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej istotnym uzupełnieniem oferty rowerowej i aktywności na świeżym powietrzu jest Bike Park Gminy Brzozie (Zdjęcie 3.) – kompleks, który obejmuje m.in. tory rowerowe, skatepark, single track, ścieżkę edukacyjną, plac zabaw, skałki wspinaczkowe oraz siłownię zewnętrzną. To przestrzeń do aktywnego spędzania czasu dla całych rodzin, łącząca rekreację z edukacją przyrodniczą. W 2025 roku Gmina Brzozie po raz drugi otrzymała nagrodę za zdobycie pierwszego miejsca w konkursie „Innowacyjny Samorząd” - Bike Park został uznany za najlepszy projekt w kategorii gmin wiejskich. Kapituła konkursu doceniła jego wpływ na ożywienie przestrzeni publicznej oraz promowanie aktywności fizycznej i edukacji przyrodniczej wśród mieszkańców.

Zdjęcie 3. Bike Park w Brzoziu.

źródło: Zdjęcie własne

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Na podstawie badania ankietowego mieszkańcy Gminy Brzozie najgorzej ocenili dostępność transportu publicznego – aż 55% wskazało odpowiedzi negatywne lub przeciętne. Infrastruktura około drogowa (chodniki, oświetlenie, oznakowanie) została oceniona pozytywnie przez 63% badanych, natomiast stan dróg gminnych aż przez 61%. Jednocześnie 16% respondentów oceniło drogi źle lub bardzo źle, co wskazuje na potrzebę dalszych modernizacji (Wykres 8.).
- ⇒ Na terenie Gminy Brzozie nie funkcjonuje publiczny transport zbiorowy, co jest typowym wyzwaniem gmin wiejskich o rozległym terenie i licznych, niewielkich jednostkach

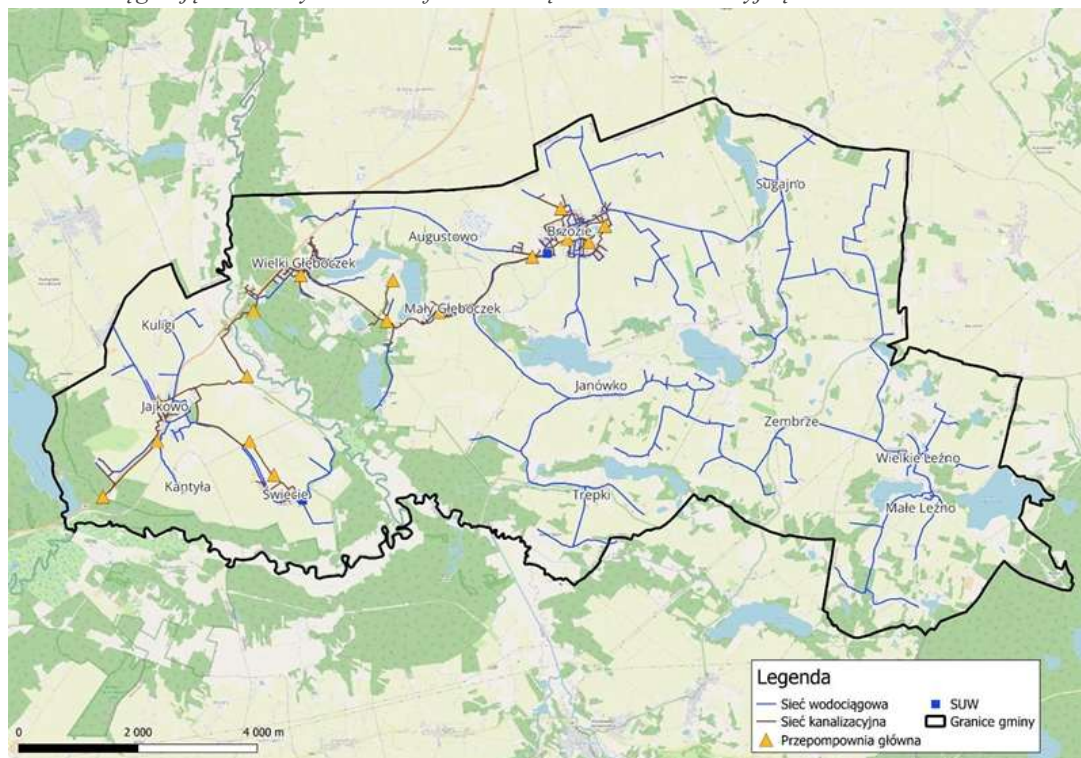
osadniczych. W takich obszarach ograniczenia w organizacji komunikacji publicznej są powszechnym zjawiskiem.

- ⇒ Uczniowie szkół podstawowych mają zapewniony dojazd do placówek edukacyjnych autobusami szkolnymi.
- ⇒ Działalność prywatnych przewoźników zapewnia jedynie częściowe połączenia między niektórymi miejscowościami gminy, jednak nieregularność rozkładów jazdy i brak przewozów w dni wolne od pracy znacząco ogranicza skuteczność transportu publicznego.
- ⇒ W odpowiedzi na brak transportu publicznego dla osób starszych i niepełnosprawnych gmina wdrożyła usługę indywidualnego transportu „door-to-door”, która obejmuje dowozy zarówno na terenie gminy, jak i poza jej granicami, umożliwiając dostęp do ośrodków zdrowia oraz udział w życiu społecznym i kulturalnym mieszkańców.
- ⇒ Gmina Brzozie nie posiada rozbudowanej sieci dróg rowerowych, wyjątkiem jest 2,5 km droga pieszo-rowerowa przy drodze powiatowej nr 1808C.
- ⇒ Większość dróg gminnych w Brzoziu posiada nawierzchnię żwirową lub mieszano-bitumiczną, co wymaga regularnego utrzymania i bieżących prac konserwacyjnych.
- ⇒ Modernizacja infrastruktury drogowej w latach 2020–2024 obejmowała jedynie niewielki odcinek dróg, jednak widać wyraźną tendencję wzrostową w zakresie realizowanych remontów, co wskazuje na stopniowy postęp i potrzebę dalszego zwiększenia skali inwestycji w drogi lokalne.
- ⇒ Gmina skutecznie pozyskuje środki zewnętrzne na inwestycje drogowe, w tym z Programu Polski Ład i Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, co należy ocenić pozytywnie i kontynuować w przyszłych planach inwestycyjnych.

5.3.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Infrastruktura sieciowa jest kluczowym elementem rozwoju jednostek samorządu terytorialnego i stanowi fundament poprawy jakości życia ich mieszkańców. Ważne jest, aby mieć świadomość, że rozwój tej infrastruktury wymaga znacznych nakładów finansowych. Budowa, utrzymanie oraz efektywne zarządzanie infrastrukturą sieciową zajmują istotną część lokalnych budżetów samorządowych. To władze lokalne odpowiadają za decyzje dotyczące alokacji środków na nowe projekty, modernizacje oraz utrzymanie istniejących struktur. Na Rysunku 11. przedstawiono zasięg objęcia Gminy Brzozie infrastrukturą wodno-kanalizacyjną.

Rysunek 11. Zasięg objęcia Gminy Brzozie infrastrukturą wodno-kanalizacyjną.

Źródło: Raport o stanie Gminy Brzozie za rok 2023.

5.3.2.1. Wodociągi

Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w latach 2018 – 2024 w Gminie Brzozie utrzymywał się na wysokim poziomie, rosnąc nieznacznie z 97% w 2018 roku do 97,2% w 2023 roku, jednak zmalał on ponownie w 2024 roku (Tabela 19.). Spadek ten może być związany ze zmianami demograficznymi na obszarze gminy.

Tabela 19. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności w Gminie Brzozie w latach 2018-2024

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	97	97	97,1	97,1	97,1	97,2	95,7

Źródło: Raport o stanie Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców Gminy Brzozie odbywa się z 3 ujęć wód podziemnych znajdujących się w miejscowościach:

- Brzozie – średni pobór wody: 428,5 m³/d, długość sieci: 68,2 km, liczba odbiorców: 1 983,

- Wielkie Leżno – średni pobór wody: 179,8 m³/d, długość sieci: 50,7 km, liczba odbiorców: 708,
- Świecie – średni pobór wody: 132,3 m³/d, długość sieci: 19,6 km, liczba odbiorców: 947.

Odsetek mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej oraz długość sieci wodociągowej w gminach z grupy analizy porównawczej zostały przedstawione w Tabeli 20. W latach 2018–2024 w analizowanych gminach odnotowano rosnący odsetek mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej, co świadczy o utrzymującym się wysokim poziomie dostępu do tej infrastruktury. Gmina Przykona przez cały analizowany okres utrzymywała maksymalny poziom zwodociągowania (100%) przy jednoczesnej sukcesywnej rozbudowie sieci z 129,0 km do 140,9 km. Gmina Brzozie osiągała dotychczas wysoki wskaźnik mieszkańców objętych siecią wodociągową – w 2024 roku z instalacji korzystało 95,7% mieszkańców – jednak zauważalna była tendencja spadkowa. W Gminie Nowinka natomiast zauważalny był powolny wzrost dostępności usług wodociągowych (przyrost do 79,2% w 2024 roku). Z kolei w Gminach Bobrowo i Wieczfnia Kościelna odnotowano stopniowy rozwój zarówno długości sieci, jak i liczby mieszkańców z niej korzystających, co może świadczyć o prowadzonych działaniach inwestycyjnych na rzecz poprawy dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej.

Tabela 20. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności oraz długość sieci wodociągowej w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2018-2024

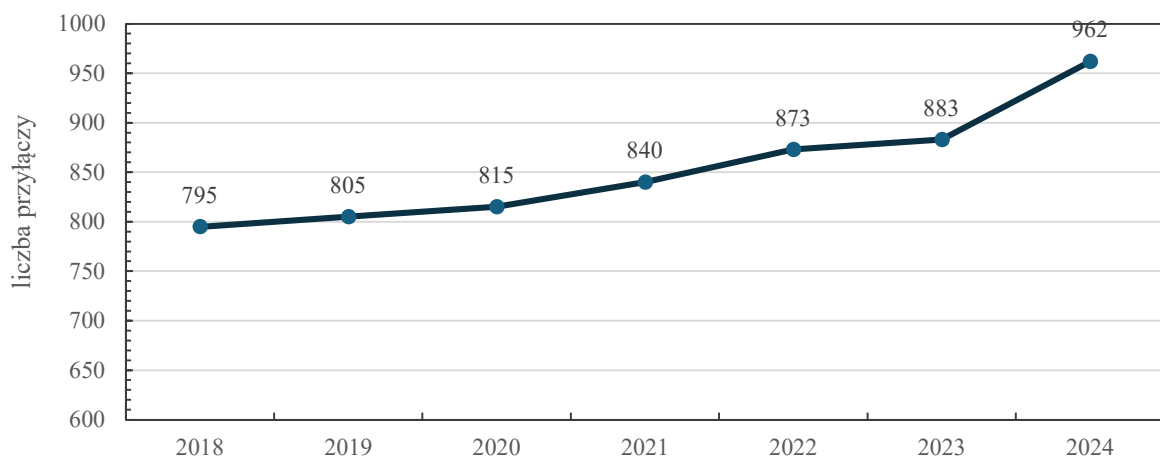
Gmina		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brzozie	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	97	97	97,1	97,1	97,1	97,2	95,7
	Długość sieci wodociągowej [km]	133,2	135,7	135,9	135,9	135,9	135,9	138,5
Przykona	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100
	Długość sieci wodociągowej [km]	129,0	129,0	135,4	135,4	137,1	137,2	140,9
Bobrowo	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	90,6	90,9	91,0	91,4	91,6	91,7	91,9
	Długość sieci wodociągowej [km]	225,2	225,5	225,5	226,0	226,0	226,0	227,0
Wieczfnia Kościelna	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	90,3	90,4	90,5	90,6	90,6	90,7	90,8

Gmina		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Długość sieci wodociągowej [km]	112,4	112,7	112,9	115,5	116,1	117,1	116,9
Nowinka	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	77,8	78,1	78,2	78,6	78,9	79,0	79,2
	Długość sieci wodociągowej [km]	113,1	113,1	113,3	113,3	113,3	113,3	113,3

Źródło: GUS-BDL.

Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w Gminie Brzozie wzrasta (Wykres 10.). Największy wzrost odnotowano w roku ubiegłym– wzrost o 79 przyłączy w porównaniu do roku poprzedniego. Warto zauważyć, że długość sieci wodociągowej w latach 2019-2023 pozostawała bez zmian, co wskazuje na coraz skuteczniejsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury wodociągowej, a dalszy jej rozwój może zachodzić dzięki budowie sieci.

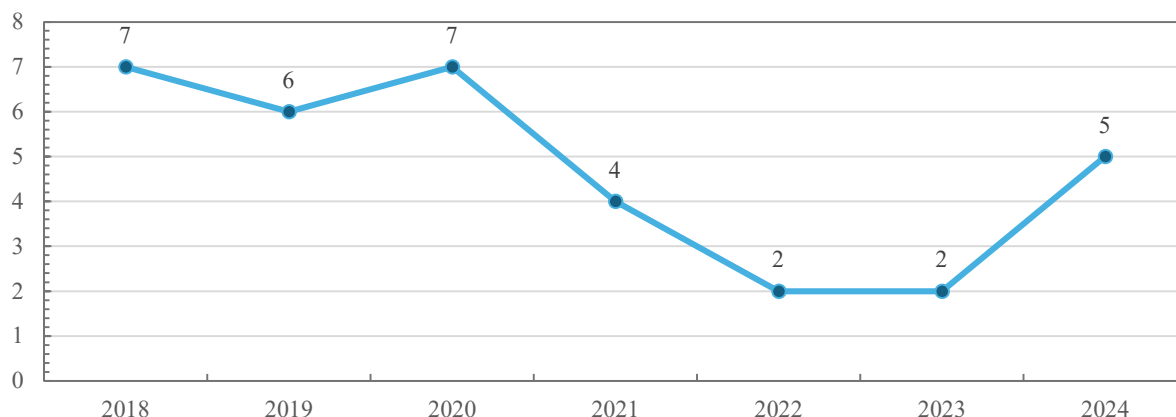
Wykres 10. Liczba przyłączy sieci wodociągowej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w Gminie Brzozie w latach 2018-2024.

Źródło: GUS-BDL.

W latach 2018–2024 w Gminie Brzozie liczba awarii sieci wodociągowej malała (Wykres 11). W okresie 2018–2020 notowano od 6 do 7 awarii rocznie. Od 2021 roku nastąpił spadek – liczba usterek zmniejszyła się do 4, a w latach 2022 i 2023 odnotowano już tylko po 2 przypadki. W 2024 roku liczba awarii ponownie wzrosła, osiągając 5 zdarzeń. Może to wskazywać, że starsze odcinki sieci wymagają sukcesywnej modernizacji, aby ograniczyć ryzyko dalszych usterek.

Wykres 11. Liczba awarii sieci wodociągowej w Gminie Brzozie w latach 2020-2024

Źródło: GUS.

W grudniu 2023 roku Gmina Brzozie zakończyła budowę stacji uzdatniania wody w Świeciu, zwiększając jej wydajność z 9 do 20 m³/h. Inwestycja ta pozwoli na zaspokojenie rosnącego zapotrzebowania na wodę mieszkańców Świecia, Jajkowa, Kantyły, Kulig oraz częściowo Wielkiego Głębozka. Równolegle rozpoczęto rozbudowę sieci wodociągowej w Małym Leźnie, a gmina kontynuuje działania zmierzające do przyłączania kolejnych nieruchomości do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Obecnie realizowana jest kolejna inwestycja w Brzoziu, co przyczynia się do utrzymania wysokiego standardu i poprawy dostępności sieci wodociągowej dla mieszkańców.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Odsetek mieszkańców Gminy Brzozie korzystających z sieci wodociągowej w latach 2018–2024 utrzymywał się na wysokim poziomie, jednak w 2024 roku odnotowano spadek do 95,7%, co może wynikać ze zmian demograficznych na zwodociągowanych terenach gminy.
- ⇒ Zaopatrzenie w wodę realizowane jest z trzech ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w Brzoziu, Wielkim Leźnie i Świeciu, które obsługują różną liczbę odbiorców i posiadają zróżnicowaną długość sieci wodociągowej, co wymaga dalszej optymalizacji zarządzania infrastrukturą.
- ⇒ Porównanie z gminami z grupy analizy porównawczej wskazuje, że mimo wysokiego poziomu zwodociągowania, Gmina Brzozie charakteryzuje się lekko spadającym wskaźnikiem mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej, w przeciwieństwie do gmin, gdzie notowany jest systematyczny wzrost lub utrzymanie maksymalnego poziomu dostępu do wody. Spadek ten może być dodatkowo związany ze zjawiskiem rozpraszania się zabudowy na terenie gminy, związanego m.in. z działalnością turystyczną, co oznacza, że nawet przy dalszej rozbudowie sieci wodociągowej gmina może mieć trudności z zapewnieniem pełnego dostępu do wody z instalacji wszystkim mieszkańcom.
- ⇒ Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w Gminie Brzozie systematycznie rośnie, co wskazuje na coraz skuteczniejsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz potrzebę dalszego przyłączania nieruchomości w ramach rozbudowy sieci.
- ⇒ Liczba awarii sieci wodociągowej w latach 2018–2023 ulegała systematycznemu spadkowi, co świadczy o poprawie stanu technicznego infrastruktury, jednak w 2024 roku nastąpił wzrost liczby usterek, co wskazuje na konieczność sukcesywnej modernizacji starszych odcinków sieci.

- ⇒ Zakończenie budowy stacji uzdatniania wody w Świeciu w 2023 roku zwiększyło wydajność systemu, co pozwala na zaspokojenie rosnącego zapotrzebowania mieszkańców i stanowi istotny element zabezpieczenia zaopatrzenia w wodę w gminie.
- ⇒ Rozpoczęta rozbudowa sieci wodociągowej w Małym Leźnie, Brzoziu oraz kontynuacja przyłączania kolejnych nieruchomości do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej świadczą o planowym podejściu gminy do rozwoju infrastruktury technicznej i poprawy dostępności usług dla mieszkańców.

5.3.2.2. Kanalizacja

Odsetek ludności podłączonej do sieci kanalizacyjnej w Gminie Brzozie w latach 2018–2024 przedstawiono w Tabeli 21. W 2018 roku poziom skanalizowania wynosił 32,5%, następnie wzrósł i w latach 2019–2021 utrzymywał się na stałym poziomie 33,6%. W 2022 roku nastąpił wzrost do 36,4%, a w 2024 roku odnotowano skanalizowanie na poziomie 48,3%. Tak stopniowy, ale konsekwentny wzrost wynika z wyzwań charakterystycznych dla gmin o rozproszonej zabudowie i zróżnicowanym ukształtowaniu terenu, gdzie realizacja inwestycji infrastrukturalnych wymagała dodatkowych nakładów inwestycyjnych. Uzyskany wynik świadczy o systematycznym rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz skutecznym pokonywaniu trudności wynikających z warunków lokalnych.

Tabela 21. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności w Gminie Brzozie w latach 2018-2024.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności	32,5	33,6	33,6	33,6	36,4	36,5	48,3

Źródło: GUS-BDL.

Na terenie gminy skanalizowanych jest 5 miejscowości: Świecie, Jajkowo, Wielki Głębocek, Mały Głębocek oraz Brzozie. Pozostałe wsie nie dysponują dostępem do sieci kanalizacyjnej, a ścieki pochodzące z tych gospodarstw są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych (szambach) oraz w przydomowych oczyszczalniach ścieków.

Ścieki komunalne z terenu jednostki odprowadzane są do gminnej oczyszczalni ścieków w Jajkowie o przepustowości do 300 m³ na dobę i obciążeniu odpowiadającym 2500 RLM. Oczyszczalnia wykorzystuje technologię obrotowych złóż biologicznych. Główne procesy technologiczne realizowane są w obiektach zamkniętych.

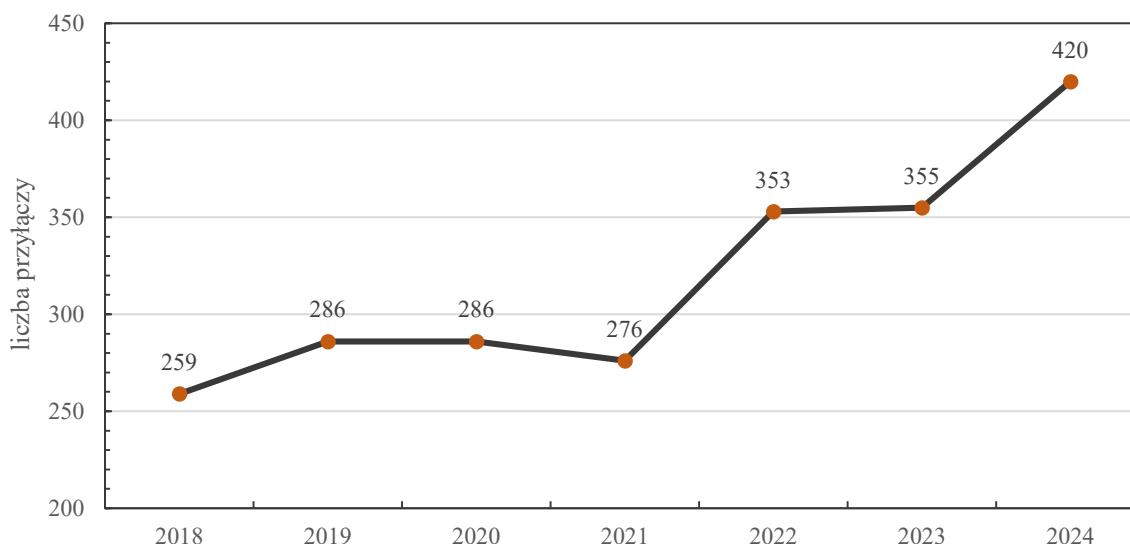
Gmina Brzozie w latach 2018-2024 na tle gmin z analizy porównawczej wykazywała niską dynamikę zmian pod względem długości czynnej sieci kanalizacyjnej do 2023 roku. W 2023 roku cechowała się także najniższym poziomem skanalizowania (Tabela 22.). W ostatnim roku analizowanego okresu udział korzystających z instalacji zwiększył się o 11,8 punktów procentowych, poprawiając pozycję gminy na tle analizowanych jednostek. Największą dynamiką zmian odznacza się Gmina Wieczfnia Kościelna – w badanych latach długość sieci kanalizacyjnej wzrosła o ponad 16 km, jednak poziom skanalizowania jednostki wynosi tylko 37,2%. Najwyższy odsetek skanalizowania odnotowano w Gminie Przykona – 78% w 2024r. Natomiast najdłuższą długością czynnej sieci kanalizacyjnej w 2024 roku odznaczała się Gmina Nowinka – 100 km.

Tabela 22. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności oraz długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2018-2024.

Gmina		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brzozie	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	32,5	33,6	33,6	33,6	36,4	36,5	48,3
	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	37,6	44,0	44,0	44,0	44,0	44,0	44,0
Przykona	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	75,1	75,2	75,3	75,3	76,2	76,5	78,0
	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	66,6	66,6	67,7	67,7	68,4	69,3	72,6
Nowinka	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	56,2	56,6	56,8	57,0	57,5	58,1	58,1
	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	99,8	99,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bobrowo	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	40,1	40,7	41,0	41,4	41,7	41,8	42,3
	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	95,7	95,7	95,7	95,7	95,7	95,7	95,7
Wieczfnia Kościelna	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	29,6	29,8	30,0	30,2	30,2	37,1	37,2
	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	22,9	25,2	25,2	29,6	29,8	39,0	52,3

Źródło: GUS-BDL.

Wykres 12. Przyłącza do sieci kanalizacyjnej w Gminie Brzozie w latach 2018-2024.

źródło: GUS BDL

Na wykresie 12. Przedstawione zmiany w liczbie przyłączy do sieci kanalizacyjnej wskazują na poprawę efektywności sieci w czasie, a tym samym na zmniejszającą się presję środowiskową. Jednakże, jak zaobserwować można w Tabeli 23., w gminie wciąż powszechne są zarówno zbiorniki bezodpływowe, jak i przydomowe oczyszczalnie ścieków. Zwiększająca się liczba przydomowych oczyszczalni i ich przewaga nad zbiornikami bezodpływowymi stanowi pozytywny aspekt w sytuacji, w której mieszkańcy większości miejscowości nie posiadają dostępu do sieci kanalizacyjnej. Zakres czasowy danych z tabeli uwarunkowany jest dostępnością informacji – przed rokiem 2022 gmina nie prowadziła ewidencji w tym zakresie. W 2024 roku odebrano 2 153,2 m³ nieczystości ciekłych (bez odprowadzanych siecią kanalizacyjną) z terenu gminy.

Tabela 23. Liczba zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków oraz przyłączy sieci kanalizacyjnej w Gminie Brzozie w latach 2022-2024.

Rodzaj danych	2022	2023	2024
Zbiorniki bezodpływowe	135	140	157
Przydomowe oczyszczalnie ścieków	133	161	186

Źródło: Raporty o stanie Gminy Brzozie z lat 2022, 2023 i 2024

Systematycznie wzrastająca liczba przydomowych oczyszczalni ścieków może wynikać z faktu, iż Gmina Brzozie wspiera ich budowę, oferując mieszkańcom możliwość uzyskania dotacji celowej z Budżetu Gminy. Zasady udzielania i rozliczania takiego wsparcia zostały określone w uchwałach Rady Gminy. W 2023 roku ogłoszono nabór wniosków, w wyniku którego powstały trzy nowe przydomowe oczyszczalnie ścieków.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ➔ Odsetek mieszkańców Gminy Brzozie korzystających z sieci kanalizacyjnej w latach 2018–2024 wzrósł z 32,5% do 48,3%, co wskazuje na systematyczny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, choć poziom skanalizowania nadal pozostaje niższy niż w wielu gminach z grupy porównawczej.

- ⇒ W latach 2018–2023 dynamika rozbudowy sieci kanalizacyjnej była stosunkowo niska, a długość czynnej sieci utrzymywała się na poziomie 44 km, co odzwierciedla ograniczoną rozbudowę infrastruktury w poprzednich latach. Należy jednak pamiętać, że Gmina Brzozie charakteryzuje się rozproszoną zabudową, szczególnie w obszarach związanych z działalnością turystyczną, co sprawia, że dalsze zwiększanie odsetka mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej może być trudne i kosztowo nieopłacalne. W związku z tym nie jest rekomendowane dążenie do pełnego, 100% skanalizowania gminy. W takich warunkach przydomowe oczyszczalnie ścieków stanowią optymalne rozwiązanie dla gospodarstw oddalonych od zwartej sieci kanalizacyjnej, zapewniając skuteczne i ekonomiczne odprowadzanie ścieków. Gmina aktywnie wspiera to rozwiązanie, dofinansowując budowę przydomowych oczyszczalni, co pozwala mieszkańcom korzystać z nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury sanitarnej. Wzrost liczby przyłączy w 2024 roku świadczy o poprawie efektywności i wykorzystania istniejącej sieci kanalizacyjnej, co równocześnie zmniejsza presję środowiskową wynikającą z odprowadzania ścieków w zbiornikach bezodpływowych.
- ⇒ W Gminie Brzozie skanalizowanych jest jedynie pięć miejscowości, a pozostałe wsie korzystają z przydomowych oczyszczalni lub zbiorników bezodpływowych, co oznacza, że pełne pokrycie siecią kanalizacyjną wszystkich mieszkańców nadal jest ograniczone.
- ⇒ Systematyczny wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków wynika z aktywnego wsparcia gminy poprzez dotacje celowe, co jest pozytywnym przykładem działań prorozwojowych w zakresie gospodarki ściekowej.
- ⇒ Obciążenie gminnej oczyszczalni ścieków w Jajkowie jest wciąż w granicach przepustowości, co pozwala na bieżące odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, jednak dalszy wzrost liczby mieszkańców i przyłączy może wymagać modernizacji lub rozbudowy tej infrastruktury.
- ⇒ W Gminie Brzozie od sześciu lat konsekwentnie podejmowane są działania mające na celu zwiększenie liczby zainstalowanych przydomowych oczyszczalni ścieków oraz rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej. W miejscowościach o zwartej zabudowie systematycznie rozwijana jest również sieć kanalizacyjna, co ogranicza konieczność stosowania indywidualnych zbiorników bezodpływowych. Dzięki aktywnemu wsparciu gminy, która dofinansowuje inwestycje w przydomowe oczyszczalnie i modernizację infrastruktury, mieszkańcy mogą korzystać z nowoczesnych i bezpiecznych rozwiązań.

5.3.3. Sieć gazowa i ciepłownictwo

Na terenie Gminy Brzozie nie funkcjonuje zbiorczy system ciepłowniczy – zaopatrzenie w ciepło opiera się na indywidualnych kotłowniach wykorzystujących paliwa stałe lub płynne. W niektórych gospodarstwach domowych wykorzystywany jest gaz płynny (LPG), dostarczany w butlach lub przydomowych zbiornikach, jednak rozwiązanie to ma charakter lokalny i nie jest powiązane z systemem sieciowym. Przez obszar jednostki przebiega gazociąg dystrybucyjny wysokiego ciśnienia relacji Brodnica – Nowe Miasto Lubawskie o długości ok. 7,4 km, prowadzący przez miejscowości Jajkowo i Wielki Głębocek, wzdłuż drogi krajowej nr 15. Nie istnieje jednak gazowa sieć rozdzielcza umożliwiająca podłączenie indywidualnych odbiorców.

Decyzja o rozbudowie sieci gazowej nie zależy bezpośrednio od gminy, lecz od Polskiej Spółki Gazownictwa (PSG), która jest operatorem systemu dystrybucyjnego gazu w kraju. PSG

kieruje się przede wszystkim opłacalnością inwestycji oraz możliwościami technicznymi. Plan Rozwoju PSG na lata 2024-2028 nie przewiduje gazyfikacji gminy. W przyszłości może się to jednak zmienić – w przypadku pojawienia się strategicznych odbiorców możliwe będzie rozważenie budowy sieci średniego ciśnienia. Rozbudowa sieci gazowej umożliwia wykorzystanie paliwa gazowego w indywidualnych systemach grzewczych, co daje większe możliwości ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza z sektora komunalno-bytowego. Tym samym rozszerzenie infrastruktury gazowej mogłoby pozytywnie wpłynąć nie tylko na poprawę jakości powietrza, ale również na efektywność energetyczną oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Na terenie Gminy Brzozie nie funkcjonuje zbiorczy system ciepłowniczy, a zaopatrzenie w ciepło odbywa się wyłącznie poprzez indywidualne kotłownie wykorzystujące paliwa stałe lub płynne, co ogranicza możliwość centralnego zarządzania energią i wpływa na zróżnicowanie jakości ogrzewania w gminie.
- ⇒ Przez gminę przebiega gazociąg dystrybucyjny wysokiego ciśnienia relacji Brodnica – Nowe Miasto Lubawskie, jednak brak sieci rozdzielczej uniemożliwia podłączenie indywidualnych odbiorców, przez co gazyfikacja mieszkańców nie jest obecnie możliwa.
- ⇒ W planie rozwoju PSG na lata 2024–2028 nie przewidziano gazyfikacji Gminy Brzozie, jednak w przyszłości pojawienie się strategicznych odbiorców mogłoby uzasadniać budowę sieci średniego ciśnienia.

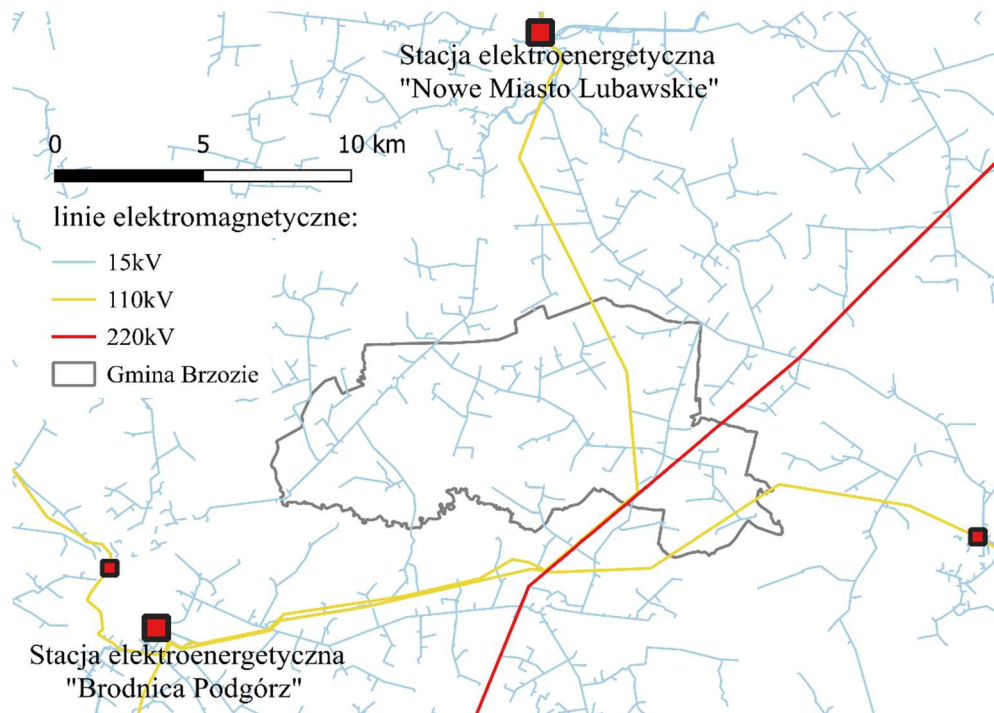
5.3.4. Energia elektryczna

Obszar Gminy Brzozie przecinają napowietrzne linie elektroenergetyczne:

- napowietrzna linia elektroenergetyczna 220 kV relacji Olsztyn 1 – Włocławek Azory,
- napowietrzna linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Brodnica Podgórz – Lidzbark,
- napowietrzna linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Brodnica Podgórz – Nowe Miasto Lubawskie,
- napowietrzne i kablowe linie średniego i niskiego napięcia.

Linia 220 kV przebiega przez miejscowości: Zembrze oraz Wielkie Leżno, z kolei linie 110kV przecinają Małe Leżno, Brzozie, Sugajno oraz Zembrze. Zasilanie w energię elektryczną odbywa się za pośrednictwem linii napięcia 15 kV, które prowadzą z Głównych Punktów Zasilania w Nowym Mieście Lubawskim (Rysunek 12.). Na terenie gminy nie zlokalizowano stacji elektroenergetycznych. Operatorem systemu dystrybucyjnego działającym w zasięgu terytorialnym Gminy jest ENERGA-OPERATOR SA. Gmina Brzozie podlega pod Oddział w Toruniu.

Rysunek 12. Przebieg linii elektroenergetycznych na terenie Gminy Brzozie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDOT10k i SI2PEM.

Linie są usytuowane w sposób mało kolizyjny, niestwarzający zagrożenia dla mieszkańców. Mogą one wpływać na organizmy żywe poprzez oddziaływanie dwóch niezależnych składowych pola elektroenergetycznego – elektrycznej i magnetycznej. Przyczyną powstawania pola elektrycznego jest napięcie istniejące pomiędzy poszczególnymi jej przewodami fazowymi, a ziemią. Z kolei prąd płynący tymi przewodami jest przyczyną powstawania pola magnetycznego. Poziomy pól elektrycznych i magnetycznych wytwarzanych przez linie i stacje elektroenergetyczne podlegają ograniczeniom w miejscach przebywania i zamieszkania ludzi zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zgodnie z przepisami dla pola elektrycznego o częstotliwości 50 Hz dopuszczalna wartość natężenia wynosi 10 kV/m. Dodatkowo na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, natężenie pola elektrycznego nie może przekraczać wartości 1kV/m. Poniżej tej wartości przebywanie ludności, w tych obszarach, nie podlega ograniczeniom. Natężenie pola magnetycznego o częstotliwości 50 Hz, nie powinno przekraczać 60 A/m.

Linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia na terenie gminy przebiegają w bezpiecznych odległościach od zwartej zabudowy mieszkalnej.

W 2024 roku na terenie Gminy Brzozie, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, wyznaczono punkt pomiarowy pól elektromagnetycznych zlokalizowany przy ulicy Brzozie w miejscowości Brzozie. Wynik pomiaru z punktu na terenie Gminy Brzozie wykazuje wyniki poniżej dolnej granicy oznaczalności sondy, wynoszącej 0,3 V/m, co wskazuje na utrzymywanie się wartości mierzonych pól elektromagnetycznych na bardzo niskim poziomie. Średnie natężenie pola elektromagnetycznego w powiecie brodnickim wyniosło 0,22 V/m. Średnia wartość natężenia pola elektromagnetycznego dla województwa została wyliczona ze wszystkich wykonanych pomiarów i wyniosła 0,55 V/m, w tym dla punktów pomiarowych w stałej sieci monitoringu uzyskano wynik 0,58 V/m, a dla punktów monitoringu badawczego – 0,51 V/m. Przy wyliczaniu średnich wartości stosowano zasadę, że w punktach, w których

zmierzona wartość była niższa niż 0,3 V/m, przyjmowano połowę progu oznaczalności sondy pomiarowej (0,15 V/m). Na tej podstawie nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnych PEM.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Przez teren Gminy Brzozie przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego i średniego napięcia, jednak ich usytuowanie nie powoduje kolizji z zabudową ani bezpośrednich zagrożeń dla mieszkańców.
- ⇒ Na obszarze gminy nie zlokalizowano stacji elektroenergetycznych, a zasilanie odbywa się z Głównych Punktów Zasilania w Nowym Mieście Lubawskim.
- ⇒ Operatorem systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej na terenie gminy jest ENERGA-OPERATOR SA, Oddział w Toruniu.
- ⇒ Linie elektroenergetyczne mogą oddziaływać na organizmy żywe poprzez pola elektryczne i magnetyczne, jednak obowiązujące przepisy wyznaczają normy bezpieczeństwa, które nie są przekraczane.
- ⇒ Linie wysokiego napięcia na terenie gminy przebiegają w bezpiecznych odległościach od zwartej zabudowy mieszkaniowej.
- ⇒ Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w 2024 roku wykazały wartości znacznie poniżej dopuszczalnych norm, co oznacza brak zagrożeń zdrowotnych dla mieszkańców.
- ⇒ Średnie wartości natężenia pól elektromagnetycznych w gminie Brzozie, powiecie brodnickim i województwie kujawsko-pomorskim kształtują się na bardzo niskim poziomie, potwierdzając bezpieczeństwo środowiskowe.

5.3.5. Energia pochodząca z odnawialnych źródeł energii.

W obliczu globalnych wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi, rosnącymi kosztami energii oraz koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, inwestowanie w odnawialne źródła energii (OZE) staje się nie tylko ekologicznym, ale również ekonomicznym priorytetem dla samorządów oraz mieszkańców. W wyniku wykorzystania dostępnych technologii oraz uwarunkowań środowiskowo-prawnych najłatwiejsze jest uzyskiwanie dwóch rodzajów: energii elektrycznej (panele fotowoltaiczne) oraz energii cieplnej (kolektory słoneczne). Pozostałe typy energii – wiatrowa, wodna, geotermalna, biomasy mają swoje specyficzne zastosowania oraz różne możliwości wykorzystania w zależności od lokalnych warunków.

Na terenie Gminy Brzozie we wsi Zembrze funkcjonuje elektrownia wiatrowa o mocy 0,850 MW, co potwierdza potencjał obszaru do rozwoju odnawialnych źródeł energii. Elektrownia powstała w 2010 roku z inicjatywy prywatnego inwestora i została zrealizowana przy wsparciu środków unijnych, w ramach projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Obszar gminy znajduje się w korzystnej strefie energetycznej wiatru (1250–1500 kWh/m²/rok), a pod względem nasłonecznienia w strefie odpowiadającej 1075–1100 kWh/m². Zgodnie z opracowaniem „Odnawialne źródła energii – zasoby i możliwości wykorzystania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”, Gmina Brzozie posiada umiarkowanie korzystne warunki do dalszego rozwoju energetyki słonecznej i wiatrowej.

Jednak zgodnie z dokumentem planistycznym gminy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w strefie rolniczo-przyrodniczej nie dopuszcza się

lokalizacji nowych elektrowni wiatrowych, co wyklucza w przyszłości realizację tego typu inwestycji na terenie gminy.

Samorząd Gminy Brzozie jest właścicielem kilku instalacji fotowoltaicznych wykorzystywanych głównie na potrzeby obiektów użyteczności publicznej. Nowe instalacje OZE oraz termomodernizacje przeprowadzono w czterech budynkach gminnych: Świetlicy wiejskiej w Jajkowie, Ekologicznej Świetlicy wraz z Remizą OSP w Brzoziu, Targowisku „Mój Rynek” w Brzoziu oraz w Oddziałach Przedszkolnych Szkoły Podstawowej w Jajkowie. Ponadto mieszkańcy gminy coraz częściej decydują się na montaż przydomowych instalacji solarnych i fotowoltaicznych, wspieranych programami dofinansowań rządowych i unijnych.

Wykorzystanie energii geotermalnej determinowane jest odpowiednim położeniem na obszarze tzw. Niżu Polskiego – zbiornika kredy dolnej i jury dolnej. To na jego obszarze występują najkorzystniejsze warunki do eksploatacji wód geotermalnych. Jednak, aby gmina rozpoczęła aplikacje do etapu badawczego powinna spełnić trzy podstawowe warunki. Jednostka samorządu musi posiadać odpowiednie przesłanki występowania zasobów wód. Według Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2023 r. oraz Wieloletniego Programu Rozwoju Wykorzystania Zasobów Geotermalnych w Polsce Ministra Klimatu i Środowiska cały obszar Gminy Brzozie znajduje się w zasięgu zbiornika geotermalnego jury dolnej. Gmina musi również koniecznie posiadać sieć ciepłowniczą oraz podmiot, który był by zdolny do odbioru bardzo dużej ilości wody geotermalnej, np. na cele przemysłowe lub wydobywcze.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

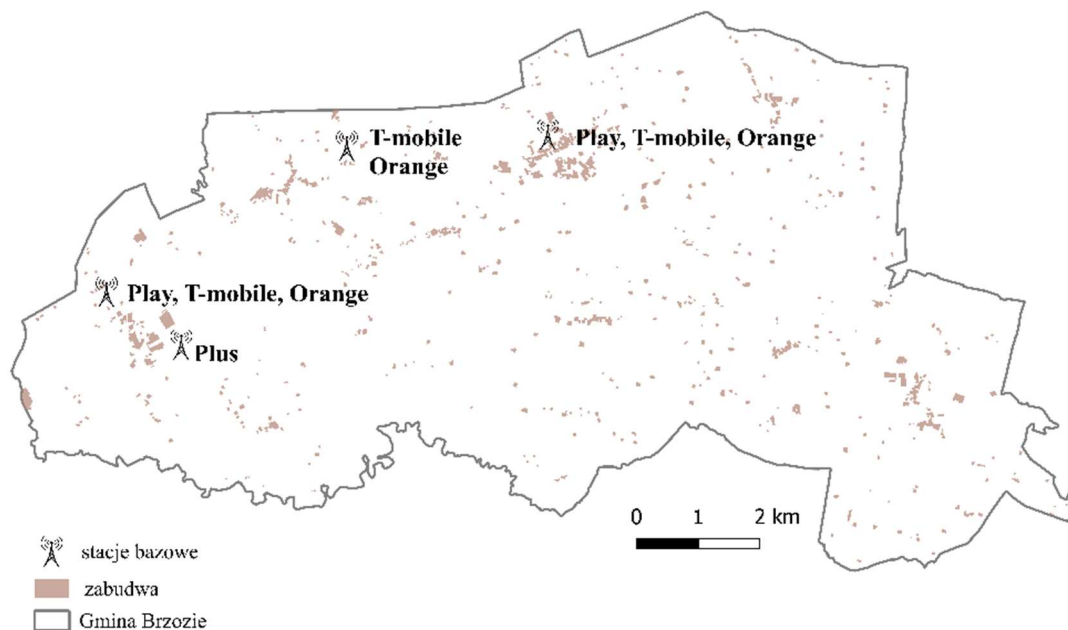
- ⇒ Samorząd już realizuje działania w obszarze OZE, w tym instalacje fotowoltaiczne na budynkach użyteczności publicznej oraz inwestycje termomodernizacyjne, co sprzyja zmniejszaniu kosztów energii i poprawie efektywności energetycznej.
- ⇒ Mieszkańcy gminy wykazują rosnące zainteresowanie montażem przydomowych instalacji solarnych i fotowoltaicznych, wspieranych programami dofinansowań rządowych i unijnych, co wskazuje na istotny potencjał rozwoju prosumenckiej energetyki odnawialnej.
- ⇒ Brak wielkopowierzchniowych instalacji fotowoltaicznych oraz uwarunkowania planistyczne sugerują, że rozwój energetyki odnawialnej w gminie będzie koncentrował się głównie na mikroinstalacjach i inwestycjach indywidualnych, a nie na dużych farmach.
- ⇒ Rozwój odnawialnych źródeł energii w gminie, mimo ograniczeń planistycznych, pozostaje realną perspektywą w zakresie mikroinstalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych oraz indywidualnych inicjatyw mieszkańców, a kierunek ten wpisuje się w globalne wyzwania klimatyczne i konieczność poprawy bezpieczeństwa energetycznego.
- ⇒ Brak sieci ciepłowniczej, odpowiedniego podmiotu zdolnego do odbioru dużych ilości wody geotermalnej oraz rozproszona struktura zabudowy ogranicza możliwość praktycznego wykorzystania zasobów geotermalnych.

5.3.6. Sieć telekomunikacyjna

Na terenie Gminy Brzozie dostęp do usług telekomunikacyjnych nie jest w pełni powszechny. Telefonia komórkowa obsługiwana jest przez głównych operatorów krajowych (Orange Polska S.A., T-Mobile Polska S.A., P4 Sp. z o.o. oraz Polkomtel Sp. z o.o.), którzy łącznie posiadają 9 stacji bazowych zlokalizowanych w miejscowościach Brzozie, Jajkowo i

Wielki Głęboczek. Zapewniają one stabilny zasięg w północno-zachodniej części gminy (Rysunek 13.).

Rysunek 13. Rozmieszczenie bazowych stacji sieci telefonii komórkowej na terenie Gminy Brzozie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BTSearch.

Jednocześnie południowo-wschodnia część gminy boryka się z niedostatecznym zasięgiem sieci komórkowych – w miejscowościach położonych dalej od istniejących stacji dostęp do usług jest ograniczony lub niestabilny. Zasięg telefonii komórkowej należy poprawić w miejscowościach Wielkie Leżno, Małe Leżno, Treпки i wschodniej części Sugajna. Obecność stacji bazowych w gminach sąsiednich (m.in. w Boleszynie od wschodu oraz w lokalizacjach na południu i zachodzie) nie rozwiązuje problemu, ze względu na ich znaczną odległość i bariery terenowe. Brak stacji bazowych w centralnej części gminy stanowi istotną lukę infrastrukturalną

Zgodnie z danymi pochodzącymi z raportu „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu”, w pierwszym kwartale 2025 roku na terenie Gminy Brzozie znajdowały się 1 080 punkty adresowe, spośród których:

- 465 znajdowało się w zasięgu dostępu do usług szerokopasmowego Internetu,
- 615 pozostało poza zasięgiem,
- 743 stanowiło tzw. „białe plamy NGA” (Next-generation access), czyli punkty adresowe, które nie posiadają dostępu do usługi Internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s.

Na terenie gminy funkcjonuje 18 przedsiębiorców telekomunikacyjnych świadczących usługi stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych, z czego:

- 17 oferuje usługi detaliczne (świadczone bezpośrednio użytkownikom końcowym – konsumentom i klientom biznesowym)
- 4 świadczy usługi hurtowe (transmisja danych lub udostępnienie infrastruktury innym operatorom w celu dalszej odsprzedaży usług detalicznych).

Zasięg rzeczywisty Internetu obejmuje 40,00% punktów adresowych, 56,94% pozostaje poza zasięgiem. Dostęp wyłącznie teoretyczny (obszar, gdzie nie są wymagane inwestycje, a jedynie możliwe prace przyłączeniowe) dotyczy 0,09% punktów, a wyłącznie hurtowy –

2,96%. Wśród dostępnych technologii dominują łącza światłowodowe, które stanowią ponad 92% infrastruktury. Medium kablowe parowe miedziane to niespełna 7%, a łącza radiowe – 1,5%. Plany inwestycyjne na kolejne 3 lata obejmują 1 020 punkty adresowe.

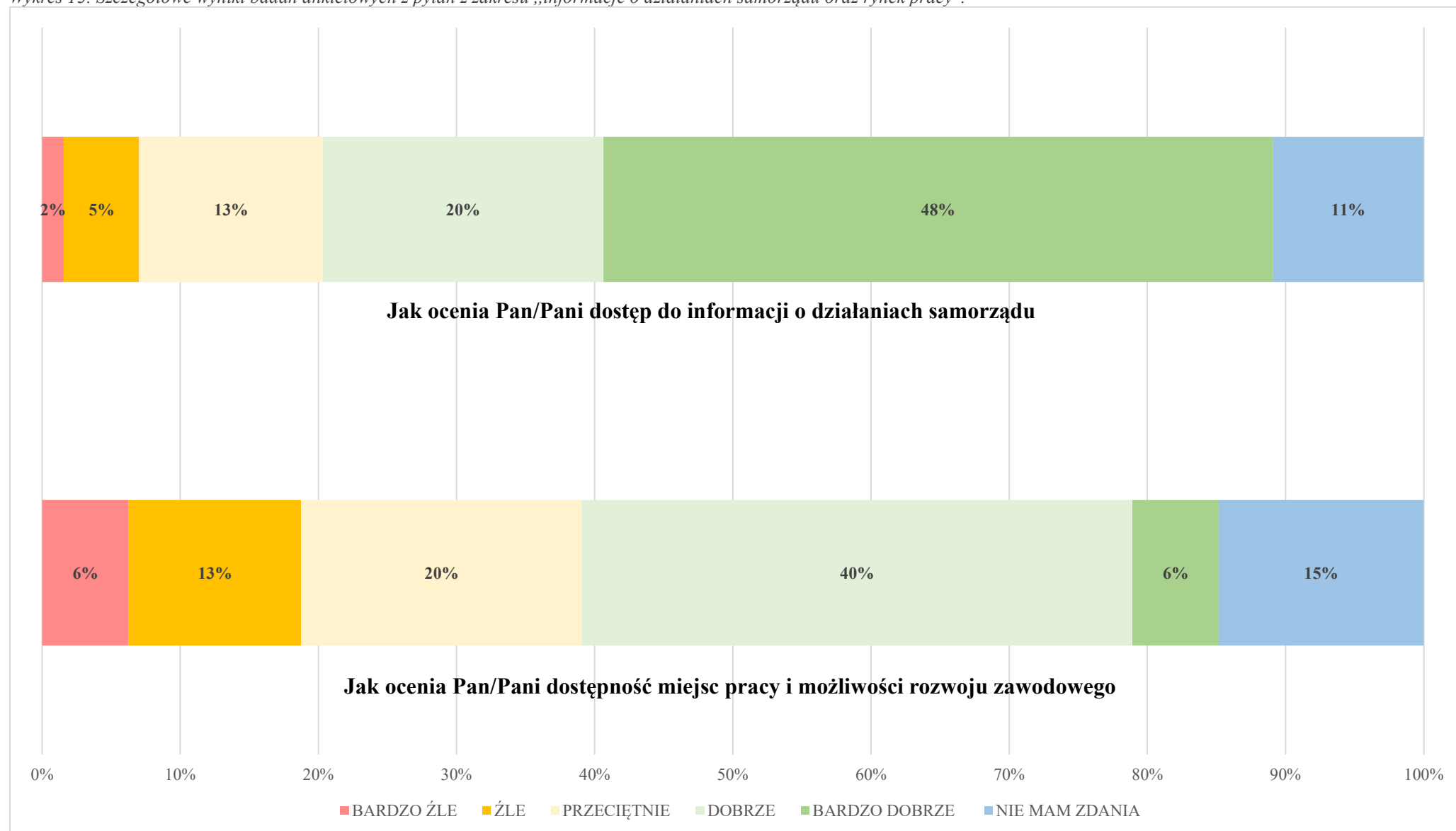
Dostęp do Internetu w Gminie Brzozie systematycznie się poprawia dzięki inwestycjom w infrastrukturę światłowodową, z szybkiego łącza korzysta już kilkaset gospodarstw domowych, wszystkie placówki publiczne mają zapewniony dostęp do sieci. Infrastruktury sieci światłowodowej nie posiadają miejscowości Sugajno, Janówko, Trepki, Zembrze, Świecie i Małe Leżno i to w tych lokalizacjach należało by podjąć działania inwestycyjne.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Zasięg telefonii komórkowej nie jest równomierny – podczas gdy północno-zachodnia część gminy ma stabilne połączenie dzięki obecności stacji bazowych, południowo-wschodnia część gminy boryka się z niedostatecznym lub niestabilnym zasięgiem.
- ⇒ Brak stacji bazowych w centralnej części gminy stanowi poważną lukę infrastrukturalną, której nie rekompensuje obecność stacji w gminach sąsiednich, ze względu na dystans i bariery terenowe. Zasięg telefonii komórkowej należy poprawić w miejscowościach Wielkie Leżno, Małe Leżno, Trepki i wschodnie części Sugajna.
- ⇒ Dostęp do szerokopasmowego Internetu jest ograniczony – z 1 080 punktów adresowych jedynie 465 znajduje się w zasięgu usług, a 615 pozostaje poza nim.
- ⇒ Występuje wysoki odsetek „białych plam NGA” – aż 743 punktów adresowych nie ma dostępu do Internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s, co znacząco ogranicza rozwój cyfrowy gminy. Zasięg rzeczywisty Internetu obejmuje jedynie 40% punktów adresowych, co potwierdza potrzebę dalszych inwestycji w rozbudowę sieci szerokopasmowej.
- ⇒ Plany inwestycyjne obejmują 1 020 punktów adresowych w ciągu 3 lat, co może w dużym stopniu zniwelować istniejące braki, jeśli zostaną skutecznie zrealizowane.
- ⇒ Infrastruktury sieci światłowodowej nie posiadają miejscowości Sugajno, Janówko, Trepki, Zembrze, Świecie i Małe Leżno i to w tych lokalizacjach należało by podjąć działania inwestycyjne.
- ⇒ Wszystkie placówki publiczne mają zapewniony dostęp do Internetu, co pozytywnie wpływa na funkcjonowanie instytucji oświatowych, administracyjnych i społecznych.
- ⇒ Mieszkańcy stopniowo uzyskują coraz lepszy dostęp do szybkiego Internetu, jednak dysproporcje pomiędzy poszczególnymi częściami gminy wskazują na konieczność kontynuowania działań wyrównawczych.

5.4. Gospodarka i rynek pracy

Wykres 13. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z pytań z zakresu „informacje o działaniach samorządu oraz rynek pracy”.

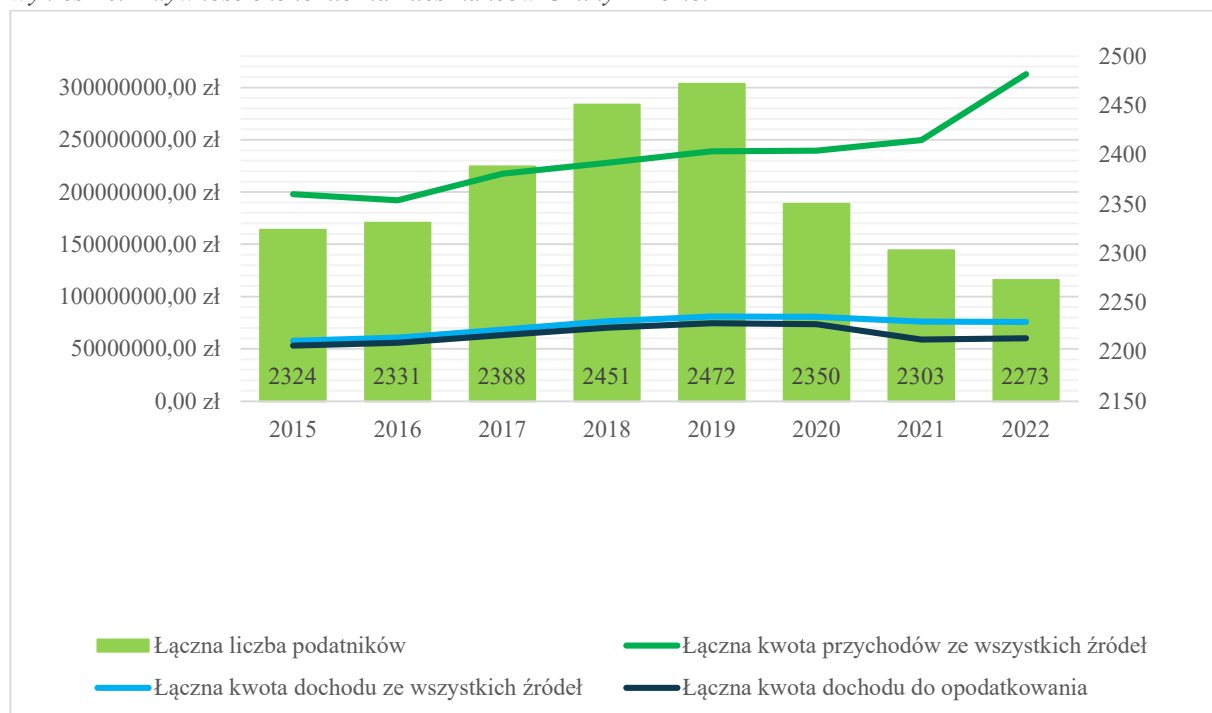
Źródło: Badania ankietowe, 2025

Gmina Brzozie ma charakter typowo rolniczy. Użytki rolne stanowią ponad 70% obszaru jednostki. Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2020, w 2020 roku na terenie gminy znajdowało się 301 gospodarstw rolnych, przy czym najwięcej gospodarstw obejmowało obszar o powierzchni powyżej 15 ha. Średnia powierzchnia użytków rolnych wyniosła 18,46 ha.

Na terenie jednostki dominują gospodarstwa rolne o powierzchni 15 ha i więcej. W strukturze zasiewów na terenie gminy dominują mieszanki zbożowe jare, międzyplony jare, rośliny przemysłowe, rzepak i rzepik oraz kukurydza uprawiana na ziarno. W hodowli zwierząt przeważa hodowla trzody chlewnej i bydła.

W strukturze podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie Gminy Brzozie dominują firmy z branży budowlanej, handlowej (w tym zajmujące się naprawą pojazdów) oraz przetwórstwa przemysłowego. W celu zobrazowania potencjału ekonomicznego Gminy Brzozie przeanalizowano aktywność ekonomiczną mieszkańców gminy. Dane te zobrazowano na Wykresie 14. na podstawie analizy danych dostępnych w Monitorze Rozwoju Lokalnego z lat 2015-2022, które pozwalają na kompleksowe zrozumienie dynamicznych zmian w rozwoju gminy.

Wykres 14. Aktywność ekonomiczna mieszkańców Gminy Brzozie.

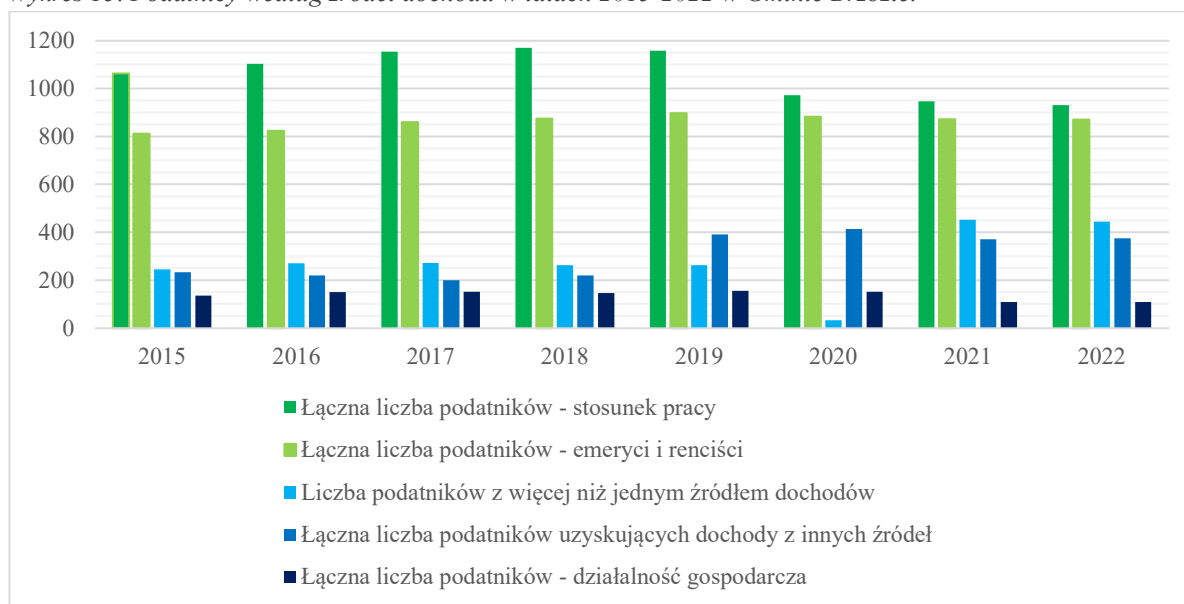

Źródło: Przedsiębiorczość Monitor Rozwoju Lokalnego.

W początkowych latach analizowanego okresu można dostrzec wyraźne tendencje rozwojowe. Kluczowy wpływ na dynamikę rozwoju miała pandemia COVID-19, która wpłynęła na znaczne zahamowanie wzrostu liczby podatników. Pandemia, która miała miejsce w 2020 roku, doprowadziła do zarządzenia licznych lockdownów i ograniczeń, co negatywnie wpłynęło na wiele sektorów gospodarki. Skutkiem tego było zmniejszenie liczby osób zatrudnionych, a w konsekwencji także liczby podatników. Od tego czasu do 2022 roku liczba podatników utrzymuje się poniżej 2 400 osób, jednakże łączna kwota dochodu jest na poziomie podobnym do okresu sprzed pandemii. Zarówno w przypadku przychodu, dochodu, jak i łącznej kwoty dochodu po opodatkowaniu, widoczna jest tendencja wzrostowa.

Wykres 15. poniżej przedstawia podział liczby podatników ze względu na źródło dochodu.

Wykres 15. Podatnicy według źródeł dochodu w latach 2015-2022 w Gminie Brzozie.

Źródło: Przedsiębiorczość Monitor Rozwoju Lokalnego.

W analizowanym okresie rozpatrując źródła dochodów mieszkańców można przedstawić następujące wnioski:

- Mieszkańcy osiągający dochody z stosunku pracy oraz emeryci i renciści stanowią największą grupę podatników,
- Największą dynamikę zmian zaobserwowano w roku 2021, gdzie gwałtownie wzrosła liczba podatników uzyskujących dochody z więcej niż jednego źródła po znacznym spadku ich liczby w roku poprzednim

Wzrost liczby podatników osiągających dochody z więcej niż jednego źródła, przy jednoczesnym spadku liczby osób uzyskujących dochody wyłącznie ze stosunku pracy, może świadczyć o rosnącej potrzebie dywersyfikacji źródeł utrzymania wśród mieszkańców. Taki trend może wynikać z ograniczonych możliwości stabilnego zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę, niskiego poziomu wynagrodzeń lub niestabilności lokalnego rynku pracy. Może również odzwierciedlać wzrost znaczenia prowadzenia własnej działalności gospodarczej, pracy dorywczej, najmu czy innych form aktywności zarobkowej, które mieszkańcy podejmują w celu uzupełnienia domowego budżetu. Tabela 24. przedstawia dochody podatników według źródła z wyszczególnieniem kwot. We wszystkich kategoriach źródeł dochodu, prócz dochodów z tytułu praw autorskich, dynamika jest wzrostowa. Ponadto z przedstawionych powyżej wartości wynika:

- Największe dochody na podatnika generują dochody z tytułu stosunku pracy,
- Spostrzeżono znaczący spadek kwoty dochodu z tytułu najmu w 2020 roku, a następnie od 2021 roku gwałtowny wzrost.

Osoby w wieku produkcyjnym do 24 roku życia są osobami, które w ciągu najbliższych 5 lat będą wchodziły na rynek pracy, za to osoby w wieku 60-64 i 65-69 są osobami, które w ciągu najbliższych kilku lat będą z niego schodziły.

Tabela 24. Dochody podatników Gminy Brzozie w latach 2015-2022 według źródeł dochodów.

Źródło dochodu	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Dynamika [%}
Łączna kwota dochodów ogółem z tytułu stosunku pracy [zł]	29 102 956,12	32 076 183,79	36 276 900,73	40 442 256,27	40 397 458,90	39 370 345,12	43 600 427,22	47 742 124,21	64,05 ↑
Łączna kwota dochodów ogółem z tytułu emerytury i renty [zł]	11 782 299,15	12 385 557,69	12 904 707,55	14 078 133,07	16 466 015,81	17 623 595,91	19 629 038,60	19 019 030,48	61,42 ↑
Łączna kwota dochodów ogółem z tytułu działalności gospodarczej [zł]	13 424 248,50	12 870 280,08	16 050 533,86	17 857 669,82	18 618 644,60	14 049 202,57	17 354 725,07	14 618 015,45	8,90 ↑
Łączna kwota dochodów z tytułu umów zleceń lub o dzieło [zł]	1 755 491,01	1 424 931,67	1 593 822,06	1 815 115,95	1 613 877,54	1 367 845,20	1 586 733,24	2 107 388,61	20,05 ↑
Łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu praw autorskich [zł]	54 610,67	b.d.	20 014,20	49 085,22	b.d.	49 811,43	56 007,61	36 164,88	-33,78 ↓
Łączna kwota dochodów ogółem z tytułu najmu [zł]	498 085,15	564 442,86	605 722,38	721 051,74	918 090,92	47 898,17	683 328,64	1 068 819,31	114,59 ↑
Łączna kwota dochodów ogółem z innych źródeł [zł]	920 672,48	946 702,83	874 067,90	1 021 272,44	2 280 447,17	2 289 328,09	2 087 863,32	2 393 743,75	160,00 ↑

Źródło: Przedsiębiorczość Monitor Rozwoju Lokalnego.

Tabela 25. Dochody podatników Gminy Brzozie według grup wiekowych w latach 2015-2022.

WIEK	Miernik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Dynamika
do 26 lat	Liczba podatników w	391	371	384	402	386	260	225	208	-46,80%
	Kwota [zł]	5 609 818,99	6 351 952,97	7 582 071,92	7 868 822,09	5 539 894,31	2 006 518,23	1 921 981,90	2 482 288,61	-55,75%
od 27 do 44 lat	Liczba podatników w	770	787	795	817	821	820	767	766	-0,52%
	Kwota [zł]	23 040 340,99	26 650 103,87	27 604 744,10	31 403 135,64	34 431 913,11	33 626 245,50	34 490 268,22	34 325 758,68	48,98%
od 45 do 54 lat	Liczba podatników w	302	307	311	326	344	348	378	371	22,85%
	Kwota [zł]	9 467 733,15	9 300 596,69	10 979 141,94	14 128 798,54	15 888 818,65	16 369 360,36	17 097 996,09	17 714 777,33	87,11%
od 55 do 64 lat	Liczba podatników w	396	395	410	403	375	381	350	330	-16,67%
	Kwota [zł]	1 662 329,13	10 193 633,51	13 127 602,39	12 245 175,35	12 415 681,85	14 910 791,80	16 043 962,96	16 583 053,42	42,19%
od 65 lat i więcej	Liczba podatników w	465	471	488	503	546	541	557	583	25,38%
	Kwota [zł]	7 855 846,25	8 199 800,77	9 199 866,88	10 559 474,78	12 687 619,08	13 595 233,22	15 951 812,73	15 137 772,02	92,69%

Źródło: Przedsiębiorczość Monitor Rozwoju Lokalnego.

Zgodnie z danymi z Tabeli 25. zaobserwowano następujące zjawiska:

- Zmniejsza się udział wartościowy dochodów najmłodszej grupy wiekowej (do 26 lat), na który wpływ ma także program 0% podatków dla osób do 26 roku życia,
- Rośnie udział najstarszej grupy wiekowej (65 lat i więcej), która cechuje się najwyższą dynamiką wzrostu (25,38%),
- Najwyższą dynamiką wzrostu dochodów (92,69%) charakteryzuje się grupa od 65 lat,
- Największy udział w strukturze dochodów ma grupa produkcyjna mobilna (od 27 do 44 lat). Dochody z tej grupy stanowią niespełna 40% dochodów ze wszystkich grup wiekowych.

W 2024 roku w Gminie Brzozie zarejestrowanych było 207 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 (Tabela 26.). Najwięcej w sekcji F - 55 podmiotów, następnie w Sekcji C - 36 podmiotów oraz w Sekcji G - 35 podmiotów. Zarejestrowanych działalności mających osobowość prawną oraz jednostek niemających osobowości prawnej było 61, przy czym 47 to własność prywatna, zaś 10 to jednostki publiczne. Najwięcej z nich w sektorze prywatnym należało do Sekcji S, T, U - 12 podmiotów, następnymi w kolei z najwyższymi wskaźnikami są Sekcja G – 9 podmiotów oraz Sekcja O - 7 podmiotów.

Tabela 26. Podmioty Gospodarki Narodowej wpisane do rejestru REGON - Gmina Brzozie (2024 r.)

Nazwa sekcji wg PKD	Osoby fizyczne	Osoby prawne i jednostki bez osobowości prawnej (sektor prywatny)	Osoby prawne i jednostki bez osobowości prawnej (sektor publiczny)
A. Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	10	-	-
B. Górnictwo i wydobywanie	1	-	-
C. Przetwórstwo przemysłowe	36	4	-
E. Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	-	-	1
F. Budownictwo	55	1	-
G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	35	9	-
H. Transport, gospodarka magazynowa	16	1	-
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	2	-
J. Informacja i komunikacja	8	-	-
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	-	-
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	5	-
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12	1	-
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	-	-
O. Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	-	7	2
P. Edukacja	-	1	3
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	3	3
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	3	1
S. Pozostała działalność usługowa	8	12	-
T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby			
U. Organizacje i zespoły eksterytorialne			
SUMA	207	47	10

Źródło: GUS-BDL.

Do największych firm handlowych, usługowych oraz produkcyjnych działających na terenie Gminy Brzozie należą przedsiębiorstwa o ugruntowanej pozycji, których działalność koncentruje się głównie wokół sektora rolniczego, drzewnego oraz dystrybucyjnego. Stanowią one istotny element lokalnej gospodarki oraz źródło zatrudnienia mieszkańców. Do najważniejszych z nich zaliczyć można:

- PHU KALCHEM Waldemar Kalisz – firma prowadzi sprzedaż maszyn rolniczych oraz części zamiennych, a także oferuje serwis i doradztwo techniczne,
- NARA Sp. z o.o. – zakład drzewny zajmujący się produkcją wyrobów z drewna (m.in. palet, elementów konstrukcyjnych, domów szkieletowych) oraz prowadzący sklep z artykułami drewnianymi i wielobranżowymi,
- PPUH INTRAT s.j. M. i J. Kierzenkowscy – przedsiębiorstwo zajmujące się dystrybucją pasz dla zwierząt gospodarskich.

Gmina Brzozie wyróżnia się malowniczym krajobrazem, w którym istotną rolę odgrywają liczne jeziora oraz tereny zieleni, sprzyjające wypoczynkowi i rekreacji. To właśnie naturalne walory przyrodnicze stanowią podstawę rozwoju turystyki, która staje się coraz ważniejszym elementem lokalnej gospodarki. W ostatnich latach szczególnie dynamicznie rozwija się agroturystyka i ekoturystyka – formy wypoczynku, które pozwalają turystom doświadczać wiejskiego stylu życia, a mieszkańcom gminy oferują alternatywne źródła dochodu poza tradycyjnym rolnictwem. W obrębie jednostki funkcjonują liczne gospodarstwa agroturystyczne, z których wyróżnia się ośrodek w Małym Leźnie. Jego atutem jest rozbudowana oferta – umożliwia on nie tylko noclegi i wypoczynek na wsi, ale także dostęp do stadniny koni. Z kolei w Wielkim Głębocku działa nowoczesne SPA, usytuowane między jeziorami Forbin i Wielki Głębocek, które przyciąga gości zarówno z Polski, jak i z zagranicy. Rozwój turystyki wiejskiej w Gminie Brzozie wspiera zachowanie rodzinnych gospodarstw rolnych oraz tradycji kulturowych regionu. Dla wielu mieszkańców agroturystyka stanowi nie tylko sposób na poprawę dochodów, ale również impuls do aktywizacji społecznej i zawodowej. Turystyka, obok rolnictwa i drobnego przemysłu, staje się coraz istotniejszym sektorem lokalnej gospodarki, generując miejsca pracy i wzmacniając rynek usług. Wykorzystanie walorów krajobrazowych w sposób odpowiedzialny i zrównoważony sprawia, że Gmina Brzozie może rozwijać się jako atrakcyjny kierunek turystyki przyrodniczej i wypoczynkowej, z zachowaniem tożsamości i potencjału swojego obszaru wiejskiego.

Gmina Brzozie, świadoma swojego potencjału turystycznego i unikalnych walorów przyrodniczych, aktywnie uczestniczyła w tworzeniu Lokalnej Organizacji Turystycznej „Pojezierze Brodnickie” podczas zebrania założycielskiego, które odbyło się 12 listopada w Urzędzie Miejskim w Brodnicy. Nowo powstałe stowarzyszenie ma na celu wspieranie i rozwijanie turystyki w regionie oraz zacieśnianie współpracy między samorządami, branżą turystyczną i organizacjami społecznymi, przyczyniając się jednocześnie do promocji i ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Pojezierza Brodnickiego.

Obrazem przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Brzozie jest liczba nowo rejestrowanych podmiotów (Tabela 27.). Branże w jakich najczęściej otwierana jest nowa działalność to przemysł i budownictwo, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo oraz rybactwo. Po zestawieniu danych ilościowych nowych działalności z liczbą podmiotów wyrejestrowanych, okazuje się, że działalności, które najczęściej się zamykają, to te z sekcji

F- budownictwo, G - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych oraz C - przetwórstwo przemysłowe. W Gminie Brzozie w latach 2020–2024 liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych kształtowała się na zmiennym poziomie, bez wyraźnej tendencji wzrostowej lub spadkowej.

Tabela 27. Nowo zarejestrowane podmioty w Gminie Brzozie w porównaniu do wyrejestrowanych w latach 2020-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.

Nazwa Gminy	2020	2021	2022	2023	2024
Nowo zarejestrowane podmioty					
Brzozie	13	21	17	26	18
Przykona	40	44	33	31	51
Bobrowo	39	36	39	47	31
Wieczfnia Kościelna	20	18	22	27	30
Nowinka	18	19	16	20	16
Wyrejestrowane podmioty					
Brzozie	15	12	9	13	19
Przykona	16	20	16	17	31
Bobrowo	16	30	38	20	25
Wieczfnia Kościelna	13	8	11	18	21
Nowinka	16	13	10	15	10
Bilans					
Brzozie	-2	9	8	13	-1
Przykona	24	24	17	14	20
Bobrowo	23	6	1	27	6
Wieczfnia Kościelna	7	10	11	9	9
Nowinka	2	6	6	5	6

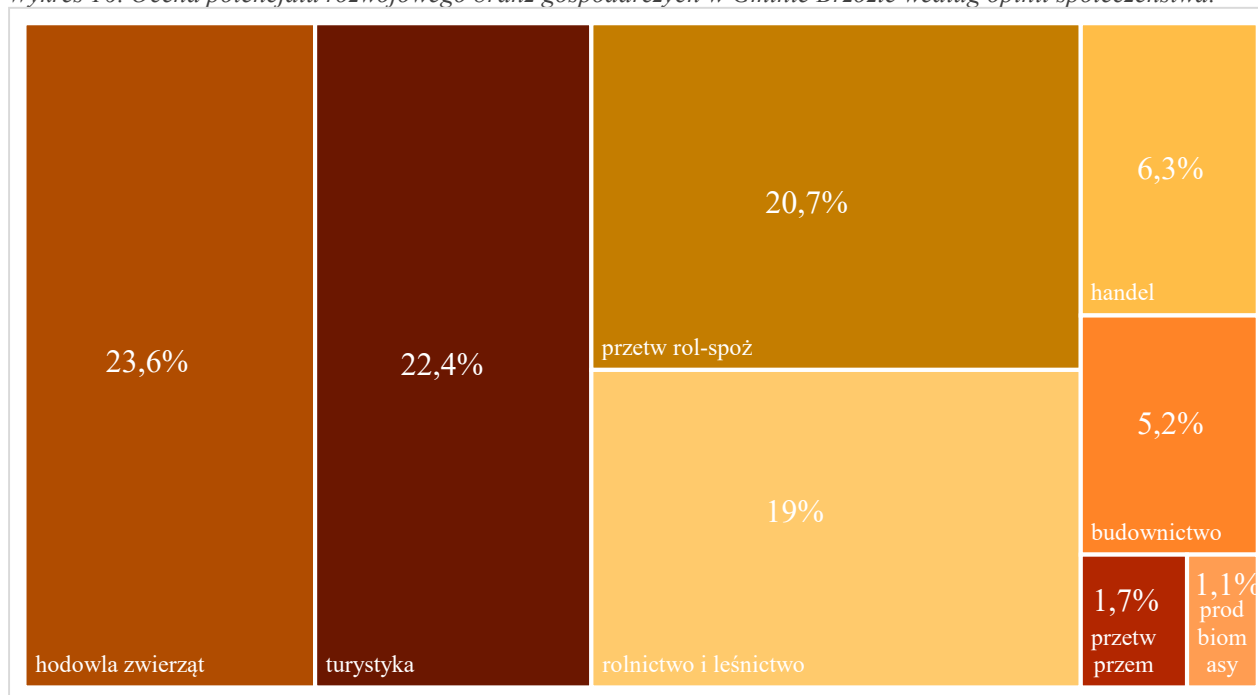
Zródło: GUS-BDL.

Rozpatrując nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty w pozostałych gminach z analizy porównawczej, również i one charakteryzują się zmiennymi tendencjami w liczbie podmiotów zarejestrowanych i wyrejestrowanych. W każdej z gmin jest natomiast zauważalny ich spadek w roku 2021 lub 2022 – w okresie po pandemicznym. Gmina Nowinka oraz Gmina Wieczfnia Kościelna charakteryzują się wzrastającym na przestrzeni lat bilansem podmiotów, natomiast Gmina Brzozie jest jedyną gminą, która odnotowała ujemny bilans.

Różnice w liczbie podmiotów gospodarczych w gminach o podobnym profilu mogą wynikać z kilku kluczowych czynników. Przede wszystkim, dostępność infrastruktury (takiej jak drogi, sieci energetyczne, wodociągowe czy internetowe) może przyciągać inwestycje w niektórych gminach, podczas gdy inne mogą mieć problemy z ich rozwojem. Wsparcie dla przedsiębiorców, takie jak ulgi podatkowe, dotacje czy doradztwo, ma duży wpływ na dynamikę zakładania firm. Demografia – młodsze, bardziej aktywne zawodowo społeczeństwo w gminie sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości, a czynniki makroekonomiczne (np. kryzys gospodarczy czy zmiany w przepisach) mogą powodować spadek liczby firm, w niektórych regionach.

W ramach badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Brzozie, którego celem było poznanie opinii na temat różnych obszarów funkcjonowania gminy, mieszkańcy ocenili w rozwoju których branż gospodarczych Gmina Brzozie ma potencjał. Zestawienie zebranych wyników przedstawiono na Wykresie 16.

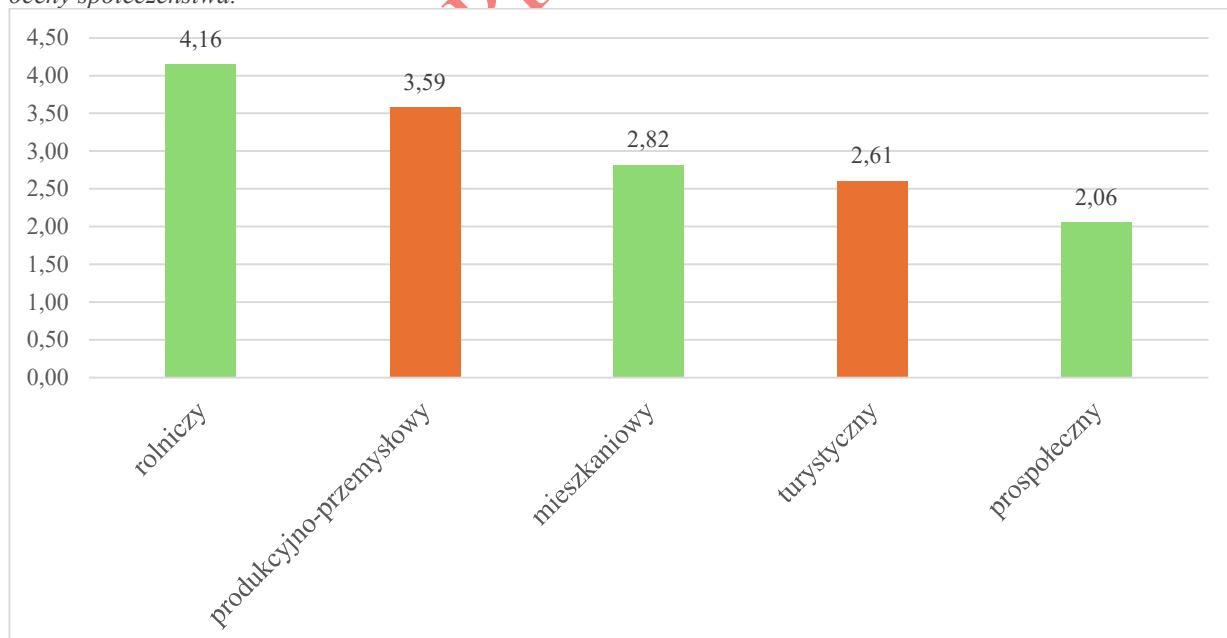
Wykres 16. Ocena potencjału rozwojowego branż gospodarczych w Gminie Brzozie według opinii społeczeństwa.

Źródło: Badanie ankietowe, 2025.

Wykres 17. przedstawia wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Brzozie, dotyczącego preferowanych kierunków jej rozwoju do roku 2036. Spośród wskazanych możliwości wyraźnie dominuje jeden profil – rolniczy. Wyniki badania wskazują, że mieszkańcy postrzegają przyszłość gminy przede wszystkim w dalszym rozwoju sektora rolnictwa.

Wykres 17. Średnia ocena profili rozwoju, na których Gmina Brzozie powinna się skupić do 2036 roku, według oceny społeczeństwa.

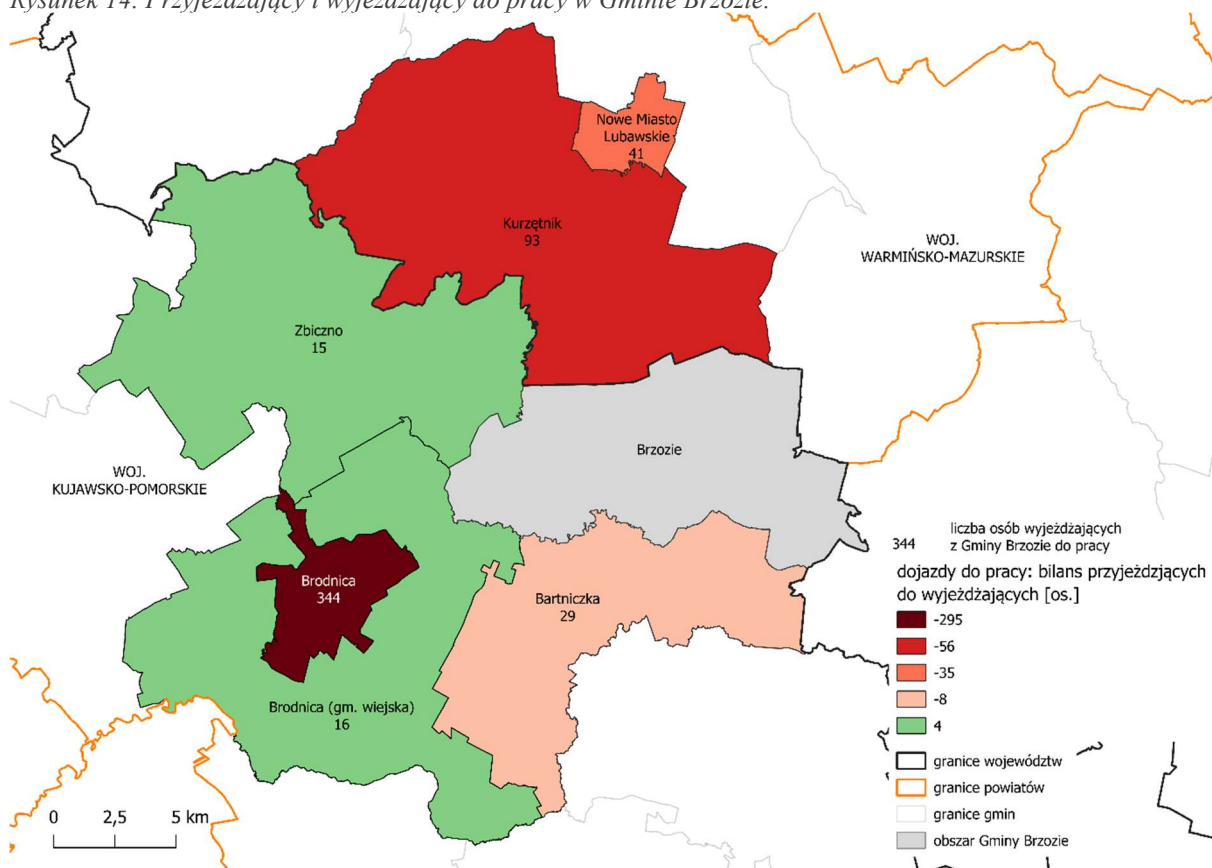

Źródło: Badanie ankietowe, 2025.

Zgodnie z opracowaniem *Dojazdy do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021*, opublikowanym przez Główny Urząd Statystyczny w 2024 roku, Gmina Brzozie cechuje się umiarkowanym poziomem mobilności zawodowej

w kontekście dojazdów do pracy. Liczba osób przyjeżdżających do pracy na teren Gminy Brzozie w 2021 roku wynosiła 309 osób, co klasyfikuje gminę w drugiej najniższej kategorii spośród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego. Z drugiej strony, udział osób wyjeżdżających z gminy do pracy w stosunku do ogólnej liczby osób zatrudnionych wynosił 50,1–60%, co plasuje jednostkę w przedziale zbliżonym do wartości średnich dla gmin w skali kraju. Wskazuje to na istotny poziom zależności lokalnego rynku pracy od miejsc zatrudnienia zlokalizowanych poza gminą. Głównymi kierunkami codziennej aktywności zawodowej mieszkańców są pobliskie ośrodki miejskie, takie jak Brodnica oraz Nowe Miasto Lubawskie. Mieszkańcy Gminy Brzozie wyjeżdżają do pracy także na inne tereny wiejskie. W sumie do pracy wyjeżdża z gminy 676 osób. Jedynie w przypadku dwóch gmin – Zbiczna i Brodnicy (gminy wiejskiej) bilans ten jest nieznacznie dodatni. W przypadku pozostałych jednostek znacznie więcej osób wyjeżdża z gminy niż przyjeżdża do niej do pracy (Rysunek 14.). Wskazuje to na problemy na lokalnym rynku pracy.

Rysunek 14. Przyjeżdżający i wyjeżdżający do pracy w Gminie Brzozie.

Źródło: NSP 2021 – Dojazdy do pracy

Przechodząc do kolejnego istotnego zagadnienia, jakim jest problematyka bezrobocia, warto zwrócić uwagę na sytuację na rynku pracy. Bezrobocie w Gminie Brzozie pozostaje jednym z kluczowych wyzwań, które wymaga podjęcia skutecznych działań. Problem bezrobocia wciąż ma znaczący wpływ na sytuację społeczną i gospodarczą.

Zgodnie z danymi na koniec roku 2024 sporządzonymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Brodnicy w Gminie Brzozie liczba bezrobotnych ogółem wyniosła 80 osób (Tabela 28.).

Tabela 28. Zestawienie zbiorcze bezrobocia w poszczególnych gminach w powiecie brodnickim.

Nazwa Gminy		Liczba osób bezrobotnych stan na 30.06.2022 r.	Liczba osób bezrobotnych stan na 31.12.2023 r.	Liczba osób bezrobotnych stan na 31.12.2024 r.
Brzozie	Gmina wiejska	79	83	80
Brodnica	Gmina miejska	619	687	697
Jabłonowo Pomorskie	Gmina miejsko-wiejska	215	263	234
Brodnica	Gmina wiejska	155	175	201
Bobrowo	Gmina wiejska	156	174	167
Zbiczno	Gmina wiejska	137	142	142
Świdziebnia	Gmina wiejska	113	110	119
Osiek	Gmina wiejska	94	109	108
Bartniczka	Gmina wiejska	88	91	100
Górzno	Gmina miejsko-wiejska	81	78	60

Zródło: Powiatowy Urząd Pracy w Brodnicy.

Biorąc pod uwagę osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, stanowią one dominującą większość osób bezrobotnych w całym powiecie brodnickim (Tabela 29.). Osoby te definiowane są zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jako:

- bezrobotni do 30. roku życia,
- bezrobotni długotrwale,
- bezrobotni powyżej 50. roku życia,
- bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia,
- bezrobotni niepełnosprawny,
- poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu lub niewykonujący innej pracy zarobkowej opiekuni osób niepełnosprawnych, z wyłączeniem opiekunów pobierających świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Przy zestawieniu liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym (wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat), odsetek osób wyniósł 3,55% i jest to średni co do wielkości wynik dla wszystkich gmin powiatu brodnickiego. Najmniejszy odsetek bezrobotnych został odnotowany w Gminie Górzno – 2,78%, a największy w Gminie Zbiczno – 5,07%. Wszystkie jednostki samorządu terytorialnego na terenie powiatu brodnickiego, posiadają wysoki procent udziału osób długotrwale bezrobotnych, wynoszący około 40% wszystkich osób pozostających bez pracy.

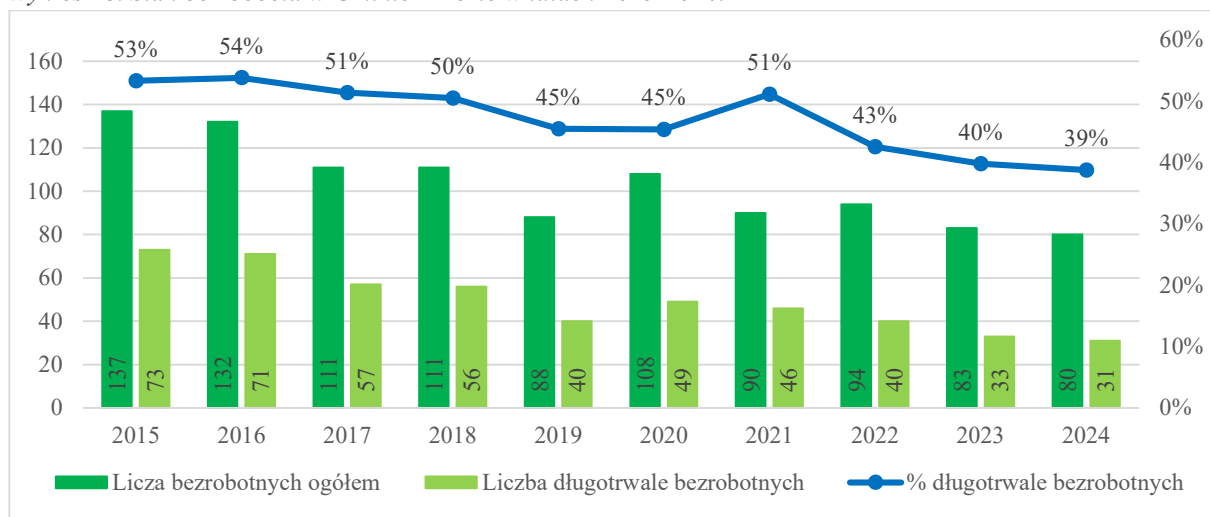
Tabela 29. Bezrobotni według gmin powiatu brodnickiego - stan na koniec 2023 roku.

Gmina		Liczba osób w wieku produkcyjnym – tzw. wiek zdolności do pracy	Zarejestrowani bezrobotni						
			liczba osób bezrobotnych (razem)	Odsetek bezrobotnych (%)	liczba osób długotrwale bezrobotnych	Do 30 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Kobiety	Będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy
Brzozie	Gmina wiejska	2 253	80	3,55	31	29	13	40	69
Brodnica	Gmina miejska	16 289	697	4,28	281	187	160	405	543
Jabłonowo Pomorskie	Gmina miejsko-wiejska	4 980	234	4,70	111	73	41	138	188
Brodnica	Gmina wiejska	5 839	201	3,44	72	71	32	123	159
Bobrowo	Gmina wiejska	3 574	167	4,67	73	55	40	106	140
Zbiczno	Gmina wiejska	2 802	142	5,07	57	39	37	83	113
Świedziebnia	Gmina wiejska	2 918	119	4,08	50	43	22	73	97
Osiek	Gmina wiejska	2 266	108	4,76	42	32	21	59	90
Bartniczka	Gmina wiejska	2 724	100	3,67	33	39	15	56	86
Górzno	Gmina miejsko-wiejska	2 162	60	2,78	15	26	8	37	49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy, Urzędu Gminy Brzozie oraz GUS-BDL.

Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat w Gminie Brzozie zauważalny jest systematyczny spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (Wykres 18.). W 2015 roku osoby długotrwale bezrobotne stanowiły 53% wszystkich bezrobotnych, podczas gdy w 2024 roku ich udział zmniejszył się do 39%. Wyjątek stanowi rok 2021, kiedy odnotowano wzrost udziału osób długotrwale bezrobotnych do poziomu 51%, co prawdopodobnie było konsekwencją negatywnego wpływu pandemii COVID-19 na lokalny rynek pracy. Od 2022 roku udział ten ponownie zaczął się obniżać, co sugeruje odbudowę aktywności zawodowej wśród mieszkańców.

Wykres 18. Stan bezrobocia w Gminie Brzozie w latach 2015-2024.

Źródło: GUS-BDL.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Na podstawie wyników badania ankietowego stwierdzono, że mieszkańcy Gminy Brzozie w przeważającej większości pozytywnie oceniają dostęp do informacji o działaniach samorządu – 68% respondentów wskazało odpowiedzi pozytywne. Natomiast dostępność miejsc pracy oraz możliwości rozwoju zawodowego mieszkańcy ocenili umiarkowanie pozytywnie, przy czym 40% uznało je za dobre, a 20% za przeciętne (Wykres 13.).
- ⇒ Z badań ankietowych wynika, że mieszkańcy gminy postrzegają potencjał rozwoju przede wszystkim w hodowli zwierząt (23,6%) i turystyce (22,4%), a także w przetwórstwie rolno-spożywczym i rolnictwie oraz leśnictwie (Wykres 13.).
- ⇒ Preferowany kierunek rozwoju Gminy Brzozie do 2036 roku według opinii mieszkańców powinien koncentrować się przede wszystkim na dalszym wzmocnieniu profilu rolniczego, przy jednoczesnym rozwijaniu turystyki i działalności okołorolniczej.
- ⇒ Aktywny udział Gminy Brzozie w powstaniu Lokalnej Organizacji Turystycznej „Pojezierze Brodnickie” świadczy o świadomym i strategicznym podejściu gminy do rozwoju turystyki.
- ⇒ Gmina Brzozie ma charakter typowo rolniczy, a użytki rolne stanowią ponad 70% jej powierzchni. Na terenie gminy dominują gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 15 ha.
- ⇒ W strukturze zasiewów dominują mieszanki zbożowe jare, międzyplony jare, rośliny przemysłowe, rzepak i rzepik oraz kukurydza uprawiana na ziarno. W hodowli zwierząt przeważa hodowla trzody chlewnej i bydła, co wskazuje na charakter produkcji rolnej nastawionej na zwierzęta gospodarskie. W strukturze lokalnych podmiotów gospodarczych dominują firmy z branży budowlanej, handlowej oraz przetwórstwa przemysłowego.

- ⇒ Największą grupę podatników stanowią osoby osiągające dochody z tytułu stosunku pracy oraz emeryci i renciści, a wzrost liczby podatników osiągających dochody z więcej niż jednego źródła wskazuje na potrzebę dywersyfikacji źródeł utrzymania.
- ⇒ W gminie obserwuje się starzenie się społeczeństwa – rośnie udział najstarszej grupy wiekowej (65 lat i więcej) w dochodach, natomiast udział młodszych mieszkańców (do 26 lat) w dochodach zmniejsza się.
- ⇒ Liczba podmiotów gospodarczych w gminie w latach 2020–2024 nie wykazuje wyraźnej tendencji wzrostowej i charakteryzuje się zmiennym bilansem rejestracji i wyrejestrowań, z ujemnym bilansem w Gminie Brzozie w porównaniu do gmin o podobnym profilu.
- ⇒ Główne sektory przedsiębiorczości to rolnictwo, przetwórstwo drzewne, handel i dystrybucja pasz, które stanowią istotny element lokalnej gospodarki oraz źródło zatrudnienia mieszkańców. Turystyka, w tym agroturystyka i ekoturystyka, rozwija się dynamicznie, wykorzystując walory krajobrazowe i naturalne gminy, a także wspiera utrzymanie tradycyjnych gospodarstw rolnych. Dla wielu mieszkańców agroturystyka stanowi dodatkowe źródło dochodu i impuls do aktywizacji społecznej oraz zawodowej.
- ⇒ Gmina Brzozie cechuje się umiarkowaną mobilnością zawodową – liczba osób wyjeżdżających do pracy poza gminę przewyższa liczbę przyjeżdżających, co wskazuje na ograniczoną lokalną ofertę zatrudnienia. Ponad połowa mieszkańców gminy (50,1–60%) korzysta z zatrudnienia poza jej granicami, głównie w pobliskich ośrodkach miejskich, takich jak Brodnica i Nowe Miasto Lubawskie, co sugeruje potrzebę wzmacniania lokalnego rynku pracy poprzez tworzenie nowych miejsc zatrudnienia.
- ⇒ Problem bezrobocia pozostaje istotnym wyzwaniem, szczególnie wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, takich jak młodzi, długotrwale bezrobotni, osoby starsze czy niepełnosprawne.
- ⇒ Odsetek osób długotrwale bezrobotnych spada od 2015 roku, co świadczy o stopniowej poprawie aktywności zawodowej mieszkańców. Wskazane jest rozwijanie lokalnej przedsiębiorczości oraz inwestycji tworzących miejsca pracy w gminie, aby ograniczyć odpływ mieszkańców do pracy poza jej granicami.

5.4.1. Mieszkalnictwo

Rozwój gminy nieodłącznie wiąże się z kwestią mieszkalnictwa. Odpowiednie zasoby mieszkaniowe są niezbędne do utrzymania lub zwiększenia potencjału ludnościowego danego obszaru. Tworzenie tych zasobów opiera się na studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, uchwalanych przez gminę. Jednym z fundamentalnych zadań samorządu jest skuteczne zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych lokalnej społeczności, zwłaszcza osób o niskich dochodach. Decyzje dotyczące alokacji zasobów mieszkaniowych powinny koncentrować się na zapewnieniu dostępu do godnego i bezpiecznego mieszkania dla wszystkich grup społecznych. Wprowadzanie odpowiednich programów mieszkaniowych oraz rozwój infrastruktury powinny zapewniać eliminację problemów związanych z niedostatecznym dostępem do mieszkań dla osób z niższymi dochodami. Gmina Brzozie nie posiada mieszkań komunalnych ani socjalnych. Zapotrzebowanie na lokale zaspokajane jest wyłącznie przez sektor prywatny.

Zestawienie mienia komunalnego Gminy Brzozie wraz z jego wartościami ewidencyjnymi przedstawiono w Tabeli 30. Łączna wartość majątku, według wartości początkowej, wynosi 102 654 904,26 zł.

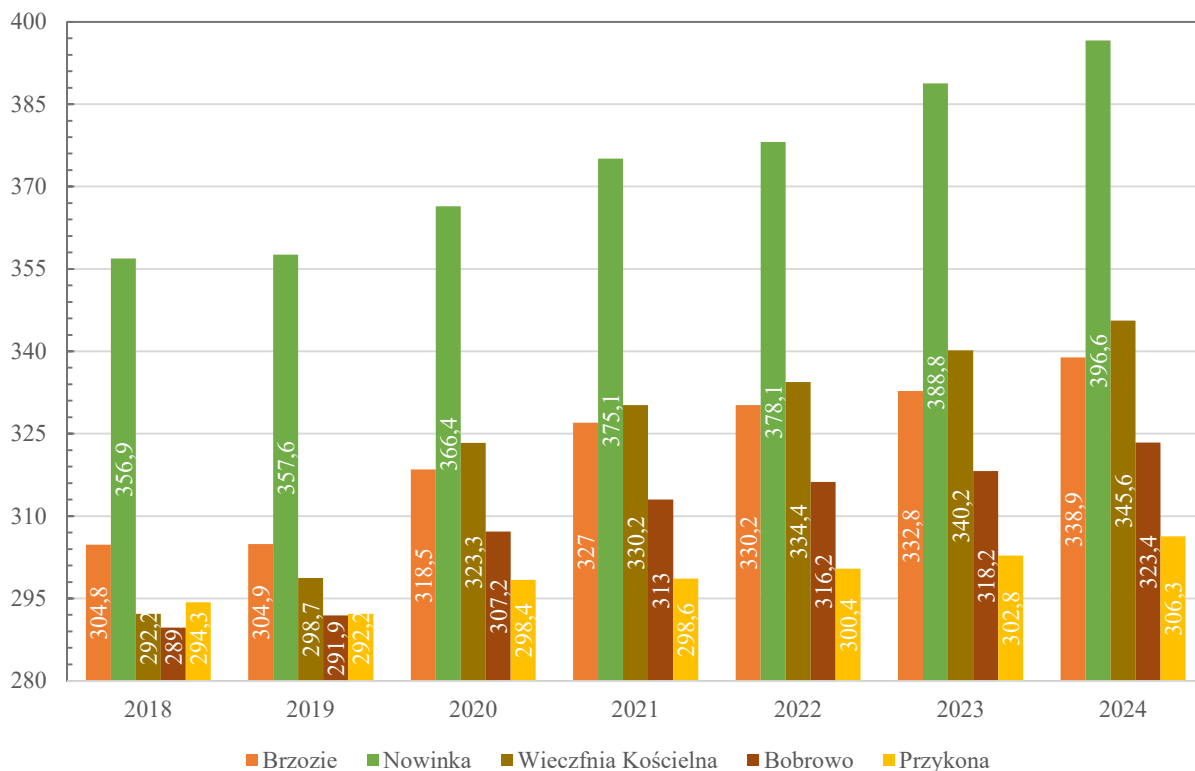
Tabela 30. Mienie komunalne Gminy Brzozie – stan na koniec 2024r.

1.	Grunty o wartości ewidencyjnej (księgowej) 6 689 303,20 zł	
2.	Budynki i lokale o wartości ogółem 27 826 093,38 zł	Budynek biurowy Urzędu Gminy w Brzoziu, budynek gospodarczy – garaż przy urzędzie gminy, budynek muzeum w Brzoziu, budynek świetlicy w Trepkach, budynki świetlic wiejskich w Brzoziu, Jajkowie, Zembrzu, Janówku, Małym Głębocku, Wielkim Głębocku, Wielkim Leźnie, Sugajnie i Świeciu, budynek Gminnej Biblioteki Publicznej w Brzoziu, budynek szkoły podstawowej w Brzoziu, Jajkowie i Wielkim Leźnie, budynek Żłobka i Klubu Seniora w Brzoziu, budynek Żłobka i oddziału przedszkolnego w Jajkowie, budynek na Boisku Orlik, budynki stacji uzdatniania wody, budynek oczyszczalni ścieków w Jajkowie.
3.	Obiekty inżynierii lądowej i wodnej o wartości ogółem 61 790 230,10 zł	Drogi utwardzone, chodniki, place zabaw dla dzieci, sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, przepompownie ścieków, oczyszczalnia ścieków w Jajkowie, studnie głębinowe, stacje uzdatniania wody, ogrodzenia studni, 13 przydomowych oczyszczalni ścieków w Trepkach, 13 w Kantyle, 24 w Małym Leźnie, 14 w Małym Leźnie i Wielkim Leźnie, 7 w Augustowie, rewitalizacja zespołu wodno-parkowego w Brzoziu, pozostałe.
4.	Kotły i maszyny energetyczne o łącznej wartości 121 551,29 zł	2 kotły grzejne olejowe w szkołach, piec centralnego ogrzewania w budynku Urzędu Gminy w Brzoziu.
5.	Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania o łącznej wartości 1 130 099,41 zł	Zespoły komputerowe w urzędzie gminy, biblioteki i GOPS, serwery w urzędzie gminy, pracownice komputerowe w szkołach, zestawy tablic interaktywnych w szkołach, projektory w szkołach, motopompy i piły spalinowe OSP, zestaw sprzętu hydraulicznego OSP Brzozie.
6.	Maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne o wartości księgowej 486 530,78 zł	Równiarka dróg leśnych i polnych, spycharko-równiarka, rozsiewacz nawozu „motyl” z zestawem do zimowego utrzymania dróg, odśnieżarka do usuwania śniegu 2-ślimakowa, pług śnieżny „motyl”, zagęszczarka do gruntu, betoniarka, kosa spalinowa „STIHL”, brony ciągnikowe, kosiarka rotacyjna, ładowarka zawieszana MIKRUS, zamiatarka zawieszana, młot udarowy, rozdrabniacz gałęzi, zmywarka, taboret elektryczny i szafa chłodnicza.
7.	Urządzenia techniczne o wartości ewidencyjnej 630 912,68 zł	Centrala telefoniczna, kserokopiarki, system elektrycznego alarmowania, aparat fotograficzny, urządzenie monitoringu wizyjnego, rozpieracz kolumnowy (OSP Brzozie), system telewizji dozorowej w Szkole Podstawowej w Brzoziu, system sygnalizacji włamania i telewizji przemysłowej w budynku po gimnazjum w Brzoziu, pozostałe.
8.	Środki transportu o łącznej wartości 2 470 970,93 zł	Samochód bus Volkswagen Transporter, przyczepka samochodowa, ciągnik rolniczy PRONAR, przyczepa dwuosiowa – 2 sztuki, ciągnik rolniczy BELARUS 1025, samochód specjalny gaśniczy MAN, wóz asenizacyjny T544/2 o pojemności 8000 litrów, samochód osobowy PEUGEOT EXPERT ACTIVE 2013r., samochód FORD TRANSIT KOMBI 2021r., ciągnik rolniczy CLAAS ARION 420 CIS wraz z łyżką objętościową TUR 2,0 LHM PLUS, samochód ratowniczo-gaśniczy FORD Ranger 2.2. TDCi, specjalistyczny Quad Polaris Sportsman wraz z przyczepą.
9.	Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie o łącznej wartości 1 509 212,49 zł	Maszyna do pisania, sauna mobilna, urządzenie wielofunkcyjne, sanie do ratownictwa medycznego, rusztowanie budowlane, lodówka, odkurzacz, wyposażenie placu zabaw w Brzoziu na dz. nr 427/5, wiaty przy świetlicach wiejskich w Janówku, Sugajnie i Świeciu, ciągnik – kosiarka do trawy.

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Brzozie za 2024 r., Informacja o stanie mienia komunalnego Gminy Brzozie za 2024 rok.

W latach 2018-2024, w każdej z gmin przyjętych do analizy porównawczej, zauważalny jest wzrost liczby mieszkań (Wykres 19.). Gmina Brzozie znajduje się na trzecim miejscu pod względem liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców. W badanym okresie, w tej jednostce można zauważyć wzrost o 28 mieszkań na 1 000 mieszkańców. Największą liczbą mieszkań charakteryzowała się Gmina Nowinka, a najmniejszą Gmina Przykona.

Wykres 19. Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców w Gminie Brzozie w latach 2018-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.

Źródło: GUS-BDL.

W przypadku liczby oddanych mieszkań¹ do użytkowania na 1 000 ludności, w Gminie Brzozie można zauważyć wahania na przestrzeni lat 2018-2024 (Wykres 20.). Najwyższy wskaźnik na terenie jednostki wystąpił w 2021 roku i wyniósł 8,1, co było wartością wyraźnie wyższą niż w latach poprzednich. W kolejnych latach nastąpił jednak spadek – w 2022 roku liczba ta wyniosła 7,2, a w 2023 roku zmniejszyła się do 1,8. Może to świadczyć o wyhamowaniu inwestycji mieszkaniowych w tym roku. Gmina Nowinka odznaczała się najwyższym poziomem wskaźnika – w 2023 roku wyniósł on 8,3, jednak w ostatnim roku analizy zmalał o prawie połowę swojej poprzedniej wartości. Gmina Wieczfnia Kościelna charakteryzowała się natomiast niskim i zmiennym poziomem mieszkań oddanych do użytkowania – najniższy wskaźnik wyniósł 1,3 w 2020 roku, a najwyższy 3,8 w 2021 roku.

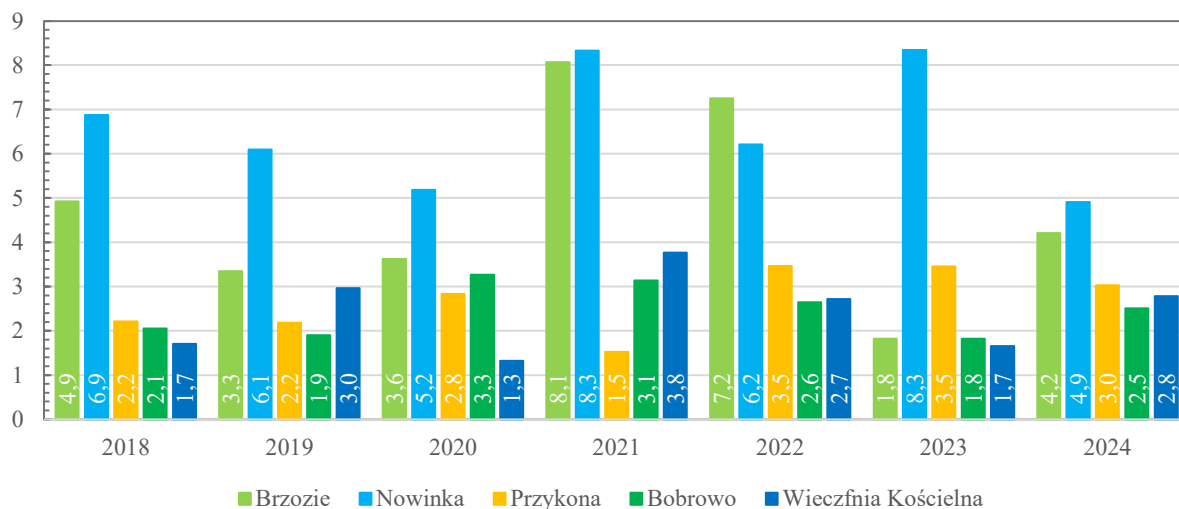
¹ Lokal składający się z jednej lub kilku izb i pomieszczeń pomocniczych, przeznaczony na stały pobyt osób - wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych; konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Źródło definicji:

ustawa z dnia 2 grudnia 1999 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2002 r. (Dz. U. z 2000 r. poz. 1, z późn. zm.)

Podobny poziom utrzymywał się w Gminach Bobrowo i Przykona, gdzie wahania były mniej dynamiczne, a wartości oscylowały w przedziale od około 1,5 do 3,5.

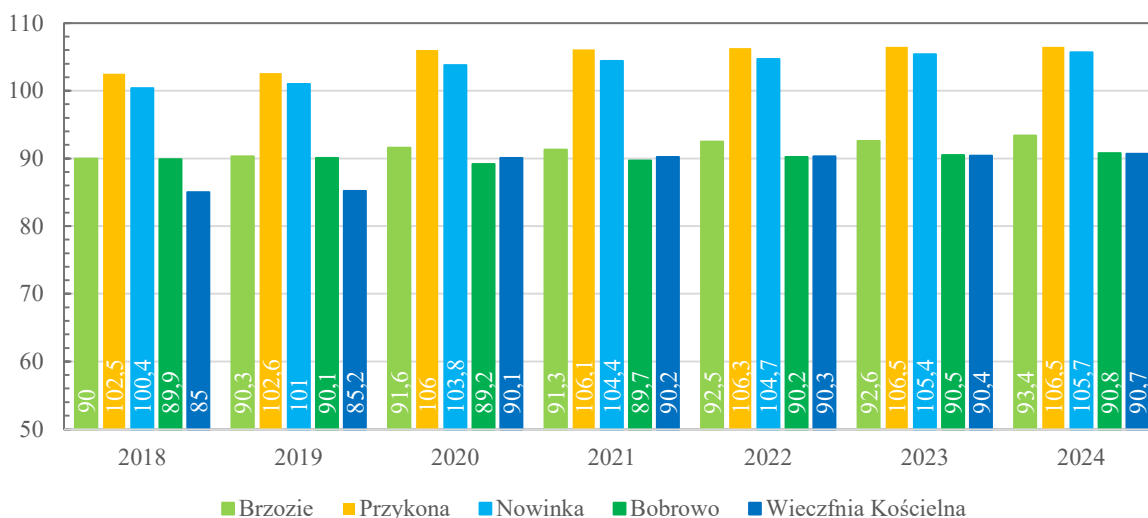
Wykres 20. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w latach 2018-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.

Źródło: GUS-BDL.

Analizując przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania w latach 2018-2024 (Wykres 21.) zauważono stopniowy wzrost powierzchni mieszkań w Gminie Brzozie – z 90 m² w 2018 roku do 93,4 m² w 2024 roku. Choć zmiany nie były dynamiczne, wskazują na stabilną tendencję wzrostową. Największą przeciętną powierzchnię mieszkań odnotowano w Gminie Przykona, gdzie w latach 2023 i 2024 roku osiągnęła ona poziom 106,5 m². Podobną, choć nieco niższą średnią, utrzymuje Gmina Nowinka – w 2024 roku było to 105,7 m². W Gminach Wieczfnia Kościelna oraz Bobrowo przeciętna powierzchnia mieszkań kształtowała się na niższym poziomie – odpowiednio 90,7 m² i 90,8 m² w 2024 roku. W obu przypadkach obserwuje się umiarkowany wzrost w ciągu ostatnich lat, przy stosunkowo niewielkiej dynamice zmian, co związane jest z niewielkim przyrostem liczby nowo oddanych mieszkań w tych gminach.

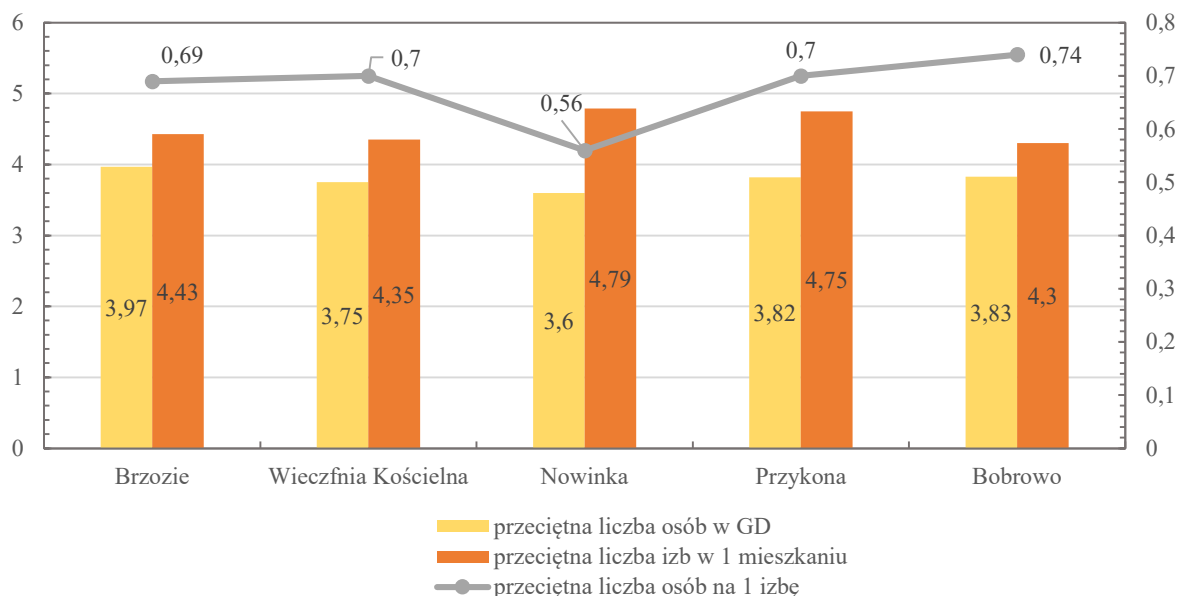
Wykres 21. Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w latach 2018-2023 na tle gmin z analizy porównawczej.

Źródło: GUS-BDL.

Rozpatrując kwestię warunków mieszkaniowych wzięto pod uwagę także przeciętną liczbę izb w mieszkaniu (Wykres 22.), która we wszystkich rozpatrywanych jednostkach jest wyższa od średniej liczby osób przypadającej na gospodarstwo domowe, a co za tym idzie – liczba osób przypadająca na jedną izbę wynosi mniej niż 1. Świadczy to o dogodnych warunkach rozwoju, w których każdy domownik posiada prywatną przestrzeń. Dodatkowym czynnikiem potwierdzającym jakość życia mieszkańców w Gminie Brzozie jest wyposażenie w instalację ustępu spółkowanego 90,3% wszystkich mieszkań. Udział mieszkań z dostępem do łazienki wyniósł z kolei 87,4% (GUS BDL).

Wykres 22 Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu, przeciętna liczba osób w GD oraz przeciętna liczba osób przypadająca na 1 izbę w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w roku 2021.

Źródło: GUS-BDL.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Na terenie Gminy Brzozie nie ma mieszkań komunalnych i socjalnych.
- ⇒ Wzrost liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców w latach 2018–2024 wynika nie tylko z przyrostu nowych lokali, ale przede wszystkim ze spadku liczby ludności. Taka sytuacja jest sygnałem ostrzegawczym, gdyż poprawa wskaźnika nie oznacza realnego wzrostu dostępności mieszkań, lecz demograficzne kurczenie się gminy. Dlatego priorytetem powinno być przeciwdziałanie depopulacji, m.in. poprzez tworzenie warunków sprzyjających zatrzymaniu młodych mieszkańców i przyciąganiu nowych rodzin.
- ⇒ Liczba nowo oddawanych mieszkań jest jednak bardzo zmienna. W 2021 roku wskaźnik był rekordowy, ale w kolejnych latach wyraźnie spadł. Może to oznaczać wyhamowanie inwestycji mieszkaniowych. Warto więc podejmować działania stabilizujące, np. tworzyć zachęty dla inwestorów czy wspierać młode rodziny w budowie i zakupie mieszkań.
- ⇒ Standard mieszkań stopniowo się poprawia. Przeciętna powierzchnia mieszkań rośnie, a warunki życia są komfortowe – ponad 90% lokali ma łazienkę i toaletę, a liczba izb przewyższa liczbę domowników. W przyszłości gmina powinna jednak wspierać powstawanie mniejszych i tańszych mieszkań, które byłyby dostępne dla seniorów oraz młodych osób zakładających gospodarstwa domowe. Takie zróżnicowanie oferty mogłoby pomóc w zatrzymaniu mieszkańców i ograniczeniu depopulacji.

- ➔ Najważniejszą część mienia komunalnego Gminy Brzozie stanowią obiekty infrastruktury technicznej oraz budynki użyteczności publicznej. To ogromny kapitał rozwojowy, który powinien być konsekwentnie modernizowany i wykorzystywany do wspierania rozwoju społecznego, edukacyjnego i gospodarczego gminy.

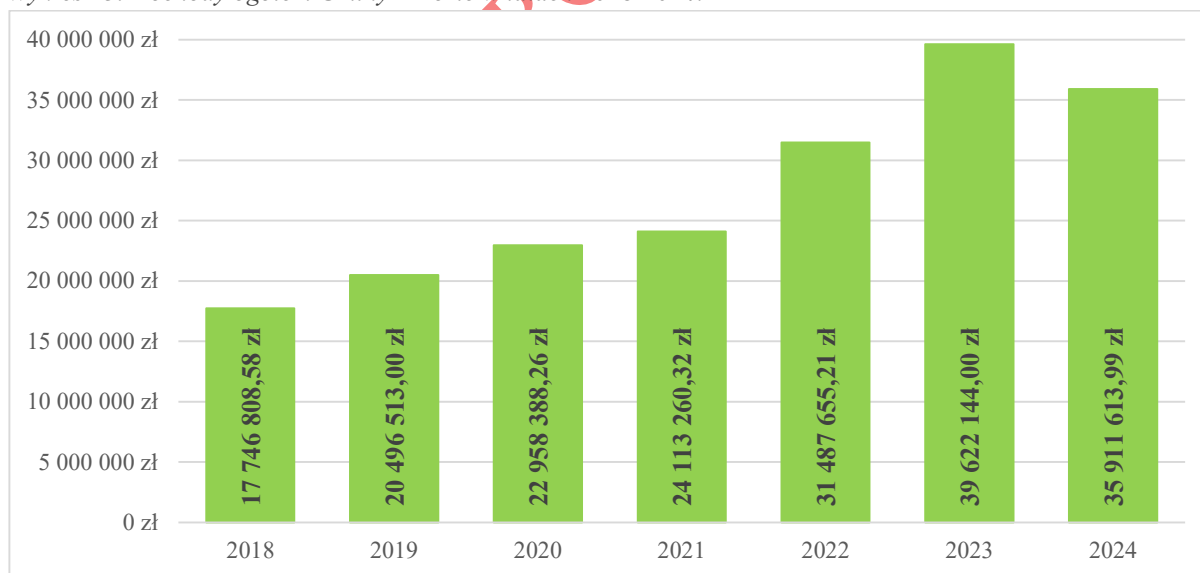
5.4.2. Finanse Gminy

Głównym zadaniem samorządu gminnego jest tworzenie optymalnych warunków dla życia i rozwoju lokalnej społeczności. Aby to osiągnąć, konieczne jest zapewnienie stabilnych źródeł finansowania, które umożliwią dostarczanie wysokiej jakości dóbr i usług publicznych, a także realizację inicjatyw sprzyjających rozwojowi gminy. Kluczowym aspektem, w planowaniu rozwoju jednostki administracyjnej, jest budżet gminy, który stanowi podstawowe źródło finansowania zadań publicznych oraz inwestycji związanych z infrastrukturą i realizacją działań strategicznych.

DOCHODY

W latach 2018–2024 dochody ogółem Gminy Brzozie wykazywały tendencję wzrostową, szczególnie wyraźną do roku 2023 (Wykres 23.). W 2018 roku dochody wyniosły 17,75 mln zł, a w 2023 roku wzrosły do poziomu 39,62 mln zł, co oznacza ponad dwukrotny wzrost w ciągu sześciu lat. Największy roczny przyrost dochodów odnotowano między rokiem 2021 a 2022 – o ponad 7,37 mln zł. W 2024 roku dochody wyniosły 35,91 mln zł, co oznacza spadek w stosunku do roku 2023 o około 3,7 mln zł. Spadek może wynikać z zakończenia realizacji części projektów inwestycyjnych, zmniejszenia wpływów z funduszy zewnętrznych lub ostrożniejszego planowania budżetu.

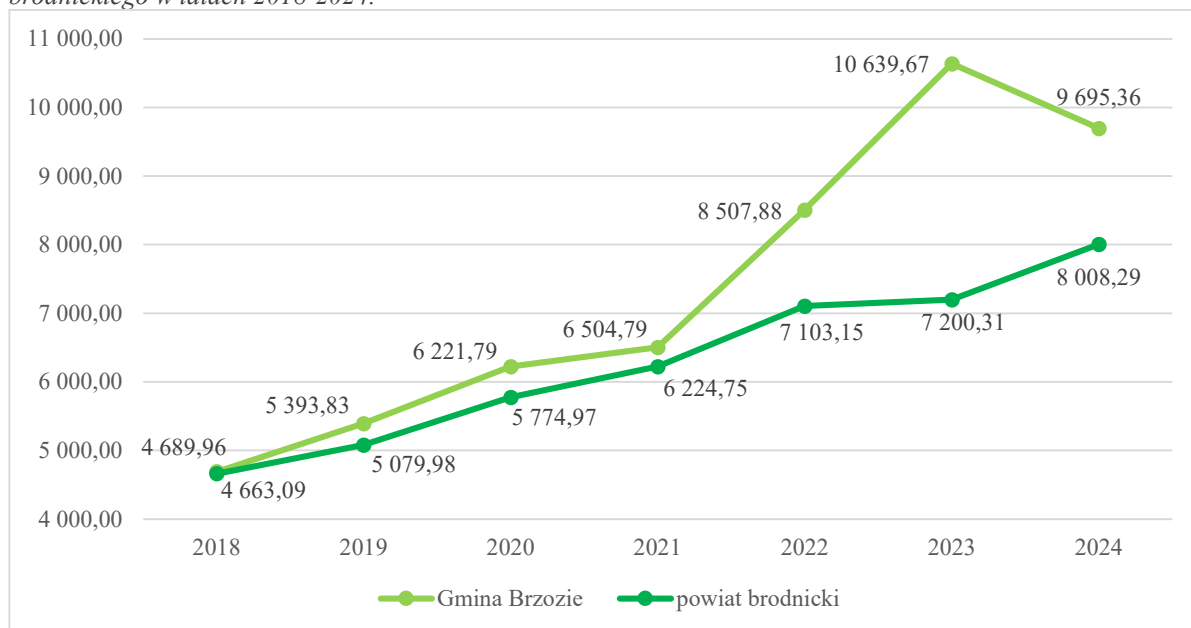
Wykres 23. Dochody ogółem Gminy Brzozie w latach 2018-2024.

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

Wskaźnik dochodów w przeliczeniu na jednego mieszkańca również wzrasta na przestrzeni ostatnich lat - od kwoty 4 689,96 zł w 2018 roku do 10 639,67 zł w 2023 roku. Budżet samorządu, w kategorii dochodu ogółem na 1 mieszkańca, prezentuje się powyżej średniej dla powiatu (Wykres 24.).

Wykres 24. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Brzozie na tle dochodu ogółem wszystkich gmin powiatu brodnickiego w latach 2018-2024.

Źródło: GUS-BDL.

Na podstawie obserwowanych wieloletnich wyników finansowych można prognozować, że roczny dochód ogółem w kolejnych latach będzie wzrastać. Należy zwrócić uwagę, iż przedstawione zostały wartości pieniężne nominalne. Nabywcza wartość pieniądza, w perspektywie wieloletniej, podlega wielu czynnikom gospodarczym, w tym zjawisku inflacji.

Wskaźniki dochodów podatkowych gmin (a także odpowiednio powiatów i województw) w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowią podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat na poszczególne lata. W Tabeli 31. przedstawiono współczynnik G dla gmin z analizy porównawczej na rok 2024. W zakresie dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych i od osób prawnych posłużono się planowanymi dochodami na 2024 rok, a w zakresie pozostałych dochodów podatkowych (podatków lokalnych) – wykonanymi dochodami za 2022 r. W pierwszej kolumnie przedstawiona została pozycja danej gminy na tle wszystkich gmin w Polsce. Im jest ona wyższa, tym wyższa jest kwota dochodu z podatków na jednego mieszkańca. Część wyrównawcza subwencji ogólnej ma na celu zmniejszenie dysproporcji dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Wyrównywana w tym przypadku jest jedynie część różnicy między wskaźnikiem dochodów podatkowych jednostki a średnią krajową – część podstawową subwencji wyrównawczej otrzymują gminy, których wskaźnik dochodów jest niższy niż 92% średniej krajowej. Na 2024 rok 92% średniej krajowej wyniosło 1958,63 zł, co oznacza że tylko dwie gminy posiadały dochody wyższe niż tak obliczony próg i nie otrzymają takiej subwencji (Wieczfnia Kościelna i Przykona). Wskazuje to na możliwości poprawy na polu gospodarczym pozostałych jednostek, w tym Gminy Brzozie i potrzebę wzrostu poziomu przedsiębiorczości ich mieszkańców. Rozwijająca się tu turystyka, w tym przyrost liczby agroturystyk i zainteresowanie ekoturystyką i walory krajobrazowe gminy mogą sprzyjać poprawie jej sytuacji gospodarczej w przyszłości.

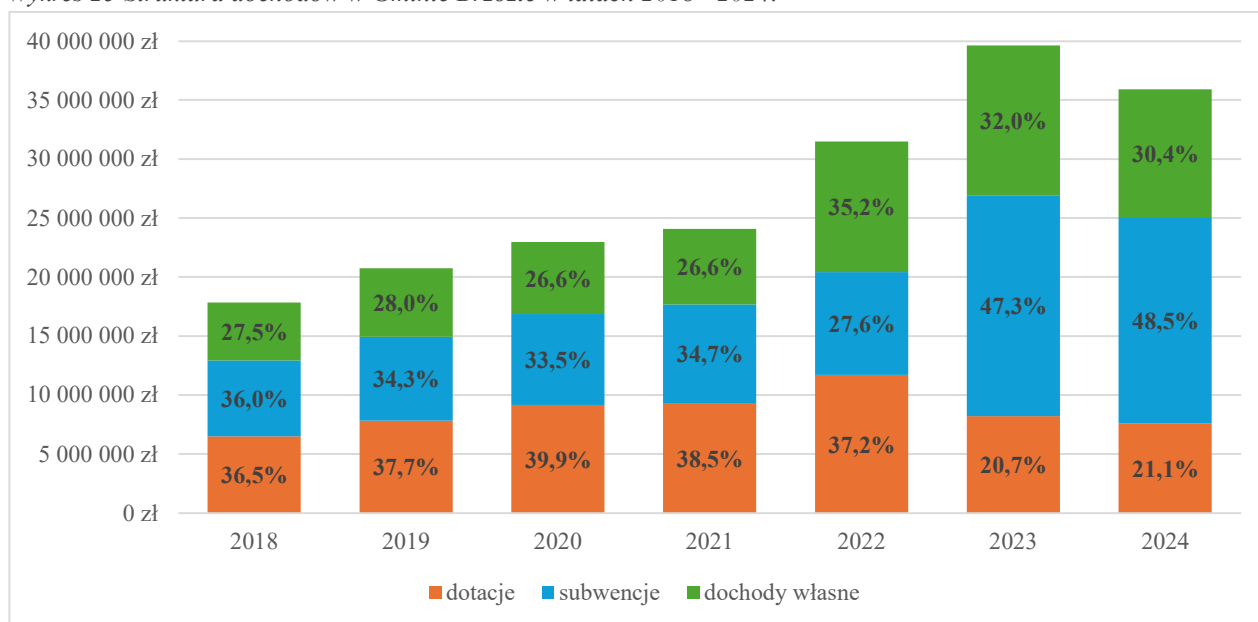
Tabela 31. Wskaźniki dochodów podatkowych gmin na rok 2024

POZYCJA	NAZWA GMINY	WARTOŚĆ WSPÓŁCZYNNIKA G [W ZŁ]
100	Przykona	4126,92
306	Wieczfnia Kościelna	3017,64
1551	Nowinka	1684,04
1870	Brzozie	1469,76
1982	Bobrowo	1393,55

źródło: Ministerstwo Finansów

Strukturę dochodów Gminy Brzozie tworzą dochody własne, subwencje ogólne oraz dotacje (Wykres 25.). Do roku 2022 największy udział w dochodach ogółem stanowiły pozyskiwane dotacje. Od 2023 roku nastąpiła zmiana – dominującym źródłem stały się subwencje ogólne. Dochody własne na przestrzeni analizowanych lat utrzymują się na stabilnym poziomie, oscylującym wokół 30% całkowitych dochodów gminy.

Wykres 25 Struktura dochodów w Gminie Brzozie w latach 2018 - 2024.

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

Dochody własne gminy pochodzą ze źródeł finansowania, gdzie swój udział największy mają:

- podatek od osób fizycznych (PIT),
- podatek od nieruchomości,
- wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw.

Tabela 32. Dochody własne Gminy Brzozie według źródeł w latach 2018-2024.

Źródło	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
PIT	2 018 558,00 zł	2 372 201,00 zł	2 364 019,00 zł	2 550 421,00 zł	5 036 662,57 zł	2 041 330,00 zł	2 967 080,00 zł
CIT	36 352,33 zł	50 283,00 zł	71 552,56 zł	11 171,50 zł	80 351,00 zł	81 255,00 zł	132 640,00 zł
podatek rolny	385 185,19 zł	383 878,94 zł	410 292,25 zł	423 312,78 zł	443 077,75 zł	539 149,37 zł	630 695,08 zł
podatek leśny	39 854,30 zł	39 059,00 zł	39 540,00 zł	39 432,00 zł	43 735,60 zł	65 690,40 zł	69 454,00 zł
podatek od nieruchomości	1 193 360,83 zł	1 214 427,13 zł	1 315 996,36 zł	1 320 451,92 zł	1 407 770,36 zł	1 618 845,83 zł	1 814 471,85 zł
podatek od spadków i darowizn	153,00 zł	2 621,00 zł	4 059,48 zł	4 501,54 zł	52 901,53 zł	65 719,45 zł	40 126,00 zł
podatek od środków transportowych	129 593,50 zł	134 557,00 zł	129 335,00 zł	131 573,73 zł	149 718,76 zł	169 940,32 zł	203 209,51 zł
zezwole nie na sprzedaż alkoholu	74 469,57 zł	65 601,10 zł	67 841,19 zł	47 149,57 zł	61 007,02 zł	60 845,67 zł	64 684,22 zł
wpływy z części opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym	-	-	-	4 977,40 zł	20 798,24 zł	19 927,84 zł	17 916,39 zł
podatek od czynności cywilnoprawnych	69 439,00 zł	105 420,00 zł	135 720,00 zł	167 586,00 zł	188 963,37 zł	295 915,63 zł	164 698,18 zł
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jst na podstawie odrębnych ustaw	1 821 347,46 zł	1 880 403,67 zł	2 035 513,09 zł	2 086 857,97 zł	2 286 235,37 zł	2 755 299,65 zł	1 073 012,39 zł
opłata skarbow a	14 820,00 zł	16 779,00 zł	17 368,00 zł	16 596,00 zł	12 954,00 zł	14 446,00 zł	14 228,00 zł
dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	32 959,10 zł	31 866,14 zł	25 878,71 zł	23 291,28 zł	54 904,12 zł	57 418,65 zł	79 372,48 zł
pozostałe dochody - wpływy z usług	5 725,35 zł	5 956,50 zł	11 566,09 zł	72 915,38 zł	85 599,43 zł	84 865,29 zł	90 339,91 zł

Źródło: GUS-BDL, Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

Analizując dochody własne Gminy Brzozie w latach 2018–2024, największe znaczenie w strukturze budżetu mają wpływy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) (Tabela 32.). Wartość tego dochodu wykazywała wzrost aż do roku 2022, kiedy osiągnęła rekordowy poziom 5 036 662,57 zł, jednak w kolejnych latach nastąpił spadek, co może być związane ze zmianami w polityce podatkowej oraz uwarunkowaniami ekonomicznymi. Drugim istotnym źródłem wpływów są podatki lokalne, w tym podatek od nieruchomości, którego wartość systematycznie wzrastała w analizowanym okresie – z 1 193 360,83 zł w 2018 roku do 1 814 471,85 zł w 2024 roku, jest to związane z coroczną waloryzacją stawek oraz zwiększającą się liczbą nieruchomości podlegających opodatkowaniu. Podatek rolny, mając na uwadze rolniczy charakter Gminy Brzozie, również stanowi ważną pozycję w dochodach – jego wysokość sukcesywnie rośnie, osiągając 630 695,08 zł w 2024 roku. Podobna tendencja dotyczy podatku leśnego, choć jego udział w całości dochodów jest stosunkowo niewielki. W przypadku podatku od środków transportowych zauważalny jest wyraźny wzrost – z 129 593,50 zł w 2018 roku do 203 209,51 zł w 2024 roku, co stanowi wzrost o ponad 56%. Trend ten może wynikać z przyrostu liczby zarejestrowanych pojazdów ciężarowych oraz waloryzacji stawek podatkowych. Warto również wskazać na dynamiczny wzrost wpływów z podatku od czynności cywilnoprawnych – z 69 439,00 zł w 2018 roku do 295 915,63 zł w 2023 roku, co może świadczyć o zwiększonej aktywności na lokalnym rynku nieruchomości i wzroście wartości transakcji. Dochody z opłat lokalnych, w tym za zezwolenia na sprzedaż alkoholu, pozostają na stosunkowo stabilnym poziomie, oscylując w granicach 60 000–70 000 zł rocznie. Należy jednak zauważyć, że ich wartość może pośrednio odzwierciedlać rozwój lokalnej działalności gospodarczej, ale również generować ryzyko wzrostu kosztów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

Analiza dochodów własnych Gminy Brzozie ukazuje złożoną, ale stosunkowo stabilną strukturę finansową jednostki. Pomimo okresowych wahań niektórych źródeł przychodów, budżet gminy opiera się na kilku kluczowych filarach, co pozwala zachować ciągłość realizacji zadań publicznych. Widoczna jest też stopniowa tendencja wzrostowa w wielu kategoriach dochodów, co może świadczyć o korzystnych zmianach społeczno-gospodarczych w regionie. Dalsze wzmacnianie samodzielności finansowej gminy, przy jednoczesnym monitorowaniu wpływów z mniej stabilnych źródeł, pozostaje istotnym kierunkiem działań w perspektywie kolejnych lat.

WYDATKI

Na przestrzeni analizowanych lat wzrosły również wydatki gminy, z poziomu około 19,2 mln zł w 2018 roku do ok. 41,5 mln zł w rekordowym 2023 roku, co stanowi ponad dwukrotny wzrost (Wykres 26.). Następnie w roku 2024 odnotowano spadek wydatków do poziomu 34,9 mln zł. Choć wartość ta jest niższa niż rok wcześniej, nadal pozostaje powyżej poziomów z lat wcześniejszych, co może świadczyć o utrzymującym się wysokim poziomie aktywności inwestycyjnej przy jednoczesnym zakończeniu części większych projektów realizowanych w poprzednim roku.

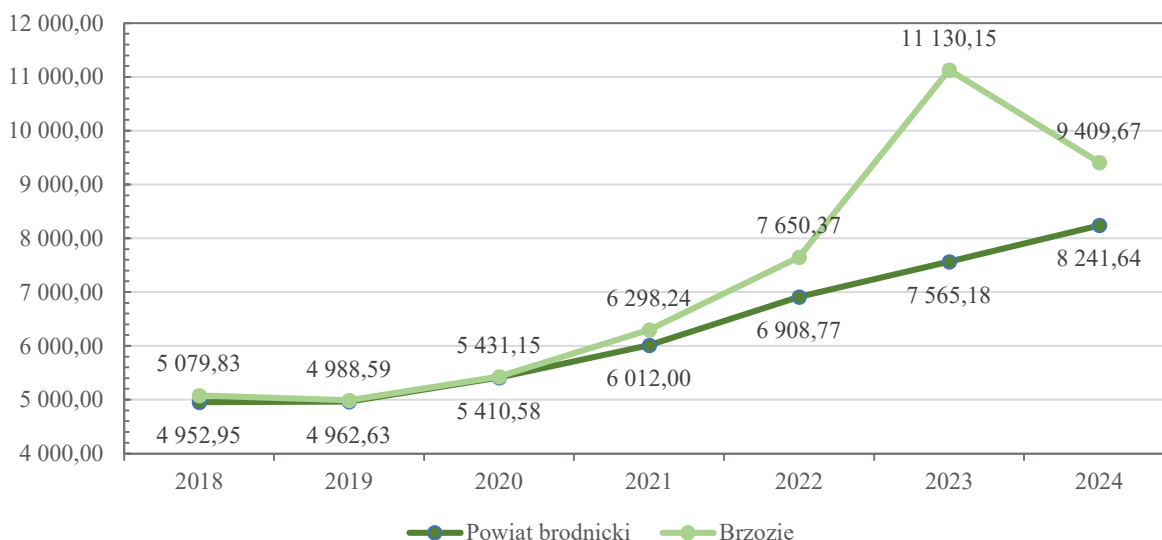
Wykres 26. Wydatki ogółem Gminy Brzozie w latach 2018 - 2024.

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

Tendencję wzrostową wydatków można wyraźnie przedstawić poprzez przeliczenie na 1 mieszkańca, gdzie nastąpił prawie dwukrotny wzrost na przestrzeni lat 2018 – 2024. (Wykres 27.). Wydatki samorządu, w kategorii wydatku ogółem na 1 mieszkańca, prezentują się powyżej średniej dla powiatu brodnickiego.

Wykres 27. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Brzozie na tle wydatków ogółem wszystkich gmin powiatu brodnickiego w latach 2018-2024.

Źródło: GUS-BDL.

Struktura wydatków budżetowych gminy dzieli się na dwie podstawowe kategorie – wydatki bieżące (związane z codziennym funkcjonowaniem i świadczeniem usług publicznych) oraz wydatki majątkowe (związane z rozwojem i modernizacją infrastruktury - tzw. inwestycyjne). Poniższa Tabela 33. przedstawia udział tych kategorii w analizowanych latach. W latach 2018–2022 dominowały wydatki bieżące, które regularnie stanowiły ponad 80% całości budżetu, osiągając maksymalny poziom 92,1% w 2019 roku. Jednak od 2023 roku nastąpiła zauważalna zmiana struktury – udział wydatków majątkowych

znacząco wzrósł, osiągając rekordowe 51,1% w 2023 roku, co świadczy o intensyfikacji działań inwestycyjnych prowadzonych przez gminę.

Tabela 33. Udział wydatków bieżących i majątkowych Gminy Brzozie w latach 2018-2024.

Rok	Wydatki bieżące ogółem	% wydatków ogółem	Wydatki majątkowe ogółem	% wydatków ogółem
2018	15 894 859,14 zł	82,70%	3 327 235,73 zł	17,30%
2019	17 453 713,70 zł	92,10%	1 502 915,97 zł	7,90%
2020	18 145 087,40 zł	87,50%	1 895 867,36 zł	12,50%
2021	19 990 201,69 zł	85,60%	3 357 371,99 zł	14,40%
2022	23 113 143,08 zł	81,60%	5 200 877,20 zł	18,40%
2023	20 270 234,22 zł	48,90%	21 178 434,41 zł	51,10%
2024	23 190 492,98 zł	66,50%	11 662 907,94 zł	33,50%

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

Realizacja budżetów gminy, w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej, z uwzględnieniem struktury procentowej dla roku 2024, została przedstawiona poniżej w Tabeli 34. Należy wspomnieć, iż analizowany okres zbiega się z trwającą w latach 2020-2021 ogólnoswiatową pandemią koronawirusa oraz rozpoczęciem działań zbrojnych na terenie Ukrainy. Wydarzenia te miały znaczący wpływ na życie codzienne mieszkańców i wymagały dostosowania budżetu w różnych sektorach Klasyfikacji Budżetowej. Z kolei anomalie budżetowe widoczne jako spadki wydatków w dziale 855 - Rodzina dla prezentowanych lat, są wprowadzone zmianą ustawy z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw. W wyniku nowelizacji ustawy przeniesiona została obsługa programu „Rodzina 500+” z jednostek samorządu terytorialnego do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Analizując strukturę wydatków budżetowych na rok 2024, najwyższy udział procentowy przypada na dział 801 – Oświata i wychowanie (27,56%). Taka struktura jest zgodna z ogólnopolską tendencją znacznego udziału zadań oświatowych w budżetach jednostek samorządu terytorialnego. Wzrost nakładów w porównaniu do lat ubiegłych może być konsekwencją rosnących kosztów utrzymania placówek edukacyjnych, zmian w strukturze demograficznej, a także konieczności dostosowania infrastruktury szkolnej do aktualnych wymogów programowych i technicznych.

Drugim co do wielkości sektorem jest dział 600 – Transport i łączność, który w 2024 roku stanowił 16,63% ogółu wydatków. Od 2020 roku obserwuje się systematyczny wzrost nakładów w tym obszarze, co świadczy o intensyfikacji działań w zakresie inwestycji drogowych i modernizacji infrastruktury transportowej. Największy przyrost wydatków w tym dziale odnotowano w 2023 roku – środki te zostały przeznaczone m.in. na budowę i modernizację dróg na terenie gminy oraz poprawę efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej.

Znaczący udział w strukturze budżetu gminy utrzymuje dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo (10,97%). Wysoki poziom środków przeznaczanych na ten sektor w ostatnich latach wiąże się z realizacją zadań inwestycyjnych, takich jak budowa stacji uzdatniania wody w Świeciu czy rozbudowa infrastruktury wodociągowej. Dodatkowo, w ramach tego działu finansowano modernizację i wyposażenie obiektów sportowych i kulturalnych.

Warto zwrócić uwagę na istotny wzrost nakładów w dziale 926 – Kultura fizyczna. W 2024 roku wydatki przekroczyły 2,3 mln zł, co stanowi wzrost względem poprzednich lat,

kiedy to utrzymywały się poniżej poziomu 200 000 zł. Znaczna część tych środków została przeznaczona na rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy.

Rekordowy poziom wydatków odnotowano także w 2023 roku w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Wydatki wyniosły wówczas ponad 10,5 mln zł i wynikały głównie z realizacji dużych projektów inwestycyjnych, w tym budowy ekologicznej świetlicy w Jajkowie oraz ekologicznej świetlicy z remizą OSP w Brzoziu.

PROJEKT

Tabela 34. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Gminie w latach 2018 - 2024.

Numer działu / Sektor	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	% 2024
010 - Rolnictwo i łowiectwo	3 251 965,60 zł	826 517,10 zł	761 578,55 zł	750 412,30 zł	1 097 204,56 zł	4 561 428,54 zł	3 822 821,67 zł	10,97%
050 - Rybołówstwo i rybactwo	2 459,80 zł	2 907,00 zł	3 115,20 zł	2 106,04 zł	1 577,84 zł	3 752,16 zł	1 883,86 zł	< 0,01%
600 - Transport i łączność	272 914,23 zł	311 235,95 zł	1 270 833,18 zł	1 552 277,46 zł	3 627 411,23 zł	6 890 492,16 zł	5 796 571,18 zł	16,63%
630 - Turystyka	0,00 zł	502 570,08 zł	0,00 zł	63 086,17 zł	21 258,36 zł	0,00 zł	220 248,57 zł	0,63%
700 - Gospodarka mieszkaniowa	14 267,21 zł	22 554,94 zł	36 180,32 zł	80 574,58 zł	66 675,90 zł	41 165,11 zł	39 693,39 zł	0,11%
710 - Działalność usługowa	3 000,00 zł	3 000,00 zł	2 400,00 zł	31 544,64 zł	39 788,80 zł	32 445,50 zł	13 161,00 zł	0,04%
720 - Informatyka	17 760,00 zł	8 160,00 zł	122 669,08 zł	0,00 zł	412 484,20 zł	227 142,53 zł	22 767,00 zł	0,07%
750 - Administracja publiczna	1 754 167,32 zł	1 932 461,74 zł	1 982 556,43 zł	2 316 489,44 zł	2 957 235,70 zł	3 578 941,11 zł	3 969 517,85 zł	11,39%
751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	64 652,52 zł	41 022,20 zł	40 697,36 zł	756,00 zł	764,00 zł	47 337,12 zł	102 771,66 zł	0,29%
752 - Obrona narodowa	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	188 388,84 zł	0,54%
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	249 885,24 zł	96 401,30 zł	132 725,45 zł	108 200,77 zł	285 995,39 zł	629 203,60 zł	252 761,48 zł	0,73%
757 - Obsługa długu publicznego	65 212,72 zł	68 210,35 zł	57 265,06 zł	59 401,58 zł	123 550,26 zł	163 639,12 zł	121 854,97 zł	0,35%
758 - Różne rozliczenia	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00%
801 - Oświata i wychowanie	5 949 058,97 zł	5 827 013,02 zł	5 773 331,06 zł	7 081 654,96 zł	6 568 720,48 zł	7 619 516,71 zł	9 604 432,76 zł	27,56%
851 - Ochrona zdrowia	98 329,08 zł	55 416,19 zł	48 463,60 zł	90 051,99 zł	116 038,49 zł	88 660,40 zł	88 734,47 zł	0,25%
852 - Pomoc społeczna	880 570,03 zł	1 017 851,48 zł	867 619,63 zł	1 387 743,35 zł	1 930 567,75 zł	1 449 535,64 zł	2 110 196,88 zł	6,05%
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	253 975,34 zł	3 424 764,60 zł	53 688,03 zł	0,00 zł	0,00%
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	85187,80 zł	77 544,00 zł	58 544,00 zł	49 354,40 zł	52 524,00 zł	29 434,00 zł	19 091,20 zł	0,05%
855 - Rodzina	5 229 225,98 zł	6 589 295,10 zł	6 938 857,71 zł	7 029 252,53 zł	4 739 740,97 zł	3 039 685,63 zł	3 314 300,72 zł	9,51%
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	915 264,59 zł	1 103 817,56 zł	1 310 489,48 zł	2 119 180,90 zł	1 793 006,18 zł	2 245 135,66 zł	1 932 834,08 zł	5,55%
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	316 242,47 zł	367 216,31 zł	559 685,71 zł	319 841,72 zł	973 033,37 zł	10 548 138,95 zł	929 268,96 zł	2,67%
926 - Kultura fizyczna	51 940,31 zł	103 435,35 zł	73 942,94 zł	51 669,51 zł	81 678,20 zł	199 326,66 zł	2 302 100,38 zł	6,61%

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

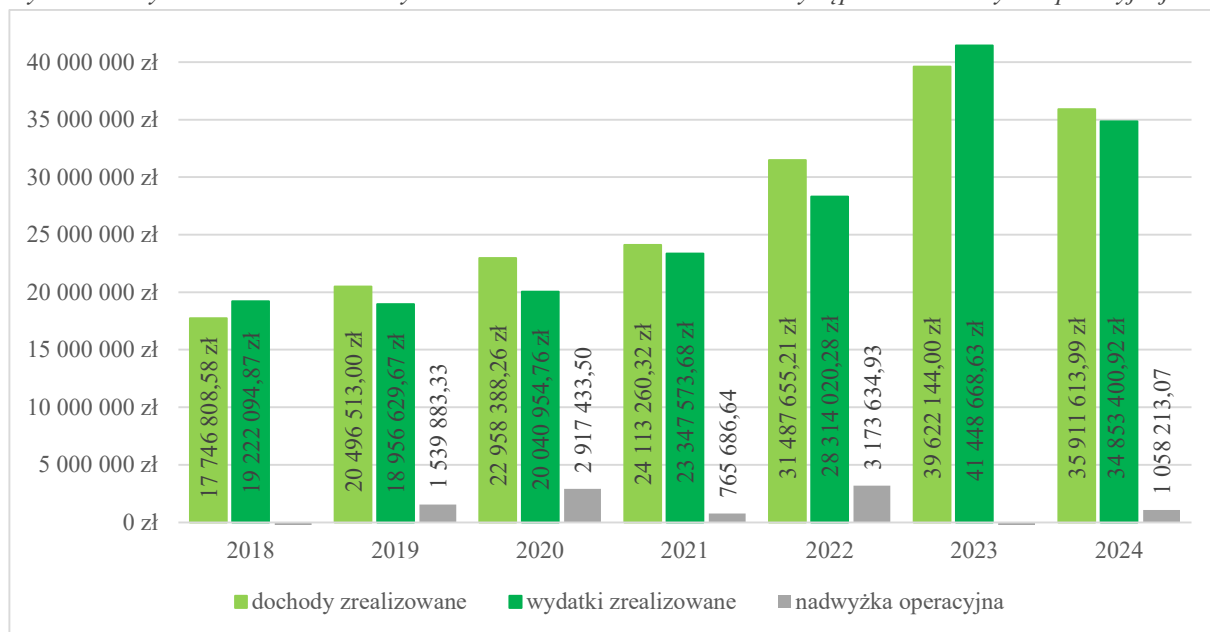
ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA

Na potencjał rozwojowy jednostek samorządu terytorialnego, według raportu Związku Miast Polski, składają się trzy elementy:

- potencjał własny (nadwyżka operacyjna),
- wsparcie zewnętrzne (dotacje, zwłaszcza z funduszy UE),
- finansowanie zwrotne, uzależnione od zdolności kredytowej i od możliwości obsługi długu.

Występowanie nadwyżki operacyjnej w latach 2018 – 2024 zostało przedstawione na Wykresie 28. poniżej:

Wykres 28. Wykonanie budżetu Gminy Brzozie w latach 2018-2024 oraz występowanie nadwyżki operacyjnej.

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

Samorząd szeroko korzystał z możliwości pozyskiwania funduszy ze środków regionalnych (Urząd Marszałkowski, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, itp.), krajowych (Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, itp.) oraz unijnych (Krajowy Plan Odbudowy). W niniejszej diagnozie znajdują się szczegółowe informacje o podejmowanych działaniach z udziałem ww. środków finansowych w poszczególnych obszarach tematycznych.

W zakresie obsługi zadłużenia, Gmina Brzozie sukcesywnie reguluje swoje zobowiązania, co wyraża się poprzez wydatki w dziale 757 – Obsługa długu publicznego (Tabela 35.) i zmniejszającą się wartością procentową w wykonanych dochodach wraz z nominalną wartością długu publicznego.

Tabela 35. Stan zadłużenia Gminy Brzozie w latach 2018 - 2024.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
% wykonanych dochodów	14,13%	9,29%	9,83%	11,51%	7,35%	4,92%	4,51%
kwota zadłużenia	2 508 200 zł	1 902 900 zł	2 256 600 zł	2 774 300 zł	2 313 000 zł	1 949 000 zł	1 621 000 zł

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

W kontekście rozwoju gminy należy również zestawić, jak wygląda udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków samorządu (Tabela 36).

Tabela 36. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy Brzozie w latach 2018 - 2024.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
udział %	17,3	7,9	12,5	14,4	18,4	51,1	33,5

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Brzozie za rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

Udział wydatków inwestycyjnych gminy, w wydatkach ogółem, można opisać jako wskaźnik obrazujący skalę zaangażowania samorządu w rozwój infrastruktury i poprawę warunków życia mieszkańców. Poszczególne wartości w Tabeli 37. można opisać następującymi kryteriami:

- Wysoki udział (np. powyżej 20-30%) – świadczy o dynamicznym rozwoju gminy, dużym zaangażowaniu w modernizację infrastruktury (np. drogi, sieci wodociągowe, oświatę, ochronę środowiska).
- Średni udział (np. 10-20%) – wskazuje na zrównoważoną politykę finansową, gdzie część budżetu jest przeznaczana na inwestycje, ale istotne są także wydatki bieżące.
- Niski udział (poniżej 10%) – może oznaczać trudności finansowe, priorytetowe traktowanie wydatków bieżących lub fazę stagnacji w rozwoju inwestycyjnym.

Powyższe kryteria wskazują, że udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Brzozie jest bardzo wysoki – zwłaszcza w ostatnich dwóch latach, co związane jest z licznymi inwestycjami na terenie gminy i jej rozwoju w trosce o lepszą jakość życia mieszkańców na jej terenie.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

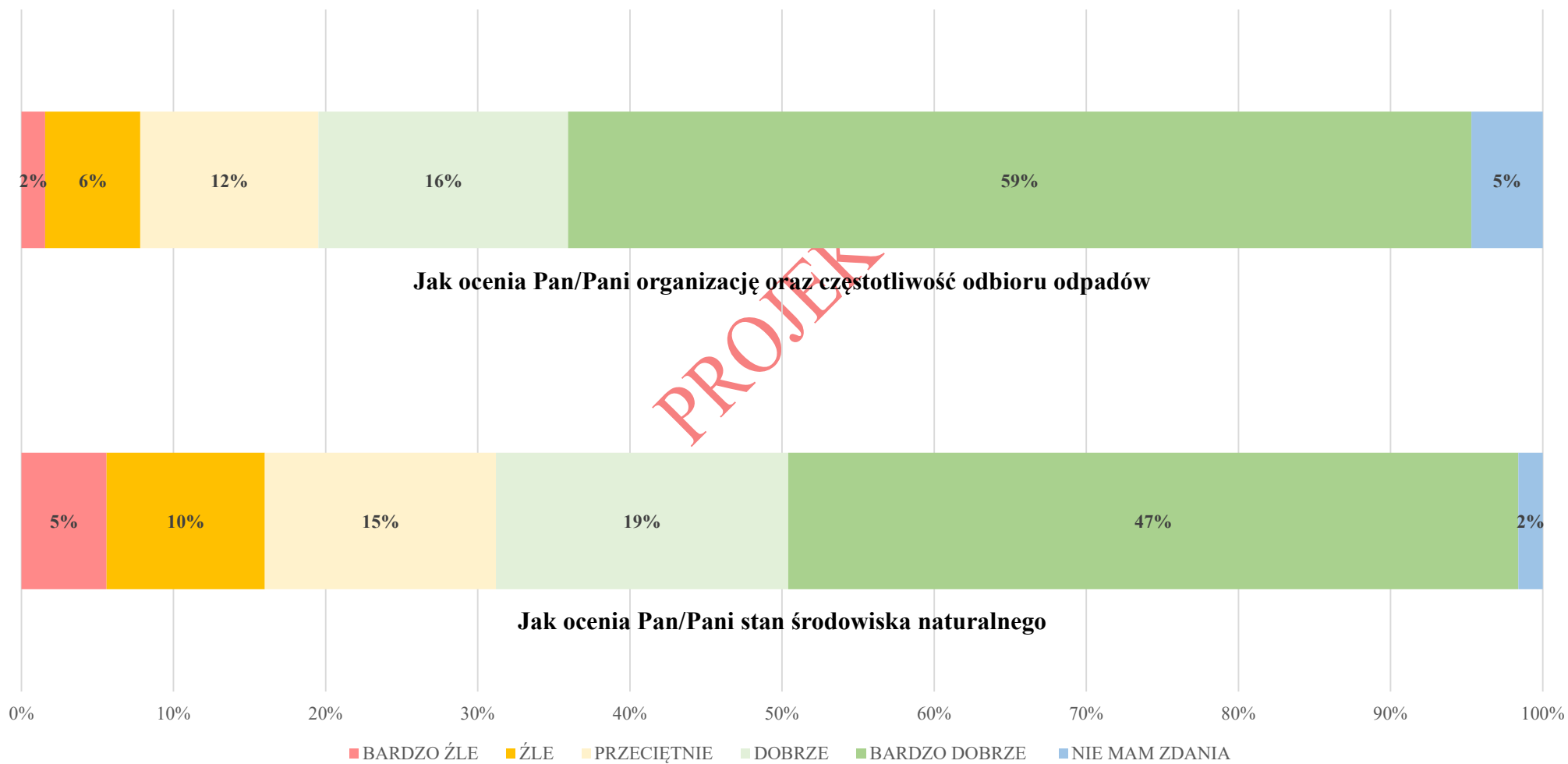
- ⇒ Dochody Gminy Brzozie w latach 2018–2023 wykazywały silny trend wzrostowy, osiągając ponad dwukrotność wartości początkowej, jednak w 2024 roku nastąpił spadek o około 3,7 mln zł, co może wynikać z zakończenia projektów inwestycyjnych lub ograniczenia funduszy zewnętrznych.
- ⇒ Wskaźnik dochodów na mieszkańca wzrósł z poziomu 4 689,96 zł w 2018 roku do 10 639,67 zł w 2023 roku, natomiast w 2024 roku odnotowano lekki spadek – co mimo wszystko utrzymuje gminę powyżej średniej powiatowej i świadczy o relatywnie dobrej sytuacji finansowej jednostki.
- ⇒ Struktura dochodów gminy w latach 2018–2022 była zdominowana przez dotacje, jednak od 2023 roku głównym źródłem finansowania stały się subwencje ogólne, przy stabilnym udziale dochodów własnych na poziomie około 30%.
- ⇒ Najważniejszym źródłem dochodów własnych jest podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT), który w 2022 roku osiągnął rekordową wartość, a następnie uległ spadkowi – co wskazuje na silną zależność od czynników zewnętrznych, takich jak polityka podatkowa.
- ⇒ Dochody z podatku rolnego i leśnego sukcesywnie rosną, co odzwierciedla rolniczy charakter gminy, choć ich udział w budżecie pozostaje umiarkowany.
- ⇒ Dochody z opłat lokalnych, w tym z zezwoleń na sprzedaż alkoholu, pozostają stabilne, jednak ich znaczenie dla budżetu jest marginalne, a jednocześnie mogą one generować koszty społeczne.

- ⇒ Gmina Brzozie znajduje się poniżej średniej krajowej pod względem dochodów podatkowych na mieszkańca (wskaźnik G), co kwalifikuje ją do otrzymywania części wyrównawczej subwencji ogólnej, a jednocześnie wskazuje na potrzebę dalszego wzmacniania lokalnej przedsiębiorczości.
- ⇒ Stabilna i zróżnicowana struktura dochodów zapewnia gminie możliwość realizacji zadań publicznych, jednak dalszy rozwój wymaga wzmacniania samodzielności finansowej i monitorowania źródeł bardziej wrażliwych na zmiany gospodarcze.
- ⇒ Wydatki ogółem Gminy Brzozie wzrosły dynamicznie w latach 2018–2023, zwiększając się ponad dwukrotnie, z poziomu 19,2 mln zł do 41,5 mln zł, natomiast w 2024 roku odnotowano spadek do 34,9 mln zł, który mimo wszystko pozostawia wydatki znacznie powyżej poziomu z lat wcześniejszych.
- ⇒ Nakłady wydatkowe przeliczone na jednego mieszkańca niemal się podwoiły w analizowanym okresie, a ich poziom pozostaje wyższy od średniej dla powiatu brodnickiego, co świadczy o relatywnie dużej skali działań realizowanych przez samorząd.
- ⇒ Struktura budżetu gminy uległa istotnej zmianie na korzyść wydatków majątkowych – w latach 2018–2022 dominowały wydatki bieżące, natomiast w 2023 roku udział wydatków inwestycyjnych przekroczył połowę całego budżetu, a w 2024 roku nadal utrzymywał się na wysokim poziomie 33,5%, co świadczy o intensyfikacji inwestycji w rozwój infrastruktury.
- ⇒ Największe nakłady w 2024 roku przeznaczono na oświatę i wychowanie, transport i łączność oraz rolnictwo i łowiectwo, a jednocześnie obserwuje się dynamiczny wzrost wydatków w zakresie kultury fizycznej, co odzwierciedla priorytety gminy w zapewnianiu edukacji, rozwijaniu infrastruktury drogowej i wspieraniu aktywności społecznej.
- ⇒ Wysoki poziom wydatków w 2023 roku, zwłaszcza w dziale kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, wynikał z realizacji dużych projektów inwestycyjnych, w tym budowy ekologicznych świetlic, co świadczy o skutecznym wykorzystywaniu środków zewnętrznych, takich jak fundusze unijne, Polski Ład czy dotacje regionalne.
- ⇒ Mimo rosnącego zaangażowania w inwestycje, Gmina Brzozie utrzymuje stabilną sytuację finansową, czego dowodem jest spadek zadłużenia z 14,13% wykonanych dochodów w 2018 roku do 4,51% w 2024 roku, co potwierdza zdolność samorządu do finansowania rozwoju przy jednoczesnym bezpieczeństwie budżetowym.

5.5. Środowisko

5.5.1 Środowisko Przyrodnicze

Wykres 29. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z pytań z zakresu „środowisko”.

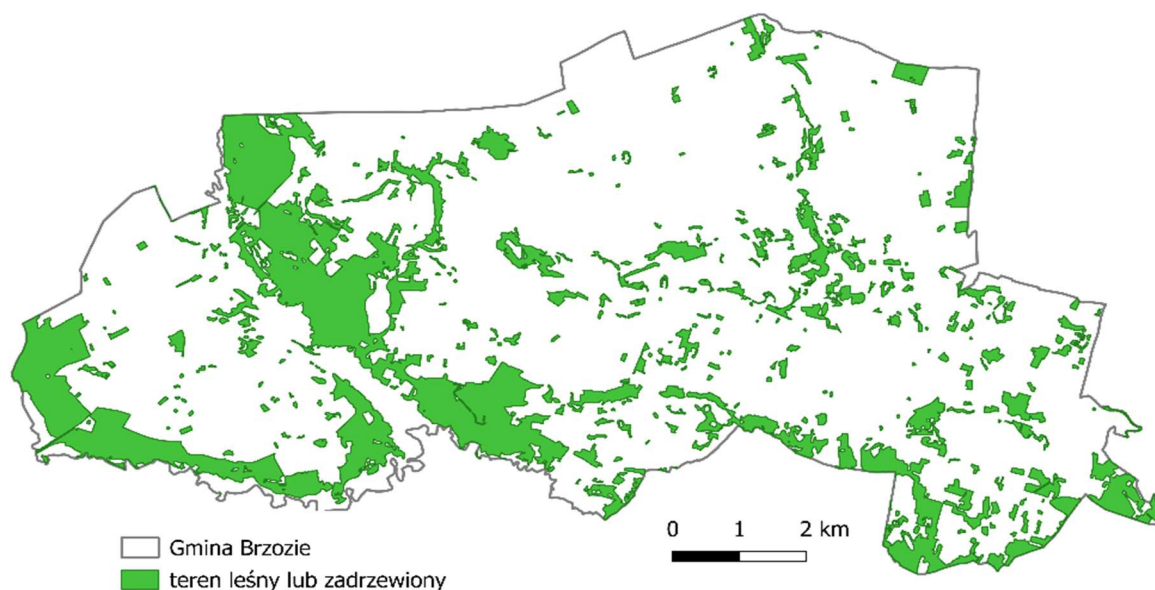

Źródło: Badania ankietowe, 2025

Teren Gminy Brzozie znajduje się w granicach Zielonych Płuc Polski, które zostały wyznaczone w celu ochrony, najwyższych w skali kraju, walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Gmina Brzozie ma charakter typowo rolniczy. Grunty orne zajmują powierzchnię 5671 ha i stanowią ponad 60% powierzchni jednostki. Na terenie przeważają gleby średnio urodzajne IV klasy bonitacyjnej oraz w mniejszym stopniu gleby V i VI klasy.

Powierzchnia gruntów leśnych wynosi 1 329 ha. Lesistość gminy jest niska i wynosi około 14%, przy średniej krajowej 30,8%. Największe kompleksy leśne koncentrują się w zachodniej części gminy oraz na jej południowym krańcu, głównie wzdłuż doliny rzeki Drwęcy. Dużych powierzchni leśnych pozbawiona jest centralna i północno- wschodnia część gminy, występują tam jedynie niewielkie fragmenty lasów (Rysunek 15.).

Rysunek 15. Tereny leśne i zadrzewione w Gminie Brzozie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDO10k.

Większa część lasów gminy obejmuje własność publiczną. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 543 ha, co stanowi około 40,4% całkowitej powierzchni leśnej. Lasy publiczne pokrywają powierzchnię 791 ha, co stanowi 58,8% powierzchni leśnej. W większości są to bory mieszane, bory świeże oraz lasy mieszane.

Teren Gminy Brzozie charakteryzuje się znacznym bogactwem form ochrony przyrody, świadczącym o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych obszaru. Występujące na terenie gminy formy ochrony przyrody ustanowione w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2025 poz. 884) zostały przedstawione w Tabeli 37. poniżej.

Tabela 37. Formy ochrony przyrody znajdujące się na terenie Gminy Brzozie.

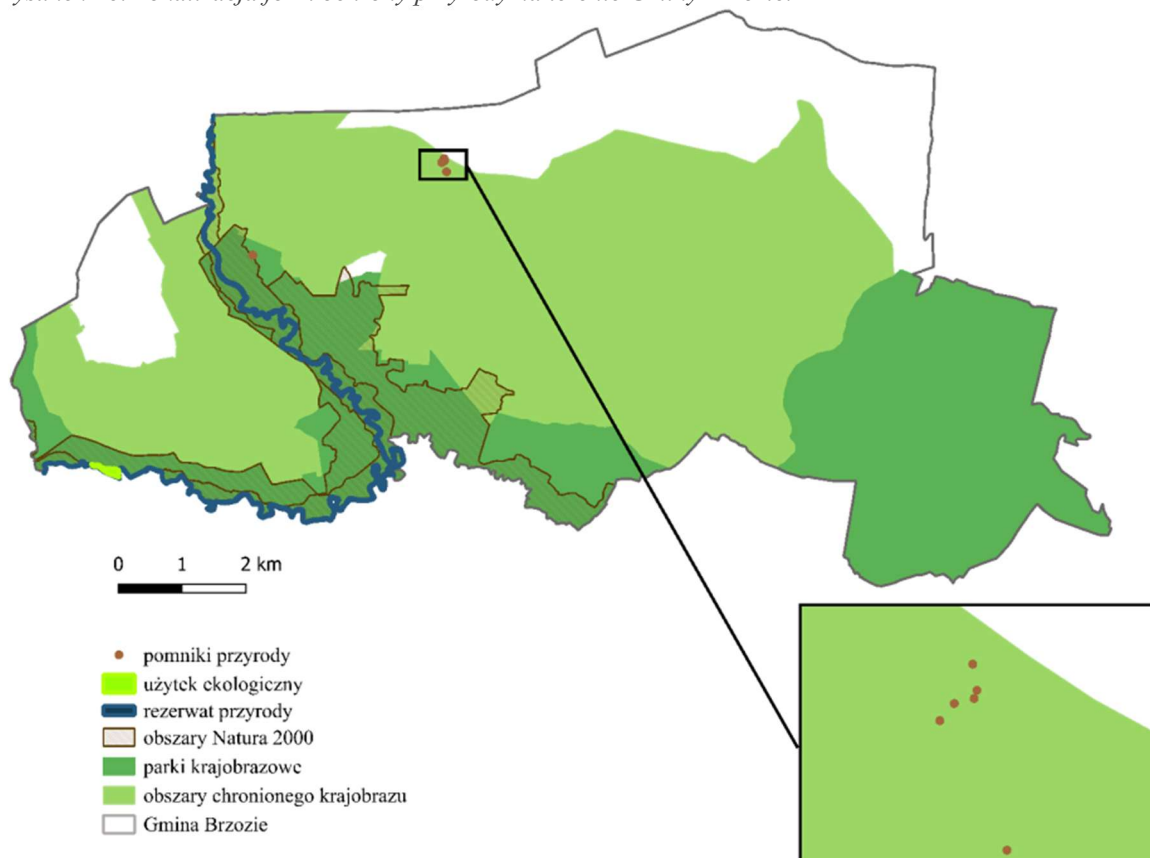
Obszary Natura 2000	Obszar NATURA 2000 Dolina Drwęcy (PLH280001) Obszar NATURA 2000 Ostoja Brodnicka (PLH040036) Obszar NATURA 2000 Bagienna Dolina Drwęcy (PLB040002)
Parki krajobrazowe	Brodnicki Park Krajobrazowy Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy
Rezerваты przyrody	Rezerwat Przyrody Rzeka Drwęca

Obszary chronionego krajobrazu	Obszar chronionego krajobrazu Dolina Drwęc
Pomniki przyrody	Klon jawor (Jawor) <i>Acer pseudoplatanus</i> - Augustowo, Park Podworski Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i> - Augustowo, Park Podworski Sosna amerykańska (Wejmutka) <i>Pinus strobus</i> - Augustowo, Park Podworski Żywotnik zachodni <i>Thuja occidentalis</i> - Augustowo, Park Podworski Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> - Augustowo, Park Podworski Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> - Augustowo, Park Podworski Głaz narzutowy - Mały Głębocek, w dawnym wyrobisku kruszywa
Użytki ekologiczne	teren bagna nad Drwęcą w oddziale leśnym 279 f leśnictwa Karbowo w Nadleśnictwie Brodnica

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody - GDOŚ.

Przez teren Gminy Brzozie przechodzą 3 korytarze ekologiczne w ramach sieci ECONET-PL: Bagienna Dolina Drwęc, Lasy Ilawskie-Dolina Drwęc Zachodni oraz Dolina Drwęc-Dolina Dolnej Wisły Wschodni. Rozkład form ochrony przyrody na terenie Gminy Brzozie zobrazowano na Rysunku 16.

Rysunek 16. Lokalizacja form ochrony przyrody na terenie Gminy Brzozie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ.

Gmina Brzozie, oprócz bardzo dużej ilości terenów objętych różnymi formami ochrony przyrody, wyróżnia się również wyjątkowo atrakcyjnym krajobrazem. W dokumencie Audytu Krajobrazowego województwa kujawsko-pomorskiego wyróżniono na jej obszarze 14 krajobrazów, charakteryzujących się dużą różnorodnością. Dominują wśród nich typy rzeźby krajobrazu pagórkowatej i dolinnej, które nadają gminie unikatowy i zróżnicowany charakter przestrzenny podwyższając tym samym walory estetyczne gminy. Zestawienie poszczególnych krajobrazów wraz z ich znaczeniem przedstawiono w tabeli nr 38 poniżej.

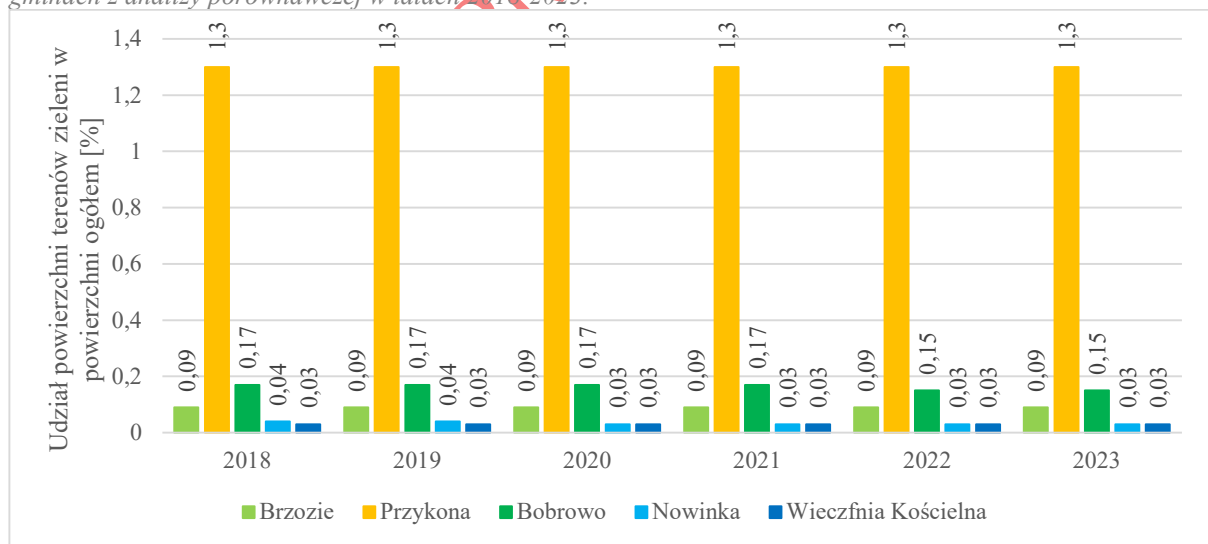
Tabela 38. Typy rzeźby terenu w Gminie Brzozie.

L. p.	Oznaczenie zidentyfikowanego krajobrazu	Typ rzeźby terenu
1.	04-315.12-46	pagórkowaty
2.	04-315.12-51	pagórkowaty
3.	04-315.13-02	dolin
4.	04-315.13-03	dolin
5.	04-315.13-04	dolin
6.	04-315.13-05	dolin
7.	04-315.14-01	równinny
8.	04-315.15-01	pagórkowaty
9.	04-315.15-02	falisty
10.	04-315.15-03	równinny
11.	04-315.15-04	równinny
12.	04-315.15-05	równinny
13.	04-315.15-06	pagórkowaty
14.	04-315.15-07	pagórkowaty

Źródło: Audyt Krajobrazowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Wszystkie gminy objęte analizą porównawczą charakteryzują się niskim udziałem terenów zieleni urządzonej w stosunku do całkowitej powierzchni (Wykres 30.). W latach 2018–2023 najniższy wskaźnik odnotowano w Gminie Nowinka oraz Gminie Wieczfnia Kościelna, natomiast najwyższy – w Gminie Przykona. W większości badanych jednostek poziom ten pozostaje niezmienny na przestrzeni ostatnich lat. W Gminie Brzozie w ciągu ostatnich sześciu lat nie zaobserwowano wzrostu powierzchni terenów zielonych – ich udział w całkowitej powierzchni wynosi 0,09%.

Wykres 30. Udział procentowy powierzchni terenów zieleni urządzonej w powierzchni Gminy Brzozie oraz w gminach z analizy porównawczej w latach 2018–2023.

Źródło: GUS-BDL.

Gmina Brzozie regularnie podejmuje działania z zakresu ochrony środowiska, szczególnie w obszarze utrzymania i pielęgnacji zieleni oraz zasobów przyrodniczych. W przestrzeni publicznej prowadzone są prace porządkowe oraz nowe nasadzenia drzew i krzewów. W ramach „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzozie na lata 2025–2029” obejmującego wszystkie komponenty środowiska, w tym monitoring i edukację ekologiczną, gmina wdraża również szereg inicjatyw na rzecz środowiska naturalnego.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Na podstawie wyników badania ankietowego stwierdzono, że mieszkańcy Gminy Brzozie w przeważającej większości pozytywnie ocenili stan środowiska w gminie – 66% respondentów wskazało odpowiedzi pozytywne. Podobnie oceniono funkcjonowanie organizacji i częstotliwość odbioru odpadów – 59% respondentów uznało je za bardzo dobre, a 16% za dobre (Wykres 29.).
- ⇒ Teren Gminy Brzozie położony jest w granicach Zielonych Płuc Polski, co świadczy o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz o istotnym znaczeniu obszaru w ochronie środowiska naturalnego na skalę krajową.
- ⇒ Gmina ma charakter typowo rolniczy, z przewagą gruntów ornych zajmujących ponad 60% powierzchni, przy czym gleby przeważnie należą do średnio urodzajnej IV klasy bonitacyjnej, a w mniejszym stopniu do klas V i VI, co ogranicza potencjał produkcji rolnej o wysokiej intensywności.
- ⇒ Powierzchnia gruntów leśnych wynosi 1 329 ha, co oznacza niską lesistość na poziomie około 14%, znacznie poniżej średniej krajowej wynoszącej 30,8%, przy czym największe kompleksy leśne znajdują się w zachodniej i południowej części gminy, wzdłuż doliny rzeki Drwęcy.
- ⇒ Większość lasów gminy stanowią lasy publiczne (58,8%), głównie bory mieszane i świeże, natomiast lasy prywatne zajmują około 40,4% powierzchni leśnej, co wskazuje na znaczący udział własności publicznej w ochronie i zarządzaniu zasobami leśnymi.
- ⇒ Gmina charakteryzuje się znacznym bogactwem form ochrony przyrody, w tym obszarami Natura 2000, parkami krajobrazowymi, rezerwatami przyrody, obszarami chronionego krajobrazu, pomnikami przyrody i użytkami ekologicznymi, co świadczy o wysokiej wartości przyrodniczej i krajobrazowej gminy.
- ⇒ Przez teren Gminy Brzozie przechodzą trzy korytarze ekologiczne sieci ECONET-PL, co podkreśla jej rolę w zachowaniu ciągłości ekologicznej oraz w ochronie bioróżnorodności regionalnej.
- ⇒ Gmina wyróżnia się atrakcyjnym krajobrazem zróżnicowanym pod względem rzeźby terenu, dominują pagórkowate i dolinne typy rzeźby, co zwiększa walory estetyczne i potencjał turystyczny gminy.
- ⇒ Udział terenów zieleni urządzonej w powierzchni gminy pozostaje bardzo niski i nie zmienił się w latach 2018–2023, wynosząc zaledwie 0,09%, co wskazuje na potrzebę podejmowania działań zwiększających powierzchnię terenów zieleni urządzonej w gminie.
- ⇒ Gmina regularnie podejmuje działania z zakresu ochrony środowiska, obejmujące utrzymanie i pielęgnację zieleni, nasadzenia drzew i krzewów.

5.5.2. Zasoby wodne

5.5.2.1. Wody powierzchniowe

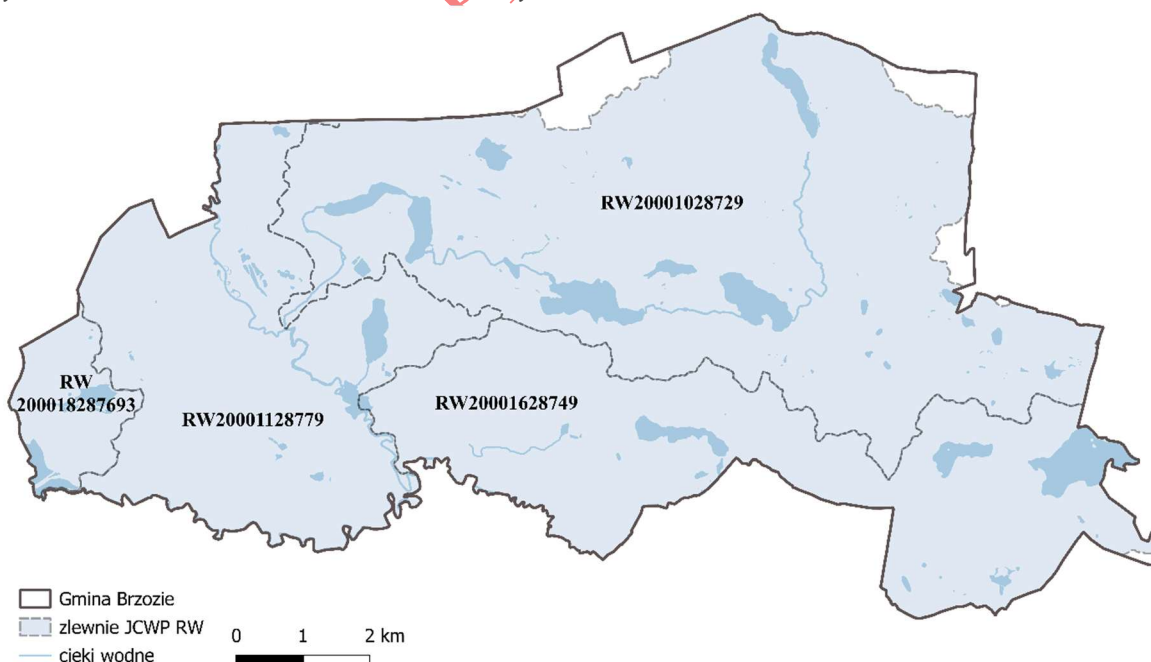
Stosunki wodne, ilość i jakość zbiorników oraz cieków wodnych to podstawowe czynniki wpływające na zasoby środowiska naturalnego, a co za tym idzie, warunki życia ludzi. Kształtowanie się zasobów wodnych podlega wielu zależnościom takim jak rzeźba terenu czy wielkość opadów, a obecnie także w dużej mierze działalność człowieka.

Gmina Brzozie położona jest w zlewni rzeki Drwęcy, która stanowi istotny element lokalnego krajobrazu oraz naturalną granicę administracyjną. Drwęca wyznacza północno-zachodnią i południowo-zachodnią granicę gminy, a dodatkowo przepływa przez jej obszar w kierunku z południa na północ. Rzeka ta, będąca lewobrzeżnym dopływem Wisły, odgrywa istotną rolę w kształtowaniu warunków hydrograficznych oraz ekologicznych całego regionu.

Gmina Brzozie charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią wodną. Na jej terenie znajdują się zarówno rzeki, jak i jeziora zaliczane do Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP). Przez obszar gminy przepływają dwa dopływy Drwęcy – Brynica oraz Sugajnica. Wody powierzchniowe – w tym lokalne ciek i zbiorniki wodne – mają duże znaczenie nie tylko dla walorów przyrodniczych gminy, ale także dla rolnictwa, rekreacji i lokalnej gospodarki. Obecność rozbudowanej sieci hydrograficznej wpływa na mozaikowy charakter krajobrazu, a także wspiera rozwój bioróżnorodności. System cieków i jezior wzdłuż doliny Drwęcy, biegnącej przez środkową część gminy, tworzy przyrodniczy korytarz ekologiczny o istotnym znaczeniu w skali lokalnej i regionalnej.

Gmina Brzozie znajduje się w obszarze 7 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych rzecznych: RW20001528743 – Brynica do Pissy, RW20001128699 – Wel od Płończanki do ujścia, RW20001628749 – Brynica od Pisi do ujścia, RW20001028729 – Sugajnica, RW20001128779 – Drwęca od Pobórskiej Strugi do Brodniczki, RW200018287693 – Skarlanka, RW20001028714 – Dopływ z Nielbarku (Rysunek 17.) oraz 5 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych jeziornych: LW20189 – Bachotek, LW20169 – Samińskie, LW20159 – Janowskie, LW20171 – Leżno Wielkie oraz LW20158 – Sosno (Rysunek 18.). W obszarze jednostki swoich wód powierzchniowych nie posiadają JCWP Brynica do Pissy, JCWP Wel od Płończanki do ujścia, JCWP Dopływ z Nielbarku oraz JCWP Samińskie, zatem dalszej analizie poddano jedynie pozostałe JCWP.

Rysunek 17. Zlewnie JCWP RW na obszarze Gminy Brzozie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geobazy aPGW.

Rysunek 18. Zlewnie JCWP LW na obszarze Gminy Brzozie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geobazy aPGW.

Większość spośród JCWP posiadających wody powierzchniowe na obszarze Gminy Brzozie jest objęta monitorowaniem w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (Tabela 39.). Wyjątek stanowi JCWP RW200018287693 – Skarlanka.

Tabela 39. Jednolite części wód na obszarze Gminy Brzozie.

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Status	Monitorowanie	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
JCWP RW					
1	Brynica od Pisi do ujścia	RW20001628749	naturalna	tak	zagrożona
2	Sugajnica	RW20001028729	naturalna	tak	zagrożona
3	Drwęca od Pobórskiej Strugi do Brodniczki	RW20001128779	naturalna	tak	zagrożona
4	Skarlanka	RW200018287693	naturalna	nie	niezagrożona
JCWP LW					
1	Bachotek	LW20189	naturalna	tak	zagrożona
2	Janowskie	LW20159	naturalna	tak	niezagrożona
3	Leżno Wielkie	LW20171	naturalna	tak	zagrożona
4	Sosno	LW20158	naturalna	tak	zagrożona

Źródło: Karty charakterystyki JCWP.

Stan czystości wód powierzchniowych na terenie Gminy Brzozie nie jest zadowalający. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych w gminie wynika głównie z odpływu ścieków bytowo-gospodarczych, intensywnego użytkowania rolniczego oraz presji związanej z zabudową i transportem. Wszystkie JCWP mają status wody naturalnej. Odnośnie oceny nieosiągnięcia celów środowiskowych, jedynie JCWP Skarlanka oraz JCWP Janowskie są niezagrożone.

Raport „Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016 - 2021”, zawiera wyniki monitoringu JCWP RW. W wyniku zmian metodologicznych

oraz aktualizacji podziału jednostek JCWP w nowym cyklu planistycznym wód powierzchniowych, nazwy i kody obszarów różnią się od tych stosowanych w cyklu 2016–2021. W poprzednim okresie monitoringiem objęto trzy JCWP rzeczne na terenie Gminy Brzozie. Występujący w obecnym podziale zasięg JWCP Drwęża od Pobórskiej Strugi do Brodniczki (RW20001128779) wówczas był częścią szerszego obszaru - Drwęża od Jez. Drwęckiego do Brodniczki (RW20002028779). Dwa pozostałe obszary nie uległy zmianie. Teren objęty JCWP Sugajnica (RW20001028729) funkcjonował wcześniej pod nazwą Sugajnica z jez. Janówko (RW2000172872), a obszar JCWP Brynica od Pisi do ujścia (RW20001628749) w poprzednim cyklu był oznaczony innym kodem (RW20002428749). W Tabeli 40. przedstawione są wyniki monitoringu ww. JCWP objętych monitorowaniem. Stan wszystkich Jednolitych Części Wód Powierzchniowych w Gminie Brzozie oceniony został jako zły.

Tabela 40. Ocena stanu monitorowanych JCWP na obszarze Gminy Brzozie.

L.p.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Kod JCWP*	Nazwa JCWP*	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydro-morfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
1	RW20001128779	Drwęża od Pobórskiej Strugi do Brodniczki	RW20002028779	Drwęża od jez. Drwęckiego do Brodniczki	IV	brak danych	>II	IV	poniżej dobrego	zły
2	RW20001028729	Sugajnica	RW2000172872	Sugajnica z jez. Janówko	III	I	I	III	poniżej dobrego	zły
3	RW20001628749	Brynica od Pisi do ujścia	RW20002428749	Brynica od Pisi do ujścia	IV	brak danych	>II	IV	brak danych	zły

*Kod i nazwa JCWP według podziału w poprzednim cyklu planistycznym 2016-2021.

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela, Karty charakterystyki JCWP.

Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych, dla JCWP rzecznych i jeziornych na terenie Gminy Brzozie wdraża się zestaw działań ochronnych obejmujących: realizację planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych, kontrole dotyczące stosowania programu działań ograniczających zanieczyszczenie wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, ograniczanie zanieczyszczeń biogenych i pestycydów pochodzenia rolniczego, kontrole gospodarowania wodami i przestrzegania warunków

stosowania środków ochrony roślin, ocenę wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną cieków, a także realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

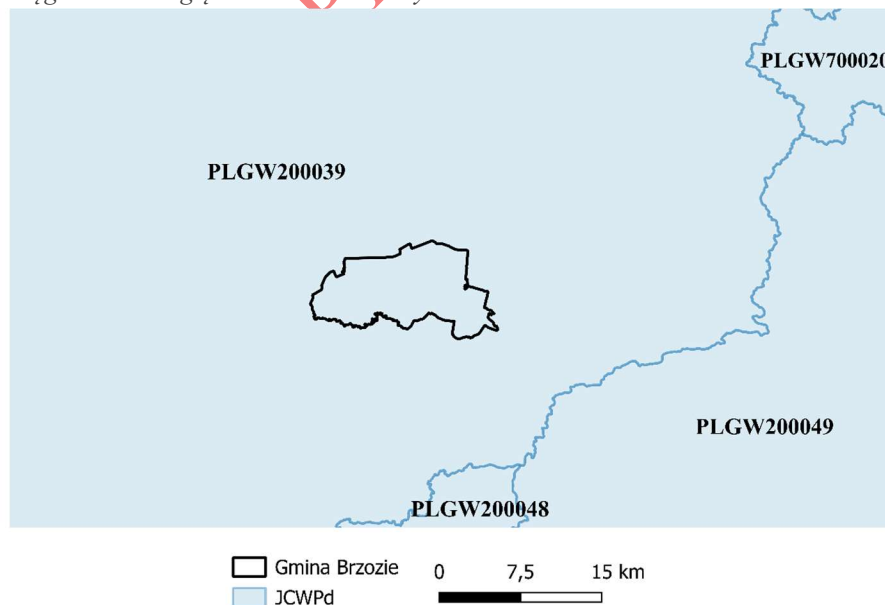
WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Gmina Brzozie leży w zlewni rzeki Drwęcy i posiada dobrze rozwiniętą sieć wodną obejmującą rzeki, dopływy i jeziora, które tworzą lokalne korytarze ekologiczne wspierające bioróżnorodność.
- ⇒ Większość Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) na terenie gminy jest monitorowana, a stan wód powierzchniowych oceniono jako zły lub poniżej dobrego, co wskazuje na istotne problemy z jakością wód.
- ⇒ Głównymi źródłami zanieczyszczeń są odpływy ścieków bytowo-gospodarczych, intensywne użytkowanie rolnicze oraz presja wynikająca z zabudowy i transportu.
- ⇒ Gmina realizuje szereg działań ochronnych, takich jak plany ochrony obszarów chronionych, ograniczanie zanieczyszczeń rolniczych oraz Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, co świadczy o systematycznym podejściu do poprawy jakości wód.
- ⇒ Ze względu na znaczenie wód dla rolnictwa, rekreacji i lokalnego krajobrazu konieczne jest dalsze monitorowanie wszystkich JCWP oraz wdrażanie działań proekologicznych w zakresie ochrony jakości i ciągłości biologicznej cieków.

5.5.2.2. Wody podziemne

Zgodnie z podziałem Polski na 174 Jednolite Części Wód Podziemnych, Gmina Brzozie znajduje w granicach zbiornika wód podziemnych znajdujących się w Regionie wodnym Dolnej Wisły - JCWPd nr 39 (PLGW200039) (Rysunek 19.).

Rysunek 19. Zasięg JCWPd względem obszaru Gminy Brzozie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geobazy aPGW.

W JCWPd nr 39 wody podziemne reprezentowane są przez trzy poziomy wodonośne - czwartorzędu, kredy i paleogeńsko-neogeńskiego. Ogólna charakterystyka JCWPd, nr 39 znajduje się w Tabeli 41.

Tabela 41. Ogólna charakterystyka JCWPd nr 39.

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	- Identyfikator UE: PLGW200039 - Numer JCWPd: 39
Lokalizacja	- Dorzecze: Wisły - Region wodny: Dolnej Wisły - RZGW: Gdańsk
Powierzchnia	7568,16 km ²
Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna	- Stratygrafia : Q _g – K - Litologia: piaski, piaski drobnoziarniste, piaski piaszkowce, margle, wapienie - Liczba pięter wodonośnych: 3 - Charakterystyka nadkładu warstwy wodonośnej: głównie utwory przepuszczalne - Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną: porowe i szczelinowo-porowe - Średnia miąższość utworów wodonośnych: 40 m
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m³/rok]	174 661 260

Źródło: Karta informacyjna JCWPd 39, PIG-PIB.

System krążenia wód podziemnych na terenie JCWPd nr 39 jest powiązany z regionalnymi bazami drenażu – doliną Wisły oraz Żuławami Wiślanymi. Obszar charakteryzuje się aktywną wymianą wód i zasilaniem przez infiltrację opadów. Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd nr 39 wynosi 66%. Ocenę stanu JCWPd nr 39 przedstawiono w Tabeli 42. poniżej.

Tabela 42. Stan i ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd na obszarze Gminy Brzozie.

Nazwa JCWPd	Stan ilościowy	Stan chemiczny	Ogólna ocena stanu JCWP	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych
PLGW200039	Dobry	Dobry	Dobry	zagrożona

Źródło: Raport o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na 2022 rok.

Zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych wynika przede wszystkim z infiltracji zanieczyszczeń z wód powierzchniowych (w dolinach rzek) oraz z migracji wgłębnej zanieczyszczeń z obszarów o słabej izolacyjności gruntowej warstw wodonośnych. Cały obszar Gminy Brzozie znajduje się w zasięgu JCWPd nr 39, które na podstawie przeprowadzonej oceny, zostało zakwalifikowane jako zagrożone niespełnieniem celów środowiskowych pod względem chemicznym.

Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych, dla JCWPd nr 39 wdraża się zestaw działań obejmujących rozpoznanie występowania nowych zanieczyszczeń w wodach podziemnych oraz szkolenia i dobrowolne stosowanie zaleceń dobrej praktyki rolniczej, mających na celu ograniczenie zanieczyszczeń azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

W Tabeli 43. przedstawiono dane dotyczące zużycia wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w latach 2018–2024 w Gminie Brzozie oraz gminach poddanych analizie porównawczej.

Tabela 43. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m³] w Gminie Brzozie na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2018-2023.

Gmina	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brzozie	64,0	65,2	48,5	48,3	49,9	52,6	55,9
Wieczfnia Kościelna	52,9	64,5	76,2	68,2	71,3	53,0	72,7
Przykona	41,3	40,2	42,2	42,1	41,3	44,0	42,7
Bobrowo	33,1	31,1	41,1	32,7	44,9	43,7	48,4
Nowinka	26,9	31,9	28,2	26,9	27,5	29,1	30,9

Źródło: GUS-BDL.

W latach 2018–2024 Gmina Brzozie charakteryzowała się stosunkowo wysokim zużyciem wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w porównaniu do pozostałych gmin objętych analizą. W większości lat wartości te były wyższe niż w Gminach Bobrowo, Przykona i Nowinka, a zbliżone do poziomu notowanego w Gminie Wieczfnia Kościelna, która w niektórych latach osiągała najwyższe zużycie. W Brzoziu zauważalny był spadek zużycia wody w latach 2020–2021, natomiast w kolejnych latach wartości te ponownie wzrosły. Może to odzwierciedlać zmiany w sposobie korzystania z wody przez mieszkańców, np. wynikające ze stylu życia lub warunków pogodowych. Najniższe zużycie wody odnotowano w Gminie Nowinka, co może mieć związek z niskim poziomem zводociągowania na jej terenie. W Gminach Bobrowo i Przykona zużycie było również niższe niż w Brzoziu i wykazywało względną stabilność. Widoczne różnice mogą wynikać z odmiennych warunków infrastrukturalnych, poziomu zводociągowania oraz indywidualnych nawyków mieszkańców w zakresie zużycia wody.

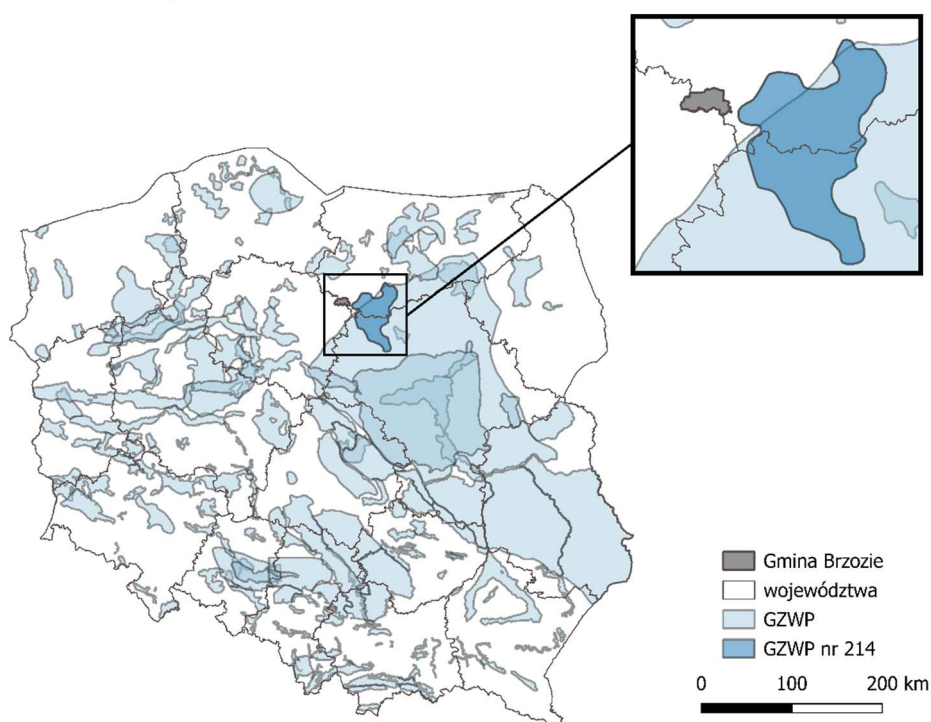
WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Cały obszar Gminy Brzozie znajduje się w granicach Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 39, obejmującej trzy poziomy wodonośne (czwartorzęd, kreda, paleogen-neogen), co zapewnia znaczące zasoby wód podziemnych, dostępne do zagospodarowania w wysokości ponad 174 mln m³ rocznie.
- ⇒ Stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych oceniono jako dobry, jednak ogólna ocena wskazuje na zagrożenie niespełnieniem celów środowiskowych, głównie z powodu infiltracji zanieczyszczeń z wód powierzchniowych i migracji zanieczyszczeń z gruntów o słabej izolacyjności.
- ⇒ Wdrożone działania ochronne obejmują monitorowanie wód podziemnych, rozpoznanie nowych zanieczyszczeń oraz szkolenia i dobrowolne stosowanie zaleceń dobrej praktyki rolniczej w celu ograniczenia azotanów pochodzących ze źródeł rolniczych.
- ⇒ Zużycie wody w gospodarstwach domowych w Gminie Brzozie jest stosunkowo wysokie w porównaniu do innych gmin z analizowanego obszaru, z zauważalnym spadkiem w latach 2020–2021 i ponownym wzrostem w kolejnych latach, co może odzwierciedlać zmiany w stylu życia mieszkańców i warunkach pogodowych.
- ⇒ Porównanie z gminami sąsiednimi wskazuje, że różnice w zużyciu wody wynikają zarówno z odmiennych warunków infrastrukturalnych i poziomu zводociągowania, jak i indywidualnych nawyków mieszkańców w zakresie korzystania z wody.

5.5.2.3. Główne zbiorniki wód podziemnych

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Państwowy Instytut Geologiczny Gmina Brzozie znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. W otoczeniu jednostki znajduje się GZWP nr 214 - Zbiornik Działdowo, który należy do zbiorników udokumentowanych. Obejmuje on obszar o powierzchni 1919 km² i znajduje się w zasięgu trzech regionów wodnych: środkowej Wisły, dolnej Wisły oraz Narwi, Pregoi i Niemna. Zbiornik należy do typu porowego, zbudowany jest z utworów czwartorzędowych i charakteryzuje się wysoką wodoprzewodnością (240–500 m²/d). Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą ponad 28 tys. m³ na dobę. Wody w zbiorniku wykazują głównie II klasę jakości, miejscowo I oraz III. Zbiornik oceniono jako bardzo mało podatny na wpływy antropogeniczne. Położenie Gminy Brzozie na tle GZWP zobrazowano na Rysunku 20.

Rysunek 20. Położenie Gminy Brzozie na tle GZWP.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: dane.gov.pl.

GZWP stanowią najcenniejsze fragmenty jednostek hydro strukturalnych i systemów wodonośnych, wymagające szczególnej ochrony stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych oraz kontroli zarządzania zasobami, z zachowaniem priorytetu dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia i zaspokojenia niezbędnych potrzeb gospodarczych.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Gmina Brzozie znajduje się poza granicami Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, co oznacza, że nie dysponuje bezpośrednio największymi krajowymi zasobami wód podziemnych.
- ⇒ Najbliższym GZWP w otoczeniu gminy jest Zbiornik Działdowo (nr 214).

5.5.3. Zagrożenie powodziami i suszami

Na terenie gminy występują udokumentowane obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które zostały wyznaczone zgodnie z obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego (MZP) i mapami ryzyka powodziowego (MRP).

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały zdefiniowane w art. 16. ust. pkt. 34 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960 t. j.). Zgodnie z tymi definicjami, za obszary szczególnego zagrożenia powodzią uważa się:

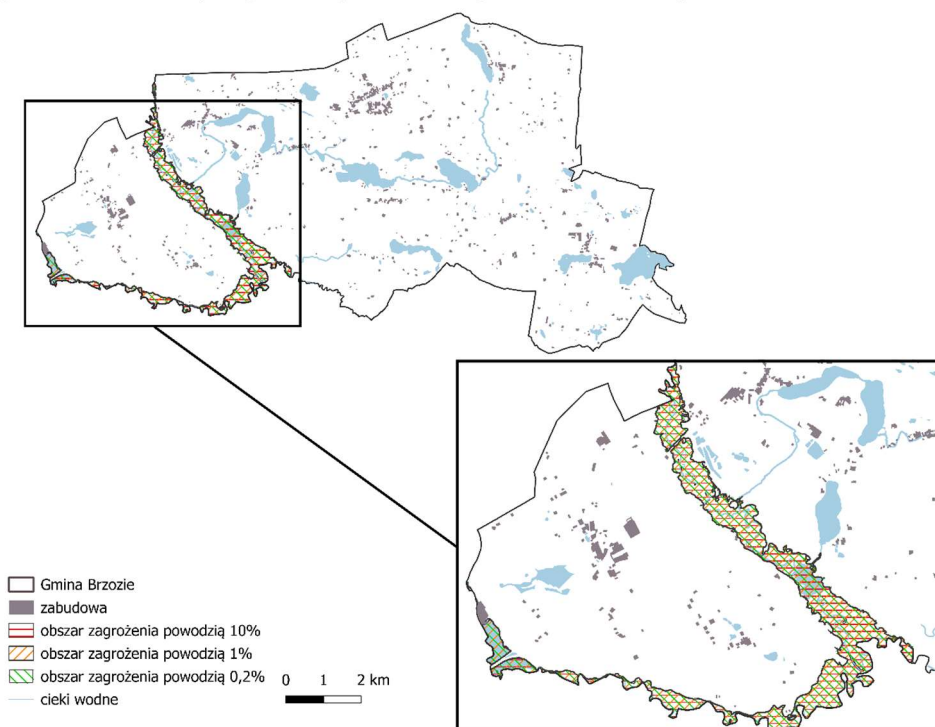
- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysoki i wynosi raz na 10 lat;
- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;
- d) pas techniczny.

Tereny obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne, planowanie zagospodarowanie przestrzenne nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym, stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi i środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

W Rozporządzeniu Ministra infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. 2022. poz. 2739), zostały zidentyfikowane główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym cel główny, który obejmuje zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego. Plan ten wskazuje rzekę Drwęcę jako jedną z rzek o najwyższym poziomie ryzyka powodziowego w dorzeczu Wisły. Ze względu na położenie Gminy Brzozie w zlewni rzeki Drwęcy, istotne jest monitorowanie zagrożenia powodziowego na jej terenie. Z perspektywy planowania przestrzennego i gospodarowania gruntami oznacza to konieczność uwzględniania potencjalnych skutków wezbrań rzeki oraz wynikających z nich ograniczeń i dostosowania zagospodarowania terenu do ryzyka wystąpienia powodzi.

Na Rysunku 21. Poniżej przedstawiono mapę ryzyka pojawienia się powodzi z prawdopodobieństwem wystąpienia 0,2% (raz na 500 lat), 1% (raz na 100 lat) oraz 10% (raz na 10 lat). Obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są tereny wzdłuż rzeki Drwęcy. Na straty najbardziej narażeni są mieszkańcy zachodniej części Wielkiego Głębozka. Pozostała część gminy pozostaje bez znaczącego ryzyka dla mienia i mieszkańców.

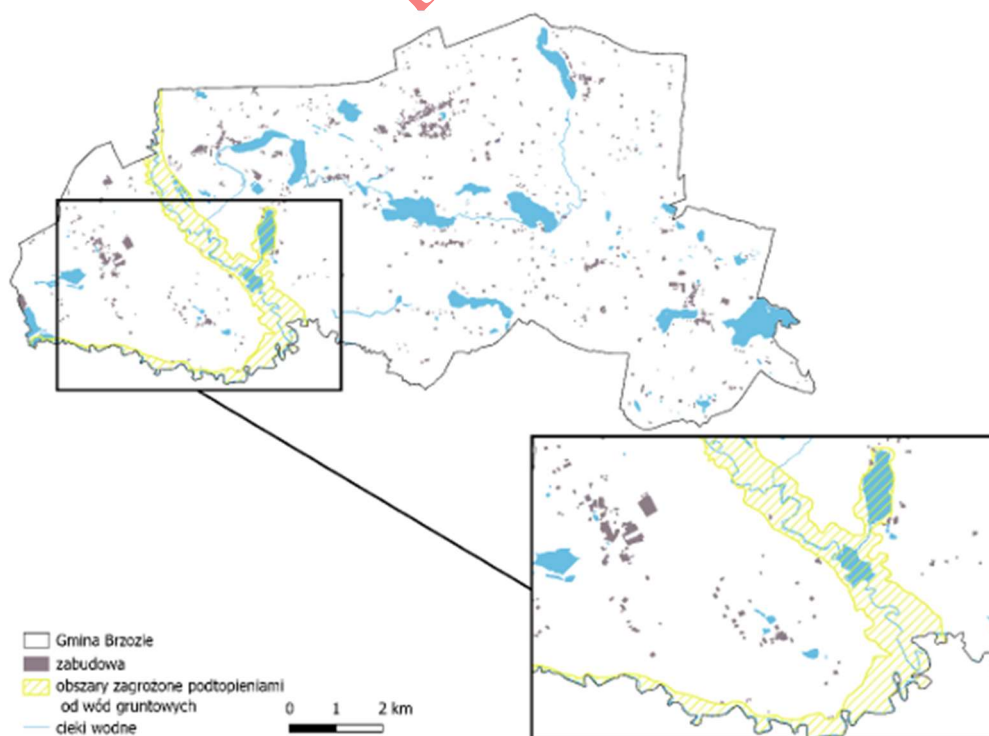
Rysunek 21. Obszary zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Brzozie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych hydroportal ISOK.

Ponadto, na podstawie danych opracowanych przez PIG-PIB, teren Gminy Brzozie znajduje się w zasięgu występowania podtopień spowodowanych wysokim poziomem wód gruntowych (Rysunek 22.). Zjawisko to polega na okresowym podnoszeniu się zwierciadła wód podziemnych blisko powierzchni terenu, co może prowadzić do jego podmakania – zwłaszcza w rejonie doliny rzecznej i jej bezpośredniego sąsiedztwa.

Rysunek 22. Obszary zagrożone podtopieniami od wód gruntowych na terenie Gminy Brzozie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych HydroGeoPortal.

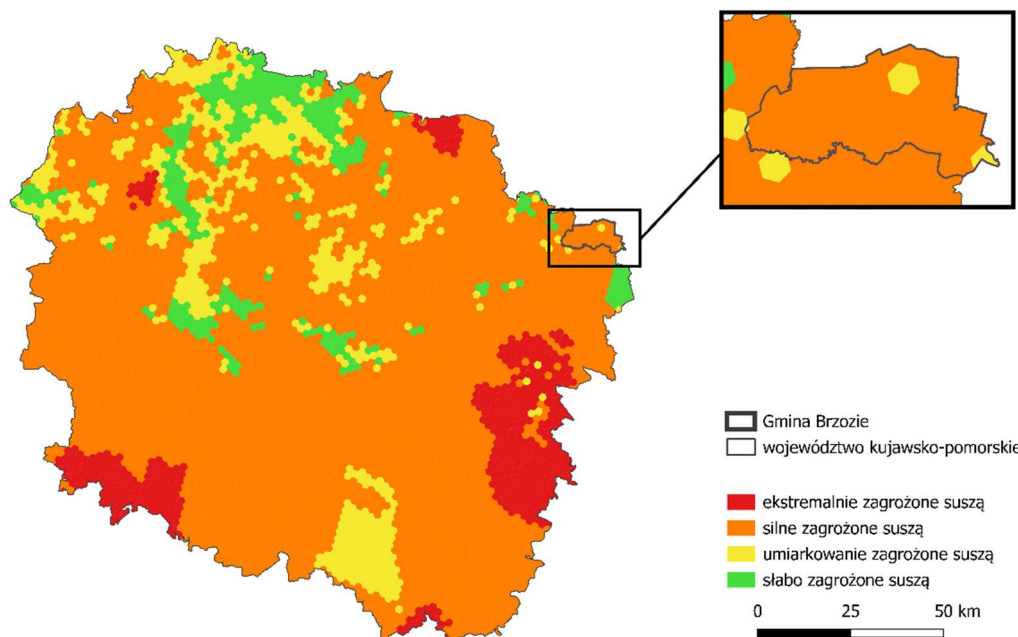
Obszarem zagrożonym wystąpieniem podtopień od wód gruntowych przede wszystkim zagrożona jest dolina rzeki Drwęcy, a także rejon jeziora Sopiń. W zasięgu ryzyka znajdują się pojedyncze zabudowania zlokalizowane na południowym obrzeżu Świecia oraz zachodniej części Małego Głębocka. W związku z tym, planując zagospodarowanie przestrzenne powyższych obszarów, należy uwzględnić możliwość okresowego podnoszenia poziomu wód gruntowych oraz dbać o utrzymanie sprawnego i drożnego systemu melioracyjnego.

Gmina Brzozie niemalże w całości znajduje się w strefie silnego zagrożenia suszą (Rysunek 23.). Z raportów monitoringu suszy IUNG-PIB w Puławach wynika, że niemal każdego roku bilans wodny, w tym regionie, jest poniżej norm dla różnych gatunków roślin oraz kategorii glebowych.

Wskutek zwiększającego się zagrożenia suszą, w 2021 roku został opracowany Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Cele szczegółowe wyznaczone w PPSS to:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Rysunek 23. Ocena zagrożenia suszą na terenie Gminy Brzozie

Źródło: Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), Informatyczny System Oslony Kraju.

W odpowiedzi na rosnące ryzyko suszy i zmniejszającą się retencję wód opadowych, Gmina Brzozie wdraża lokalne działania wspierające gromadzenie i zagospodarowanie wody deszczowej. Na terenie gminy funkcjonuje program „Gmina Brzozie łapie deszcz”, którego celem jest promowanie i wspieranie mieszkańców w instalowaniu systemów do zbierania wód opadowych i roztopowych w miejscu ich powstawania. Program umożliwia uzyskanie dofinansowania m.in. na ogrody deszczowe, studnie chłonne oraz zbiorniki naziemne

i podziemne. Działania te przyczyniają się do zwiększenia małej retencji, co stanowi istotny element lokalnej adaptacji do zmian klimatu.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Na terenie Gminy Brzozie występują udokumentowane obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które w większości koncentrują się wzdłuż rzeki Drwęcy, z największym ryzykiem dla mieszkańców zachodniej części Wielkiego Głębocka.
- ⇒ Obszary te podlegają określonemu zagospodarowaniu, w którym planowanie przestrzenne nie może naruszać zasad zarządzania ryzykiem powodziowym ani stwarzać zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska.
- ⇒ Gmina znajduje się również w strefie zagrożenia podtopieniami spowodowanymi wysokim poziomem wód gruntowych, przede wszystkim w dolinie Drwęcy i w rejonie jeziora Sopiń, co wymaga utrzymania sprawnego systemu melioracyjnego.
- ⇒ Zagrożenie podtopieniami dotyczy nie tylko terenów rolniczych, lecz także pojedynczych zabudowań na południowym obrzeżu Świecia oraz zachodniej części Małego Głębocka.
- ⇒ Gmina Brzozie niemal w całości znajduje się w strefie silnego zagrożenia suszą, co potwierdzają coroczne raporty monitoringu bilansu wodnego dla różnych gatunków roślin i kategorii glebowych.
- ⇒ W odpowiedzi na rosnące ryzyko suszy opracowano Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), którego cele obejmują m.in. zwiększenie retencji wód, edukację oraz skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi.
- ⇒ Gmina wdraża lokalne działania wspierające gromadzenie i zagospodarowanie wód opadowych, m.in. poprzez program „Gmina Brzozie łapie deszcz”, umożliwiając finansowanie ogrodów deszczowych, studni chłonnych oraz zbiorników wody.
- ⇒ Połączenie działań planistycznych, melioracyjnych i lokalnych inicjatyw przeciwdziałających skutkom powodzi, podtopień i suszy stanowi istotny element adaptacji gminy do zmian klimatu i ochrony mieszkańców oraz środowiska naturalnego.

5.5.4. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami w Gminie Brzozie jest prowadzona w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami prawa oraz standardami ochrony środowiska. System zbierania, transportu i unieszkodliwiania odpadów funkcjonuje w sposób uporządkowany, zapewniając mieszkańcom łatwy dostęp do usług w zakresie odbioru odpadów. W ramach realizowanej polityki gospodarki odpadami, mieszkańcy mają również możliwość korzystania z Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), gdzie mogą oddać odpady problemowe, takie jak m.in. elektrośmieci, odpady wielkogabarytowe czy odpady niebezpieczne.

PSZOK zlokalizowany jest za budynkiem Urzędu Gminy w Brzoziu i jest otwarty dwa dni w kwartale, a terminy oraz godziny otwarcia publikowane są każdorazowo na stronie internetowej gminy. Niezależnie od odbioru odpadów komunalnych z terenu nieruchomości mieszkańcy mają możliwość dostarczenia do punktu na własny koszt nieograniczonej ilości selektywnie zebranych odpadów, do których należą:

- papier i tektura,
- szkło,

- metale,
- tworzywa sztuczne,
- odzież i tekstylia,
- meble i odpady wielkogabarytowe,
- odpady zielone (w szczególności gałęzie, liście, skoszona trawa),
- chemikalia (w oryginalnych, opisanych opakowaniach),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- zużyte baterie i akumulatory,
- przeterminowane leki,
- zużyte opony samochodowe,
- „czysty” gruz, niezanieczyszczone odpady budowlane i rozbiórkowe,
- inne odpady problemowe.

Szczegółowe zasady dotyczące gospodarowania odpadami na terenie Gminy Brzozie określa Regulamin utrzymania czystości i porządku, stanowiący akt prawa miejscowego. W 2024r. liczba osób objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wyniosła 3 220 osób. Firmą odpowiedzialną za odbieranie odpadów z terenu gminy w 2025 roku jest Przedsiębiorstwo „KOMA” Olsztyn Sp. z o.o., oddział Działdowo – ul. Grunwaldzka 52.

Wykaz instalacji komunalnych, do których w 2025 roku trafiają odpady od właścicieli nieruchomości zawiera Tabela 44.

Tabela 44. Wykaz instalacji komunalnych do których trafiają odpady z obszaru Gminy Brzozie w 2025 roku.

L.p.	Nazwa firmy	
Odpady niesegregowane (zmieszane)		
1	Regionalny Zakład Gospodarki Odpadami w Rachocinie	
2	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Lipnie Sp. z o.o.	
Odpady zbierane selektywnie		
1	Papier	Zielone Miasto R. Smoliński S.K. w Mławie
		Regionalny Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „Rypin” Sp. z o.o.
2	Metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe	Zielone Miasto R. Smoliński S.K. w Mławie
		Regionalny Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „Rypin” Sp. z o.o.
3	Szkło	Zielone Miasto R. Smoliński S.K. w Mławie
		Regionalny Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „Rypin” Sp. z o.o.
4	Biodopady	KOMA Olsztyn Sp. z o.o.
		Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Lipnie Sp. z o.o.

Źródło: Urząd Gminy Brzozie.

Odpady komunalne powstające na terenie Gminy Brzozie są odbierane bezpośrednio z nieruchomości zamieszkałych. Na obszarze jednostki obowiązuje system segregacji „u źródła”, czyli w miejscu ich wytwarzania. Odbiór odpadów odbywa się zarówno w formie

odpadów zmieszanych (niesegregowanych), jak i selektywnie zbieranych frakcji surowcowych. W gminie funkcjonuje system pojemnikowo-workowy. Mieszkańcy zaopatrują się w pojemniki na odpady we własnym zakresie. Natomiast worki przeznaczone do zbiórki odpadów segregowanych dostarcza firma realizująca usługę odbioru odpadów komunalnych. Koszt worków pokrywany jest w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, którą uiszczają właściciele nieruchomości. Selektywnie zebrane odpady komunalne mieszkańcy gromadzą w workach lub pojemnikach oznaczonych w następujący sposób:

- szkło - kolor zielony,
- papier - kolor niebieski,
- tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe i metal – kolor żółty,
- bioodpady - kolor brązowy,
- popiół – kolor szary,
- zmieszane odpady komunalne - kolor czarny.

Stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Brzozie ustalane są uchwałami Rady Gminy. Do końca 2024 roku obowiązywała stawka przyjęta uchwałą nr XXIX/207/2022 Rady Gminy Brzozie z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i ustalenia stawki tej opłaty, natomiast od 2025 roku została ona zastąpiona poprzez uchwałę nr V/39/2024 Rady Gminy Brzozie z dnia 16 października 2024 r. W wyniku nowelizacji miesięczna stawka opłaty za odpady zbierane i odbierane w sposób selektywny została podniesiona o niespełna 30%, z kolei miesięczna stawka opłaty w przypadku niewypełnienia obowiązku selektywnego zbierania odpadów wzrosła o ponad 90%. Właścicielom nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, przysługuje zwolnienie z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Stawki zostały przedstawione w Tabeli 45. poniżej.

Tabela 45. Stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na obszarze Gminy Brzozie (koszt za osobę).

Stawka opłaty	Od 1.05.2022 r. do 31.12.2024 r.	Od 01.01.2025 r.
Miesięczna stawka opłaty za odpady zbierane i odbierane w sposób selektywny	28,00 zł	36,00 zł
Miesięczna stawka opłaty w przypadku niewypełnienia obowiązku selektywnego zbierania odpadów	56,00 zł	108,00 zł
Wysokość zwolnienia w przypadku kompostowania bioodpadów w kompostowniku przydomowym (tylko dla zabudowy jednorodzinnej)	1,00 zł	1,00 zł

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej – Urząd Gminy Brzozie.

W Tabeli 46. przedstawiono dane dotyczące masy wytworzonych odpadów komunalnych terenie Gminy Brzozie w latach 2020-2024.

Tabela 46. Informacja o wytworzonych odpadach komunalnych z terenu Gminy Brzozie w latach 2020 - 2024.

Rodzaj odpadów	2020	2021	2022	2023	2024
Łączna masa odpadów komunalnych [Mg]	755,48	891,36	913,38	903,77	993,65

Rodzaj odpadów	2020	2021	2022	2023	2024
Masa niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych [Mg]	570,28	638,64	657,16	539,16	656,22.
Osiągnięty poziom recyklingu	54,85%	14,74%	19,18%	16,52%	52,98%
Wymagany poziom recyklingu	50%	20%	25%	35%	45%
Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	10,38%	16,00%	45,15%	58,29%	85%

Źródło: Urząd Gminy Brzozie.

Analiza danych dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Brzozie w latach 2020–2024 wskazuje na wyraźny wzrost ilości wytwarzanych odpadów. W okresie 2020–2022 masa odpadów komunalnych wzrosła z 755,48 Mg do 913,38 Mg, co oznacza ponad 20% wzrostu. W 2023 roku odnotowano niewielki spadek, a w roku 2024 ponowny wzrost. Poziom recyklingu odpadów komunalnych na terenie gminy nie wykazuje wyraźnego trendu wzrostowego, a osiągane wartości cechują się dużą zmiennością. W 2020 roku poziom recyklingu wyniósł 54,85%, po czym w kolejnych latach znacząco spadł – poniżej 20%. Dopiero w 2024 roku odnotowano ponowny wzrost do poziomu 52,98%. Wymagane przepisami poziomy recyklingu udało się osiągnąć jedynie w latach 2020 i 2024, co wskazuje na trudności w utrzymaniu stabilnego poziomu recyklingu oraz spełnianiu ustawowych kryteriów. Podobną zmiennością charakteryzuje się poziom ograniczenia składowania odpadów ulegających biodegradacji – szczególnie w ostatnich latach obserwuje się wzrost ich udziału w strumieniu odpadów kierowanych na składowiska, co może świadczyć o trudnościach w skutecznym zagospodarowaniu tej frakcji i potrzebie dalszych działań usprawniających system.

Gmina posiada i realizuje „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Brzozie na lata 2013 – 2032”. W latach 2019-2024 usunięto łącznie 395,13 Mg wyrobów zawierających azbest. Zebrane wyroby zostały przekazane do składowiska odpadów niebezpiecznych mieszczącego się Małociechowie, w Gminie Pruszcz.

Gmina Brzozie cyklicznie realizuje przedsięwzięcie „Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów oraz opakowań po nawozach typu Big Bag”, dofinansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W ramach działania regularnie odbierane są i przekazywane do odzysku lub unieszkodliwienia odpady pochodzące z działalności rolniczej. Program umożliwia rolnikom legalne pozbywanie się problematycznych frakcji odpadów, przyczyniając się do poprawy stanu środowiska oraz ograniczenia zjawiska ich nielegalnego składowania. W latach 2020-2023 zebrano i unieszkodliwiono łącznie 229,45 Mg odpadów rolniczych.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

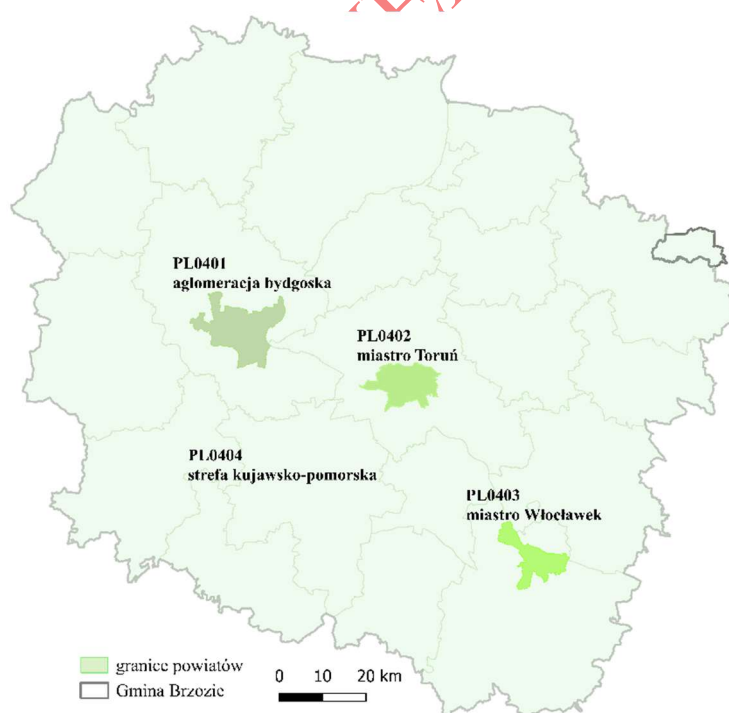
- ⇒ Na terenie Gminy Brzozie funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, otwarty dwa dni w kwartale.
- ⇒ Gmina realizuje programy usuwania azbestu oraz folii rolniczych.

- ⇒ Obserwowana jest tendencja wzrostowa opłat za wywóz odpadów.
- ⇒ Obserwowany jest wzrost ilości wytwarzanych odpadów.
- ⇒ W latach 2021-2023 nie spełniono przepisów dotyczących osiągnięcia wymaganego poziomu recyklingu.
- ⇒ Wzrasta udział składowanych odpadów ulegających biodegradacji.

5.5.5. Powietrze atmosferyczne

Gmina Brzozie znajduje się w strefie województwa kujawsko-pomorskiego, dla której Sejmik Województwa przyjął uchwałę nr LIX/804/23 dnia 26 czerwca 2023 r., w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej. Województwo kujawsko-pomorskie podzielone jest na cztery strefy oceny jakości powietrza: aglomerację bydgoską (PL0401), miasta Toruń (PL0402) i Włocławek (PL0403) oraz strefę kujawsko-pomorską (PL0404), do której zaliczona jest Gmina Brzozie (Rysunek 24.). Celem programów ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza atmosferycznego oraz osiągnięcie zgodności z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2021 poz. 845). Programy te zawierają analizę przyczyn przekroczeń i określają działania naprawcze zmierzające do obniżenia stężeń zanieczyszczeń do poziomów dopuszczalnych.

Rysunek 24. Podział województwa kujawsko-pomorskiego na strefy oceny jakości powietrza oraz lokalizacja Gminy Brzozie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim – raport wojewódzki za rok 2024.

W 2024 roku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiskowego (PMS) funkcjonowało 20 stacji pomiarowych należących do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Żadna ze stacji nie została zlokalizowana na terenie Gminy Brzozie.

Zestawienie wyników Rocznej oceny jakości powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej w 2024 r. przedstawiono w Tabeli 47. Zgodnie z krajowym systemem oceny jakości powietrza, każdej strefie przypisuje się jedną z klas w zależności od poziomu stężeń poszczególnych zanieczyszczeń:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia nie przekraczały poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- klasa A1 – brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy II, obowiązujący od 1 stycznia 2020 roku,
- klasa C – jeżeli stężenia zanieczyszczenia przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe,
- klasa C1 – przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy II, obowiązujący od 1 stycznia 2020 roku,
- klasa D1 – jeżeli stężenia ozonu w powietrzu nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 – jeżeli stężenia ozonu przekraczały poziom celu długoterminowego do roku 2020.

Tabela 47. Roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej za rok 2024.

SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM ₁₀	PM _{2,5} I faza	PM _{2,5} II faza	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P
Kryterium ochrony zdrowia ludzi												
A	A	A	A	A – poziom docelowy D2 – poziom długoterminowy	A	A	A1	A	A	A	A	C
Kryterium ochrony roślin												
A	A	-	-	A – poziom docelowy D2 – poziom długoterminowy	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim. Raport za rok 2024.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2024 rok, strefa kujawsko-pomorska uzyskała klasę A dla większości badanych zanieczyszczeń w zakresie ochrony zdrowia (dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), benzenu (C₆H₆), tlenku węgla (CO), PM₁₀, PM_{2,5} - dotrzymanie poziomu dopuszczalnego faza I, ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni)). W przypadku ozonu (O₃) cała strefa spełniła poziom docelowy, ale nie osiągnięto celu długoterminowego, co skutkowało przypisaniem klasy D2. Podobna sytuacja dotyczy benzo(a)pirenu – ze względu na przekroczenia jego poziomu docelowego w niektórych rejonach obszaru, strefa otrzymała klasę C. Należy jednak podkreślić, że przypisanie tej klasy nie oznacza złej jakości powietrza w całej strefie – stanowi sygnał o lokalnie występujących przekroczeniach i obszarach wymagających podjęcia działań naprawczych w odniesieniu do tego zanieczyszczenia.

Pod kątem ochrony roślin, uwzględniając poziomy dopuszczalne i docelowe, strefa kujawsko-pomorska dla wszystkich zanieczyszczeń (SO₂, NO_x oraz O₃) uzyskała klasę A.

Najbliższa stacja pomiarowa GIOŚ względem Gminy Brzozie znajduje się w Brodnicy przy ul. Kochanowskiego (KpBrodKochan). Rejestruje ona stężenia pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu w trybie manualnym. W 2024 r. średnioroczne stężenie B(a)P wyniosło 1,8 ng/m³ i przekroczyło

dopuszczalną normę, co może stanowić zagrożenie dla zdrowia. W przypadku PM10 nie odnotowano przekroczeń. Szczegółowe dane zawiera Tabela 48.

Tabela 48. Wyniki ze stacji tła miejskiego w Brodnicy za rok 2024.

B(a)P w PM10						
Średnia roczna		Min. roczne		Max. roczne		Wartość stosunku pokrycia roku pomiarami do oczekiwanego pokrycia roku
1,8 ng/m³		0,1 ng/m³		7,8 ng/m³		97,8%
Pył zawieszony PM10						
Średnia roczna	Min. roczne	Max. roczne	Max. z wartości średnich lub średnich dobowych	Liczba dni powyżej granicy ze średnich dobowych	Percentyl P90.4 z wyników jednostkowych	Wartość stosunku pokrycia roku pomiarami do oczekiwanego pokrycia roku
21,3 µg/m³	2,5 µg/m³	92,5 µg/m³	92,5 µg/m³	12 dni	36,6 µg/m³	97,8%

Źródło: GIOŚ.

Stacja w Brodnicy posiada charakter tła miejskiego, co oznacza, że jej wyniki nie odzwierciedlają bezpośrednio warunków panujących na obszarze wiejskim Gminy Brzozie. Niemniej jednak, ze względu na stosunkowo niewielką odległość oraz możliwy transport zanieczyszczeń, oddziaływanie emisji miejskich na jakość powietrza w gminie jest jak najbardziej możliwe.

W Gminie Brzozie działają trzy czujniki jakości powietrza, zlokalizowane w Brzoziu, Wielkim Leźnie i Jajkowie – które monitorują stężenie pyłów PM1, PM2,5, PM10 oraz podstawowe parametry meteorologiczne. Dane o charakterze poglądowym dostępne są na stronie brzozie.pl oraz w aplikacji SyngEOS. W Tabeli 49. przedstawiono statystyki pomiarów – wartości minimalne, maksymalne i średnie dla pyłów PM2,5 oraz PM10 w każdej z miejscowości za rok 2024. Analiza wykazała, że w Brzoziu liczba dni, w których stężenie pyłu PM10 przekroczyło dopuszczalny poziom wynoszący 50 µg/m³ wyniosła 38. To o 3 dni więcej niż przewiduje norma dopuszczająca maksymalnie 35 dni przekroczeń w ciągu roku. Najwyższy odnotowany poziom PM10 wyniósł 105,31 µg/m³, co wskazuje na konieczność działań na rzecz poprawy jakości powietrza, szczególnie w sezonie grzewczym. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska, dla pyłu PM2,5 określono wyłącznie poziom w odniesieniu do rocznego czasu uśredniania, w związku z czym nie została wyznaczona dopuszczalna liczba przekroczeń wartości 24-godzinnych.

Tabela 49. Statystyki pomiarów z czujników powietrza w Gminie Brzozie.

parametry	Brzozie	Wielkie Leźno	Jajkowie
PM2,5 [µg/m ³]			
min	0,71	0,51	0,47
max	64,04	54,61	51,13
średnia	13,22	11,21	13,51
PM10 [µg/m ³]			

parametry	Brzozie	Wielkie Leźno	Jajkowo
min	1,27	0,9	0,83
max	105,31	90,39	83,14
średnia	22,67	19,53	23,26
liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnej wartości	38	17	35

Źródło: Urząd Gminy Brzozie.

Na terenie Gminy Brzozie nie występują znacząco uciążliwe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza. Do najistotniejszych zanieczyszczeń należą przede wszystkim indywidualne gospodarstwa domowe wykorzystujące tradycyjne systemy grzewcze, ruch drogowy – zwłaszcza wzdłuż drogi krajowej nr 15 – oraz emisje pochodzące z lokalnych zakładów przemysłowych i obiektów komunalnych.

Zadania dotyczące poprawy jakości powietrza zawarte są w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Brzozie na lata 2025-2029, który uchwalono Uchwałą Rady Gminy Nr XIII/93/2025z dnia 19 września 2024r. Zgodnie z programem działania jakie należy prowadzić w celu zmniejszenia stężeń w powietrzu niebezpiecznych związków to m.in. likwidacja lub wymiana indywidualnych systemów grzewczych na niskoemisyjne, odpowiednie gospodarowanie odpadami komunalnymi, bez ich spalania, używanie paliwa węglowego dobrej i sprawdzonej jakości, ograniczanie wypalania traw oraz rozwój komunikacji zbiorowej.

Gmina Brzozie bierze udział w programie „Czyste powietrze” w ramach porozumienia zawartego z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. W ramach tego programu mieszkańcy mogą wnioskować o:

- demontaż starego pieca i zakup z montażem pompy ciepła (woda-powietrze lub gruntowej),
- demontaż oraz zakup z montażem nowej instalacji centralnego ogrzewania lub urządzenia do ciepłej wody, w tym kolektorów słonecznych,
- zakup i montaż mikroinstalacji fotowoltaicznej,
- zakup i montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- ocieplenie ścian, stropu, podłogi,
- wymiana okien, drzwi zewnętrznych, drzwi/bram garażowych,
- remont lub budowa nowej kotłowni.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Na terenie Gminy Brzozie zlokalizowane są 3 czujniki jakości powietrza, z których mieszkańcy mogą monitorować wyniki poprzez stronę internetową lub aplikację.
- ⇒ Gmina znajduje się w strefie kujawsko-pomorskiej dla której ustanowiono Program Ochrony Powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5. oraz benzo(a)pirenu.
- ⇒ Gmina bierze udział w programie „Czyste powietrze” w ramach porozumienia zawartego z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.
- ⇒ W 2025 roku przyjęto Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzozie na lata 2025-2029.
- ⇒ Na terenie Gminy nie występują znacząco uciążliwe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza.

- ⇒ W 2024 roku odnotowano 38 dni z przekroczonym dopuszczalnym poziomem PM10.
- ⇒ Głównymi źródłami zanieczyszczeń na terenie Gminy są indywidualne źródła ciepła.
- ⇒ Na terenie Gminy nie ma stacji GIOŚ- pomiary dokonywane są z czujników lokalnych i stacji w Brodnicy.

5.6. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

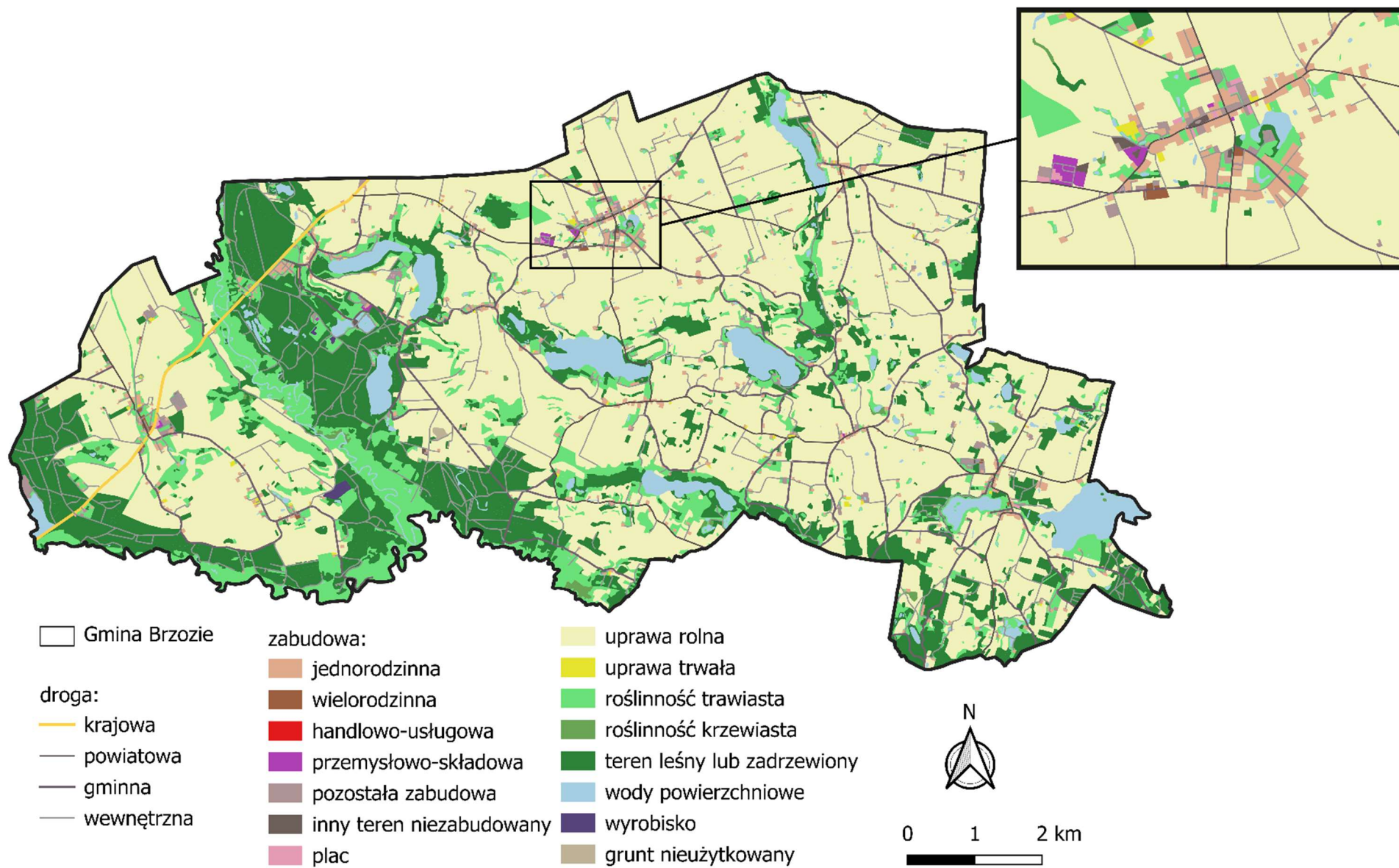
Struktura funkcjonalno-przestrzenna to układ przestrzenny danego terenu, w którym elementy są powiązane funkcjonalnie i przestrzennie. Kształtuje się ona pod wpływem różnych czynników oddziałujących na przestrzeń, takich jak: procesy naturalne, zmiany polityczne i administracyjne, rozwój społeczny związany z potrzebą nowych miejsc zamieszkania, wzrost gospodarczy oraz nowe miejsca pracy. Również istotne są: rozwój infrastruktury komunikacyjnej, dostępność usług, a także oferta miejsc rekreacyjnych i możliwości spędzania czasu wolnego.

Z analizy funkcjonalno-przestrzennej Gminy Brzozie (Rysunek 25.) wynika, że gmina posiada charakter głównie rolniczy, a przemysł pozostaje słabo rozwinięty. Głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest rolnictwo.

W strukturze przestrzennej gminy wyróżnia się wieś Brzozie, która pełni rolę ośrodka usługowo-administracyjnego oraz centrum aktywności społeczno-gospodarczej w jednostce.

Gmina charakteryzuje się harmonijnym, lecz miejscami rozproszonym układem przestrzennym, z pasmowym układem zabudowy typowym dla dawnych wsi. Znaczna część zabudowy przybiera formę rozproszoną, często w postaci kolonii oraz siedlisk oddalonych od zwartej zabudowy. Wiejskie krajobrazy mają naturalny, tradycyjny charakter, a rozmieszczenie miejscowości jest stosunkowo równomierne. Na wsiach przeważają domy jednorodzinne oraz zabudowa zagrodowa. Obszary rezerwowe, które są dostępne we wsiach, stwarzają potencjał dla rozwoju nowego budownictwa mieszkaniowego i osadnictwa, zgodnie z zasadami i obszarami wskazanymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (MPZP).

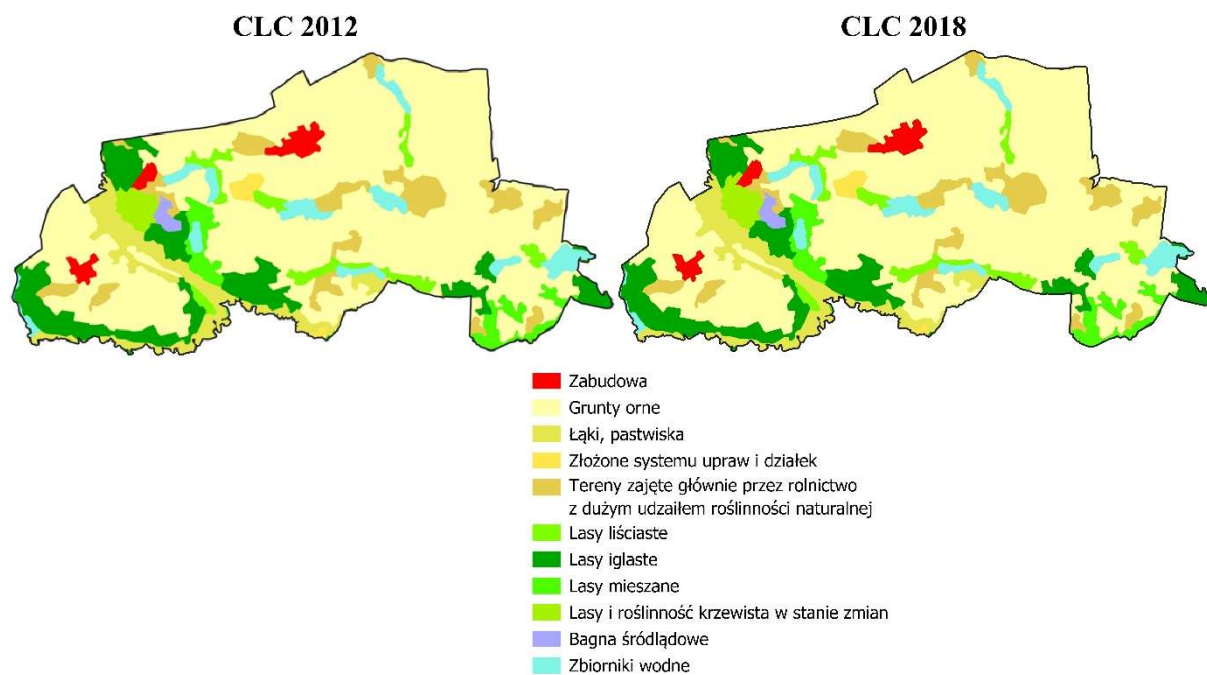
Rysunek 25. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Brzozie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDOT10k.

Rozpatrując zmiany w strukturze przestrzennej gminy przeanalizowano mapy pokrycia terenu zgodnie z danymi programu CORINE Land Cover (CLC). Istotą programu jest dostarczenie informacji dotyczącej pokrycia terenu/użytkowania ziemi na obszarze całej Europy w regularnym cyklu oraz wykazanie zmian zachodzących między kolejnymi cyklami (Rysunek 26.). W Gminie Brzozie w latach 2012–2018 pokrycie terenu uległo jedynie nieznacznym modyfikacjom. Najbardziej widoczne przekształcenie dotyczyło obszaru w okolicach Wielkiego Głębozka – dawniej pokrytego zwartym lasem iglastym, który obecnie zaklasyfikowano jako teren leśny z roślinnością krzewiastą w stanie zmian.

Rysunek 26. Mapa pokrycia terenu Gminy Brzozie.

Źródło: Projekt Corine Land Cover 2012, Projekt Corine Land Cover 2018, clc.gios.gov.pl.

W Tabeli 50. Przedstawiono strukturę pokrycia powierzchni na terenie Gminy Brzozie.

Tabela 50. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Brzozie.

Rodzaj terenu	Powierzchnia [ha]	[Udział %]
grunty zabudowane	253,62	2,70%
tereny rekreacyjno- wypoczynkowe	7,58	0,08%
drogi oraz tereny przeznaczone pod budowę dróg publicznych	201,59	2,15%
użytki kopalne	1,60	0,02%
las	1329,10	14,16%
grunty zadrzewione i zakrzewione	72,51	0,77%
łąki trwałe	264,13	2,81%
nieużytki	515,76	5,50%
pastwiska trwałe	582,34	6,21%
grunty orne	5671,24	60,44%
sady	23,18	0,25%
grunty pod rowami	18,08	0,19%
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	362,97	3,87%
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	76,93	0,82%
grunty pod stawami	2,95	0,03%
SUMA	9383,59	100,00

Źródło: Starostwo Powiatowe w Brodnicy, Wydział Geodezji, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami stan na wrzesień 2025.

Powyższa analiza jednoznacznie wskazuje na rolniczy charakter Gminy Brzozie, w której dominują użytki rolne zajmujące ponad 70% całkowitej powierzchni jednostki. Obszary leśne oraz zadrzewienia koncentrują się głównie wzdłuż doliny rzeki Drwęcy, obejmując łącznie 1 520 ha, co przekłada się na ponad 16% powierzchni gminy. Łąki oraz pastwiska występują na niemal 6% analizowanego terenu, natomiast grunty pod wodami powierzchniowymi stanowią nieco ponad 4% obszaru. Powierzchnie zabudowane zajmują niecałe 2% terenu gminy, co świadczy o niewielkim stopniu urbanizacji. Z kolei roślinność krzewiasta, obecna jedynie na 1% powierzchni, występuje punktowo i nie odgrywa istotnej roli w strukturze przestrzennej gminy. Obszar pokryty bagnami śródlądowymi stanowi około 0,5% terenu jednostki.

Na poziomie ponadlokalnym funkcjonują dokumenty planistyczne i strategiczne, które wyznaczają kierunki ochrony i gospodarowania przestrzenią, w tym także krajobrazem. Do najważniejszych z nich należą strategie rozwoju województwa oraz plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

Szczególną rolę w tym systemie odgrywa audyt krajobrazowy, wprowadzony w związku z Europejską Konwencją Krajobrazową, zobowiązującą państwa-strony do opracowania mechanizmów ochrony i planowania krajobrazu. Dokument ten jest kontynuacją i rozwinięciem zapisów wcześniejszych dokumentów planistycznych wyższego rzędu, a jego wyniki znajdują zastosowanie w polityce przestrzennej samorządu województwa.

W ramach Audytu Krajobrazowego Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjętego Uchwałą Nr LXI/851 w 2023 roku przez Sejmik Województwa, wyznaczono strefy krajobrazowe, spośród których aż 14 zlokalizowanych jest na terenie gminy Brzozie. Dla tych obszarów opracowano wnioski i rekomendacje, które zostały wprost przeniesione do rozdziału rekomendacyjnego „Strategii rozwoju gminy Brzozie na lata 2026–2036”. Jednocześnie w audycie nie wyznaczono stref krajobrazów priorytetowych ani obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną.

Polityka przestrzenna Gminy Brzozie jest realizowana poprzez Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które stanowi kluczowy dokument określający ramy przyszłego rozwoju przestrzennego. Obowiązujący dokument został przyjęty uchwałą nr XXVI/163/2018 Rady Gminy Brzozie z dnia 8 marca 2018 roku. Studium wyznacza zasady gospodarowania przestrzenią zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju oraz ładu przestrzennego. Odwołuje się do celów i kierunków ustalonych w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz w Strategii Rozwoju Powiatu Brodnickiego.

Celem Studium jest stworzenie przestrzeni, która wykorzystuje atuty Gminy Brzozie, minimalizuje istniejące problemy i konflikty przestrzenne, a także otwiera nowe możliwości dla rozwoju gospodarczego i społecznego. Kierunki rozwoju opierają się na utrwaleniu rolniczego charakteru gminy, z uwzględnieniem wysokiej jakości gleb oraz tradycyjnej zabudowy zagrodowej. Kluczowe znaczenie ma uporządkowanie zasad zagospodarowania przestrzennego i stworzenie warunków sprzyjających nowoczesnemu rolnictwu, a także rozwojowi usług i małej przedsiębiorczości. Dążenie do zrównoważonego rozwoju przestrzennego obejmuje zarówno ochronę środowiska i dziedzictwa kulturowego, jak i poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do usług publicznych oraz podniesienie standardów mieszkaniowych. Podejmowane działania mają na celu

stworzenie atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni, która wspiera lokalną tożsamość, integrację społeczną oraz długofalową konkurencyjność Gminy Brzozie w skali regionu.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowią kluczowe narzędzie kształtowania ładu przestrzennego w Gminie Brzozie, pełniąc funkcję aktu prawa miejscowego. Stanowią one również bezpośrednią podstawę do uzyskiwania decyzji administracyjnych, takich jak pozwolenia na budowę czy podział nieruchomości.

Obowiązujące na terenie Gminy Brzozie MPZP przedstawiono w Tabeli 51. Ponadto, na podstawie uchwały nr X/70/2025 Rady Gminy Brzozie z dnia 28 kwietnia 2025 r., gmina przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w obrębach: Brzozie, Jajkowo, Janówko, Małe Leżno, Mały Głębocek, Sugajno, Świecie, Trepki, Wielki Głębocek, Wielkie Leżno oraz Zembrze.

Tabela 51. Obowiązujące na terenie Gminy Brzozie MPZP.

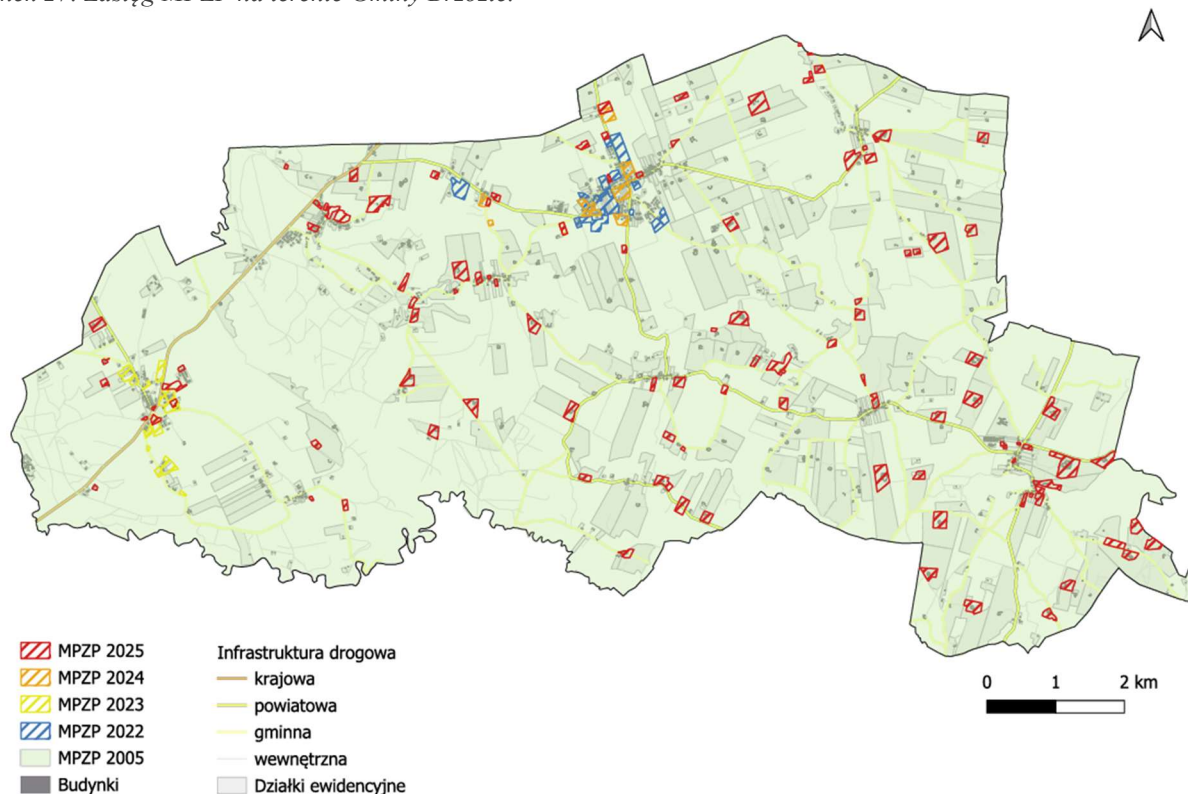
L.p.	Uchwały Rady Gminy Brzozie
1	Uchwała nr XXIII/114/2005 Rady Gminy Brzozie z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzozie
2	Uchwała nr XXXI/221/2022 Rady Gminy Brzozie z dnia 22 czerwca 2022 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w obrębie Brzozie, Gmina Brzozie
3	Uchwała nr XXXV/260/2023 RADY GMINY BRZozIE z dnia 1 marca 2023 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w obrębie Jajkowo, Gmina Brzozie.
4	Uchwała nr XLIII/311/2024 RADY GMINY BRZozIE z dnia 6 lutego 2024 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w centralnej i zachodniej części obrębu Brzozie, Gmina Brzozie.

Źródło: Raport o stanie Gminy Brzozie za 2024r.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzozie, przyjęty uchwałą w 2005 roku objął cały obszar administracyjny gminy i wprowadził podstawowe kierunki przeznaczenia terenów. W ostatnich latach na terenie gminy uchwalono nowe MPZP dla wybranych obszarów, które wprowadziły istotne zmiany funkcjonalne w strukturze przestrzennej gminy. Przyjęte rozwiązania odpowiadały kierunkom wyznaczonym w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które wskazywało te tereny jako predysponowane do rozwoju zabudowy. Jednocześnie nowe ustalenia zastąpiły rolniczo-ogrodnicze zapisy planu miejscowego z 2005 roku, porządkując i doprecyzowując sposób zagospodarowania gruntów. W 2022 roku uchwalono miejscowy plan dla terenów w obrębie Brzozie, obejmujący m.in. tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, zabudowy łączącej funkcję mieszkaniową z usługową, tereny rolnicze oraz zieleni nieurządzonej. Przekształcono obszary wcześniej użytkowane rolniczo na funkcje zabudowy, zgodnie z rozwojowym charakterem tych terenów. W 2023 roku przyjęto plan miejscowy dla obrębu Jajkowo. Ustalono w nim przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, mieszkaniowo-usługową, usługi, usługi z dopuszczeniem obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny sportu i rekreacji, a także tereny zieleni urządzonej. Było to wyraźne odejście od dotychczas dominujących funkcji rolniczych na rzecz intensywniejszego zagospodarowania. W 2024 roku uchwalono plan obejmujący centralną i zachodnią część obrębu Brzozie. Wprowadzone zostały przeznaczenia pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zabudowę zagrodową, zabudowę jednorodzinną z dopuszczeniem usług, a także

tereny usługowe, produkcyjne, zieleni i zabudowy wielorodzinnej. Nowe ustalenia odpowiadają zapotrzebowaniu na rozwój funkcji mieszkaniowych i usługowych. W roku 2025 Gmina Brzozie przystąpiła do opracowywania kolejnego opracowania planistycznego. Zasięg zarówno obowiązujących planów jak i tych w etapie tworzenia zaprezentowano na Rysunku 27. poniżej.

Rysunek 27. Zasięg MPZP na terenie Gminy Brzozie.

źródło: opracowanie własne

W ramach ustawowego obowiązku uruchomiono System Informacji Przestrzennej, umożliwiającą publikację miejscowych planów i studium zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzozie w formie rastrowej na portalach mapowych: brzozie.e-mapa.net oraz geoportal.gov.pl. Włączona warstwa „Planowanie przestrzenne” pozwala użytkownikom przeglądać uchwały miejscowych planów wraz z załącznikami graficznymi. Zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ułatwiające realizację inwestycji, nakładają na gminę obowiązek naliczania opłaty planistycznej. Jest ona pobierana w sytuacji, gdy na skutek wejścia w życie planu miejscowego wzrasta wartość nieruchomości, a jej właściciel sprzedaje ją w ciągu pięciu lat od uchwalenia tego planu.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2025 r. poz. 680.), plan ogólny gminy jest nowym aktem planistycznym, który gmina ma obowiązek uchwalić dla całego swojego terytorium. Gmina Brzozie, zgodnie z uchwałą nr III/16/2024 Rady Gminy Brzozie z dnia 14 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Brzozie, rozpoczęła prace nad opracowaniem dokumentu. Plan ogólny ma docelowo zastąpić dotychczas obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie Gminy Brzozie do końca 2023 roku obowiązywał „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzozie na lata 2016–2023”, przyjęty Uchwałą Nr XXVI/165/2018 Rady

Gminy Brzozie z dnia 8 marca 2018 r. Na podstawie szczegółowej analizy społeczno-gospodarczej, infrastrukturalno-funkcjonalnej i przestrzennej zidentyfikowano obszar zdegradowany, a następnie wyodrębniono z niego obszar rewitalizacji, obejmujący trzy sołectwa: Jajkowo, Wielki Głębocek oraz Wielkie Leżno. Obszar rewitalizacji ograniczał się głównie do zwartej zabudowy miejscowości i nie obejmował terenów leśnych, zadrzewionych, zakrzewionych, gruntów ornych ani przysiółków - Kuligi oraz Kantyła.

Obszar rewitalizacji zajmował łącznie 607 ha, co stanowiło 6,48% powierzchni całkowitej gminy Brzozie, a po wyłączeniu terenów leśnych i rolniczych – 27%. Obszar ten zamieszkiwało 1 132 mieszkańców, czyli 29,29% całej populacji gminy. Jednostki objęte rewitalizacją cechowały się mniej korzystnymi wskaźnikami społecznymi oraz niskim poziomem aktywności gospodarczej. Największe problemy społeczne w tym obszarze dotyczyły ubożstwa i wykluczenia społecznego, wynikających m.in. z długotrwałego bezrobocia, konieczności korzystania z pomocy społecznej oraz wycofania z życia społecznego, co często prowadziło do uzależnień, depresji czy nawet przestępczości.

Celem programu rewitalizacji było przede wszystkim zwiększenie udziału osób zagrożonych wykluczeniem w życiu społecznym oraz aktywizacja gospodarcza mieszkańców. W ramach programu zrealizowano szereg inicjatyw społecznych i inwestycyjnych, do których należą:

- „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Brzozie” – projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowany w 2021 r.
- Programy aktywizacji dzieci i młodzieży w Jajkowie, Wielkim Głębocku i Wielkim Leżnie, obejmujące zajęcia edukacyjne i kulturalne w ramach Klubów Młodzieżowych (realizowane w 2022 r.).
- Dostosowanie boiska szkolnego do norm przestrzenno-funkcjonalnych w Jajkowie oraz doposażenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Wielkim Głębocku i Wielkim Leżnie (realizowane w 2020 r.).

Program zakładał kompleksowe podejście – inwestycje w infrastrukturę były połączone z działaniami społecznymi, mającymi na celu poprawę jakości życia mieszkańców, zwiększenie ich aktywności oraz integrację społeczną. Rewitalizacja była ważnym narzędziem wspierającym rozwój lokalny, wyrównywanie szans oraz przeciwdziałanie marginalizacji wybranych obszarów gminy.

W Tabeli 52. przedstawiono dane dotyczące liczby wydanych pozwoleń na budowę oraz zgłoszeń budowy nowych obiektów budowlanych (PKOB – Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych; grupa 1 – budynki, grupa 2 – budowle inżynierskie) w przeliczeniu na 1000 ludności w latach 2018–2024, zarówno dla gminy Brzozie, jak i gmin przyjętych do analizy porównawczej.

Tabela 52. Wskaźnik wydanych pozwoleń na budowę oraz zgłoszeń budowy nowych obiektów budowlanych (PKOB 1 i 2) na 1000 ludności w latach 2018–2024 w Gminie Brzozie i gminach porównawczych.

Gmina	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brzozie	10,0	8,9	5,7	10,0	7,0	4,3	4,6
Bobrowo	7,9	7,6	8,0	9,2	6,9	5,8	6,2
Przykona	8,6	8,6	8,4	12,5	7,8	6,5	7,6
Nowinka	5,5	10,0	10,7	14,9	15,2	7,6	11,8
Wieczfnia Kościelna	11,0	10,3	7,6	14,4	7,3	7,7	5,2

Źródło: GUS-BDL.

W latach 2018–2024 w Gminie Brzozie zauważalny był ogólny spadek liczby wydawanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń nowych obiektów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców – wartość zmniejszyła się z 10,0 w 2018 roku do 4,6 w 2024 roku. W ostatnich dwóch latach wskaźnik ten był najniższy spośród wszystkich analizowanych gmin. Gminy porównawcze, takie jak Przykona czy Bobrowo, odnotowały wyższe i bardziej stabilne wartości, a Gmina Nowinka wyróżniała się szczególnie wysokim poziomem aktywności budowlanej.

Należy jednak uwzględnić, że na całym terenie Gminy Brzozie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który w niektórych obszarach może ograniczać możliwość realizacji nowych inwestycji. To właśnie specyfika planu miejscowego w połączeniu z charakterem gminy może wpływać na niższe wskaźniki pozwoleń i zgłoszeń budowlanych, tłumacząc w pewnym stopniu różnice w porównaniu do gmin sąsiednich.

Gmina Brzozie jest zaangażowana we współpracę terytorialną w ramach Partnerstwa „Wspieramy rozwój naszych małych ojczyzn”, którego celem jest wspólne planowanie kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego, poprawa jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie konkurencyjności gmin należących do porozumienia. Strategia partnerstwa na lata 2022–2031 została opracowana z inicjatywy Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej w ramach projektu Centrum Wsparcia Doradczego, przy współpracy ze Związkiem Miast Polskich. W skład partnerstwa wchodzi gminy z powiatu brodnickiego oraz Gmina Wąpielsk z powiatu rypińskiego. W ramach współpracy przewidziane zostały projekty, których celem jest również poprawa infrastruktury i sposobu zagospodarowania przestrzeni. Wśród działań, obejmujących gminę Brzozie wskazuje się:

- udostępnienie mieszkańcom i turystom infrastruktury ścieżek rowerowych typu single track na obszarze Małego Leźna, tzw. Obrazika, Wielkiego Głębooczka oraz Świecia;
- realizację przystanków kultury w postaci przydrożnych kapliczek i kościołów wzdłuż ścieżek pieszo-rowerowych;
- realizację przystanków z pomnikami przyrody, tj. tablice z opisem atrakcji przyrodniczych umiejscowionych przy trasach rowerowych i pieszych;
- oznakowanie oraz stworzenie aplikacji z trasami i ofertą w zależności od charakterystyki odbiorcy;
- udostępnienie szlaków wodnych na jeziorach i rzece Drwęcy z niezbędną infrastrukturą techniczną;
- stworzenie miejsca rekreacji i wypoczynku nad rzeką Drwęcą w miejscowości Świecie;
- Zagospodarowanie miejsc rekreacji i wypoczynku nad jeziorami w Zembrzu, Janówku oraz Wielkim Głęboczku;
- przygotowanie infrastruktury wytchnieniowej przy planowanych trasach pieszo-rowerowych, tj. wiaty rekreacyjne, miejsca wypoczynku z możliwością skosztowania lokalnych produktów wytworzonych bezpośrednio u rolników zamieszkujących teren partnerstwa;
- stworzenie stref aktywności (sportowo-rekreacyjnych), w tym pumtrack w miejscowości Brzozie oraz Wielkie Leźno oraz zagospodarowanie Zespołu Wodno-Parkowego w Brzoziu;
- przebudowę drogi gminnej Mały Głęboczek-Janówko;

- Przygotowanie wspólnego programu gospodarczego dla istniejących i potencjalnych (nowych) przedsiębiorstw z branży turystycznej, hotelarskiej, gastronomicznej i usług pokrewnych;
- Przygotowanie kompleksowej i wspólnej strategii turystycznej (oferty usług całorocznych, programu wydarzeń, inwentaryzacji infrastruktury, partnerów).

Równolegle Gmina Brzozie uczestniczy w Obszarze Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy (OPPT), utworzonym na podstawie porozumienia zawartego w październiku 2022 r. pomiędzy powiatem brodnickim a gminami z jego terenu. Celem porozumienia jest wspólne przygotowanie i realizacja strategii rozwoju zgodnej z polityką terytorialną województwa kujawsko-pomorskiego oraz umożliwienie efektywnego pozyskiwania środków unijnych w perspektywie 2021–2027. W związku z zakwalifikowaniem Gminy Brzozie w Strategii Terytorialnej OPPT Brodnicy jako obszaru problemowego, dokument przewiduje podjęcie działań na tym obszarze w zakresie realizacji i odnowy infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Celem działań jest wzmocnienie potencjału turystycznego obszaru.

Dodatkowo uchwałą nr IX/64/2025 z dnia 26 marca 2025 r. Rada Gminy Brzozie wyraziła wolę utworzenia i przystąpienia do Lokalnej Organizacji Turystycznej Pojezierze Brodnickie. Organizacja ta stanowi odpowiedź na potrzebę wspólnych działań w zakresie promocji Pojezierza Brodnickiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie. Jej celem jest integracja działań gmin powiatu brodnickiego, lokalnych podmiotów branży turystycznej oraz organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju i promocji turystyki.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Zagospodarowanie przestrzenne Gminy Brzozie regulowane jest przede wszystkim przez Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego, a także przez inne dokumenty strategiczne uchwalane na poziomie gminy oraz Wojewódzkie i przepisy krajowe.
- ⇒ W odpowiedzi na reformę planowania przestrzennego, Gmina przystąpiła do sporządzania Planu Ogólnego.
- ⇒ W latach 2016-2023 obowiązywał Gminny Program rewitalizacji, w ramach którego obszar rewitalizacji ustanowiono na terenie trzech sołectw: Jajkowo, Wielki Głębocek oraz Wielkie Leżno.
- ⇒ Gmina Brzozie współpracuje na szczeblu ponadlokalnym w ramach inicjatyw, tj. „Wspieramy rozwój naszych małych ojczyzn”, Obszar Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy oraz Lokalna Organizacja Turystyczna Pojezierza Brodnickiego.
- ⇒ Gmina charakteryzuje się słabo rozwiniętym przemysłem i sektorem usługowym, co przekłada się na niewielki udział powierzchni przeznaczonych pod przyszłą działalność gospodarczą i przemysłową. Wynika to w dużej mierze z uwarunkowań przyrodniczych – rozległych terenów zielonych, lasów oraz obszarów chronionych, które ograniczają możliwości zabudowy przemysłowej, jednocześnie zachowując wyjątkowe walory środowiskowe i krajobrazowe gminy.
- ⇒ Gmina charakteryzuje się niskim stopniem urbanizacji, o czym świadczy udział powierzchni zabudowanej w ogólnej powierzchni Gminy wynoszący niespełna 2%.
- ⇒ W przestrzennym zagospodarowaniu Gminy widoczne jest nierównomierne rozmieszczenie usług, w którym dominującą rolę odgrywa miejscowość Brzozie.

6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

W Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ zidentyfikowano Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Są to obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych bądź szczególnych uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, które powodują bariery rozwojowe lub kryją w sobie trwałe, możliwe do uruchomienia potencjały rozwojowe. To właśnie na te obszary kierowana jest interwencja publiczna.

Obszary strategicznej interwencji wyróżniają się zestawem cech funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które wyraźnie odróżniają je od otoczenia, pozwalając na określenie ich granic. W Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego wskazano 3 typy Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa wyznacza OSI:

- ✓ **gminy o negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej** – wyznaczone na podstawie analizy wskaźnikowej w skali lokalnej. Do obszarów problemowych zaliczono gminy charakteryzujące się gorszymi niż przeciętne wynikami w zakresie rozwoju społecznego, przedsiębiorczości i zaawansowania procesów starzenia się społeczeństwa;
- ✓ **obszary ze skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa;**
- ✓ **obszary peryferyjności transportowej** – wyznaczone w przestrzeni województwa jako tereny zagrożone wykluczeniem komunikacyjnym, polegającym na braku sprawnego transportu publicznego do i ze stolicy regionu.

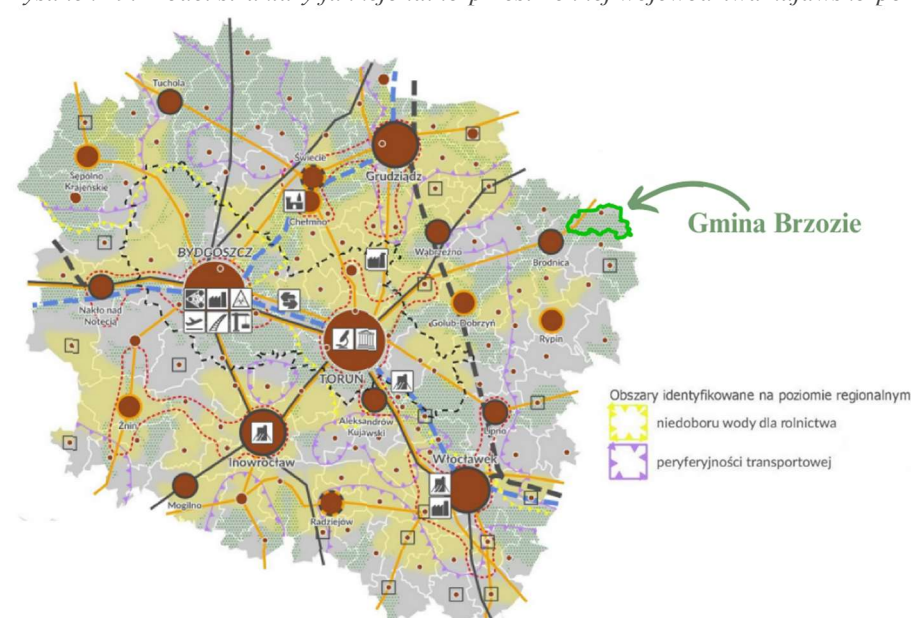
Dodatkowo Strategia wyznacza Miejskie Obszary Funkcjonalne (MOF), w których kluczowe jest wzmocnianie powiązań pomiędzy miastami a otaczającymi je gminami. Celem jest przeciwdziałanie barierom rozwojowym oraz zwiększanie atrakcyjności osadniczej. MOF wyznaczono wokół pięciu największych miast województwa: Bydgoszczy, Torunia, Inowrocławia, Włocławka i Grudziądza. Gmina Brzozie nie znajduje się w granicach żadnego z nich. Rozkład poszczególnych OSI na terenie województwa kujawsko pomorskiego przedstawiono na Rysunku 28. oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (Rysunek 29.)

Rysunek 28. OSI gminy o negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej.

źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Rysunek 29. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030.

źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Obszar Gminy Brzozie znajduje się w granicach obszarów problemowych: zidentyfikowanych na poziomie krajowym- zagrożonym trwałą marginalizacją, oraz na poziomie wojewódzkim: o negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej (niski poziom przedsiębiorczości, starzenie się społeczeństwa) oraz obszarów peryferyjności transportowej oraz jako jednostka wymagająca wsparcia w tworzeniu przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym. Sklasyfikowane obszary problemowe wymagają podjęcia działań niwelujących bariery rozwojowe oraz przeciwdziałanie dalej marginalizacji.

W dokumencie Strategii Rozwoju Województwa kujawsko pomorskiego wskazuje się potrzebę działań niwelujących bariery rozwojowe oraz przeciwdziałanie dalszej marginalizacji.

Na obszarach o słabszej kondycji społeczno-gospodarczej należy dążyć do wprowadzania impulsów rozwojowych, które pozwolą podnieść jakość życia mieszkańców do oczekiwanego

poziomu, zamiast utrzymywać stałe wsparcie subsydiujące. Priorytetem jest aktywizacja lokalna, zwiększanie atrakcyjności gospodarczej i poprawa warunków życia.

W zakresie obszarów peryferyjności transportowej kluczowe jest przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu poprzez rozwój sprawnego transportu zbiorowego, szczególnie na poziomie lokalnym, przy wsparciu działań regionalnych. Dobrze zorganizowany system komunikacji publicznej stanowi warunek rozwoju wspólnot lokalnych i ograniczania procesów depopulacyjnych.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego określa również tzw. obszary prowadzenia polityki terytorialnej, w ramach których działania realizowane są na zasadach partnerskich przez Samorząd Województwa oraz partnerstwa samorządów gminnych i powiatowych. Dokument wskazuje poziomy oraz zakresy tej polityki. **Gmina Brzozie** została zakwalifikowana do IV poziomu polityki terytorialnej jako część *Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej (OPPT) Brodnicy*, obejmującego teren powiatu brodnickiego. Przystąpienie do partnerstwa na tym poziomie ma charakter dobrowolny, a proponowane interwencje obejmują m.in.:

- **Rozwój gospodarczy** – tworzenie nowych miejsc pracy oraz wyznaczanie terenów inwestycyjnych w uzasadnionych lokalizacjach.
- **Wsparcie społeczne** – rozwój infrastruktury i usług dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.
- **Rozwój usług publicznych** – poprawa dostępności i jakości usług o charakterze powiatowym i lokalnym, takich jak: szkolnictwo zawodowe, edukacja dorosłych, specjalistyczna ochrona zdrowia, edukacja przedszkolna i wczesnodziecięca, infrastruktura kultury czy wsparcie integracji społecznej.
- **Ochrona środowiska** – działania na rzecz poprawy jakości powietrza (niska emisja z transportu i ogrzewania), ochrony przyrody i wzmacniania bioróżnorodności.
- **Rewitalizacja** – przeciwdziałanie problemom społecznym w obszarach wymagających odnowy.
- **Zarządzanie przestrzenią** – wzmacnianie potencjału przestrzeni publicznych, racjonalizacja gospodarowania terenami, przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy.
- **Wykorzystanie potencjałów lokalnych** – rozwój turystyki wodnej oraz innych walorów przyrodniczych i kulturowych jako podstawy rozwoju gospodarczego i integracji społecznej.
- **Transport niskoemisyjny** – rozwój sieci dróg rowerowych zarówno w funkcji komunikacyjnej (dojazdy do szkół, pracy, usług, węzłów przesiadkowych), jak i rekreacyjno-turystycznej, z wykorzystaniem lokalnych walorów przyrodniczo-kulturowych.

7. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to powszechnie wykorzystywane narzędzie do diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Tabela 53. Analiza SWOT dla Gminy Brzozie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przewyższa liczbę osób w grupie poprodukcyjnej utrzymuje również dodatnie saldo migracji, co wyróżnia pozytywnie gminą na tle powiatu i wskazuje na atrakcyjność osiedleńczą, choć w ostatnich latach dynamika ta osłabła. ✓ Wysoka frekwencja wyborcza świadczy o silnym poczuciu obywatelskiej odpowiedzialności oraz aktywności społecznej mieszkańców. ✓ Gmina realizuje szeroki wachlarz programów profilaktycznych i społecznych, w tym badania przesiewowe, programy przeciw uzależnieniowe, a także długofalowe programy przeciwdziałania przemocy domowej i wspierania rodziny. ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej działa sprawnie, łącząc świadczenia materialne z projektami usługowymi, co umożliwia stopniowe dostosowywanie oferty do zmieniających się potrzeb mieszkańców. ✓ Funkcjonowanie Klubu Senior+ sprzyja aktywizacji i integracji osób starszych, co przeciwdziała ich marginalizacji i poprawia jakość życia seniorów. ✓ Funkcjonuje system komunikacji z mieszkańcami- powiadomienia SMS. ✓ W Gminie Brzozie działa stosunkowo duża liczba organizacji obywatelskich stowarzyszenia/fundacje, Koła Gospodyń Wiejskich oraz liczne inicjatywy niesformalizowane. ✓ Aktywne organizacje, takie jak Fundacja „Niesiemy Dobro” czy Stowarzyszenie „Początku Życia”, prowadzą działalność społeczną, edukacyjną i kulturalną, a także angażują się w lokalne uroczystości, wzmacniając integrację i więzi społeczne. ✓ Funkcjonowanie 7 jednostek OSP, w tym OSP Brzozie należącej do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, znacząco zwiększa bezpieczeństwo mieszkańców i daje dostęp do szkoleń, nowoczesnego sprzętu oraz środków zewnętrznych. ✓ Inwestycja w nowoczesną remizę z ekologiczną świetlicą w Brzoziu stanowi przykład skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych i podnosi poziom infrastruktury społecznej gminy. ✓ Fundusz sołecki w Gminie Brzozie skutecznie angażuje mieszkańców w decyzje dotyczące lokalnych inwestycji i integracji, a większość sołectw wykorzystuje środki zarówno na infrastrukturę, jak i działania społeczne.	- x Liczba ludności Gminy Brzozie w latach 2018–2024 systematycznie malała, a prognozy wskazują utrzymanie tej tendencji. - x Zauważalny jest spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, co ogranicza potencjał rozwoju gospodarczego i społecznego. - x Przyrost naturalny, choć dodatni maleje, co stanowi wyraźny sygnał demograficznego osłabienia. - x Funkcjonowanie programu Klub Senior+ generuje wysokie koszty własne gminy. - x Wysoki poziom uzależnienia od zewnętrznych źródeł finansowania działań społecznych powoduje ryzyko braku ciągłości w przypadku ograniczenia środków. - x Problemy społeczne według opinii mieszkańców koncentrują się w wybranych miejscowościach (Jajkowo, Świecie), co wymaga dodatkowych interwencji i nakładów. - x W sprawozdaniu z realizacji Rocznego Programu Współpracy z 2022 roku wskazano, że mimo zaplanowanych środków finansowych nie ogłoszono konkursu ofert, a współpraca miała wyłącznie charakter pozafinansowy. Może to wskazywać na niewystarczającą promocję i ograniczone wykorzystanie narzędzi wsparcia dla NGO. - x Dysproporcja w poziomie infrastruktury, wyposażenia jednostek OSP stwarza nierówne warunki do działania i wymaga stałego finansowania ze strony gminy. - x Pomimo regularnie organizowanych szkoleń i działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa i pracy jednostek OSP, liczba chętnych do aktywnego uczestnictwa w szkoleniach strażackich pozostaje niewielka, co dodatkowo wpływa na funkcjonowanie lokalnych jednostek. - x W gminie występują dysproporcje w stanie świetlic wiejskich – część jest nowoczesna i doposażona, ale wiele wymaga termomodernizacji i modernizacji. - x Dostęp do usług bibliotecznych i kulturalnych jest ograniczony – funkcjonuje jeden budynek biblioteki. - x Zakończenie działalności Klubów Młodzieżowych utworzonych w ramach rewitalizacji stworzyło lukę w ofercie aktywizacyjnej dla młodzieży. - x Zły stan techniczny wielu obiektów wymaga pilnych remontów, co zwiększa ryzyko dalszej degradacji.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Regularnie realizowane wydarzenia, warsztaty i projekty dla różnych grup wiekowych, w tym Dyskusyjny Klub Książki, wzmacniają integrację społeczną i międzypokoleniową. ✓ Gmina zainwestowała w nowoczesną infrastrukturę kulturalną i edukacyjną: studio nagrań, salę widowiskową (nagrodzone w konkursie „Innowacyjny Samorząd”) oraz wirtualną strzelnicę, co buduje jej rozpoznawalność i atrakcyjność. ✓ Budynek dawnego gimnazjum został zaadaptowany na centrum wielofunkcyjne (studio nagrań, sala widowiskowa, strzelnica, Klub senior+, żłobek, siedziba KGW), co zwiększa ofertę kulturalną i edukacyjną. ✓ Wszystkie obiekty szkolne są w pełni przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami, co wymaga modernizacji, remontów i instalacji podjazdów. ✓ Świetlice wiejskie pełnią istotną rolę integracyjną, część została zmodernizowana, a nowe obiekty (np. ekologiczne świetlice) stanowią atrakcyjną i nowoczesną przestrzeń dla mieszkańców. ✓ Szkoła średnia blisko granicy gminy w Brodnicy. ✓ Gmina skutecznie pozyskuje środki zewnętrzne na rozwój infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej, co sprzyja podnoszeniu jakości życia mieszkańców i zwiększa jej atrakcyjność turystyczną. ✓ Festyn Jesieni jako wydarzenie cykliczne z elementami lokalnej tradycji (wyścigi ciągników) staje się rozpoznawalną wizytówką gminy i integruje społeczność. ✓ Gmina Brzozie dysponuje licznymi zabytkami. ✓ Utworzenie muzeum i izby pamięci w gminie zwiększa możliwości prezentacji lokalnej historii oraz edukacji społecznej. ✓ Opracowany Gminny Program Opieki nad Zabytkami umożliwia strategiczne planowanie działań konserwatorskich i ochrony dziedzictwa. ✓ Gmina Brzozie posiada trzy szkoły podstawowe z przedszkolami oraz dwa samorządowe żłobki, co zapewnia lokalny dostęp do edukacji i opieki nad najmłodszymi dziećmi. ✓ Wspólny zasób lokalowy szkół podstawowych i przedszkoli pozwala na optymalizację kosztów i pozytywnie wpływa na jakość opieki nad dziećmi. ✓ Szkoły współpracują z instytucjami lokalnymi i regionalnymi (m.in. poradnia psychologiczno-pedagogiczna, GOPS, Policja, Straż Pożarna, Sanepid), co umożliwia wsparcie materialne, diagnozę potrzeb oraz działania profilaktyczne. ✓ Oddziały przedszkolne w szkołach oraz dwa żłobki zapewniają wszechstronną opiekę dla najmłodszych dzieci i wyróżniają gminę na tle innych jednostek o podobnej wielkości. ✓ Systematyczne inwestycje w infrastrukturę drogową, z tendencją wzrostową długości remontowanych odcinków. ✓ Zmodernizowana droga krajowa przebiegająca przez teren gminy. ✓ Duży udział dróg gminnych i niski udział dróg powiatowych, co ogranicza zależność gminy od powiatu w kontekście zarządzania i utrzymania dróg.	- x Wiele obiektów zabytkowych pozostaje we własności prywatnej lub kościelnej, co uniemożliwia bezpośrednie działania gminy w zakresie ochrony i konserwacji. - x Część zabytków została przebudowana, tracąc pierwotny charakter i historyczną wartość. - x Dwa obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków uległy zniszczeniu. - x Spadek liczby uczniów oraz niewystarczająca infrastruktura sportowa i rekreacyjna w niektórych placówkach ogranicza rozwój fizyczny dzieci i może wpływać na niezadowolenie społeczne. - x Brak szkoły średniej na terenie gminy. - x Brak powszechnego transportu publicznego – funkcjonuje wyłącznie dowóz szkolny i ograniczone przewozy prywatnych przewoźników, co ogranicza mobilność mieszkańców. - x Większość dróg gminnych o nawierzchni nieutwardzonej (żwirowej lub mieszano-bitumicznej), wymagającej częstej konserwacji i napraw. - x Na terenie Gminy Brzozie nie została opracowana i zrealizowana sieć tras rowerowych – jedynym wybudowanym odcinkiem jest 2,5 km drogi pieszo-rowerowej przy drodze powiatowej. Brak pełnej sieci wynika przede wszystkim z ograniczeń budżetowych, które utrudniają realizację większych inwestycji tego typu. - x Niski poziom skanalizowania Gminy Brzozie wynikający przede wszystkim z jej wiejskiego charakteru oraz rozproszonej zabudowy, a także z ukształtowania terenu, które utrudnia realizację rozbudowanej sieci kanalizacyjnej. - x Na terenie gminy występują wyroby azbestowe, co odpowiada ogólnopolskiej tendencji w zakresie ich obecności w zabudowie i infrastrukturze. - x Rozproszenie zabudowy i specyfika obszarów turystycznych utrudniające pełne przyłączanie nieruchomości i ograniczające efektywność kosztową dalszej rozbudowy sieci. - x Mieszkańcy korzystają z indywidualnych źródeł ciepła, co utrudnia kontrolę nad rodzajem stosowanego paliwa i standardem emisji. - x Brak sieci gazowej rozdzielczej umożliwiającej podłączenia indywidualnych odbiorców. - x Niemal 60% adresów pozostaje poza zasięgiem szybkiego Internetu, ograniczając cyfryzację i dostęp do usług online. - x Gmina nie spełnia kryteriów aby mogła wykorzystać źródła geotermalne jako potencjalne źródło ciepła. - x Ujemny bilans nowych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych. - x Ponad 50% mieszkańców pracuje poza granicami gminy, co ogranicza lokalny rynek pracy. - x Malejący udział młodszej grupy wiekowej w dochodach, rosnący udział osób powyżej 65. roku życia. - x Niski przyrost nowych firm po okresie COVID-19. - x Brak mieszkań komunalnych i socjalnych ogranicza wsparcie dla osób o niższych dochodach oraz realizację polityki mieszkaniowej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Uzyskanie nagrody za Bike Park (I miejsce w konkursie „Innowacyjny Samorząd”), promująca aktywny wypoczynek i turystykę. ✓ Wysoki odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej. ✓ Stopniowy wzrost liczby przyłączy wodociągowych, kanalizacyjnych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, przy jednoczesnym spadku liczby zbiorników bezodpływowych. ✓ Modernizacja stacji uzdatniania wody w Świeciu, zwiększająca wydajność systemu i zdolność obsługi rosnącego zapotrzebowania mieszkańców. ✓ Systematyczny wzrost skanalizowania gminy, oczyszczalnia ścieków w Jajkowie. ✓ Dofinansowanie przez gminę przydomowych oczyszczalni ścieków, co zwiększa efektywność systemu i ogranicza negatywny wpływ na środowisko. ✓ Zrealizowane instalacje fotowoltaiczne na obiektach publicznych zwiększające efektywność energetyczną i ograniczające koszty energii. ✓ Stopniowa rozbudowa sieci światłowodowej umożliwiająca dostęp do szerokopasmowego Internetu dla części mieszkańców. ✓ Struktura gospodarcza oparta na budownictwie, handlu i przetwórstwie przemysłowym, z potencjałem do dywersyfikacji działalności. ✓ Walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki i agroturystyki. ✓ Malejąca liczba bezrobotnych i osób długotrwale bezrobotnych. ✓ Największy udział w strukturze dochodów ma grupa mobilna (27–44 lata), co pozytywnie wpływa na dynamikę lokalnej gospodarki. ✓ Tendencja wzrostowa przychodów i dochodów mieszkańców. ✓ Prawie wszystkie mieszkania posiadają podstawową infrastrukturę sanitarną. ✓ Mienie komunalne gminy obejmujące obiekty infrastruktury technicznej i budynki użyteczności publicznej – potencjał rozwojowy i możliwość wspierania lokalnych funkcji społecznych i gospodarczych. ✓ Silny trend wzrostowy dochodów gminy w latach 2018–2023 – w 2023 roku dochody przekroczyły dwukrotność wartości z 2018 roku (utrzymujących się powyżej średniej powiatowej). ✓ Stabilna struktura dochodów zróżnicowana między subwencjami, dotacjami i dochodami własnymi. ✓ Redukcja zadłużenia gminy. ✓ Rosnący udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w budżecie – szczególnie w latach 2023–2024, co wskazuje na aktywne inwestowanie w rozwój infrastruktury. ✓ Skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych przez władze gminy, umożliwiające realizację projektów rozwojowych. ✓ Położenie w granicach „Zielonych Płuc Polski” – wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, istotne znaczenie dla ochrony środowiska na skalę krajową. ✓ Bogactwo licznych i zróżnicowanych form ochrony przyrody	✗ Liczba oddanych mieszkań w poszczególnych latach jest zmienna – brak stabilnej tendencji inwestycyjnej. ✗ Wzrost liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców wynika głównie ze spadku liczby ludności, a nie realnego przyrostu mieszkań – wskaźnik może wprowadzać w błąd. ✗ Brak dostosowania oferty mieszkaniowej do potrzeb młodych rodzin i seniorów (mniejsze, tańsze mieszkania są niewystarczająco dostępne). ✗ Wysoka zależność od źródeł zewnętrznych (subwencje i dotacje stanowią około 80% dochodów), co ogranicza samodzielność finansową gminy. ✗ Wysokie i rosnące wydatki, w tym w przeliczeniu na mieszkańca wyższe niż średnia powiatu, co zwiększa presję na utrzymanie płynności finansowej. ✗ Wrażliwość dochodów własnych na zmiany gospodarcze i politykę podatkową (np. PIT, podatek rolny). ✗ Niska lesistość gminy (~14%), znacznie poniżej średniej krajowej (~30,8%), ograniczająca naturalną retencję wód i potencjał retencji CO₂. ✗ Gleby średnio urodzajne (IV–VI klasa bonitacyjna), ograniczające potencjał produkcji rolnej o wysokiej intensywności. ✗ Jakość wód powierzchniowych oceniona w monitoringu jako zła lub poniżej dobrej jakości wód powierzchniowych. ✗ Jedna z jednolitych części wód podziemnych jest zagrożona niespełnieniem celów środowiskowych pod względem chemicznym. ✗ Wysokie zużycie wody w gospodarstwach domowych w porównaniu do innych gmin. ✗ Zagrożenie powodziowe – obszary wzdłuż rzeki Drwęcy (zwłaszcza zachodnia część Wielkiego Głębozka). ✗ Silne zagrożenie suszą obejmujące niemal cały obszar gminy. ✗ Fragmentacja korytarzy ekologicznych i presja antropogeniczna (urbanizacja, rozwój transportu) mogą osłabiać walory przyrodnicze. ✗ Zwiększająca się ilość odpadów zebranych ogółem. ✗ Duży udział zmieszanych odpadów komunalnych w łącznej ilości odebranych odpadów. ✗ Trudności w osiągnięciu wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych we wcześniejszych latach. ✗ Brak udostępnionych sprawozdań z gospodarki odpadami komunalnymi na stronie Urzędu Gminy. ✗ W 2024 roku odnotowano 38 dni z przekroczonym dopuszczalnym poziomem pyłu PM₁₀, przekraczając normę 35 dni, co wskazuje na okresowe pogorszenie jakości powietrza. ✗ Stwierdzono również przekroczenia poziomu ozonu i benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀, co może wpływać na zdrowie mieszkańców. ✗ Głównym źródłem zanieczyszczeń są indywidualne źródła ciepła, których emisja jest trudna do scentralizowanego kontrolowania.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Przebieg trzech korytarzy ekologicznych ECONET-PL – wspierają bioróżnorodność i ciągłość ekologiczną. ✓ Atrakcyjny krajobraz o zróżnicowanej rzeźbie terenu oraz liczne jeziora, cieki i rzeki, stanowiące lokalne korytarze ekologiczne i wspierające rekreację oraz turystykę. ✓ Stan chemiczny i ilościowy dobry; wszystkie JCWP mają status wody naturalnej. ✓ Systematyczne działania gminy w zakresie ochrony środowiska: nasadzenia drzew i krzewów, utrzymanie zieleni, lokalne inicjatywy retencji wody („Gmina Brzozie łapie deszcz”). ✓ Rzadko ale funkcjonujący Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który w przyszłości będzie miał inną lokalizację i przystosowany do tego teren. ✓ Osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych w 2024 roku, po 3 latach, w których były trudności z osiągnięciem wymaganego poziomu. ✓ Aktywne pozyskiwanie dotacji z WFOŚiGW oraz NFOŚiGW na zadania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz odpadów rolniczych. ✓ Na terenie gminy zlokalizowane są trzy czujniki jakości powietrza. ✓ W 2025 roku przyjęto Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzozie na lata 2025–2029, zapewniając ramy działań proekologicznych. ✓ Na terenie gminy nie występują znacząco uciążliwe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza, co ogranicza ryzyko dużych skażeń lokalnych. ✓ Zagospodarowanie przestrzenne gminy regulowane jest przez aktualne Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego z 2018 roku oraz cztery obowiązujące Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP), przy czym jeden plan jest w trakcie opracowywania, co zapewnia pełne pokrycie gminy regulacjami planistycznymi. ✓ Gmina przystąpiła do sporządzania Planu Ogólnego, który umożliwia aktualizację polityki przestrzennej oraz koordynację rozwoju inwestycji. ✓ W latach 2016–2023 realizowano Gminny Program Rewitalizacji, obejmujący trzy sołectwa: Jajkowo, Wielki Głębocek oraz Wielkie Leżno, co przyczyniło się do poprawy stanu zdegradowanych obszarów. ✓ Gmina współpracuje na szczeblu ponadlokalnym w ramach inicjatyw takich jak „Wspieramy rozwój naszych małych ojczyzn”, Obszar Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy oraz Lokalna Organizacja Turystyczna Pojezierza Brodnickiego, co wspiera integrację i dostęp do funduszy.	✗ Obserwowana jest rozproszona zabudowa, która utrudnia efektywne świadczenie usług publicznych. ✗ Niski stopień urbanizacji, przy czym zabudowania zajmują niespełna 2% powierzchni gminy, ogranicza możliwości koncentracji inwestycji i rozwoju infrastruktury. ✗ W przestrzennym zagospodarowaniu występuje nierównomierny dostęp do usług, z dominującą rolą miejscowości Brzozie, co wpływa na dostępność usług dla mieszkańców pozostałych sołectw. ✗ W rejonie Wielkiego Głębocka obserwuje się przekształcenia w strukturze lasów i roślinności, co może prowadzić do osłabienia funkcji przyrodniczych i krajobrazowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Przewaga liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do grupy poprodukcyjnej stwarza szansę na budowanie długofalowego potencjału edukacyjnego, społecznego i zawodowego.	! Systematyczny spadek liczby mieszkańców oraz prognozowany dalszy ubytek ludności stanowią poważne zagrożenie dla długofalowego rozwoju gminy.

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Napływ nowych mieszkańców oraz osób w wieku produkcyjnym, zwłaszcza dzięki walorom przyrodniczym i spokojnemu charakterowi gminy. • Rozwijanie polityki prorodzinnej i programów wspierających zakładanie rodziny może przyczynić się do zwiększenia liczby urodzeń i ograniczenia negatywnych trendów demograficznych. • Wzmacnianie lokalnych inicjatyw i aktywności społecznej może stać się dodatkowym atutem w budowaniu wizerunku gminy jako miejsca o silnej tożsamości i wysokiej jakości życia. • Gmina ma możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym funduszy unijnych i rządowych. • Nowe technologie, takie jak teleporada i teleopieka oraz mobilne formy opieki zdrowotnej, mogą wspierać osoby starsze i niepełnosprawne, zwiększając ich bezpieczeństwo i komfort życia. • Rozwój programów profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie zdrowia, aktywności społecznej i przeciwdziałania uzależnieniom może poprawiać jakość życia mieszkańców. • Wdrażanie długofalowych gminnych programów społecznych (przeciwdziałanie przemocy domowej, wspieranie rodziny) sprzyja budowaniu lokalnej spójności społecznej i wzmacnia funkcje wychowawcze rodzin. • Rozszerzenie oferty medycznej. • Programy partycypacyjne i integracyjne mogą zwiększać aktywność obywatelską mieszkańców i wspierać rozwój kapitału społecznego. • Wzrost liczby zarejestrowanych organizacji w KRS i KRKGW może wzmocnić aktywność społeczną i zwiększyć dostęp do środków zewnętrznych. • Rozbudowa i doposażenie jednostek OSP zgodnie z zapotrzebowaniem. • Dalszy rozwój inicjatyw takich jak wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego może odpowiedzieć na rosnące potrzeby związane ze starzeniem się społeczeństwa. • Rozwój modelu „biblioteki hybrydowej” jako przestrzeni integrującej różne grupy wiekowe. • Wykorzystanie nowoczesnych inwestycji (studio nagrań, wirtualna strzelnica) do organizacji wydarzeń ponadlokalnych i promocji gminy. • Dalsze wykorzystanie budynku po gimnazjum jako przestrzeni wielofunkcyjnej dla inicjatyw społecznych, edukacyjnych i kulturalnych. • Wzmacnianie integracji międzypokoleniowej poprzez ofertę skierowaną jednocześnie do dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. • Rozwój turystyki kulturowej i edukacyjnej poprzez ścieżki przyrodnicze, wydarzenia tematyczne i programy edukacyjne w oparciu o lokalne dziedzictwo. • Współpraca z lokalnymi fundacjami, szkołami i organizacjami społecznymi umożliwia tworzenie programów edukacyjnych i popularyzujących historię regionu.	! Starzenie się społeczeństwa. ! Utrzymujący się spadek liczby urodzeń w dłuższej perspektywie może osłabić strukturę demograficzną i zahamować rozwój lokalny. ! Ryzyko odpływu mieszkańców w kierunku bardziej zurbanizowanych gmin, zwłaszcza w stronę Brodnicy, może pogłębiać proces depopulacji. ! Rosnące potrzeby zdrowotne i opiekuńcze mieszkańców, wynikające ze starzenia się społeczeństwa, mogą przewyższać możliwości finansowe gminy. ! Trudności w pozyskiwaniu lekarzy i specjalistów do pracy w małych gminach mogą pogłębiać problemy z dostępem do opieki zdrowotnej. ! Niestabilność finansowania zewnętrznego i zmienność w dostępności środków unijnych lub rządowych mogą osłabiać ciągłość realizowanych programów społecznych i zdrowotnych. ! Wzrost kosztów energii i życia obciąża budżety gospodarstw domowych i zwiększa zapotrzebowanie na wsparcie społeczne. ! Ograniczenie oferty medycznej, a nawet zamknięcia jedyne go ośrodka zdrowia, co znacząco pogorszyłoby sytuację mieszkańców w zakresie opieki medycznej. ! Malejąca liczba osób chętnych do angażowania się w działalność społeczną może ograniczyć potencjał organizacji obywatelskich. ! Brak skutecznej koordynacji między organizacjami pozarządowymi grozi rozproszeniem działań i ograniczoną efektywnością podejmowanych inicjatyw. ! Rosnące wymagania finansowe związane z utrzymaniem i rozwojem jednostek OSP mogą stanowić coraz większe obciążenie dla budżetu gminy. ! Brak stabilnych źródeł finansowania dla utrzymania nowoczesnej infrastruktury (studio nagrań, sala widowiskowa, wirtualna strzelnica) może ograniczyć jej wykorzystanie. ! Ograniczona oferta dla młodzieży po likwidacji Klubów Młodzieżowych zwiększa ryzyko ich izolacji od grup rówieśników i może się przyczynić do rozwoju chorób cywilizacyjnych. ! Postępująca degradacja obiektów zabytkowych z powodu ograniczonych środków finansowych i braków w konserwacji. ! Przekształcenia budynków historycznych w wyniku modernizacji mogą prowadzić do utraty wartości zabytkowej i historycznej. ! Zależność od właścicieli prywatnych i kościelnych ogranicza skuteczność działań gminy w zakresie bezpośredniej ochrony i monitoringu stanu obiektów zabytkowych. ! Postępujący niż demograficzny może wpłynąć na dalszy spadek liczby dzieci i uczniów, co ogranicza efektywność i finansowanie placówek. ! Rosnące koszty utrzymania infrastruktury oświatowej przy zmniejszającej się liczbie uczniów mogą obciążać budżet gminy. ! Pogarszający się stan infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w części szkół.

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Dalsze rozwijanie modelu edukacyjnego obejmującego sport, rekreację i kreatywne projekty. • Promocja gminy poprzez sukcesy młodych mieszkańców oraz rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych. • Zwiększanie oferty transportu zbiorowego, zwiększającego mobilność mieszkańców i dostęp do usług poza gminą. • Rozwój infrastruktury rowerowej, w tym budowa nowych dróg i ścieżek pieszo-rowerowych. • Kontynuacja rozbudowy sieci wodnokanalizacyjnej w ramach planów inwestycyjnych gminy. • Dalsze wsparcie finansowe dla mieszkańców przy instalacji przydomowych oczyszczalni ścieków, zwiększające efektywność gospodarki ściekowej i ograniczające presję środowiskową. • Możliwość optymalizacji zarządzania infrastrukturą wodno-kanalizacyjną poprzez dalsze przyłączanie nieruchomości oraz rozwój systemów monitoringu i konserwacji. • Możliwość przyszłego wykorzystania sieci gazowej. • Redukcja emisji zanieczyszczeń poprzez wdrożenie źródeł energii opartych na gazie lub OZE. • Rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym mikro instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych, wspierany programami rządowymi i unijnymi. • Możliwość dalszej rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej i światłowodowej w celu zmniejszenia „białych plam” w dostępie do Internetu • Promocja gminy i przyciąganie inwestorów. • Dywersyfikacja działalności gospodarczej i wejście na nowe rynki. • Wzrost aktywności gospodarczej i liczby podatników. • Możliwość „ożywienia” lokalnego rynku pracy poprzez tworzenie nowych miejsc zatrudnienia. • Promocja gminy jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania (wiejska okolica, krajobrazy, jeziora, bliskość do miast Brodnica, Nowe Miasto Lubawskie, Lidzbark). • Możliwość wsparcia powstawania zróżnicowanej oferty mieszkaniowej – małe mieszkania dla seniorów i młodych rodzin – sprzyjające zatrzymaniu mieszkańców i przeciwdziałaniu depopulacji. • Rozwój „zielonych” inwestycji i efektywności energetycznej – projekty termomodernizacyjne, OZE i inwestycje ekologiczne mogą poprawić infrastrukturę i obniżyć koszty bieżące. • Włączenie mieszkańców w proces planowania inwestycji i dostosowanie projektów do realnych potrzeb społecznych.	! Zamknięcie jednej z placówek edukacyjnych z powodu zbyt wysokich kosztów utrzymania. ! Wykluczenie komunikacyjne mieszkańców w przypadku braku rozwoju transportu publicznego i nieregularnych przewozów prywatnych. ! Pogarszający się stan techniczny dróg lokalnych przy niewystarczającej konserwacji, generujący wyższe koszty późniejszych napraw. ! Ryzyko ograniczenia inwestycji w infrastrukturę drogową w przypadku braku dostępnych funduszy lub zmniejszenia wsparcia zewnętrznego. ! Utrzymujący się niski poziom skanalizowania może prowadzić do pogorszenia jakości środowiska i warunków życia mieszkańców. ! Starzenie się istniejącej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej bez systematycznej modernizacji może powodować wzrost liczby awarii i zwiększenie kosztów eksploatacyjnych w przyszłości. ! Dysproporcje w zasięgu Internetu i usług telekomunikacyjnych mogą ograniczać rozwój społeczno-gospodarczy niektórych miejscowości. ! Brak centralnego systemu ciepłowniczego zwiększa koszty indywidualnego ogrzewania i ogranicza możliwość standaryzacji efektywności energetycznej. ! Postępujące starzenie się społeczeństwa, ograniczające zasoby młodych pracowników. ! Ryzyko stagnacji lokalnej przedsiębiorczości i odpływu mieszkańców w wieku produkcyjnym. ! Niestabilność rynku pracy mogąca hamować rozwój gospodarczy. ! Malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, ograniczająca potencjał przyszłego rynku pracy. ! Wysokie koszty budowy i materiałów mogą ograniczać rozwój inwestycji mieszkaniowych. ! Niestabilność systemu finansów publicznych oraz zmiany w przepisach mogą ograniczać dochody gminy i dostępność środków zewnętrznych. ! Wysoka inflacja i rosnące koszty realizacji inwestycji mogą ograniczać skalę projektów i ich efektywność. ! Spadek liczby mieszkańców gminy – niższe wpływy z podatków i zmniejszenie dochodów własnych w przyszłości. ! Rosnące koszty utrzymania i eksploatacji infrastruktury inwestycyjnej mogą zwiększać presję na budżet gminy. ! Silna zależność dochodów od projektów inwestycyjnych i czynników zewnętrznych zwiększa ryzyko niestabilności finansowej w przypadku przerwania lub opóźnienia realizacji inwestycji. ! Postępujące zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu intensyfikacji rolnictwa, urbanizacji i braku odpowiedniej infrastruktury wodno-ściekowej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Rozwój turystyki ekologicznej i agroturystyki dzięki unikalnym walorom krajobrazowym i przyrodniczym. • Ograniczanie zanieczyszczania wód poprzez inwestycje w rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków oraz działania ograniczające spływ zanieczyszczeń rolniczych. • Monitoring wód umożliwia prowadzenie skutecznych działań ochronnych i poprawę stanu środowiska. • Zalesianie gminy i zwiększanie lesistości jako metoda poprawy retencji wodnej i adaptacji do zmian klimatu. • Kontynuacja działań lokalnych w zakresie retencji wód opadowych („Gmina Brzozie łapie deszcz”, ogrody deszczowe, studnie chłonne). • Integracja działań planistycznych, melioracyjnych i edukacyjnych w celu przeciwdziałania skutkom powodzi, podtopień i suszy. • Wzmocnienie efektywności systemu gospodarki odpadami poprzez dalsze osiąganie wymaganych poziomów recyklingu oraz ograniczenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. • Wzrost świadomości mieszkańców w obszarze gospodarki odpadami. • Gospodarka odpadami o obiegu zamkniętym. • Rozwój lokalnych systemów monitoringu jakości powietrza i ich integracja z edukacją mieszkańców może zwiększyć świadomość ekologiczną i motywować do wymiany starych kotłów. • Przyjęcie Planu Ogólnego umożliwia aktualizację polityki przestrzennej gminy i planowanie nowych inwestycji zgodnie z MPZP. • Opracowanie i realizacja zadań zaplanowanych w związku z Gminnym Programem Rewitalizacji. • Dostępność terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz promocja Brzozia jako atrakcyjnego miejsca do życia mogą wspierać osadnictwo nowych mieszkańców.	! Niespełnienie celów środowiskowych oraz utrzymujący się zły stan wód. ! Fragmentacja korytarzy ekologicznych w wyniku urbanizacji i rozwoju transportu, co może osłabiać bioróżnorodność i walory przyrodnicze. ! Ryzyko powodzi i podtopień w dolinie Drwęcy i rejonie jeziora Sopiń oraz związane z tym zagrożenia. ! Postępujące silne zagrożenie suszą w całej gminie, wymagające dalszego monitorowania i działań adaptacyjnych. ! Wzrost opłat dla mieszkańców za system gospodarowania odpadami na terenie gminy. ! Niespełnianie wymogów dotyczących poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia. ! Powstawanie dzikich składowisk odpadów. ! Utrzymujące się okresowe przekroczenia norm jakości powietrza mogą wymusić wprowadzenie restrykcyjnych regulacji, co może budzić opór mieszkańców. ! Zmiany klimatu prowadzą do wydłużenia sezonu grzewczego, co może pogarszać jakość powietrza w gminie. ! Brak zaangażowania mieszkańców w działania proekologiczne istnieje bez odpowiedniej edukacji i wsparcia w zakresie wymiany źródeł ciepła oraz segregacji odpadów. ! Zmiany klimatyczne mogą negatywnie wpływać na rolnictwo, które jest dominującą funkcją gminy. ! Ogólnokrajowe procesy wyludniania obszarów wiejskich skutkują odpływem młodej ludności do miast, co ogranicza rozwój lokalny. ! Długotrwałe i złożone procedury planistyczne mogą opóźniać realizację inwestycji i ograniczać dynamikę rozwoju przestrzennego. ! Dezinformacja ! Niepodejmowanie przez władze powiatu działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa na drogach oddanych w ich władanie oraz w otoczeniu tych dróg. ! Pogorszenie możliwości inwestycyjnych ze względu na czynniki polityczno-gospodarcze. ! Niestabilna sytuacja geopolityczna związana z wojną na Ukrainie.

Po przeprowadzeniu analizy mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, należy przystąpić do wyboru odpowiedniej strategii, uwzględniając kombinację tych czynników. W przypadku Gminy Brzozie, analiza wykazała przewagę mocnych stron wewnętrznych oraz zagrożeń w otoczeniu. Taka kombinacja sugeruje przyjęcie **strategii tzw. agresywnej (maxi-mini)**, której celem jest wykorzystanie synergii między wewnętrznymi atutami, a zewnętrznymi możliwościami, co pozwala na dynamiczny rozwój i ekspansję na nowe rynki.

Strategia agresywna dla Gminy Brzozie będzie polegała na wychwytywaniu wszelkich sposobności wykorzystania swoich atutów, koncentrowaniu posiadanych zasobów oraz wzmacnianiu pozycji gminy na rynku. Do kluczowych działań w ramach tej strategii można zaliczyć intensyfikację działań promujących gminę jako atrakcyjne miejsce do życia i inwestowania, rozwijanie infrastruktury wspierającej lokalny biznes oraz przyciąganie nowych inwestorów i mieszkańców. Ponadto, istotne będzie zwiększenie zaangażowania w projekty zewnętrzne oraz poszukiwanie dodatkowych źródeł finansowania, które umożliwią realizację ambitnych planów rozwojowych. Dzięki temu Gmina Brzozie będzie mogła skutecznie wykorzystać swoje mocne strony i szanse, tworząc dynamicznie rozwijającą się wspólnotę lokalną.

Działania w ramach strategii agresywnej dla Gminy Brzozie:

1. Rozwój kapitału społecznego i edukacyjnego

Strategia rozwoju gminy Brzozie opiera się na budowaniu silnego i dobrze wykształconego społeczeństwa lokalnego. Gmina będzie rozwijać nowoczesną, dostępną i elastyczną ofertę edukacyjną, wspierającą wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży, a także inwestować w kadrę oświatową i infrastrukturę edukacyjną. Działania te obejmą również rozwój przestrzeni kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, które sprzyjają integracji i aktywnemu stylowi życia mieszkańców w każdym wieku.

2. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna

Rozwój społeczny gminy będzie opierał się na wzmacnianiu więzi międzyludzkich i zaangażowania obywatelskiego. Gmina będzie wspierać organizacje społeczne, grupy nieformalne i inicjatywy mieszkańców. Kluczowe będzie również promowanie solidarności międzypokoleniowej oraz aktywizacja osób wykluczonych, w tym seniorów, osób niepełnosprawnych i zagrożonych marginalizacją społeczną.

3. Podnoszenie jakości opieki społecznej i zdrowotnej

Strategia zakłada rozwój systemu opieki zdrowotnej i społecznej w duchu dostępności i nowoczesności. Gmina będzie wspierać rozwój lokalnych usług zdrowotnych, w tym form teleopieki i mobilnej pomocy „door-to-door”, a także inicjatywy wolontariatu i sąsiedzkiej pomocy. Ważnym elementem będzie budowanie lokalnych sieci wsparcia i współpraca z organizacjami społecznymi oraz podmiotami medycznymi, by zapewnić bezpieczeństwo, opiekę i integrację osobom wymagającym szczególnego wsparcia.

4. Poprawa bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców

Jednym z filarów strategii będzie wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa oraz przeciwdziałanie zagrożeniom społecznym. Gmina skoncentruje się na działaniach prewencyjnych, edukacyjnych i integracyjnych, wspierających porządek publiczny i zdrowe wzorce społeczne. Równocześnie rozwijane będą lokalne systemy współpracy służb, OSP i

społeczności w zakresie reagowania kryzysowego oraz zabezpieczenia infrastruktury krytycznej.

5. Zrównoważona mobilność i nowoczesna infrastruktura techniczna

Rozwój Gminy Brzozie będzie oparty na poprawie dostępności komunikacyjnej i jakości infrastruktury technicznej. Obejmuje to modernizację dróg, sieci wodno-kanalizacyjnej i oświetleniowej, rozwój transportu lokalnego oraz infrastruktury pieszo-rowerowej. Gmina będzie również wspierać rozwiązania zmniejszające wykluczenie transportowe oraz zapewniać sprawną komunikację informacyjną z mieszkańcami, w tym dla osób wykluczonych cyfrowo.

6. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie przestrzenią

Strategia rozwoju gminy opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego zarządzania przestrzenią. Obejmuje to aktualizację dokumentów planistycznych, zdiagnozowanie obszarów zdegradowanych oraz opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji oraz wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego i promowanie ekologicznych źródeł energii. Gmina będzie chronić bioróżnorodność i krajobraz, zwiększać retencję wodną, wspierać nasadzenia i ekologiczne formy turystyki oraz edukować mieszkańców w zakresie ochrony środowiska.

7. Rozwój turystyki i promocja dziedzictwa lokalnego

Gmina Brzozie będzie rozwijać turystykę opartą na walorach przyrodniczych i kulturowych, z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Powstaną trasy rekreacyjno-rowerowe, miejsca wypoczynku. Wspierana będzie działalność agroturystyczna i usługowa, a także tworzenie produktów lokalnych i oferty turystyki edukacyjnej. Promocja gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, turystom i przedsiębiorcom stanie się jednym z kluczowych elementów wizerunkowych.

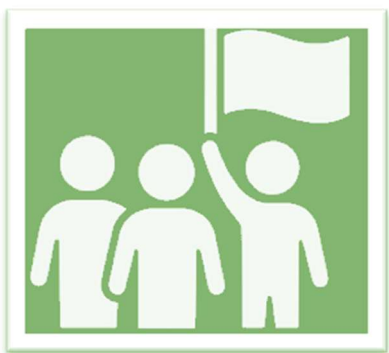
8. Rozwój gospodarczy i przedsiębiorczość lokalna

Strategia gminy Brzozie będzie ukierunkowana na wspieranie przedsiębiorczości, rozwój strefy aktywności gospodarczej oraz przyciąganie inwestorów zewnętrznych. Równocześnie wspierać będzie rolnictwo tradycyjne, grupy producenckie i krótkie łańcuchy dostaw, łącząc potencjał rolniczy z turystycznym i usługowym. Współpraca z instytucjami publicznymi, uczelniami i organizacjami branżowymi stanowić będzie podstawę budowania trwałego rozwoju gospodarczego.

8. MISJA I WIZJA GMINY BRZOSIE

Strategia Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026-2036 jest dokumentem, w którym przeprowadzono aktualną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej. Wskazano mocne strony samorządu, jednocześnie zwracając uwagę na obszary wymagające poprawy. Proces tworzenia i realizacji Strategii podkreśla konieczność jednoznacznego określenia misji i wizji, które stanowią kluczowe elementy dokumentu, wyznaczające najważniejsze kierunki rozwoju gminy.

Misja to syntetyczna deklaracja oddająca podstawowe intencje władz samorządowych dotyczące rozwoju Gminy Brzozie oraz stanowiąca fundament dla wszystkich celów strategicznych. Misja wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Misja Gminy Brzozie brzmi:

*Gmina Brzozie tworzy warunki do zrównoważonego rozwoju, łącząc troskę o mieszkańców, środowisko i lokalną gospodarkę. Wspiera rodziny, przedsiębiorców i rolników, wykorzystując potencjał turystyczny oparty na aktywnym wypoczynku, naturze i gościnności – miejsce, w którym przyroda i ludzie tworzą **Najpiękniejszą Gminę w Polsce.***

Z kolei wizja to obraz przyszłości, którą władze samorządowe chcą wykreować konsekwentną realizacją zapisów Strategii. Stanowi wyraz aspiracji społecznych i efekt wykorzystania szans rozwojowych przy jednoczesnej eliminacji problemów i zagrożeń. Wizja wynika z określonej misji i przedstawia pożądany stan gminy na koniec założonego horyzontu czasowego Strategii.

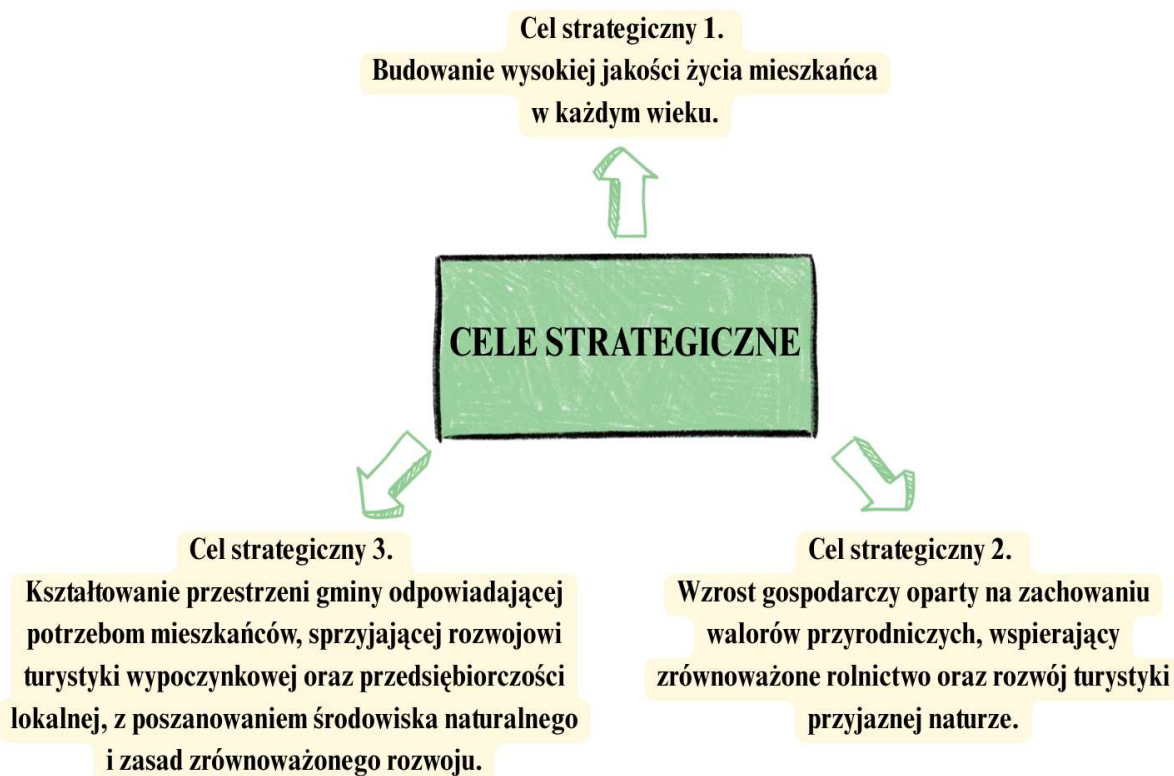

Wizja Gminy Brzozie jest następująca:

Brzozie – zielone serce regionu, gdzie nowoczesność spotyka się z tradycją, a życie jest spójne z otaczającą naturą. Gmina otwarta, tętniąca energią i pięknem, w której każdy mieszkaniec i gość czuje się jak u siebie.

9. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Brzozie, tj. oceny sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a następnie chcąc dążyć do osiągnięcia stanu gminy, przedstawionego w wizji rozwoju, określono 3 cele strategiczne.

Cele strategiczne Gminy Brzozie przedstawiają ramy rozwojowe w obszarach społecznym, gospodarczym i przestrzennym, które bezpośrednio na siebie oddziałują i przenikają. Podstawą do podejmowania decyzji w obszarze gospodarczym lub społecznym, powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego.

Działania podejmowane w zakresie infrastruktury technicznej, będą miały wpływ na obszar społeczny, gospodarczy i stan środowiska naturalnego. Cele osiągnięte w ramach obszaru społecznego i gospodarczego wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności przestrzeni gminy. Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, których treść przedstawiono poniżej. Przedstawienie celów nie zostało sporządzone w sposób hierarchiczny, co oznacza, że każdy należy traktować równorzędnie z pozostałymi. Wspólna realizacja zadań określonych celami rozwoju pozwoli na pełne wdrożenie zapisów dokumentu strategicznego.

Tabela 54. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Brzozie.

<u>Cel strategiczny 1. Budowanie wysokiej jakości życia mieszkańca w każdym wieku.</u>
CELE OPERACYNE
1.1 Dopasowana, nowoczesna i dostępna oferta opiekuńczo-edukacyjna, zapewniająca wysoki komfort, bezpieczeństwo oraz wszechstronny rozwój dzieci. 1.2 Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i edukacyjnej w celu aktywizacji czasu wolnego mieszkańców oraz poszerzania ich wiedzy, kompetencji i zainteresowań. 1.3 Zapewnienie kompleksowej opieki zdrowotnej oraz wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami. 1.4 Tworzenie warunków dla aktywnego, bezpiecznego i satysfakcjonującego życia seniorów poprzez opiekę, edukację, aktywność fizyczną i społeczną integrację. 1.5 Zapewnienie mieszkańcom dostępu do aktualnych i dostępnych informacji o działalności gminy poprzez rozwój różnorodnych kanałów informacyjnych. 1.6 Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców 1.7 Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez działania prewencyjne, edukację w zakresie obrony cywilnej oraz zapobieganie problemom społecznym w miejscowościach o podwyższonym ryzyku. 1.8 Poprawa dostępności transportowej i infrastruktury komunikacyjnej w celu zmniejszenia wykluczenia społecznego oraz zwiększenia mobilności mieszkańców.
<u>Cel strategiczny 2. Wzrost gospodarczy oparty na zachowaniu walorów przyrodniczych, wspierający zrównoważone rolnictwo oraz rozwój turystyki przyjaznej naturze.</u>
CELE OPERACYNE
2.1 Rozwój turystyki wypoczynkowo-rekreacyjnej jako czynnika wzrostu gospodarczego gminy. 2.2 Promocja gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, turystom i przedsiębiorcom. 2.3 Wspieranie rozwoju rolnictwa tradycyjnego prowadzonego w sposób zrównoważony, zapewniającego zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy oraz możliwość prowadzenia działalności agroturystycznej. 2.4 Współpraca z przedsiębiorcami i partnerami instytucjonalnymi.
<u>Cel strategiczny 3. Kształtowanie przestrzeni gminy odpowiadającej potrzebom mieszkańców oraz sprzyjającej rozwojowi turystyki wypoczynkowej, z poszanowaniem środowiska naturalnego i zasad zrównoważonego rozwoju.</u>
CELE OPERACYNE
3.1 Racjonalne prowadzenie polityki przestrzennej i dbałość o środowisko zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. 3.2 Organizacja przestrzeni przyjaznej mieszkańcom. 3.3 Ochrona środowiska naturalnego i bioróżnorodności przy jednoczesnym rozwijaniu funkcji turystyki wypoczynkowej.

9.1 Cel strategiczny 1. Budowanie wysokiej jakości życia mieszkańca w każdym wieku.

Tabela 55. Cel strategiczny 1.- kierunki działań wraz z wskaźnikami

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
C1.1. Dopasowana, nowoczesna i dostępna oferta opiekuńczo-educacyjna, zapewniająca wysoki komfort, bezpieczeństwo oraz wszechstronny rozwój dzieci.	Modernizacja i rozbudowa obiektów opiekuńczo-educacyjnych oraz przystosowanie ich do osób z ograniczoną zdolnością ruchową.	⇒ Poprawa dostępności i jakości usług educacyjnych ⇒ Możliwość swobodnego korzystania z obiektu przez osoby poruszające się na wózkach lub z ograniczoną mobilnością. ⇒ Zwiększenie liczby dzieci i rodziców, którzy mogą korzystać z usług placówki bez ograniczeń. ⇒ Zwiększenie komfortu rodziców i dzieci	- Liczba zmodernizowanych obiektów opiekuńczo-educacyjnych – szt. - Liczba rozbudowanych placówek (nowe pomieszczenia, piętra, obiekty sportowe) – szt. - Powierzchnia użytkowa placówek po modernizacji – m² - Liczba placówek opiekuńczo-educacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z ograniczoną zdolnością ruchową – szt.
	Rozwijanie elastycznych form edukacji, w tym wydłużanie godzin opieki, oraz tworzenie klas integracyjnych.	⇒ Wzrost integracji i inkluzyjności ⇒ Lepsze przygotowanie dzieci i młodzieży do rynku pracy	- Liczba dzieci objętych wydłużonymi godzinami opieki – osoby - Odsetek dzieci objętych elastycznymi formami edukacji – %
	Organizacja szkoleń dla kadry pedagogicznej oraz prowadzenie systematycznych badań potrzeb educacyjnych.	⇒ Stworzenie nowoczesnych i bezpiecznych przestrzeni educacyjnych ⇒ Wzrost kompetencji kadry pedagogicznej	- Liczba zorganizowanych szkoleń dla kadry pedagogicznej – szt. - Liczba uczestników szkoleń – osoby - Liczba przeprowadzonych badań potrzeb educacyjnych – szt.
	Tworzenie nowoczesnych przestrzeni educacyjnych- sal tematycznych, sportowych oraz sensorycznych wspierających wszechstronny rozwój dzieci.		- Liczba wyremontowanych sal tematycznych – szt. - Liczba sal sportowych i sensorycznych – szt. - Liczba dzieci korzystających z nowoczesnych przestrzeni – osoby
	Wdrażanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo oraz komfort w placówkach educacyjnych.		- Liczba wdrożonych rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo (monitoring, systemy alarmowe, zabezpieczenia) – szt.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
C1.2. Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i edukacyjnej w celu aktywizacji czasu wolnego mieszkańców oraz poszerzania ich wiedzy, kompetencji i zainteresowań.	• Optymalizacja i wspieranie programów edukacyjnych i kulturalnych poprzez dostępne zasoby i infrastrukturę	⇒ Tworzenie przestrzeni umożliwiających wspólne spędzanie czasu wolnego przez różne pokolenia. ⇒ Warsztaty i zajęcia rozwijające kompetencje, zainteresowania i hobby dzieci i młodzieży odpowiadają na zgłoszone przez nie potrzeby.	- Liczba programów edukacyjnych i kulturalnych zrealizowanych z wykorzystaniem lokalnych zasobów – szt. - Liczba obiektów wykorzystanych do organizacji wydarzeń – szt. - Liczba uczestników programów i zajęć – osoby
	• Krzewienie kultury sportu poprzez propagowane zdrowego stylu życia.	⇒ Zwiększenie aktywności fizycznej. ⇒ Poprawa kondycji zdrowotnej społeczności.	- Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych i rekreacyjnych -szt.
	• Uwzględnianie potrzeb dzieci i młodzieży w planowaniu aktywności pozaszkolnych	⇒ Ubogacanie i weryfikacja oferty kulturalnej. ⇒ Zwiększenie udziału mieszkańców w aktywnościach lokalnych ⇒ Wzrost integracji społecznej ⇒ Promowanie zdrowego stylu życia ⇒ Rozwój lokalnej tożsamości i więzi społecznych	- Liczba zorganizowanych zajęć i warsztatów dla dzieci i młodzieży – szt. - Liczba uczestników zajęć – osoby - Przeprowadzenie badań preferencji wśród młodzieży i dzieci w placówkach edukacyjnych-TAK/NIE
	• Rozwijanie ofert aktywizujących mieszkańców w zakresie nauki, kultury, sportu i hobby	⇒ Zwiększenie atrakcyjności życia lokalnego – mieszkańcy mają dostęp do różnorodnych i ciekawych form spędzania czasu wolnego. ⇒ Podniesienie atrakcyjności bibliotek jako nowoczesnych i otwartych przestrzeni łączących tradycję książki z multimediami i nowymi technologiami.	- Liczba ofert (kursów, zajęć, warsztatów) skierowanych do mieszkańców – szt. - Liczba grup tematycznych/hobbystycznych funkcjonujących w gminie – szt.
	• Promocja aktywnego uczestnictwa mieszkańców w inicjatywach lokalnych	⇒ Wzrost liczby użytkowników bibliotek, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, którzy znajdują w nich alternatywę dla spędzania czasu w domu.	- Liczba zorganizowanych inicjatyw lokalnych – szt. - Liczba stoisk podczas wydarzeń na terenie gminy– szt.
	• Dostosowanie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych dla całych rodzin	⇒ Integracja międzypokoleniowa – biblioteki staną się miejscem spotkań, wspólnej nauki i aktywności zarówno młodych, jak i starszych mieszkańców.	- Liczba zmodernizowanych/przystosowanych przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych – szt. - Powierzchnia dostępnych przestrzeni rekreacyjnych – m²
	• Wzmacnianie zaangażowania mieszkańców poprzez organizację zawodów, konkursów i eventów pobudzających współzawodnictwo i integrujących społeczność	⇒ Rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców dzięki dostępowi do technologii, gier	- Liczba zawodów, konkursów i eventów zorganizowanych na terenie gminy – szt. - Liczba uczestników wydarzeń – osoby - Liczba grup wiekowych reprezentowanych w wydarzeniach – szt.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	Wsparcie placówki bibliotecznej w udoskonalaniu przestrzeni jako otwartej, łączącej książki, multimedia i infrastrukturę do wspólnej zabawy oraz nauki, odpowiadającymi potrzebom wszystkich mieszkańców.	edukacyjnych i nowoczesnych form korzystania z zasobów kultury. ⇒ Zwiększanie świadomości i uwrażliwianie na nowoczesne formy oszustw.	- Placówka korzysta z nowych metod zarządzania i technologii-TAK/NIE. - Liczba stanowisk komputerowych i multimedialnych w bibliotekach -szt. - Wskaźnik satysfakcji użytkowników bibliotek -% respondentów pozytywnie oceniających ofertę, na podstawie badań ankietowych.
C1.3 Zapewnienie kompleksowej opieki zdrowotnej oraz wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami.	Rozwój wolontariatu lokalnego jako formy wsparcia osób potrzebujących.	⇒ Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w pomoc sąsiedzką. ⇒ Budowanie postaw solidarności i integracji społecznej.	- Liczba osób objętych wsparciem wolontariatu – osoby - Liczba zrealizowanych inicjatyw wolontariackich – szt.
	Wzmacnianie roli lokalnych liderów w utrzymywaniu kontaktu i przekazywaniu informacji osobom wymagającym wsparcia, aby nie czuły się wykluczone ze społeczności.	⇒ Zmniejszenie poczucia izolacji wśród osób niesamodzielnych i potrzebujących. ⇒ Lepszy przepływ informacji o dostępnych formach pomocy. ⇒ Powstanie systemu wsparcia w zakresie drobnych napraw i pomocy technicznej.	- Liczba liderów lokalnych objętych wsparciem i szkoleniami – osoby - Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych skierowanych do osób wymagających wsparcia – szt.
	Wprowadzanie nowoczesnych formy opieki zdrowotnej i społecznej, w tym telemedycyny i opieki zdalnej.	⇒ Poprawa warunków życia osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych. ⇒ Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, zaopiekowanie i komfortu niesamodzielnych mieszkańców.	- Liczba mieszkańców objętych usługami telemedycyny – osoby - Liczba przeprowadzonych konsultacji zdalnych – szt.
	Wspieranie systemu opieki oraz organizacji i fundacji ukierunkowanych na opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami, przewlekłe chorymi i niesamodzielnymi.	⇒ Rozwój innowacyjnych usług medycznych na poziomie lokalnym. ⇒ Ułatwienie dostępu do konsultacji medycznych dla mieszkańców.	- Liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem – szt. - Liczba osób z niepełnosprawnościami i przewlekłe chorych objętych wsparciem – osoby - Wartość środków przeznaczonych na wspieranie organizacji działających w obszarze opieki – zł/rok

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	Utrzymanie i rozwijanie usług transportowych i mobilnych form opieki typu „door-to-door” obejmujących nie tylko osoby starsze, lecz także osoby czasowo niesamodzielne.	⇒ Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych. ⇒ Rozszerzenie oferty wsparcia dla rodzin i opiekunów. ⇒ Lepsza integracja osób wymagających stałej pomocy w życiu społecznym. ⇒ Ułatwienie osobom niesamodzielnym dostępu do usług publicznych, zdrowotnych i kulturalnych. ⇒ Poprawa mobilności mieszkańców mających ograniczenia w samodzielnym poruszaniu się.	- Liczba osób czasowo niesamodzielnych objętych usługą – osoby/rok
C14. Tworzenie warunków dla aktywnego, bezpiecznego i satysfakcjonującego życia seniorów poprzez opiekę, edukację, aktywność fizyczną i społeczną integrację.	Kontynuacja i rozwój działalności Klubu Senior+ jako przestrzeni wspierającej integrację społeczną, edukację i aktywność fizyczną osób starszych.	⇒ Zwiększenie uczestnictwa seniorów w działaniach społecznych, edukacyjnych i rekreacyjnych. ⇒ Wzrost poczucia przynależności i integracji wśród seniorów.	- Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach klubu – osoby - Liczba zorganizowanych wydarzeń i zajęć edukacyjno-rekreacyjnych – szt.
	Zmniejszanie wykluczenia społecznego seniorów poprzez działania informacyjne, edukacyjne.	⇒ Poprawa dostępu seniorów do informacji i usług publicznych.	- Liczba seniorów objętych działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi – osoby
	Wspieranie mieszkańców w dostępie do usług publicznych i cyfrowych oraz rozwijanie działań edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania dezinformacji i wykluczeniu cyfrowemu.	⇒ Zwiększenie dostępności i wykorzystania usług publicznych online przez mieszkańców. ⇒ Wzrost kompetencji cyfrowych, szczególnie wśród osób starszych i zagrożonych wykluczeniem.	- Liczba zorganizowanych szkoleń lub warsztatów z zakresu kompetencji cyfrowych – szt.
	Wykorzystywanie obiektów gminnych do prowadzenia działań na rzecz seniorów, takich jak zajęcia edukacyjne, kulturalne i rehabilitacyjne.	⇒ Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania dezinformacji. ⇒ Zmniejszenie poczucia izolacji społecznej i cyfrowej.	- Liczba zajęć lub wydarzeń zrealizowanych w obiektach gminnych – szt.
	Tworzenie lokalnych sieci wsparcia dla seniorów, w tym wolontariatu, opieki sąsiedzkiej i grup samopomocowych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa i codziennego wsparcia.	⇒ Zwiększenie liczby dostępnych zajęć edukacyjnych, kulturalnych i rehabilitacyjnych.	- Liczba seniorów objętych wsparciem sieci lokalnej – osoby - Liczba wolontariuszy lub grup samopomocowych zaangażowanych w działania – osoby/grupy

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	Promowanie udziału seniorów w inicjatywach kulturalnych i społecznych w gminie, aby wzmacniać poczucie przynależności i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.	⇒ Wzrost integracji społecznej poprzez wspólne aktywności ruchowe.	- Liczba wydarzeń w których były zaangażowane grupy seniorskie – szt. - Liczba wyjazdów na spotkania/eventy o randze regionalnej – szt.
C1.5. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do aktualnych i dostępnych informacji o działalności gminy poprzez rozwój różnorodnych kanałów informacyjnych.	Systematyczna aktualizacja i rozwój zakładek informacyjnych na stronie gminy zapewniającym mieszkańcom aktualne i łatwo dostępne informacje	⇒ Poprawa dostępu mieszkańców do aktualnych informacji gminnych. ⇒ Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie dostępnych usług i inicjatyw lokalnych.	- W pełni funkcjonująca strona internetowa gminy-TAK/NIE - Liczba odsłon strony internetowej w sekcji informacyjnej – wyświetlenia
	Opracowanie i dystrybucja analogowych materiałów informacyjnych dla mieszkańców wykluczonych cyfrowo, zapewniających równy dostęp do kluczowych komunikatów.	⇒ Zmniejszenie wykluczenia informacyjnego wśród mieszkańców bez dostępu do Internetu oraz tych nie umiejących z niego korzystać. ⇒ Poprawa ochrony infrastruktury krytycznej i obiektów strategicznych.	- Stworzenie materiałów analogowych – TAK/NIE - Liczba sołtysów zaangażowanych w dystrybucję – szt. - Liczba mieszkańców wykluczonych cyfrowo objętych dystrybucją materiałów – osoby
	Działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa i obronności gminy, w tym zabezpieczenie infrastruktury krytycznej, ujęć wody oraz innych strategicznych obiektów.	⇒ Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców w sytuacjach zagrożeń i kryzysów. ⇒ Poprawa efektywności działań ratowniczych i prewencyjnych w gminie.	- Liczba przeprowadzonych kontroli i audytów bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej – szt. - Liczba zrealizowanych działań zabezpieczających obiekty strategiczne – szt.
	Doszkalanie i wspieranie lokalnych grup zajmujących się bezpieczeństwem, w tym OSP i innych jednostek ochotniczych, w zakresie działań ratowniczych i prewencji zagrożeń.	⇒ Wzmocnienie współpracy między instytucjami i mieszkańcami w zakresie bezpieczeństwa. ⇒ Skrócenie czasu reakcji i zwiększenie skuteczności działań w sytuacjach kryzysowych.	- Liczba przeprowadzonych szkoleń i ćwiczeń dla grup lokalnych – szt. - Liczba osób przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i ratownictwa – osoby - Kwota wydana na wyposażenie jednostek OSP - zł/rok
	Budowanie systemu współpracy i koordynacji między służbami, jednostkami samorządowymi i społecznością lokalną w celu zwiększenia efektywności działań prewencyjnych i reagowania w sytuacjach kryzysowych.		- Liczba spotkań koordynacyjnych i ćwiczeń międzyinstytucjonalnych – szt. - Liczba opracowanych i wdrożonych procedur współpracy i reagowania kryzysowego – szt.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
C1.6. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców.	Wspieranie wszystkich grup mieszkańców, zarówno formalnych jak i nieformalnych, poprzez doradztwo, szkolenia i udostępnianie informacji o możliwościach finansowania i organizacji działań.	⇒ Zwiększenie kompetencji mieszkańców w zakresie organizacji działań społecznych. ⇒ Większa liczba aktywnych grup działających w gminie. ⇒ Wzmocnienie sieci współpracy między grupami i instytucjami lokalnymi.	- Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów lub spotkań doradczych – szt.
	Ułatwianie dostępu do przestrzeni publicznych i gminnych, w tym sal, świetlic, terenów rekreacyjnych oraz otwartych przestrzeni, w celu prowadzenia działań społecznych, edukacyjnych i kulturalnych.	⇒ Większa liczba wydarzeń integrujących mieszkańców i promujących wspólne działania.	- Liczba udostępnionych przestrzeni publicznych dla działań mieszkańców – szt.
	Wspieranie współpracy między grupami mieszkańców, jednostkami samorządowymi i organizatorami wydarzeń lokalnych w celu organizacji inicjatyw integrujących społeczność, zarówno w gminie, jak i w jej otoczeniu.	⇒ Zwiększenie liczby inicjatyw mieszkańców dzięki dostępnym środkom i wsparciu organizacyjnemu.	- Liczba zorganizowanych wspólnych inicjatyw lub wydarzeń integrujących mieszkańców – szt.
	Finansowe i organizacyjne wspieranie działań społecznych, kulturalnych i edukacyjnych inicjowanych przez mieszkańców, w tym dotacje i pośrednictwo w pozyskiwaniu zasobów niezbędnych do realizacji projektów.		- Liczba przyznanych dotacji lub wsparcia organizacyjnego – szt.
	Promowanie i koordynowanie inicjatyw wzmacniających więzi międzypokoleniowe oraz integrację osób wykluczonych społecznie, w tym organizacja wydarzeń łączących różne grupy mieszkańców oraz wspólnych przedsięwzięć lokalnych.		- Liczba wydarzeń i projektów obejmujących różne grupy wiekowe lub osoby wykluczone społecznie – szt.
C1.7. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez działania prewencyjne,	Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji	⇒ Zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców w obszarach rewitalizowanych oraz przestrzeni publicznej ⇒ Zmniejszenie skutków ubóstwa, bezrobocia i uzależnień w społeczności lokalnej.	- Uchwalenie przez Radę Gminy uchwały przyjęcia dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji-TAK/NIE - Liczba działań przewidzianych w programie zrealizowanych w ciągu roku – szt.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
edukację w zakresie zapobiegania problemom społecznym w miejscowościach o podwyższonym ryzyku.	• Podejmowanie działań i przeciwdziałanie kluczowym problemom społecznym występującym na terenie gminy (ubóstwo, bezrobocie i alkoholizm), z jednoczesnym wspieraniem rozwoju Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w celu efektywnego wsparcia mieszkańców.	⇒ Zwiększenie dostępności i efektywności usług socjalnych dla mieszkańców. ⇒ Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie zagrożeń społecznych. ⇒ Wzrost integracji i aktywności społecznej w lokalnej społeczności. ⇒ Zmniejszenie akceptacji dla nadmiernego spożycia alkoholu w społeczności lokalnej. ⇒ Promocja zdrowych wzorców i stylu życia wśród mieszkańców.	- Liczba osób objętych wsparciem GOPS w ramach działań prewencyjnych – osoby - Liczba zrealizowanych programów wsparcia społecznego – szt.
	• Organizacja akcji profilaktycznych, spotkań edukacyjnych oraz programów rozwijających aktywność społeczną mieszkańców w ramach działań zapobiegających zagrożeniom społecznym i wzmacniających lokalną społeczność.		- Liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych i edukacyjnych – szt. - Liczba uczestników w programach rozwijających aktywność społeczną – osoby
	• Podejmowanie działań prewencyjnych na terenie gminy, w tym współpraca z dzielnicowymi w celu poprawy bezpieczeństwa, estetyki i przeciwdziałania picia alkoholu w miejscach publicznych .		- Liczba działań wspierających współpracę z dzielnicowymi – szt.
	• Wdrażanie nowoczesnych i kreatywnych kampanii edukacyjnych oraz działań informacyjnych, w tym spotkań i wydarzeń rodzinnych wolnych od alkoholu, mających na celu przeciwdziałanie tendencjom do spożycia alkoholu oraz promowanie zdrowych wzorców społecznych.		- Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych i informacyjnych – szt. - Liczba wydarzeń rodzinnych i spotkań promujących zdrowy styl życia bez sprzedaży alkoholu – szt./rok
C1.8. Poprawa dostępności transportowej i infrastruktury komunikacyjnej w celu	• Systematyczne informowanie mieszkańców o dostępnych kursach i połączeniach transportowych, w tym poprzez stronę gminy, lokalne biuletyny oraz analogowe materiały informacyjne dla osób wykluczonych cyfrowo.	⇒ Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat dostępnych połączeń transportowych. ⇒ Zmniejszenie wykluczenia informacyjnego osób wykluczonych cyfrowo. ⇒ Poprawa koordynacji i dostępności połączeń transportowych w gminie.	- Liczba zaktualizowanych materiałów informacyjnych (online i analogowych) – szt.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
zwiększenia mobilności mieszkańców.	Nawiązywanie współpracy z operatorami transportu publicznego i prywatnego w celu promowania kursów i usprawnienia dostępności połączeń dla mieszkańców.	⇒ Wzrost liczby mieszkańców korzystających z dostępnych środków transportu. ⇒ Wczesne wykrywanie i eliminowanie problemów w kursowaniu linii transportowych.	- Liczba podpisanych porozumień lub umów o współpracy z przewoźnikami – szt.
	Wsparcie i promocja dostępnych form transportu przez gminę, w tym tworzenie przewodników, map komunikacyjnych i kampanii zachęcających do korzystania z transportu lokalnego.	⇒ Zmniejszenie wykluczenia transportowego w gminie, szczególnie w miejscach oddalonych lub słabiej obsługiwanych komunikacyjnie. ⇒ Poprawa bezpieczeństwa i komfortu przemieszczania się mieszkańców.	- Liczba działań promocyjnych wspierających lokalny transport – szt.
	Monitorowanie funkcjonowania dostępnych połączeń komunikacyjnych, w tym zbieranie informacji zwrotnej od mieszkańców oraz współpraca z przewoźnikami w celu reagowania na problemy w kursowaniu.		- Liczba interwencji podjętych w wyniku zgłoszeń mieszkańców lub obserwacji problemów – szt.
	Identyfikacja miejsc o największym ryzyku wykluczenia transportowego i podejmowanie działań prewencyjnych, takich jak dostosowanie przystanków, poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów oraz wsparcie inicjatyw lokalnych ułatwiających mobilność mieszkańców.		- Liczba działań prewencyjnych lub infrastrukturalnych zrealizowanych w tych miejscach – szt.

9.2 Cel strategiczny 2. Wzrost gospodarczy oparty na zachowaniu walorów przyrodniczych, wspierający zrównoważone rolnictwo oraz rozwój turystyki przyjaznej naturze.

Tabela 56. Cel strategiczny 2.- kierunki działań wraz z wskaźnikami

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
C2.1 Rozwój turystyki wypoczynkowo-rekreacyjnej jako	Wytyczanie i zagospodarowywanie tras rekreacyjno-rowerowych oraz punktów widokowych w sposób minimalizujący presję na obszary cenne przyrodniczo.	⇒ Rozwój infrastruktury turystycznej przyjaznej środowisku (trasy rowerowe, punkty widokowe, miejsca wypoczynku i edukacyjne).	- Długość nowo wytyczonych tras pieszo-rowerowych- km - Liczba utworzonych punktów widokowych- szt.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
czynnika wzrostu gospodarczego gminy.	• Instalacja wiat, miejsc wypoczynku, ścieżek edukacyjnych i innych elementów infrastruktury sprzyjającej aktywnemu wypoczynkowi oraz zachęcanie do tworzenia punktów gastronomicznych.	⇒ Zwiększenie atrakcyjności gminy jako celu turystyki wypoczynkowo-rekreacyjnej i wzrost liczby odwiedzających. ⇒ Rozwój lokalnej przedsiębiorczości w obszarze turystyki i agroturystyki dzięki doradztwu, promocji i marketingowi.	- Liczba wybudowanych/wyposażonych elementów infrastruktury turystycznej- szt.
	• Wspieranie osób prowadzących działalność turystyczną i agroturystyczną poprzez doradztwo w zakresie lokalizacji, marketingu i promocji oferty.	⇒ Poprawa widoczności i rozpoznawalności gminy poprzez aktualizację strony internetowej i prowadzenie działań promocyjnych.	- Liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów- szt. - Aktualna zakładka z ofertą noclegową na terenie gminy- TAK/NIE
	• Bieżąca aktualizacja strony gminy i materiałów informacyjnych w celu promocji oferty noclegowej i turystycznej.	⇒ Wzmocnienie współpracy między samorządem, mieszkańcami, przedsiębiorcami i instytucjami zewnętrznymi.	- Liczba opublikowanych ofert turystycznych i noclegowych- szt./rok - Liczba odsłon podstrony turystycznej gminy- odsłony/rok
	• Nawiązywanie współpracy i koordynowanie działań z partnerami lokalnymi i instytucjonalnymi	⇒ Dostosowanie oferty turystycznej i wydarzeń do potrzeb różnych grup społecznych, w tym rodzin i seniorów.	- Liczba podpisanych porozumień/wspólnych inicjatyw- szt./rok - Liczba partnerów instytucjonalnych zaangażowanych we współpracę- szt.
	• Organizacja usług i wydarzeń dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych, w tym rodzin z dziećmi i osób starszych, zwiększając dostępność i atrakcyjność oferty turystycznej.	⇒ Podniesienie świadomości ekologicznej poprzez integrację turystyki z edukacją i ochroną środowiska.	- Liczba wydarzeń turystycznych i kulturalnych zorganizowanych w gminie- szt./rok
	• Projektowanie atrakcyjnych punktów rekreacyjnych i edukacyjnych, które integrują turystykę z ochroną środowiska i zachowaniem charakteru krajobrazu.		- Liczba nowych punktów rekreacyjnych i edukacyjnych -szt. - Powierzchnia terenów zieleni urządzonej- ha
C2.2. Promocja gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, turystom i przedsiębiorcom.	• Organizacja kampanii informacyjnych i promocyjnych ukazujących gminę jako przestrzeń przyjazną różnym grupom społecznym oraz wspierającą aktywne i bezpieczne życie lokalnej społeczności.	⇒ Budowa pozytywnego wizerunku gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, turystom i inwestorom.	- Liczba kampanii promocyjnych i edukacyjnych zrealizowanych w gminie- szt./rok - Kwota przeznaczana na działania promocyjne gminy- zł/rok

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	Wspieranie lokalnych rolników i przedsiębiorców poprzez promocję ich oferty i ukazywanie produktów lokalnych i usług agroturystycznych w działaniach promocyjnych gminy oraz podczas wydarzeń regionalnych i krajowych.	⇒ Zwiększenie świadomości mieszkańców i turystów o walorach gminy oraz dostępnej infrastrukturze turystycznej i rekreacyjnej. ⇒ Wzrost liczby uczestników wydarzeń kulturalnych, sportowych i turystycznych w gminie oraz wzmocnienie integracji lokalnej społeczności.	- Liczba lokalnych producentów/rolników objętych promocją- os./rok - Liczba wydarzeń regionalnych i krajowych, w których prezentowana jest oferta lokalna- szt./rok.
	Promowanie istniejącej infrastruktury i walorów krajobrazowych poprzez informowanie mieszkańców i turystów o istniejących szlakach, punktach widokowych, miejscach wypoczynku oraz atrakcjach przyrodniczych gminy za pomocą strony internetowej, materiałów promocyjnych i wydarzeń edukacyjnych.	⇒ Szerzenie wizerunku gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, turystom i przedsiębiorcom, przyciągającego odwiedzających i inwestorów. ⇒ Zwiększenie rozpoznawalności lokalnych produktów i usług, w tym rolniczych i agroturystycznych, poprzez skuteczną promocję.	- Liczba kampanii informacyjno-edukacyjnych promujących szlaki i atrakcje przyrodnicze- szt./rok
	Planowanie i realizacja imprez kulturalnych, sportowych i turystycznych o randze regionalnej i krajowej, które zwiększają rozpoznawalność gminy i przyciągają turystów, jednocześnie wspierając lokalną gospodarkę i integrację społeczności.	⇒ Wsparcie rozwoju lokalnej gospodarki dzięki aktywizacji przedsiębiorców i rolników oraz promocji ich oferty na poziomie regionalnym i krajowym. ⇒ Ułatwiony dostęp do aktualnych informacji o wydarzeniach, atrakcjach turystycznych i ofercie lokalnej, dzięki systematycznej aktualizacji strony gminy i materiałów promocyjnych.	- Liczba wydarzeń regionalnych i krajowych zorganizowanych w gminie- szt./rok
	Bieżąca aktualizacja strony gminy, mediów społecznościowych i materiałów promocyjnych w celu informowania mieszkańców i turystów o wydarzeniach, ofertach lokalnych przedsiębiorców i atrakcjach gminy.	⇒ Zrównoważony rozwój turystyki i rekreacji, zachowujący przyrodniczy i krajobrazowy charakter gminy, przy minimalizacji presji na obszary cenne przyrodniczo.	- Liczba umieszczanych postów na gminnych social media- szt./miesiąc - Liczba wyświetleń podstron turystyczno-promocyjnych oraz interakcji w mediach społecznościowych- wyświetlenia/rok
C2.3. Wspieranie rozwoju rolnictwa tradycyjnego prowadzonego w sposób zrównoważony, zapewniającego	Wspieranie krótkich łańcuchów dostaw i lokalnej sprzedaży produktów rolnych poprzez promowanie sprzedaży bezpośredniej, lokalnych targów i punktów dystrybucji, które umożliwiają rolnikom szybki efektywny dostęp do rynku.	⇒ Zwiększenie możliwości sprzedaży produktów lokalnych ⇒ Wyższe dochody gospodarstw rolnych – poprzez wspólną sprzedaż produktów, przetworów i usług.	- Liczba punktów sprzedaży lokalnej- szt.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy oraz możliwość prowadzenia działalności agroturystycznej.	Rozszerzenie działalności targu lokalnego o sprzedaż produktów lokalnej manufaktury, rękodzieła i usług.	⇒ Zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców, rozwój lokalnej przedsiębiorczości i promocja produktów regionalnych.	- Liczba wydarzeń targowych w roku- szt.
	Działania mające na celu zwiększenie wykorzystania targowiska „Mój Rynek” w Brzoziu na potrzeby lokalnej społeczności i lokalnych wytwórców.	⇒ Zwiększenie dostępności lokalnych produktów rolnych i rękodzielniczych dla mieszkańców oraz turystów.	- Liczba dni targowych- szt.
	Tworzenie i wspieranie grup producenckich, spółdzielni i inicjatyw lokalnych umożliwiających wspólną sprzedaż produktów, przetworów i usług agroturystycznych.	⇒ Poszerzenie oferty turystycznej związanej z rolnictwem, w tym gospodarstw edukacyjnych, warsztatów rzemiosła i atrakcji tematycznych, zwiększając atrakcyjność gminy dla turystów.	- Liczba zarejestrowanych grup producenckich i spółdzielni- szt. - Liczba członków aktywnie uczestniczących w grupach- os.
	Doradztwo i wsparcie w tworzeniu ofert turystycznych związanych z rolnictwem, takich jak gospodarstwa edukacyjne, warsztaty tradycyjnych rzemiosł, noclegi i atrakcje tematyczne dla turystów.	⇒ Poprawa świadomości rolników i mieszkańców w zakresie rolnictwa zrównoważonego i tradycyjnego oraz minimalizowania negatywnego wpływu na środowisko i krajobraz.	- Liczba gospodarstw/agroturystyki objętych wsparciem- szt. - Liczba zorganizowanych warsztatów i atrakcji turystycznych- szt.
	Promowanie rolnictwa zrównoważonego i tradycyjnego w kontekście ochrony krajobrazu i przyrody poprzez prowadzenie kampanii edukacyjnych i spotkań dyskusyjnych w zakresie metod gospodarowania minimalizujących negatywny wpływ na środowisko i utrzymujących walory przyrodnicze gminy.	⇒ Wzrost konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw rolniczych i agroturystycznych dzięki wsparciu marketingowemu, promocyjnemu i edukacyjnemu.	- Liczba kampanii edukacyjnych i spotkań z rolnikami- szt. - Liczba uczestników działań edukacyjnych- os.
	Nawiązanie współpracy z Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW) w celu uruchomienia stacji meteorologicznej na terenie gminy.	⇒ Dostarczanie precyzyjnych danych pogodowych dla rolników i mieszkańców. ⇒ Poprawa dokładności prognoz i ostrzeżeń meteorologicznych dla potrzeb rolnictwa i działań ochrony środowiska. ⇒ Możliwość lepszego planowania prac polowych, ochrony upraw i zarządzania ryzykiem suszy lub nadmiaru wody.	- Utworzenie stacji meteorologicznej na terenie gminy- TAK/NIE

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
C2.4. Współpraca z przedsiębiorcami i partnerami instytucjonalnymi.	Promowanie lokalnych przedsiębiorców i ich oferty poprzez systematyczne prezentowanie firm i inicjatyw gospodarczych podczas wydarzeń gminnych i regionalnych, na stronie internetowej gminy i w materiałach promocyjnych oraz zachęcanie przedsiębiorców do aktywnego włączania się w organizację imprez i projektów społeczno-gospodarczych.	⇒ Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestowania. ⇒ Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości i dywersyfikacja oferty usługowej oraz produkcyjnej w gminie. ⇒ Poprawa współpracy między sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami społecznymi.	- Liczba przedsiębiorców prezentowanych w materiałach promocyjnych i podczas wydarzeń – szt. - Liczba wydarzeń z udziałem lokalnych przedsiębiorców – szt.
	Rozwijanie współpracy z instytucjami publicznymi i branżowymi: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR), Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, Nadleśnictwo, PKP oraz uczelnie wyższe.	⇒ Wzrost rozpoznawalności gminy w regionie i poza nim, zarówno pod względem gospodarczym, jak i inwestycyjnym.	- Liczba nawiązanych formalnych partnerstw i umów współpracy – szt. - Liczba wspólnych inicjatyw i projektów z instytucjami – szt.
	Inicjowanie nawiązywania współprac przedsiębiorców, rolników, instytucji kultury i organizacji społecznych w celu wspólnej organizacji wydarzeń, rozwijania turystyki oraz promocji lokalnych produktów.		- Liczba wspólnych przedsięwzięć z udziałem różnych podmiotów – szt. - Liczba uczestników tych inicjatyw – os.
	Wsparcie dla przedsiębiorców w zakresie promocji i rozwoju działalności		- Liczba przedsiębiorców objętych doradztwem i wsparciem – szt.
	Kreowanie wizerunku gminy jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów i przyjaznego dla lokalnych przedsiębiorców.		- Liczba szkoleń i warsztatów dla przedsiębiorców – szt.

9.3 Cel strategiczny 3. Kształtowanie przestrzeni gminy odpowiadającej potrzebom mieszkańców, sprzyjającej rozwojowi turystyki wypoczynkowej oraz przedsiębiorczości lokalnej, z poszanowaniem środowiska naturalnego i zasad zrównoważonego rozwoju.

Tabela 57. Cel strategiczny 3.- kierunki działań wraz z wskaźnikami

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
C3.1 Racjonalne prowadzenie polityki przestrzennej i dbałość o środowisko zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.	Zwiększanie pokrycia gminy zaktualizowanymi Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP).	⇒ Zwiększenie pokrycia gminy zaktualizowanymi aktami planistycznymi, co zapewni przemyślany i uporządkowany rozwój gminy eliminując konflikty przestrzenne. ⇒ Zarządzanie przestrzenią doprowadzające do jak najbardziej efektywnego wykorzystania zasobów gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców.	-Powierzchnia gminy objęta zaktualizowanymi MPZP -%.
	Dostosowanie aktów planowania przestrzennego do najnowszych regulacji prawnych.	⇒ Utworzenie planu ogólnego uwzględniającego wszelkie zapotrzebowanie społeczno-gospodarczo-przestrzenne. ⇒ Zachowanie równowagi pomiędzy terenami przeznaczanymi na zabudowę mieszkalną i przemysłową, a obszarami rekreacyjnymi. ⇒ Spójny układ przestrzenny uwzględniający potrzeby społeczności lokalnej, a także aspekty ekonomiczne, ekologiczne i kulturowe.	-Opracowanie planu ogólnego Gminy Brzozie - TAK/NIE. -Udział terenów pod zabudowę mieszkaniową - %. -Udział terenów przeznaczonych pod zabudowę przemysłową- %. -Udział terenów przeznaczonych pod zabudowę rekreacyjno-wypoczynkową -%.
	Konsultacje społeczne związane z opracowywaniem dokumentacji strategicznej i planistycznej gminy.	⇒ Zaplanowanie kompleksowych działań na rzecz przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych oraz odnowy zdegradowanych przestrzeni, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców.	-Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych -szt./rok. -Liczba uczestników konsultacji -os./rok.
	Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji.		-Opracowany i uchwalony Gminny Program Rewitalizacji -TAK/NIE. -Liczba projektów rewitalizacyjnych uruchomionych w ramach programu -szt.
C3.2 Organizacja przestrzeni przyjaznej mieszkańcom.	Podejmowanie działań wzmacniających współpracę gminy z powiatem w zakresie inwestycji drogowych, edukacyjnych i społecznych.	⇒ Zwiększona koordynacja inwestycji i efektywniejsze wykorzystanie środków finansowych oraz infrastruktury. ⇒ Zmniejszenie zużycia energii i wody dzięki modernizacji instalacji oraz zastosowaniu energooszczędnych rozwiązań.	-Kwota przekazanych środków przekazanych na inwestycje realizowane we współpracy ze starostwem powiatowym- zł/rok
	Modernizacja budynku urzędu	⇒ Ułatwiony dostęp do usług dla mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami i seniorów.	-Modernizacja budynku urzędu- TAK/NIE -Przystosowanie budunku urzędu do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością- TAK/NIE

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej.	⇒ Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz zapewnienie mieszkańcom dostępu do wody z instalacji wodociągowej.	-Liczba awarii sieci -szt./rok.
	Polepszanie standardu infrastruktury telekomunikacyjnej	⇒ Poprawa dostępności i jakości usług internetowych i zasięgu telefonii komórkowej na terenie gminy.	-Liczba nowych stacji BTS- szt.
	Stworzenie gminnego programu wsparcia w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach w których nie będzie się rozwijać sieć kanalizacyjna.	⇒ Zwiększenie liczby gospodarstw domowych posiadających ekologiczne systemy oczyszczania ścieków i poprawa stanu środowiska naturalnego. ⇒ Poprawa jakości wód powierzchniowych. ⇒ Większa samodzielność gminy w zakresie gospodarki ściekowej.	-Liczba przydomowych oczyszczalni wybudowanych w ramach programu -szt./rok. -Liczba gospodarstw objętych wsparciem finansowym lub doradczym -szt./rok. -Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych (niezagrożona) -TAK/NIE.
	Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków oraz dostosowywanie jej do zwiększonej potrzeby odbioru ścieków.	⇒ Zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców. ⇒ Sprawniejsze oczyszczanie terenu gminy oraz dbanie o obiekty publiczne na terenie gminy. ⇒ Wzrost integracji społecznej i atrakcyjności sołectw jako miejsc do życia.	-Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków - TAK/NIE. -Kwota przeznaczona na modernizacji obiektu- zł
	Usamodzielnienie gminy w zakresie prac porządkowych i bieżących.	⇒ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i komfortu komunikacyjnego mieszkańców. ⇒ Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej i oszczędność energii.	-Rozwijanie działu zajmującego się pracami porządkowymi na terenie gminy -kwota zł przeznaczana na prace komórki/rok. -Liczba zakupionych urządzeń/sprzętu dla komórki -szt.
	Rozwój i modernizacja małych, lokalnych przestrzeni integracyjnych w sołectwach.	⇒ Rozwój infrastruktury przyjaznej środowisku, poprawa mobilności mieszkańców i promocja zdrowego stylu życia oraz tworzenie oferty gminy zachęcającej do turystyki rowerowej.	-Liczba nowych/zmodernizowanych przestrzeni integracyjnych w sołectwach -szt.
	Poprawa stanu dróg gminnych i powiatowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	⇒ Powstawanie obiektów małej architektury w miejscach o walorach krajobrazowych.	-Długość wyremontowanych/wybudowanych dróg gminnych i powiatowych - km/rok. -Liczba nowych przejść dla pieszych/elementów infrastruktury towarzyszącej -szt./rok.
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświetleniowej.		-Liczba nowych/modernizowanych punktów oświetleniowych -szt./rok. -Udział energooszczędnych źródeł światła w infrastrukturze oświetleniowej -%.
	Budowa szlaków rowerowych i tras pieszo-rowerowych we współpracy z zarządcami terenów leśnych i rekreacyjnych.		-Długość wybudowanych szlaków rowerowych i pieszo-rowerowych -km. -Liczba powstałych obiektów małej architektury szt.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
C3.3 Ochrona środowiska naturalnego i bioróżnorodności przy jednoczesnym rozwijaniu funkcji turystyki wypoczynkowej.	• Tworzenie nowych nasadzeń na terenie gminy	⇒ Zachowanie ciągłości przyrodniczej i ochrona siedlisk zwierząt, co zmniejszy fragmentację środowiska. ⇒ Zwiększenie powierzchni zieleni i poprawa jakości powietrza oraz krajobrazu.	- Liczba nowych nasadzeń drzew/krzewów -szt. - Powierzchnia terenów objętych nowymi nasadzeniami-ha.
	• Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia retencji wodnej.	⇒ Poprawa odporności gminy na suszę i powódzie, zatrzymywanie wody w środowisku. ⇒ Redukcja niskiej emisji i poprawa jakości powietrza.	- Liczba zrealizowanych inwestycji retencyjnych -szt. - Utrzymanie programu „Gmina Brzozie Łapie deszcz”- TAK/NIE
	• Wsparcie dla ekologicznych form ogrzewania.	⇒ Docieranie z pomocą do osób ubogich energetycznie. ⇒ Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców. ⇒ Ograniczenie czynników chorobotwórczych. ⇒ Tworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej i rekreacyjnej poza obszarami cennymi przyrodniczo, w tym tras edukacyjnych, ścieżek spacerowych i wież widokowych, aby ograniczyć presję turystyczną na wrażliwe siedliska. ⇒ Promowanie form aktywności turystycznej o niskim oddziaływaniu na środowisko (piesze, rowerowe, wodne), w tym infrastruktury minimalnie ingerującej w przyrodę, jak kładki, pomosty czy punkty widokowe, a także wspieranie obiektów agroturystycznych realizujących zasady zrównoważonego rozwoju. ⇒ Zmniejszenie zjawiska nielegalnych wysypisk i aktów wandalizmu na terenach leśnych.	- Spadający udział instalacji grzewczych niespełniających norm -%. - Rosnący udział zainstalowanych ekologicznych źródeł ciepła -%. - Liczba dni w których pomiary jakości powietrza z czujników, wykazały ilości niebezpiecznych substancji powyżej dopuszczalnych wielkości -dni/rok. - Liczba kampanii edukacyjnych z zakresu kształtowania postaw proekologicznych -szt.
	• Zrównoważone zarządzanie terenami rekreacyjnymi, tworzenie zielonej infrastruktury oraz promowanie postaw proekologicznych.	⇒ Przeciwdziałanie skażeniom środowiska. ⇒ Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i promocja walorów przyrodniczo-rekreacyjnych na zewnątrz gminy. ⇒ Lepsza koordynacja działań w zakresie ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców.	- Powierzchnia terenów rekreacyjnych utrzymanych lub utworzonych w zgodzie z naturą – ha.
	• Wdrażanie ekstensywnych form turystyki	⇒ Zwiększenie segregacji, recyklingu i ponownego wykorzystania odpadów. ⇒ Zwiększenie ilości odpadów poddanych odzyskowi i recyklingowi	- Liczba obiektów agroturystycznych promujących ekologiczne postawy oraz prowadzonych w myśl szerzenia zasad zrównoważonego rozwoju -szt. - Liczba zamontowanych urządzeń rejestrujących -szt. - Liczba zgłoszonych incydentów środowiskowych -szt. - Liczba dzikich wysypisk -szt.
	• Zamontowanie monitoringu doraźnego.		

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	Informowanie o walorach przyrodniczych gminy i ofercie tras rowerowych	⇒ Ograniczenie obecności azbestu na terenie gminy i zmniejszenie ryzyka dla zdrowia mieszkańców ⇒ Poprawa bezpieczeństwa środowiskowego. ⇒ Zwiększenie udziału terenów leśnych w strukturze gminy.	- Liczba postów w mediach społecznościowych -szt./rok. - Liczba odsłon podstrony o walorach przyrodniczych/trasach rowerowych - odsłony/rok.
	Zwiększanie powierzchni terenów zalesionych		Powierzchnia terenów leśnych w gminie- ha
	Nawiązanie współpracy z nadleśnictwami zarządzającymi gruntami leśnymi w obszarze granicy gminy.		Liczba wspólnych projektów i inicjatyw z Nadleśnictwem -szt./rok.
	Wdrażanie gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym		- Odsetek odpadów segregowanych w gminie - %. - Liczba akcji obwoźnej zbiórki odpadów gabarytowych -szt.
	Podnoszenie progów odzysku odpadów		Procentowy udział odpadów poddanych odzyskowi- %
	Organizacja zbiórek i transportu azbestu, wsparcie mieszkańców w jego bezpiecznym usuwaniu, edukacja o zagrożeniach związanych z azbestem i ograniczenie jego negatywnego wpływu na zdrowie i środowisko.		Ilość azbestu zebrana i zutylizowana- t/rok.

10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Model funkcjonalno-przestrzenny w Strategii Rozwoju Gminy służy określeniu kluczowych dla rozwoju JST obszarów, zdefiniowaniu ich funkcji i zależności między obszarami o różnych funkcjach. Możliwe staje się precyzyjne lokalizowanie różnych funkcji przestrzeni, odpowiadające celom Strategii. Komponent przestrzenny wskazuje, gdzie dokładnie funkcje mogą być realizowane. Istotne jest zachowanie odpowiednich proporcji pomiędzy poszczególnymi funkcjami, zgodnie z uwarunkowaniami i potrzebami. Model jest obowiązkowym elementem Strategii, który stanowi podsumowanie najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych w przestrzeni gminy.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Brzozie charakteryzuje się typowo rolniczym sposobem zagospodarowania, czego dowodem jest dominacja gruntów rolnych oraz rozproszona zabudowa zagrodowa, koncentrująca się głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Ważnym elementem przestrzeni osadniczej pozostaje dynamicznie rozwijająca się agroturystyka, której towarzyszą obiekty usługowe i rekreacyjne obsługujące ruch turystyczny.

Centralnym ośrodkiem gminy jest miejscowość Brzozie, gdzie występuje największa koncentracja zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Pozostałe wsie pełnią funkcje uzupełniające, z przewagą zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej, usługowej oraz produkcyjnej – zarówno rolniczej, jak i pozarolniczej. Na szczególną uwagę zasługują Wielki Głębocek i Jajkowo, cechujące się największą dynamiką inwestycyjną.

Oprócz współczesnych procesów rozwoju istotnym elementem krajobrazu kulturowego gminy są zachowane tradycyjne formy osadnicze. Strefą historycznego układu ruralistycznego obejmuje się miejscowości Brzozie, Mały Głębocek i Sugajno, w których występuje zabudowa zwarta w typie owalnicy, oraz Janówko (Janowskie), Wielki Głębocek, Małe Leżno, Wielkie Leżno i Zembrze, gdzie dominuje zabudowa zwarta w typie przydrożnicy.

Zgodnie z ustaleniami Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, w hierarchii sieci osadniczej na terenie Gminy Brzozie wyznaczono jeden **ośrodek lokalny - miejscowość Brzozie**. Pełni ona funkcję podstawowego elementu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, stanowiąc siedzibę władz samorządowych oraz ośrodek wielofunkcyjny w zakresie szkolnictwa, opieki zdrowotnej, kultury, handlu, usług i infrastruktury technicznej. Rozwój miejscowości ma charakter odśrodkowy - od bardziej zwartej zabudowy centralnej w kierunku peryferii, przede wszystkim wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Pozostałe wsie to ośrodki podrzędne podstawowe, gdzie świadczone są usługi na poziomie podstawowym. W kilku wsiach występują małe miejscowe sklepy, zaopatrujące wsie w podstawowe produkty oraz w wybranych wsiach usługi oświatowe.

Obecnie w części miejscowości występują znaczące rezerwy terenowe pomiędzy istniejącą zabudową. Racjonalne wykorzystanie dostępnej infrastruktury technicznej wymaga ich stopniowego uzupełniania, co pozwoli tworzyć zwarte kompleksy osadnicze i ograniczać nadmierne rozpraszanie zabudowy. Jednocześnie należy dopuszczać możliwość lokalizacji nowych obiektów również w punktach oddalonych, szczególnie na obszarach związanych z

turystyką ekstensywną, gdzie taki model zagospodarowania sprzyja zachowaniu walorów rekreacyjnych i krajobrazowych gminy.

Wśród najcenniejszych obiektów historycznych i kulturowych znajdują się Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Brzoziu z 1826 roku oraz Dwór w miejscowości Kuligi z II połowy XIX wieku – oba wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków.

System powiązań przyrodniczych

Teren Gminy Brzozie wyróżnia się znacznym bogactwem form ochrony przyrody, które potwierdzają wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru. Ochroną objęto tu obszary o randze międzynarodowej, krajowej i lokalnej, w tym:

- Obszary Natura 2000: Dolina Drwęcy, Ostoja Brodnicka, Bagienna Dolina Drwęcy,
- Parki krajobrazowe: Brodnicki Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy,
- Rezerwat przyrody: Rzeką Drwęca,
- Obszar chronionego krajobrazu: Dolina Drwęcy,
- Pomniki przyrody: m.in. drzewa w Parku Podworskim w Augustowie oraz głąz narzutowy w dawnym wyrobisku kruszywa w Małym Głębocku,
- Użytki ekologiczne: teren bagna nad Drwęcą w południowej części gminy.

Przez obszar gminy przebiegają ponadto korytarze ekologiczne: Bagienna Dolina Drwęcy, Lasy Iławskie-Dolina Drwęcy Zachodni oraz Dolina Drwęcy-Dolina Dolnej Wisły Wschodni, stanowiące element ponadlokalnego systemu przyrodniczego.

Gmina Brzozie należy do jednostek o jednych z najwyższych w kraju walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Urozmaicona rzeźba terenu, zróżnicowane warunki glebowe, liczne jeziora, rzeki i mokradła sprzyjają występowaniu różnorodnych zbiorowisk roślinnych oraz bogatej fauny. Lesistość gminy wynosi ok. 14%.

Gmina Brzozie, położona w dorzeczu Wisły, charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią hydrologiczną. Obszar ten jest bogaty w wody powierzchniowe dzięki rzece Drwęcy oraz dopływom – Skrwie, Mieni, Frybie, Osie i Lutrze – a także licznych jeziorom, szczególnie na Pojezierzach Chełmińskim, Brodnickim i Dobrzyńskim. Zasoby wód podziemnych są natomiast ograniczone i występują głównie w skrajnych częściach makroregionu.

Na terenie gminy odnotowuje się zagrożenie powodziowe, wynikające z okresowych wylewów rzeki Drwęcy. Dotyczy ono głównie terenów przylegających do jej koryta, łąk w granicach obszaru Natura 2000 oraz zachodniej części miejscowości Wielki Głębocek. Pozostałe fragmenty gminy pozostają w niewielkim stopniu narażone na to zjawisko. W związku z prognozami rekomenduje się niewprowadzanie zabudowy na obszarach ryzyka, aby ograniczyć potencjalne straty, zapewnić bezpieczeństwo mieszkańców oraz chronić cenne przyrodniczo ekosystemy.

Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Gmina Brzozie charakteryzuje się atrakcyjnym położeniem jeżeli chodzi o dostępność komunikacyjną. Na jej terenie występują 3 kategorie dróg:

- Droga Krajowa nr 15 relacji Trzebnica – Ostróda (o długości 7,65 km na terenie gminy), która jest elementem infrastruktury transportowej obsługującej kluczowe zewnętrzne relacje transportowe województwa. W związku z realizacją celu: Dostępna Przestrzeń czyste środowisko w dokumencie Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+ uwzględniono projekt

kluczowy wpisania DK15 do kategorii dróg ekspresowych (S15). Budowa DK 15 w standardzie drogi ekspresowej, ma na celu skrócenie czasu przejazdu, poprawę bezpieczeństwa oraz odpowiednie skomunikowanie drogi z pozostałą siecią drogową.

- Drogi powiatowe (o długości 33,5 km na terenie gminy),
- Drogi gminne (o długości 94 km na terenie gminy).

Większość wsi w gminie jest dobrze skomunikowana z miejscowością centralną dzięki układowi dróg powiatowych, a modernizacja drogi krajowej nr 15 zapewnia dogodne powiązania z większymi ośrodkami miejskimi w skali lokalnej i regionalnej. Szczególnie istotne jest to w kontekście ruchu turystycznego, ponieważ droga krajowa umożliwia korzystny dojazd z Torunia, Olsztyna oraz północnej części Polski. Na terenie gminy nie funkcjonuje czynna infrastruktura kolejowa.

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Przez teren Gminy Brzozie biegnie eksploatowany gazociąg wysokiego ciśnienia, jednak w gminie brak jest sieci gazowej rozdzielczej umożliwiającej zasilanie odbiorców w celach grzewczych. We wschodniej i południowej części gminy przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia. Na terenie gminy funkcjonuje również sieć wodociągowa oraz w części gminy sieć kanalizacji sanitarnej. Stopień zwodociągowania gminy jest wysoki i wynosi 95,7%, natomiast stopień skanalizowania jest niższy i wynosi 48,3%. Ze względu na rozproszoną strukturę osadniczą dążenie do pełnego skanalizowania gminy jest inwestycyjnie nieracjonalne, dlatego na terenach o luźnej zabudowie zaleca się lokalizowanie przydomowych oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy istnieje sieć średniego napięcia elektrycznego oraz infrastruktura internetowa, choć w części miejscowości zasięg Internetu i telefonii komórkowej jest słaby. Zaopatrzenie w ciepło opiera się głównie na indywidualnych źródłach grzewczych.

Infrastruktura społeczna zapewnia mieszkańcom dostęp do usług publicznych, w tym placówek oświatowych, opieki zdrowotnej, administracji publicznej, kultury i rekreacji. W system oświaty Gminy Brzozie wchodzi:

- Szkoła Podstawowa w Brzoziu wraz z przedszkolem,
- Szkoła Podstawowa w Jajkowie wraz z przedszkolem,
- Szkoła Podstawowa w Wielkim Leźnie wraz z przedszkolem,
- Samorządowy Żłobek „Brzozowy Gaik” w Brzoziu i Jajkowie.

Działalność kulturalna prowadzona jest m.in. w Bibliotece Publicznej w Brzozie, mieszczącej się naprzeciwko urzędu gminy. Obsługę z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ważnym obiektem wielofunkcyjnym jest zaadaptowany budynek dawnego gimnazjum, w którym mieszczą się Klub Senior+, Koło Gospodyń Wiejskich, Żłobek „Brzozowy Gaik”, a także obiekty kulturalno-rozrywkowe, w tym strzelnica multimedialna oraz nowoczesne studio nagrań połączone z salą widowiskową.

Usługi zdrowotne zapewniają: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Ośrodek Zdrowia Brzozie w ramach kontraktu z NFZ, gabinet stomatologiczny realizujący usługi stomatologii zachowawczej i protetyki, oraz Punkt Apteczny „Dbam o Zdrowie”.

Na terenie gminy znajdują się liczne świetlice wiejskie oraz jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), często funkcjonujące w ramach jednego obiektu budowlanego. Są one równomiernie rozmieszczone w całej gminie, pełniąc istotną rolę integracyjną dla lokalnych społeczności – stanowią miejsca spotkań, inicjatyw społecznych oraz działań polityki lokalnej.

W sytuacjach zagrożenia świetlice mogą również pełnić funkcję tymczasowego schronienia dla mieszkańców, natomiast OSP zapewniają ochronę przeciwpożarową i bezpieczeństwo lokalne.

Infrastruktura rekreacyjna w gminie obejmuje m.in. w Brzoziu Bark Dinozaurów i Bike Park, liczne jeziora z plażami i miejscami do wypoczynku, a także place zabaw i boiska sportowe zlokalizowane w różnych miejscowościach, umożliwiające zarówno turystom jak i mieszkańcom aktywny wypoczynek oraz organizację zajęć sportowych i rekreacyjnych.

Według ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku-Strategia Przyspieszenia 2030+ Gmina Brzozie znajduje się w granicach obszarów problemowych: zidentyfikowanych na poziomie krajowym- zagrożonym trwałą marginalizacją, oraz na poziomie wojewódzkim: o negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej (niski poziom przedsiębiorczości, starzenie się społeczeństwa), obszarów peryferyjności transportowej oraz jako jednostka wymagająca wsparcia w tworzeniu przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego określa również tzw. obszary prowadzenia polityki terytorialnej. Gmina Brzozie została zakwalifikowana do IV poziomu polityki terytorialnej jako część Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej (OPPT) Brodnicy. Szczegółowy opis obszarów oraz związanych z nimi rekomendacjami zawarto w rozdziale 6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI.

Przedstawione poniżej modele funkcjonalno-przestrzenne stanowią dwa wzajemnie uzupełniające się narzędzia planistyczne, wykorzystywane w zarządzaniu przestrzenią oraz planowaniu rozwoju Gminy Brzozie. W celu zwiększenia przejrzystości, podzielono je na istniejące obszary funkcjonalne oraz kierunki rozwoju. Model kierunków rozwoju zawiera zidentyfikowane rekomendacje, które wskazują na działania niezbędne lub pożądane do skutecznej realizacji założeń Strategii. Ich wdrożenie ma na celu podniesienie jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie potencjału gospodarczego gminy, z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

W ramach przeprowadzonych analiz wyznaczono potencjalne obszary korzystne pod względem uzupełnienia istniejącej zabudowy oraz poprawy jakości infrastruktury technicznej i społecznej. Wskazano miejscowości, w których niezbędna jest poprawa dostępności do sieci internetowej oraz budowa infrastruktury światłowodowej, co umożliwi mieszkańcom korzystanie z edukacji, rozrywki, pracy zdalnej oraz wspieranie działalności gospodarczej. Na terenie Gminy Brzozie stwierdzono znaczące rezerwy terenowe pomiędzy istniejącą zabudową. Racjonalne wykorzystanie dostępnej infrastruktury wymaga ich stopniowego uzupełniania, co pozwoli tworzyć zwarte kompleksy osadnicze i ograniczać nadmierne rozpraszanie zabudowy. Jednocześnie dopuszcza się możliwość lokalizacji nowych obiektów w punktach bardziej rozproszonych, co jest szczególnie istotne na obszarach o charakterze turystyki ekstensywnej. Taki model zagospodarowania pozwala zachować walory krajobrazowe, naturalne i rekreacyjne gminy, umożliwiając jednocześnie rozwój funkcji turystycznych i wypoczynkowych, bez nadmiernego obciążania istniejącej infrastruktury technicznej.

W analizach uwzględniono zarówno istniejącą, jak i projektowaną infrastrukturę publiczną, koncentrując się na poprawie funkcjonowania już istniejących obiektów. Wśród działań przewidziano rozwój placówek edukacyjnych, w tym żłobków i przedszkoli, termomodernizację budynków użyteczności publicznej, modernizację boisk, a także rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Dodatkowo przewidziano rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym obiektów nad jeziorami oraz miejsc

aktywnego wypoczynku i przestrzeni rekreacyjnych dla dzieci. Wyznaczono strefy rozwoju turystyczno-rekreacyjnego, w których skupienie działań sprzyjać będzie zarówno poprawie jakości oferty turystycznej. W ramach analiz przestrzennych określono również obszary, w których najbardziej uzasadnione jest rozwijanie systemu oczyszczania ścieków w oparciu o przydomowe oczyszczalnie, co pozwoli na bardziej efektywne i ekologiczne gospodarowanie ściekami w rozproszonej zabudowie. W obszarze ochrony środowiska planuje się modernizację oczyszczalni ścieków oraz udoskonalenie systemu PSZOK poprzez wydzielenie dedykowanego miejsca spełniającego obowiązujące przepisy, co pozwoli na bardziej bezpieczne i efektywne zagospodarowanie odpadów. Analiza uwzględniała także identyfikację obszarów wymagających poprawy bezpieczeństwa drogowego i miejsc o nasilonych problemach społecznych.

PROJEKT

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO PRZESZRENNEJ GMINY BRZOSIE- funkcje terenów

GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ

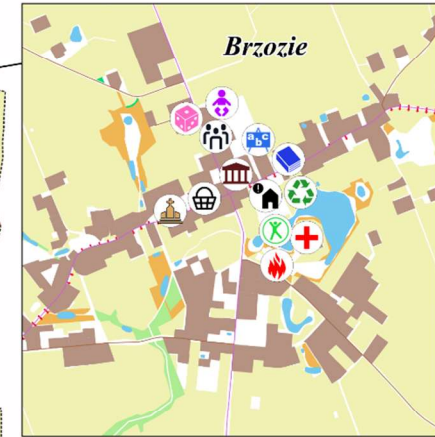
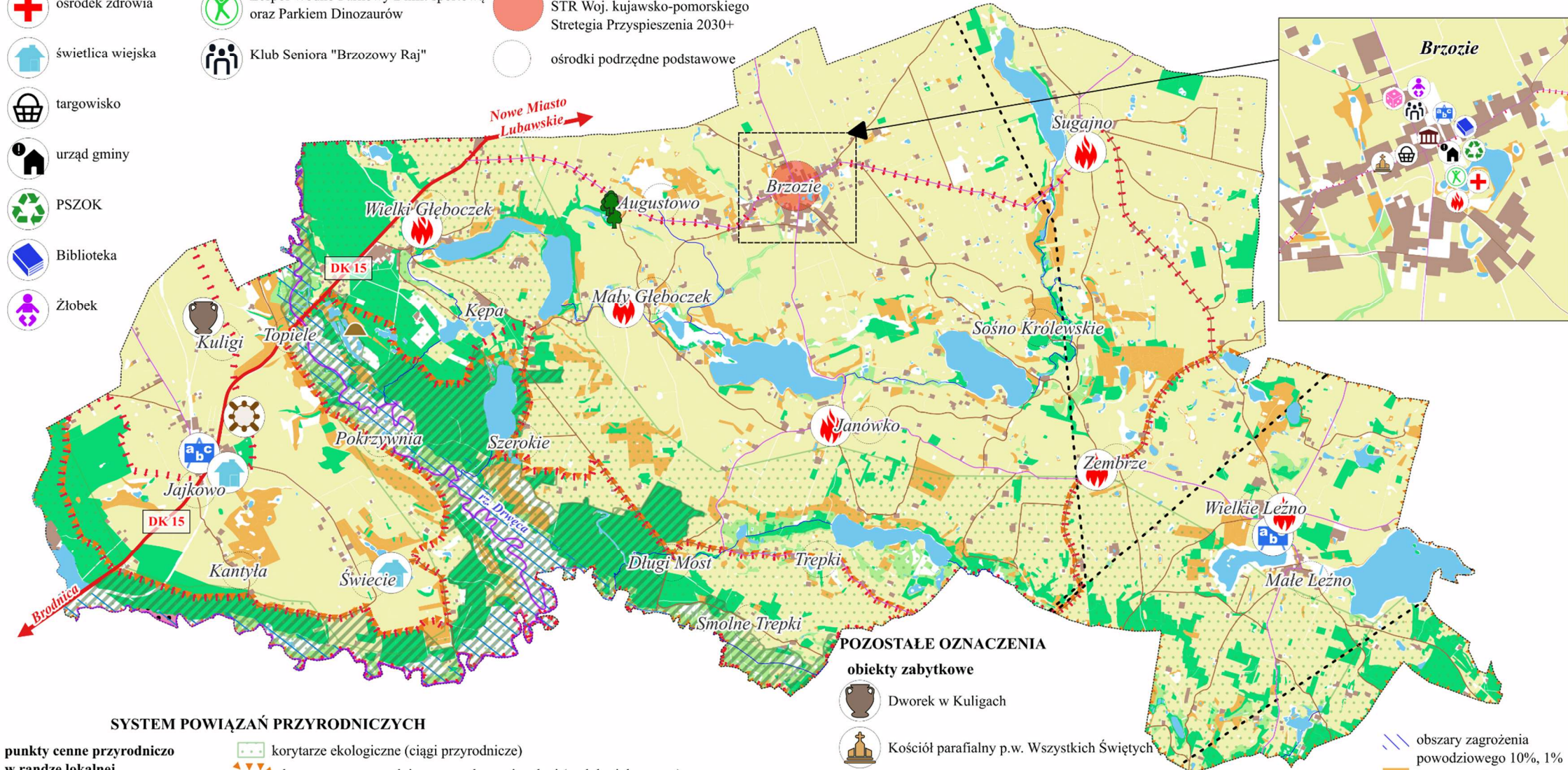
muzeum	Wirtualna Strzelnica oraz sala widowiskowa ze studiem nagrań	Gminna oczyszczalnia ścieków
OSP i świetlica wiejska	szkoła podstawowa i przedszkole	linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia
ośrodek zdrowia	Zespół Wodno Parkowy z infr. sportową oraz Parkiem Dinozaurów	ośrodek lokalny zgodnie z zapisami STR Woj. kujawsko-pomorskiego Strategia Przyspieszenia 2030+
świetlica wiejska	Klub Seniora "Brzozowy Raj"	ośrodki podrzędne podstawowe
targowisko		
urząd gminy		
PSZOK		
Biblioteka		
Żłobek		

STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ

ośrodek lokalny zgodnie z zapisami STR Woj. kujawsko-pomorskiego Strategia Przyspieszenia 2030+
ośrodki podrzędne podstawowe

SIEĆ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ

krajowa nr 15 - element infrastruktury transportowej obsługującej kluczowe zewnętrzne relacje transportowe województwa uwzględniona w projektach STR Woj. kujawsko-pomorskiego Strategia Przyspieszenia 2030+ jako droga kategorii dróg ekspresowych (S15)
powiatowa
gminna

POZOSTAŁE OZNACZENIA

obiekty zabytkowe
Kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych
teren zabudowy
teren leśny oraz zadrzewiony
teren zieleni łąkowej

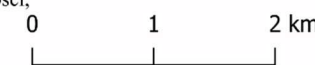
SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH

punkty cenne przyrodniczo w randze lokalnej

drzewo	korytarze ekologiczne (ciągi przyrodnicze)
gład narzutowy	obszar cenny przyrodniczo w randze regionalnej (park krajobrazowy)
woda płynąca	obszar cenny przyrodniczo w randze regionalnej (obszar chronionego krajobrazu)
wody powierzchniowe stojące	obszar cenny przyrodniczo w randze krajowej i unijnej (Natura 2000)
	obszary cenne przyrodniczo w randze lokalnej (użytek ekologiczny)
	obszar cenny przyrodniczo w randze krajowej (rezerwat)

granica Gminy Brzozie znajdującej się w granicach OPPT Brodnica oraz obszarów problemowych: trwałej marginalizacji, negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej (niski poziom przedsiębiorczości, starzenie się społeczeństwa), peryferyjności transportowej, jednostka wymagająca wsparcia w tworzeniu przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym

obszary zagrożenia powodziowego 10%, 1%
teren pastwisk
teren guntów orných
teren niesklasyfikowany lub nieużytek

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY BRZOSIE- kierunki rozwoju

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

— poprawa bezpieczeństwa oraz modernizacja nawierzchni

OBSZARY I PROPONOWANE LOKALIZACJE PLANOWANYCH DZIAŁŃ INWESTYCYJNYCH I SPOŁECZNYCH

0 1 2 km

11. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są w pełni zgodne z obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Proponowane działania są spójne z zapisami zawartymi w studium i uwzględniają zarówno istniejące potrzeby, jak i cele rozwoju obszaru, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Ponadto są one zgodne z ustaleniami audytu krajobrazowego województwa kujawsko-pomorskiego oraz uwzględniają zawarte w nim rekomendacje.

a) Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu. W tym zakresie należy:

- Ochroniać i zachowywać naturalne zbiorniki wodne, torfowiska, bagna, mokradła i podmokłości w celu zachowania ich zdolności retencjonowania wody.
- Zachowywać istniejące naturalne lub półnaturalne systemy przyrodnicze, powiązane ze sobą przestrzennie oraz pełniących ważną funkcję przyrodniczą i krajobrazową.
- Pozostawiać siedliska i ekosystemy nieleśne (w tym śródpolne „oczka” wodne, torfowiska oraz istniejące grupy i kępy drzew lub krzewów) w stanie niezmienionym.
- Utrzymywać łączność pomiędzy poszczególnymi ekosystemami cennymi przyrodniczo pełniącymi funkcję m.in. korytarzy ekologicznych.
- Zachowywać różnorodność struktury ekologicznej krajobrazu.
- Na terenach zagrożonych erozją wodną i wietrzną prowadzić gospodarkę skutkującą poprawą stosunków wodnych, w szczególności poprzez: zachowanie istniejących oraz wprowadzanie nowych zadrzewień, miedz.
- Utrzymywać dotychczasową funkcję sadów, użytków zielonych, nieużytków, zadrzewień i alei przydrożnych.
- Ochroniać wartościowy krajobraz polodowcowy o urozmaiconej rzeźbie terenu.
- Prowadzić właściwą gospodarkę odpadami poprzez selektywną zbiórkę odpadów i dofinansowanie usuwania azbestu.
- Dążenie do stworzenia systemu gospodarki odpadami komunalnymi o obiegu zamkniętym.
- Redukować zużycie energii cieplnej i elektrycznej poprzez termomodernizację obiektów budowlanych.
- Zwiększać udział zużycia energii z odnawialnych źródeł energii.
- Zaleca się stosowanie nowoczesnych, ekologicznych systemów grzewczych, które nie pogarszają jakości powietrza.
- Zaleca się wymianę urządzeń grzewczych na urządzenia o wysokiej sprawności grzewczej i niskim stopniu emisji zanieczyszczeń.

- Sukcesywnie zastępować paliwa stałe w kotłowniach i paleniskach indywidualnych proekologicznymi systemami ogrzewania, w tym niekonwencjonalnymi i opartymi na odnawialnych źródłach energii.
- Prowadzenie działań w celu ograniczania emisji niskiej dzięki stopniowemu przechodzeniu gospodarstw indywidualnych na paliwa i technologii niskoemisyjnych, gwarantując nieprzekraczanie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń.
- Zaleca się pozbywanie się materiałów szkodliwych dla środowiska oraz dla życia człowieka.
- Zachowywać formy objęte prawnymi formami ochrony przyrody.
- Zgodnie z zapisami Ustawa Prawo Wodne, zakazuje się lokalizacji na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.
- Na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy planowane zagospodarowanie i zabudowa obszaru muszą uwzględnić obowiązujące zakazy, w tym w szczególności: lokalizacji zabudowy w odległości 100 m od wód, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu.
- Ze względu na walory krajobrazowe i przyrodnicze stanowiące bazę dla rozwoju usług rekreacyjno-wypoczynkowych oraz występowanie znacznej ilości jezior w gminie Brzozie należy w szczególności zwrócić uwagę na politykę przestrzenną wokół jezior oraz przestrzeganie przepisów związanych z prawem wodnym i ochroną środowiska.
- Zapobiegać i przeciwdziałać degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych oraz racjonalne stosowanie wapna, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych.

b) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej na terenie Gminy Brzozie:

- Rekomenduje się prowadzenie działań rewitalizacyjnych obiektów ulegających dewastacji i przystosowanie ich na cele użytkowe.
- Ochroniać obiekty o walorach kulturowych takich jak zabytki, stanowiska archeologiczne.
- Dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczynienie kompozycji założeń, w tym poprzez ochronę i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację cennych historycznie obiektów.
- Zachowywać zabudowę o walorach historycznych i architektonicznych, oraz prowadzić działania konserwacyjne, rewaloryzacje i rekonstrukcje zgonie z przepisami dotyczącymi ochrony zabytków.
- Dopuszcza się lokalizację ciągów pieszo-rowerowych, placów wypoczynkowych i widokowych wraz z urządzeniami rekreacyjnymi, z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska kulturowego.

- Zakazuje się zmniejszania powierzchni parków zabytkowych.
- Dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych, a przede wszystkim utrzymywać lub uczytelniać kompozycję założeń oraz ochraniać, pielęgnować drzewostan.
- Zachowywać oraz prowadzić prace renowacyjne cennych historycznie obiektów zabytkowych.
- Dopuszcza się wprowadzanie zagospodarowania rekreacyjno-wypoczynkowego w szczególności ścieżek, oświetlenia i architektury ogrodowej.
- Należy chronić zespół podworski oraz tereny parków podworskich poprzez konserwację zachowanych elementów zabytkowych oraz odtworzenie zniszczonych detali architektonicznych w oparciu o dokumenty archiwalne i przekazy historyczne. Przy adaptacji obiektów należy respektować pierwotny, czytelny układ przestrzenny oraz historyczny kształt bryły, a wszystkie planowane zmiany powinny być poprzedzone badaniami architektonicznymi, które stanowią podstawę do opracowania wytycznych konserwatorskich.
- Nie wprowadzać lokalizacji na terenie parku i w jego sąsiedztwie inwestycji uciążliwych i mogących potencjalnie wpływać na środowisko przyrodnicze;
- Nie wprowadzać znaczących ingerencji w rzeźbę terenu.
- Nie wprowadzać lokalizacji nadziemnej infrastruktury technicznej.
- Nie ingerować w warunki wodno-gruntowe mogących negatywnie wpłynąć na stan zachowania zabytku w szczególności drzewostanu parkowego.
- Wszelkie działania inwestycyjne i prace projektowe w tej strefie muszą być konsultowane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie koncepcji i zatwierdzanie na etapie realizacji.

c) Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej. W tym zakresie należy:

- Kształtować przestrzeni podnoszących konkurencyjność, atrakcyjność oraz jakość życia mieszkańców gminy przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą, społeczną a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym.
- Rozwój przestrzenny gminy powinien być podporządkowany nadrzędnemu celowi, jakim jest poprawa warunków życia mieszkańców. Władze samorządowe powinny dążyć przede wszystkim do zwiększenia średniej powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych przypadającej na jednego mieszkańca, a także poprawy dostępności do ośrodków publicznych,
- Zabudowę należy koncentrować w ramach głównych jednostek osadniczych, przy maksymalnym wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej, poprzez wyznaczenie terenów predysponowanych do zabudowy w granicach jednostek o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz terenów przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod rozwój zabudowy.

- Ze względu na charakter turystyki ekstensywnej na terenie gminy dopuszcza się możliwość wprowadzania zabudowy siedliskowej i rozproszonej w wybranych lokalizacjach, sprzyjających zachowaniu walorów krajobrazowych i rekreacyjnych.
- Zabudowę mogącą wywoływać konflikty przestrzenne i społeczne realizować należy w sposób ograniczający wzajemne oddziaływanie.
- Budynki powinny nawiązywać formą architektoniczną oraz kolorystyką do sąsiedniej zabudowy.
- Tereny mieszkaniowe w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy produkcyjnej zaleca się oddzielać wprowadzając bufory zieleni gatunków rodzimych.
- Przy planowaniu zabudowy należy uwzględniać istniejącą infrastrukturę telekomunikacyjną nadziemną i podziemną, od której należy zachować odległości zgodne z obowiązującymi normami;
- Wskazuje się ograniczenia dla terenów w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych zakazujące lokalizacji zabudowy w strefie 100m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników w Granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu.
- Z tytułu przepisów drogowych obowiązuje zakaz zabudowy w stosunku do dróg w odległości określonej w przepisach odrębnych;
- Z uwagi na bezpieczeństwo pożarowe od terenów leśnych obowiązują odległości wynikające z przepisów odrębnych;
- Należy zachować ekosystem wodno-bagienny-łąkowy w obrębie Bagiennej Doliny Drwęcy przez nielokalizowanie zabudowy.
- Nie należy lokalizować zabudowy na terenach o płytkim poziomie występowania wód gruntowych.

d) Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2025 poz. 680)

- Lokalizacja takich obiektów na terenie gminy będzie realizowana wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
- Tereny pod takie inwestycje muszą być odpowiednio skomunikowane, posiadać dostęp do infrastruktury technicznej i znajdować się w obszarach, które nie będą kolidować z ładem przestrzennym ani z zabudową mieszkaniową.
- Należy je lokalizować w sposób strategiczny, aby nie prowadzić do degradacji lokalnych ośrodków handlu.
- Tereny przeznaczone pod zabudowę produkcyjno-usługową należy wyznaczać w sposób strategiczny, zachowując odpowiednie odległości od zabudowy oraz od obszarów wartościowych przyrodniczo.
- Rekomenduje się niewprowadzanie obiektów handlowych powyżej 2000m², rekomenduje się jedynie lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży do 2000 m².

e) Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- Inwestycje celu publicznego należy lokalizować w Gminie Brzozie na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planu ogólnego i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego.
- Należy dążyć do ograniczania i minimalizowania zagrożeń związanych z realizacją inwestycji celu publicznego.

f) Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:

W zakresie komunikacji:

- Należy prowadzić działania modernizacyjne oraz rozbudowywać sieć dróg publicznych w celu zwiększenia komfortu i bezpieczeństwa użytkowników, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb mieszkańców.
- Usprawniać układ komunikacji drogowej następujący poprzez:
 - ✓ przebudowę w miarę możliwości i potrzeb dróg i ulic dostosowując je do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanym poszczególnym klasom ulic oraz utwardzanie nawierzchni, w tym w szczególności budowę chodników, zatok postojowych, odwodnienia i oświetlenia;
 - ✓ sukcesywną realizację ścieżek rowerowych;
 - ✓ zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc postojowych;
 - ✓ podejmowanie działań skierowanych na rozwój komunikacji zbiorowej na terenie gminy poprzez rozszerzenie oferty na dotąd nieobsługiwane obszary gminy;
 - ✓ promowanie ruchu pieszego i rowerowego jako alternatywy dla ruchu samochodowego.

W zakresie infrastruktury technicznej:

- Rozbudowywać i modernizować sieci infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
- Prowadzić właściwą gospodarkę wodną i ściekową poprzez rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizację ujęć wody, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie.
- Przebudowę, w tym wymianę i odbudowę melioracji terenów objętych ewidencją oraz utrzymanie we właściwym stanie technicznym wszelkich otwartych rowów melioracyjnych, które w całym systemie melioracji odgrywają bardzo ważną rolę.

W zakresie infrastruktury społecznej:

- Podniesienie standardów i rozszerzenie usług opieki medycznej na poziomie lokalnym.
- Rozwój i modernizację infrastruktury opiekuńczej dla najmłodszych, w tym rozwój opieki żłobkowej oraz przedszkolnej.
- Termomodernizacja i dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami.
- Modernizacja oraz tworzenie nowych boisk, placów zabaw i stref aktywności rekreacyjno-sportowej.
- Rozwój oferty edukacyjnej i pozaszkolnej (pracownie tematyczne, zajęcia dodatkowe, biblioteki multimedialne), sprzyjającej podnoszeniu kompetencji cyfrowych i kreatywnych.

g) Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię:

- W strefie rolniczo-przyrodniczej nielocalizowanie nowych inwestycji z zakresu produkcji energii z odnawialnych źródeł energii takich jak elektrownie wiatrowe.
- Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
- Od linii elektroenergetycznych należy zachować strefy ograniczonego użytkowania wynikające z norm i przepisów – należy zachować także minimalne odległości zabudowy od skrajnego przewodu linii.
- Lokalizacja obiektów produkcji energii nie powinna kolidować z innymi funkcjami terenów, w tym szczególnie usytuowanie elektrowni wiatrowych nie może powodować uciążliwości dla zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi, obiektów wrażliwych na zakłócenia promieniowania elektromagnetycznego, a także obszarów o cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych
- Na terenie gminy dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii w zakresie wykorzystywania energii słonecznej, biomasy i biogazu. Inwestycje te powinny być lokalizowane w sposób minimalizujący uciążliwości dla mieszkańców i otoczenia, oraz zgodnie z wymaganiami wynikającymi z decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

h) Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- Na terenach rolnych chronionych należy zachować naturalny krajobraz, nie lokalizować inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska.
- Rekomenduje się nie lokalizować zabudowy mogącej negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.
- W zakresie kształtowania nowej zabudowy nie lokalizować przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w bezpośrednim sąsiedztwie parków i zespołów podworskich, jeżeli wymagają one obowiązkowego raportu oddziaływania na środowisko.
- Należy dążyć do ograniczania i minimalizowania zagrożeń związanych z realizacją inwestycji celu publicznego.
- Lokalizacja inwestycji mogących potencjalnie lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko powinna być uzasadniona ekonomicznie-społecznie-przyrodniczo, zwłaszcza w sąsiedztwie zwartej zabudowy mieszkaniowej oraz na terenach cennych przyrodniczo.

i) Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- Zachowywać tereny leśne prowadzić gospodarkę leśną zapewniającą wysokie walory krajobrazowe.
- Wspierać działania na rzecz zwiększania powierzchni terenów leśnych poprzez zalesianie terenów nieużytkowych lub o niskiej efektywności produkcji rolnej, wzmacniając rolę gminy jako ‘zielonych płuc Polski’.
- Nadzór nad gospodarką leśną i ochrona zasobów przyrody, w tym bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych.
- Utrzymanie funkcji rolniczej i rozwój produkcji rolnej, w tym wspieranie rolnictwa ekologicznego, rodzinnego oraz przetwórstwa rolno-spożywczego (produkty regionalne).

- Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w szczególności gruntów ornych wysokich klas bonitacyjnych.
- Dopuszczenie realizacji nowych siedlisk oraz zabudowy mieszkaniowej, letniskowej, usługowej, produkcyjnej i magazynowej – zlokalizowanej przy głównych ciągach komunikacyjnych, w sąsiedztwie istniejącej zabudowy i infrastruktury.
- Nie lokalizować inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska i negatywnie wpływać na jakość produkcji rolniczej.
- Dopuszczenie lokalizacji usług, działalności gospodarczej oraz inwestycji celu publicznego (komunikacja, infrastruktura techniczna, obiekty obronności i bezpieczeństwa państwa, wydobywanie kopalin).
- Dopuszczenie eksploatacji złóż kopalin, w tym działań związanych z ich poszukiwaniem i rozpoznawaniem.
- Możliwość zalesień na terenach rolniczych zgodnie z przepisami odrębnymi, z ograniczeniem w sąsiedztwie lokalizacji odnawialnych źródeł energii.
- Dopuszczenie prowadzenia działalności agroturystycznej.
- Dopuszczenie lokalizacji inwestycji w zakresie produkcji energii ze źródeł odnawialnych (biogazownie, elektrownie na biomasę, farmy fotowoltaiczne) w wyznaczonych strefach ochronnych.
- W przypadku strategicznych inwestycji dopuszczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.
- W lasach dopuszczenie wprowadzenia funkcji rekreacyjnych (ścieżki przyrodnicze, trasy rowerowe, urządzenia turystyczne, strzelnica itp.).

j) Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

- Rekultywacja rzeźby terenu zdegradowanej antropogenicznie głównie w kierunku rolnym lub leśnym z maksymalnym wprowadzeniem różnorodności zieleni.
- Dążenie do rekultywacji lub adaptacji wyrobisk i składowisk (przede wszystkim na cele leśne, wodne, turystyczne) z uwzględnieniem walorów krajobrazowych.
- Prowadzenie działań rewitalizacyjnych poprawiających stan zabudowy oraz przestrzeni publicznych w Brzoziu.
- Jako obszar wymagający rehabilitacji i rewitalizacji wskazuje się obszar położony w centrum wsi Brzozie, dla którego szczegółowe granice opracowania należy wyznaczyć na etapie opracowania planu miejscowego, a także zdegradowane tereny dawnych zabytkowych i historycznych siedlisk wiejskich oraz zespołów podworskich. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji na terenie gminy należy wyznaczać w zależności od potrzeb mieszkańców mając na uwadze zrównoważony rozwój gminy. Wyznaczenie obszarów należy wyznaczyć w takich granicach, aby obszary te były naturalnymi jednostkami do zbierania i przedstawiania wielu informacji, służących na rzecz licznych projektów oraz zadań, jakie zamierza w przyszłości przeprowadzić gmina.

k) Zasady kształtowania i zagospodarowania terenu wydobywania kopalin:

- Nie lokalizować zabudowy niezwiązanej z utrzymaniem i obsługą terenu.

- Dopuszcza się eksploatację złóż kopalin pospolitych - należy pamiętać o przestrzeganiu przepisów szczegółowych, w tym ustawy prawo geologiczne i górnicze. Uzyskanie koncesji na wydobywanie kopalin może wiązać się z koniecznością opracowania na dany teren miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

l) Zasady kształtowania i zagospodarowania terenów zieleni parkowej:

- Nie lokalizować zabudowy dla obiektów niezwiązanych z funkcjonowaniem parku.
- Ustalenie lub odtworzenie granic parku na podstawie odpowiednich badań.
- Zakaz zmniejszania powierzchni parków.
- Obowiązek rewaloryzacji zgodnie z wymogami ochrony wartości zabytkowych i kulturowych, w szczególności poprzez utrzymanie lub uczytelnienie kompozycji założeń, ochronę i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację cennych historycznie obiektów.
- Konieczność rozpoznania terenu pod kątem występowania gatunków chronionych i ich siedlisk przed realizacją działań rewaloryzacyjnych.
- Dopuszczenie modernizacji istniejących i realizacji nowych obiektów o charakterze architektury ogrodowej.
- Nie lokalizować przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (w rozumieniu przepisów odrębnych).

m) Kierunki i zasady kształtowania turystyki i rekreacji:

- Rozwój turystyki kwalifikowanej, poprzedzony analizą istniejącego zaplecza, zainteresowań turystów oraz dostosowaniem oferty turystycznej do potrzeb klientów,
- Modernizacja istniejących szlaków turystycznych oraz wyznaczanie nowych tras, w szczególności ścieżek rowerowych, konnych i szlaków kajakowych,
- Właściwe zagospodarowanie szlaków poprzez tworzenie miejsc odpoczynku i biwakowania, systemu oznakowania oraz infrastruktury towarzyszącej,
- Wspieranie rozwoju turystyki specjalistycznej opartej na unikatowych walorach środowiska, zwłaszcza w rejonach jezior: Bachotek, Sopiń, Forbin, Janówko (Janowskie), Sosno Małe, Trepki (Trepkowskie), Sugajno, Małe Leżno i Wielkie Leżno,
- Rozwój agroturystyki jako formy wspomagającej dochody mieszkańców, uzupełniającej działalność rolniczą.

12. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Analiza problemowa, zasobów, potencjałów rozwojowych gminy pozwala na określenie oraz przedstawienie celów strategicznych i operacyjnych, wyznaczających kierunki rozwoju lokalnego. Cele zawarte w niniejszej Strategii są spójne z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Spójny system rozwoju na wszystkich poziomach i odpowiedzialna współpraca, pozwolą osiągnąć efekt synergii podejmowanych działań, umożliwiając osiągnięcie wyznaczonych celów. Wszelkie działania zawarte w krajowych dokumentach strategicznych są spójne z prawem międzynarodowym.

Na poziomie krajowym podstawowym dokumentem przedstawiającym cele i kierunki rozwoju jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji polityki w perspektywie 2030.

W KSRR 2030 odzwierciedlenie znajdują postanowienia **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)**. Na poziomie regionalnym cele strategiczne i operacyjne Gminy Brzozie są spójne z zapisami **Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku- Strategia Przyspieszenia 2030+**, która w sposób zrównoważony i kompleksowy odnosi się do polityki regionalnej określonej na szczeblu krajowym, dostosowując ją do uwarunkowań i potrzeb regionu kujawsko-pomorskiego. Przyjęte cele w Strategii Gminy Brzozie na lata 2026-2036 są spójne również z dokumentem **Strategii terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy**.

Ponadto Strategia Rozwoju Gminy Brzozie uwzględnia zapisy dokumentów strategicznych dotyczących spraw społecznych i infrastrukturalnych t. j.: **Strategia terytorialna Partnerstwa „Wspieramy rozwój naszych małych ojczyzn”**, **Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030**, **Strategia Zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030**, **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030**, **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, **Polityka Ekologiczna Państwa 2030**. Ponadto uwzględnione zostały cele z obligatoryjnych dokumentów planistycznych: **Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP)** oraz **Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)**.

Poniższa Tabela 58. przedstawia powiązania i spójność celów strategicznych i operacyjnych zawartych w **Strategii Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026-2036** z wyżej wymienionymi dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Tabela 58. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Gminy Brzozie z dokumentami wyższego rzędu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym: 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo- wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów. Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych: 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym. 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach. Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie: 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem. 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym. 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych. 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)
Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym
Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną: • Rozwój innowacyjnych firm - oznacza zwiększanie stopnia zaawansowania technologicznego produktów, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych na bazie własnych zasobów przedsiębiorstw, oparcie przewag konkurencyjnych w handlu zagranicznym w większym stopniu na jakości i innowacyjności produktów, kształtowanie postaw proinnowacyjnych dzięki optymalnemu wykorzystaniu kapitału ludzkiego i wzmocnieniu kapitału społecznego. • Małe i średnie przedsiębiorstwa - rozwijanie potencjału polskich firm tak, by stawały się one coraz większe dzięki działaniom w zakresie otoczenia prawnego, tworzeniu i wdrażaniu innowacji, tworzeniu nowych miejsc pracy, udziału w łańcuchach kooperacji i ekspansji zagranicznej, ułatwieniom w dostępie do instrumentów finansowania rozwoju przedsiębiorstwa dostosowanych do jego wielkości. Interwencja państwa względem rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego będzie polegała na wsparciu przekształceń strukturalnych zapewniających wzrost konkurencyjności, jakości i bezpieczeństwa żywności oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju.

- **Kapitał dla rozwoju** - oznacza zmobilizowanie środków finansowych, w tym sektora prywatnego, w celu znacznego zwiększenia poziomu inwestycji w Polsce. Rozbudowa instrumentów finansowych oferowanych przez państwowe instytucje rozwoju jest niezbędna dla wzmocnienia działających w Polsce firm. Pożądane jest również zwiększenie efektywności wykorzystania środków publicznych, w szczególności funduszy europejskich, jak i kapitału polonijnego. Kapitał dla rozwoju oznacza także budowanie w Polsce kultury oszczędzania, ponieważ to właśnie poziom oszczędności krajowych stanowi w dużym stopniu o możliwościach inwestycyjnych gospodarki.

Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony:

- **Spójność społeczna** - utrzymujące się zróżnicowania społeczne mogą stać się barierą dla dynamicznego rozwoju gospodarki, dlatego rozwój winien sprzyjać włączeniu społecznemu, co oznacza gospodarkę o wysokim poziomie zatrudnienia dobrej jakości i przedsiębiorczości. Oznacza to z jednej strony konieczność adaptacji gospodarki do występujących trendów demograficznych, w szczególności poprzez zapewnienie dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na te wyzwania, a z drugiej wsparcie rozwoju i odpowiednie wykorzystanie potencjału poszczególnych grup społecznych na rynku pracy.
- **Rozwój zrównoważony terytorialnie** - rozwój wszystkich terytoriów przez wzmacnianie ich potencjałów endogenicznych i czynników rozwoju oraz likwidację barier i włączenie w procesy rozwojowe regionów zmagających się z trudnościami o charakterze restrukturyzacyjnym i adaptacyjnym (makroregion Polski Wschodniej, Śląsk), obszarów wiejskich wraz z ich lokalnymi ośrodkami miejskimi oraz średnich miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Oznacza to m.in. prowadzenie skutecznej polityki regionalnej dostosowanej do specyfiki danego terytorium i obejmującej działania służące aktywizacji gospodarczej, rozwojowi lokalnych rynków pracy i mobilizacji zawodowej mieszkańców, czy poprawie dostępu do usług publicznych z wykorzystaniem potencjałów lokalnych i subregionalnych gospodarek, jak również własnych zasobów. W wymiarze instytucjonalnym, istotne będzie dalsze wzmacnianie zdolności do planowania i prowadzenia działań rozwojowych, szczególnie na poziomie lokalnym. Przewidywane jest również podjęcie działań, których celem jest uwolnienie potencjału polskich aglomeracji. Rozwój taki oznacza, że korzyści z rozwoju gospodarczego kraju powinny być dostępne dla wszystkich obywateli, bez względu na miejsce zamieszkania.

Cel szczegółowy III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączaniu społecznemu i gospodarczemu:

- **Prawo w służbie obywatelom i gospodarce** - przede wszystkim poprawa jakości stanowionego prawa, w tym zmniejszenie obciążeń regulacyjnych w celu zapewnienia lepszych warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce i realizacji potrzeb poszczególnych grup obywateli. Istotą zmian w tym zakresie będzie: deregulacja, usprawnienie systemu prawnego, w tym stabilne i przewidywalne otoczenie prawne oraz racjonalizacja procesów legislacyjnych, w tym partnerstwo głównych podmiotów instytucjonalnych, korporacyjnych i społecznych.
- **Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem** - funkcjonowanie instytucji sprzyjających budowie przewag konkurencyjnych kraju i działających w nim podmiotów gospodarczych i społecznych. Ten obszar obejmuje kompleksowe działania na rzecz zwiększenia efektywności instytucji publicznych (konsolidacja, integracja działań), zmiany w strukturze i sposobie działania administracji (odbiurokratyzowanie), zwiększenie skuteczności sądownictwa i całego wymiaru sprawiedliwości, zmiany w zakresie zamówień publicznych, wzmocnienie roli dialogu społecznego

i obywatelskiego. Podstawą odpowiedzialnego rozwoju Polski i realizacji założonych celów jest sprawne i skuteczne państwo. Niezbędnym warunkiem do tego jest budowa takiego systemu zarządzania rozwojem, który pozwoli na sprawną koordynację najważniejszych procesów gospodarczych i społecznych, wzmocni rolę planowania przestrzennego w realizacji polityki rozwoju oraz zwiększy odporność i możliwość reagowania państwa na zagrożenia.

- **E-państwo** - wykorzystanie w skali gospodarki możliwości oferowanych przez dostępne technologie cyfrowe. Elektronizacja procesów obsługi obywateli i przedsiębiorców, jak również wewnątrz administracji może w dłuższej perspektywie przyczynić się do poprawy funkcjonowania administracji, obniżenia kosztów obsługi i poprawy efektywności funkcjonowania przedsiębiorstw.
- **Efektywność wykorzystania środków UE** - przeorientowanie sposobu wykorzystania środków europejskich pod względem zakresu, koordynacji i form wsparcia, w kierunku objęcia dofinansowaniem przedsięwzięć w obszarach interwencji kluczowych dla zdefiniowanych celów rozwojowych. Dotyczy to zwłaszcza przedsięwzięć cechujących się wysoką wartością dodaną i trwałością efektów (m.in. za sprawą szerokiego zastosowania wsparcia zwrotnego) oraz zapewnienia takiej koordynacji strumieni finansowania, która przełoży się na efekt synergiczny (m.in. zapobieganie jednoczesnemu występowaniu wysokiej efektywności interwencji w jednym obszarze i opóźnień lub niskiej jakości efektów w innych obszarach).

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku- Strategia Przyspieszenia 2030+

Cel nadrzędny: Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich.

Cel główny: 1. Skuteczna edukacja

Cele operacyjne:

- 1.1. Podniesienie jakości kształcenia i wychowania
- 1.2. Edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach
- 1.3. Kształtowanie środowiska edukacyjnego
- 1.4. Rozwój szkolnictwa wyższego

Cel główny: 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo

Cele operacyjne:

- 2.1. Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego
- 2.2. Rozwój wrażliwy społecznie
- 2.3. Zdrowie
- 2.4. Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe
- 2.5. Sport i aktywność fizyczna

Cel główny: 3. Konkurencyjna gospodarka

Cele operacyjne:

- 3.1. Odbudowa gospodarki po COVID-19
- 3.2. Innowacyjna gospodarka- nauka, badania i wdrożenia

- 3.3. Rozwój przedsiębiorczości
- 3.4. Rozwój sektora rolno-spożywczego
- 3.5. Rozwój turystyki
- 3.6. Internacjonalizacja gospodarki
- 3.7. Nowoczesny rynek pracy

Cel główny: 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko

Cele operacyjne:

- 4.1. Infrastruktura rozwoju społecznego
- 4.2. Środowisko przyrodnicze
- 4.3. Przestrzeń kulturowa
- 4.4. Przestrzeń dla gospodarki
- 4.5. Infrastruktura transportu
- 4.6. Infrastruktura techniczna
- 4.7. Czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne
- 4.8. Potencjały endogeniczne

Cel główny: 5. Spójne i bezpieczne województwo

Cele operacyjne:

- 5.1. Transport publiczny
- 5.2. Cyfryzacja
- 5.3. Bezpieczeństwo
- 5.4. Współpraca dla rozwoju regionu

PROJEKT

Strategia Terytorialna Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy

Cel główny: Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej.

- 1. Cel szczegółowy: Gospodarka i wykształcone kadry
- 2. Cel szczegółowy: Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna
- 3. Cel szczegółowy: Wysoka jakość życia społeczeństwa
- 4. Cel szczegółowy: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń
- 5. Cel szczegółowy: Wsparcie administracyjne

Strategia terytorialna Partnerstwa „Wspieramy rozwój naszych małych ojczyzn”

Cel główny: Partnerstwo oparte o wszechstronny i zrównoważony rozwój.

- 1. Cel szczegółowy gospodarczy: Rozwinięta infrastruktura i dobry klimat dla lokalnego biznesu
- 2. Cel szczegółowy społeczny: Społeczeństwo zintegrowane, wykształcone, świadome potencjału własnego regionu

3. Cel szczegółowy środowiskowo-przestrzenny: Inwestycje przyjazne środowisku
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030
Podniesienie jakości życia mieszkańców regionu w efekcie wzrostu ich aktywności, samodzielności i solidarności osiągnięte poprzez rozszerzanie wachlarza wsparcia.
Cel strategiczny 1. Rozwój usług społecznych. Cel strategiczny 2. Większa aktywność zawodowa, społeczna i obywatelska mieszkańców Cel strategiczny 3. Zwiększenie współpracy instytucji i podmiotów w obszarze włączenia społecznego
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030
Celem SZRWRiR 2030 jest wielofunkcyjny rozwój gospodarczy wsi zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe kraju i zwiększenie wartości dodanej z rolnictwa oraz trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.
Cel szczegółowy I. Wzmocnienie bezpieczeństwa żywnościowego i odporności na kryzysy. I.1. Zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, rybackiej i przetwórstwa rolno-spożywczego. I.2. Budowa odporności produkcji rolnej i rybackiej, w tym odporności na zmiany klimatu. I.3. Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju i jakości żywności. I.4. Transformacja energetyczna sektora rolno- spożywczego i rozwój biogospodarki. I.5. Przygotowanie polskiego sektora rolno-spożywczego do rozszerzenia UE i nowych uwarunkowań handlu zagranicznego. Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska. II.1. Rozwój infrastruktury liniowej. II.2. Dostępność wysokiej jakości usług publicznych. II.3. Zrównoważona rewitalizacja wsi i małych miast. II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska. II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom. Cel szczegółowy III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. III.1. Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa. III.2. Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy. III.3. Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi. III.4. Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym. III.5. Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030
Celem głównym jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce.

Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.

Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

Cel główny stanowi zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

Kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;

4.1 Transport lądowy jako element zintegrowanego systemu transportowego

4.1.2 Transport drogowy

Kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;

Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;

Kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;

Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;

Kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym

Nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:

1.1. Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi;

1.2. Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;

2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:

2.1. Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi;

2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;

2.3. Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP;

3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:

3.1. Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych;

3.2. Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych;

3.3. Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi;

3.4. Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności;

3.5. Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe;

3.6. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy

Celem PPSS jest zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wód, użytecznych dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej.

Cele szczegółowe:

- 1) Skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- 2) Zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- 3) Edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- 4) Formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

PROJEKT

13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Prawidłowa realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026–2036 podlega weryfikacji poprzez jej odpowiednie wdrażanie, a następnie systematyczny monitoring i ewaluację. Poprzez gromadzenie oraz analizę danych zostanie wypracowany system stałej kontroli i oceny efektów realizacji zapisów Strategii. Umożliwi to identyfikację ewentualnych nieprawidłowości, ich skuteczne rozwiązywanie oraz zapobieganie ich negatywnym konsekwencjom w przyszłości. Jednym z kluczowych elementów wdrażania Strategii jest zobowiązanie pracowników Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z treścią dokumentu i wyznaczenia obszarów, za które będą odpowiedzialne poszczególne jednostki, wydziały lub pracownicy. Rekomenduje się również przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów, które określą konkretne działania niezbędne do realizacji celów strategicznych.

W procesie wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Brzozie szczególny nacisk zostanie położony na współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, otoczeniem społeczno-gospodarczym, innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Gmina będzie również aktywnie uczestniczyć w konsultacjach strategii opracowywanych przez inne podmioty z jej otoczenia. System monitorowania stanowi narzędzie wspierające zarządzanie, podejmowanie decyzji strategicznych oraz przewidywanie potencjalnych zagrożeń. Postępy w realizacji Strategii będą dokumentowane i przedstawiane w corocznym raporcie o stanie Gminy Brzozie, sporządzanym zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym.

Zgodnie z ww. ustawą, Wójt Gminy Brzozie zobowiązany jest przedłożyć Radzie Gminy raport do dnia 31 maja każdego roku. Dokument ten zawiera podsumowanie działalności wójta za rok poprzedni, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji polityk, programów i strategii oraz uchwał Rady Gminy. Dodatkowym narzędziem wspierającym monitoring wdrażania Strategii jest tabela ewaluacyjna, stanowiąca Załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

14. RAMY FINANSOWANIA I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Przystępując do realizacji zadań określonych w Strategii należy na bieżąco monitorować możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania. W momencie ustalania projektu budżetu na dany rok, należy w odpowiedni sposób zabezpieczyć potrzebne środki, w tym na działania przewidziane w Strategii, stanowiące zarówno wydatki bieżące i majątkowe. Konkretnie kwoty na działania będzie można ustalić wraz z opracowywaniem projektu budżetu Gminy na dany rok, a następnie odpowiednio korygować do poziomu jego wykonania.

Podstawowymi źródłami finansowania zadań, których celem jest realizacja Strategii Rozwoju Gminy Brzozie powinny być:

- ⇒ Fundusze UE;
- ⇒ Krajowy Plan Odbudowy;
- ⇒ Fundusze krajowe (NFOŚiGW, programy rządowe);
- ⇒ Programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- ⇒ inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie i EOG na lata 2021-2028,
- ⇒ inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dysponowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Załącznik 1. Tabela ewaluacyjna do Strategii Rozwoju Gminy Brzozie na lata 2026-2036.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
C1.1. Dopasowana, nowoczesna i dostępna oferta opiekuńczo-educacyjna, zapewniająca wysoki komfort, bezpieczeństwo oraz wszechstronny rozwój dzieci.	Modernizacja i rozbudowa obiektów opiekuńczo-educacyjnych oraz przystosowanie ich do osób z ograniczoną zdolnością ruchową.	Liczba zmodernizowanych obiektów opiekuńczo-educacyjnych – szt.				
		Liczba rozbudowanych placówek (nowe pomieszczenia, piętra, obiekty sportowe) – szt.				
		Powierzchnia użytkowa placówek po modernizacji – m ²				
		Liczba placówek opiekuńczo-educacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z ograniczoną zdolnością ruchową – szt.				
	Rozwijanie elastycznych form edukacji, w tym wydłużanie godzin opieki, oraz tworzenie klas integracyjnych.	Liczba dzieci objętych wydłużonymi godzinami opieki – osoby				
		Odsetek dzieci objętych elastycznymi formami edukacji – %				
	Organizacja szkoleń dla kadry pedagogicznej oraz prowadzenie systematycznych badań potrzeb edukacyjnych.	Liczba zorganizowanych szkoleń dla kadry pedagogicznej – szt.				
		Liczba uczestników szkoleń – osoby				
		Liczba przeprowadzonych badań potrzeb edukacyjnych – szt.				
	Tworzenie nowoczesnych przestrzeni edukacyjnych- sal tematycznych, sportowych oraz sensorycznych wspierających wszechstronny rozwój dzieci.	Liczba wyremontowanych sal tematycznych – szt.				
		Liczba sal sportowych i sensorycznych – szt.				
		Liczba dzieci korzystających z nowoczesnych przestrzeni – osoby				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	Wdrażanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo oraz komfort w placówkach edukacyjnych.	Liczba wdrożonych rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo (monitoring, systemy alarmowe, zabezpieczenia) – szt.				
C1.2. Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i edukacyjnej w celu aktywizacji czasu wolnego mieszkańców oraz poszerzania ich wiedzy, kompetencji i zainteresowań.	Optymalizacja i wspieranie programów edukacyjnych i kulturalnych poprzez dostępne zasoby i infrastrukturę	Liczba programów edukacyjnych i kulturalnych zrealizowanych z wykorzystaniem lokalnych zasobów – szt.				
		Liczba obiektów wykorzystanych do organizacji wydarzeń – szt.				
		Liczba uczestników programów i zajęć – osoby				
	Krzewienie kultury sportu poprzez propagowanie zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych i rekreacyjnych -szt				
	Uwzględnianie potrzeb dzieci i młodzieży w planowaniu aktywności pozaszkolnych	Liczba zorganizowanych zajęć i warsztatów dla dzieci i młodzieży – szt.				
		Liczba uczestników zajęć – osoby				
		Przeprowadzenie badań preferencji wśród młodzieży i dzieci w placówkach edukacyjnych- TAK/NIE				
	Rozwijanie ofert aktywizujących mieszkańców w zakresie nauki, kultury, sportu i hobby	Liczba ofert (kursów, zajęć, warsztatów) skierowanych do mieszkańców – szt.				
		Liczba grup tematycznych/hobbystycznych funkcjonujących w gminie – szt.				
	Promocja aktywnego uczestnictwa mieszkańców w inicjatywach lokalnych	Liczba zorganizowanych inicjatyw lokalnych – szt.				
		Liczba stoisk podczas wydarzeń na terenie gminy– szt.				
	Dostosowanie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych dla całych rodzin	Liczba zmodernizowanych/ przystosowanych przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych – szt.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	Wzmacnianie zaangażowania mieszkańców poprzez organizację zawodów, konkursów i eventów pobudzających współzawodnictwo i integrujących społeczność	Powierzchnia dostępnych przestrzeni rekreacyjnych – m ²				
		Liczba zawodów, konkursów i eventów zorganizowanych na terenie gminy – szt.				
		Liczba uczestników wydarzeń – osoby				
		Liczba grup wiekowych reprezentowanych w wydarzeniach – szt.				
	Wsparcie placówki bibliotecznej w udoskonalaniu przestrzeni jako otwartej, łączącej książki, multimedia i infrastrukturę do wspólnej zabawy oraz nauki, odpowiadającymi potrzebom wszystkich mieszkańców.	Placówka korzysta z nowych metod zarządzania i technologii-TAK/NIE.				
		Liczba stanowisk komputerowych i multimedialnych w bibliotekach -szt.				
		Wskaźnik satysfakcji użytkowników bibliotek -% respondentów pozytywnie oceniających ofertę, na podstawie badań ankietowych.				
C1.3 Zapewnienie kompleksowej opieki zdrowotnej oraz wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami.	Rozwój wolontariatu lokalnego jako formy wsparcia osób potrzebujących.	Liczba osób objętych wsparciem wolontariatu – osoby				
		Liczba zrealizowanych inicjatyw wolontariackich – szt.				
	Wzmacnianie roli lokalnych liderów w utrzymywaniu kontaktu i przekazywaniu informacji osobom wymagającym wsparcia, aby nie czuły się wykluczone ze społeczności.	Liczba liderów lokalnych objętych wsparciem i szkoleniami – osoby				
		Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych skierowanych do osób wymagających wsparcia – szt.				
	Wprowadzanie nowoczesnych formy opieki zdrowotnej i społecznej, w tym telemedycyny i opieki zdalnej.	Liczba liderów lokalnych objętych wsparciem i szkoleniami – osoby				
		Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych skierowanych do osób wymagających wsparcia – szt.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	Wprowadzanie nowoczesnych formy opieki zdrowotnej i społecznej, w tym telemedycyny i opieki zdalnej.	Liczba mieszkańców objętych usługami telemedycyny – osoby				
		Liczba przeprowadzonych konsultacji zdalnych – szt.				
	Wspieranie systemu opieki oraz organizacji i fundacji ukierunkowanych na opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami, przewlekle chorymi i niesamodzielnymi.	Liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem – szt.				
		Liczba osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych objętych wsparciem – osoby				
		Wartość środków przeznaczonych na wspieranie organizacji działających w obszarze opieki – zł/rok				
	Utrzymanie i rozwijanie usług transportowych i mobilnych form opieki typu „door-to-door” obejmujących nie tylko osoby starsze, lecz także osoby czasowo niesamodzielne.	Liczba osób czasowo niesamodzielnych objętych usługą – osoby/rok				
C1.4. Tworzenie warunków dla aktywnego, bezpiecznego i satysfakcjonującego życia seniorów poprzez opiekę, edukację, aktywność fizyczną i społeczną integrację	Kontynuacja i rozwój działalności Klubu Senior+ jako przestrzeni wspierającej integrację społeczną, edukację i aktywność fizyczną osób starszych.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach klubu – osoby				
		Liczba zorganizowanych wydarzeń i zajęć edukacyjno-rekreacyjnych – szt.				
	Zmniejszanie wykluczenia społecznego seniorów poprzez działania informacyjne, edukacyjne.	Liczba seniorów objętych działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi – osoby				
	Wspieranie mieszkańców w dostępie do usług publicznych i cyfrowych oraz rozwijanie działań edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania dezinformacji i wykluczeniu cyfrowemu.	Liczba zorganizowanych szkoleń lub warsztatów z zakresu kompetencji cyfrowych – szt.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	Wykorzystywanie obiektów gminnych do prowadzenia działań na rzecz seniorów, takich jak zajęcia edukacyjne, kulturalne i rehabilitacyjne.	Liczba zajęć lub wydarzeń zrealizowanych w obiektach gminnych – szt.				
	Tworzenie lokalnych sieci wsparcia dla seniorów, w tym wolontariatu, opieki sąsiedzkiej i grup samopomocowych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa i codziennego wsparcia.	Liczba seniorów objętych wsparciem sieci lokalnej – osoby				
		Liczba wolontariuszy lub grup samopomocowych zaangażowanych w działania – osoby/grupy				
	Promowanie udziału seniorów w inicjatywach kulturalnych i społecznych w gminie, aby wzmacniać poczucie przynależności i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.	Liczba wydarzeń w których były zaangażowane grupy seniorskie– szt. Liczba wyjazdów na spotkania/eventy o randze regionalnej- szt.				
C1.5. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do aktualnych i dostępnych informacji o działalności gminy poprzez rozwój różnorodnych kanałów informacyjnych.	Systematyczna aktualizacja i rozwój zakładek informacyjnych na stronie gminy zapewniającym mieszkańcom aktualne i łatwo dostępne informacje	W pełni funkcjonująca strona internetowa gminy- TAK/NIE				
		Liczba odsłon strony internetowej w sekcji informacyjnej – wyświetlenia				
	Opracowanie i dystrybucja analogowych materiałów informacyjnych dla mieszkańców wykluczonych cyfrowo, zapewniających równy dostęp do kluczowych komunikatów.	Stworzenie materiałów analogowych – TAK/NIE				
		Liczba sołtysów zaangażowanych w dystrybucję- szt.				
		Liczba mieszkańców wykluczonych cyfrowo objętych dystrybucją materiałów – osoby				
	Działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa i obronności gminy, w tym	Liczba przeprowadzonych kontroli i audytów bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej – szt.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	zabezpieczenie infrastruktury krytycznej, ujęć wody oraz innych strategicznych obiektów.	Liczba zrealizowanych działań zabezpieczających obiekty strategiczne – szt.				
	Doszkalanie i wspieranie lokalnych grup zajmujących się bezpieczeństwem, w tym OSP i innych jednostek ochotniczych, w zakresie działań ratowniczych i prewencji zagrożeń.	Liczba przeprowadzonych szkoleń i ćwiczeń dla grup lokalnych – szt.				
		Liczba osób przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i ratownictwa – osoby				
		Kwota wydana na wyposażenie jednostek OSP -zł/rok				
	Budowanie systemu współpracy i koordynacji między służbami, jednostkami samorządowymi i społecznością lokalną w celu zwiększenia efektywności działań prewencyjnych i reagowania w sytuacjach kryzysowych.	Liczba spotkań koordynacyjnych i ćwiczeń międzyinstytucjonalnych – szt.				
		Liczba opracowanych i wdrożonych procedur współpracy i reagowania kryzysowego – szt.				
C1.6. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców.	Wspieranie wszystkich grup mieszkańców, zarówno formalnych jak i nieformalnych , poprzez doradztwo, szkolenia i udostępnianie informacji o możliwościach finansowania i organizacji działań.	Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów lub spotkań doradczych – szt.				
	Ułatwianie dostępu do przestrzeni publicznych i gminnych, w tym sal, świetlic, terenów rekreacyjnych oraz otwartych przestrzeni, w celu prowadzenia działań społecznych, edukacyjnych i kulturalnych.	Liczba udostępnionych przestrzeni publicznych dla działań mieszkańców – szt.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	Wspieranie współpracy między grupami mieszkańców, jednostkami samorządowymi i organizatorami wydarzeń lokalnych w celu organizacji inicjatyw integrujących społeczność, zarówno w gminie, jak i w jej otoczeniu.	Liczba zorganizowanych wspólnych inicjatyw lub wydarzeń integrujących mieszkańców – szt.				
	Finansowe i organizacyjne wspieranie działań społecznych, kulturalnych i edukacyjnych inicjowanych przez mieszkańców, w tym dotacje i pośrednictwo w pozyskiwaniu zasobów niezbędnych do realizacji projektów.	Liczba przyznanych dotacji lub wsparcia organizacyjnego – szt.				
	Promowanie i koordynowanie inicjatyw wzmacniających więzi międzypokoleniowe oraz integrację osób wykluczonych społecznie, w tym organizacja wydarzeń łączących różne grupy mieszkańców oraz wspólnych przedsięwzięć lokalnych.	Liczba wydarzeń i projektów obejmujących różne grupy wiekowe lub osoby wykluczone społecznie – szt.				
C1.7. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez działania prewencyjne, edukację w zakresie zapobiegania problemom	Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji	Uchwalenie przez Radę Gminy uchwały przyjęcia dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji- TAK/NIE				
		Liczba działań przewidzianych w programie zrealizowanych w ciągu roku – szt.				
	Podjęcie działań i przeciwdziałanie kluczowym	Liczba osób objętych wsparciem GOPS w ramach działań prewencyjnych – osoby				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
społecznym w miejscowościach o podwyższonym ryzyku.	problemom społecznym występującym na terenie gminy (ubóstwo, bezrobocie i alkoholizm), z jednoczesnym wspieraniem rozwoju Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w celu efektywnego wsparcia mieszkańców.	Liczba zrealizowanych programów wsparcia społecznego – szt.				
	Organizacja akcji profilaktycznych, spotkań edukacyjnych oraz programów rozwijających aktywność społeczną mieszkańców w ramach działań zapobiegających zagrożeniom społecznym i wzmacniających lokalną społeczność.	Liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych i edukacyjnych – szt.				
		Liczba uczestników w programach rozwijających aktywność społeczną – osoby				
	Podejmowanie działań prewencyjnych na terenie gminy, w tym współpraca z dzielnicowymi w celu poprawy bezpieczeństwa, estetyki i przeciwdziałania picia alkoholu w miejscach publicznych .	Liczba działań wspierających współpracę z dzielnicowymi – szt.				
	Wdrażanie nowoczesnych i kreatywnych kampanii edukacyjnych oraz działań informacyjnych, w tym spotkań i wydarzeń rodzinnych wolnych od alkoholu, mających na celu przeciwdziałanie tendencjom do spożycia alkoholu oraz promowanie zdrowych wzorców społecznych.	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych i informacyjnych – szt.				
		Liczba wydarzeń rodzinnych i spotkań promujących zdrowy styl życia bez sprzedaży alkoholu– szt./rok				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
C1.8. Poprawa dostępności transportowej i infrastruktury komunikacyjnej w celu zwiększenia mobilności mieszkańców.	Systematyczne informowanie mieszkańców o dostępnych kursach i połączeniach transportowych, w tym poprzez stronę gminy, lokalne biuletyny oraz analogowe materiały informacyjne dla osób wykluczonych cyfrowo.	Liczba zaktualizowanych materiałów informacyjnych (online i analogowych) – szt.				
	Nawiązywanie współpracy z operatorami transportu publicznego i prywatnego w celu promowania kursów i usprawnienia dostępności połączeń dla mieszkańców.	Liczba podpisanych porozumień lub umów o współpracy z przewoźnikami – szt.				
	Wsparcie i promocja dostępnych form transportu przez gminę, w tym tworzenie przewodników, map komunikacyjnych i kampanii zachęcających do korzystania z transportu lokalnego.	Liczba działań promocyjnych wspierających lokalny transport – szt.				
	Monitorowanie funkcjonowania dostępnych połączeń komunikacyjnych, w tym zbieranie informacji zwrotnej od mieszkańców oraz współpraca z przewoźnikami w celu reagowania na problemy w kursowaniu.	Liczba interwencji podjętych w wyniku zgłoszeń mieszkańców lub obserwacji problemów – szt.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	Identyfikacja miejsc o największym ryzyku wykluczenia transportowego i podejmowanie działań prewencyjnych, takich jak dostosowanie przystanków, poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów oraz wsparcie inicjatyw lokalnych ułatwiających mobilność mieszkańców.	Liczba działań prewencyjnych lub infrastrukturalnych zrealizowanych w tych miejscach – szt.				
C2.1 Rozwój turystyki wypoczynkowo-rekreacyjnej jako czynnika wzrostu gospodarczego gminy.	Wytyczanie i zagospodarowywanie tras rekreacyjno-rowerowych oraz punktów widokowych w sposób minimalizujący presję na obszary cenne przyrodniczo.	Długość nowo wytyczonych tras pieszo-rowerowych- km				
		Liczba utworzonych punktów widokowych- szt.				
	Instalacja wiat, miejsc wypoczynku, ścieżek edukacyjnych i innych elementów infrastruktury sprzyjającej aktywnemu wypoczynkowi oraz zachęcanie do tworzenia punktów gastronomicznych.	Liczba wybudowanych/wyposażonych elementów infrastruktury turystycznej- szt.				
	Wspieranie osób prowadzących działalność turystyczną i agroturystyczną poprzez doradztwo w zakresie lokalizacji, marketingu i promocji oferty.	Liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów- szt.				
		Aktualna zakładka z ofertą noclegową na terenie gminy- TAK/NIE				
	Bieżąca aktualizacja strony gminy i materiałów informacyjnych w celu promocji oferty noclegowej i turystycznej.	Liczba opublikowanych ofert turystycznych i noclegowych- szt./rok				
		Liczba odsłon podstrony turystycznej gminy- odsłony/rok				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	Nawiązywanie współpracy i koordynowanie działań z partnerami lokalnymi i instytucjonalnymi	Liczba podpisanych porozumień/wspólnych inicjatyw- szt./rok				
		Liczba partnerów instytucjonalnych zaangażowanych we współpracę- szt.				
	Organizacja usług i wydarzeń dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych, w tym rodzin z dziećmi i osób starszych, zwiększając dostępność i atrakcyjność oferty turystycznej.	Liczba wydarzeń turystycznych i kulturalnych zorganizowanych w gminie- szt./rok				
	Projektowanie atrakcyjnych punktów rekreacyjnych i edukacyjnych, które integrują turystykę z ochroną środowiska i zachowaniem charakteru krajobrazu.	Liczba nowych punktów rekreacyjnych i edukacyjnych -szt.				
		Powierzchnia terenów zieleni urządzonej- ha				
C2.2. Promocja gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, turystom i przedsiębiorcom.	Organizacja kampanii informacyjnych i promocyjnych ukazujących gminę jako przestrzeń przyjazną różnym grupom społecznym oraz wspierającą aktywne i bezpieczne życie lokalnej społeczności.	Liczba kampanii promocyjnych i edukacyjnych zrealizowanych w gminie- szt./rok				
		Kwota przeznaczana na działania promocyjne gminy- zł/rok				
	Wspieranie lokalnych rolników i przedsiębiorców poprzez promocję ich oferty i ukazywanie produktów lokalnych i usług agroturystycznych w działaniach promocyjnych gminy oraz podczas wydarzeń regionalnych i krajowych.	Liczba lokalnych producentów/rolników objętych promocją- os./rok				
		Liczba wydarzeń regionalnych i krajowych, w których prezentowana jest oferta lokalna- szt./rok.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	Promowanie istniejącej infrastruktury i walorów krajobrazowych poprzez informowanie mieszkańców i turystów o istniejących szlakach, punktach widokowych, miejscach wypoczynku oraz atrakcjach przyrodniczych gminy za pomocą strony internetowej, materiałów promocyjnych i wydarzeń edukacyjnych.	Liczba kampanii informacyjno-edukacyjnych promujących szlaki i atrakcje przyrodnicze- szt./rok				
	Planowanie i realizacja imprez kulturalnych, sportowych i turystycznych o randze regionalnej i krajowej, które zwiększają rozpoznawalność gminy i przyciągają turystów, jednocześnie wspierając lokalną gospodarkę i integrację społeczności.	Liczba wydarzeń regionalnych i krajowych zorganizowanych w gminie- szt./rok				
	Bieżąca aktualizacja strony gminy, mediów społecznościowych i materiałów promocyjnych w celu informowania mieszkańców i turystów o wydarzeniach, ofertach lokalnych przedsiębiorców i atrakcjach gminy.	Liczba umieszczanych postów na gminnych social media- szt./miesiąc				
		Liczba wyświetleń podstron turystyczno-promocyjnych oraz interakcji w mediach społecznościowych- wyświetlenia/rok				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
C2.3. Wspieranie rozwoju rolnictwa tradycyjnego prowadzonego w sposób zrównoważony, zapewniającego zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy oraz możliwość prowadzenia działalności agroturystycznej.	Wspieranie krótkich łańcuchów dostaw i lokalnej sprzedaży produktów rolnych poprzez promowanie sprzedaży bezpośredniej, lokalnych targów i punktów dystrybucji, które umożliwiają rolnikom szybki efektywny dostęp do rynku.	Liczba punktów sprzedaży lokalnej- szt.				
	Rozszerzenie działalności targu lokalnego o sprzedaż produktów lokalnej manufaktury, rękodzieła i usług.	Liczba wydarzeń targowych w roku- szt.				
	Działania mające na celu zwiększenie wykorzystania targowiska „Mój Rynek” w Brzoziu na potrzeby lokalnej społeczności i lokalnych wytwórców.	Liczba dni targowych- szt.				
	Tworzenie i wspieranie grup producenckich, spółdzielni i inicjatyw lokalnych umożliwiających wspólną sprzedaż produktów, przetworów i usług agroturystycznych.	Liczba zarejestrowanych grup producenckich i spółdzielni- szt.				
		Liczba członków aktywnie uczestniczących w grupach- os.				
	Doradztwo i wsparcie w tworzeniu ofert turystycznych związanych z rolnictwem, takich jak gospodarstwa edukacyjne, warsztaty tradycyjnych rzemiosł, noclegi i atrakcje tematyczne dla turystów.	Liczba gospodarstw/agroturystyki objętych wsparciem- szt.				
		Liczba zorganizowanych warsztatów i atrakcji turystycznych- szt.				
	Promowanie rolnictwa zrównoważonego i tradycyjnego	Liczba kampanii edukacyjnych i spotkań z rolnikami- szt.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	w kontekście ochrony krajobrazu i przyrody poprzez prowadzenie kampanii edukacyjnych i spotkań dyskusyjnych w zakresie metod gospodarowania minimalizujących negatywny wpływ na środowisko i utrzymujących walory przyrodnicze gminy.	Liczba uczestników działań edukacyjnych- os.				
	Nawiązanie współpracy z Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW) w celu uruchomienia stacji meteorologicznej na terenie gminy.	Utworzenie stacji meteorologicznej na terenie gminy- TAK/NIE				
C2.4. Współpraca z przedsiębiorcami i partnerami instytucjonalnymi.	Promowanie lokalnych przedsiębiorców i ich oferty poprzez systematyczne prezentowanie firm i inicjatyw gospodarczych podczas wydarzeń gminnych i regionalnych, na stronie internetowej gminy i w materiałach promocyjnych oraz zachęcanie przedsiębiorców do aktywnego włączania się w organizację imprez i projektów społeczno-gospodarczych.	Liczba przedsiębiorców prezentowanych w materiałach promocyjnych i podczas wydarzeń – szt.				
		Liczba wydarzeń z udziałem lokalnych przedsiębiorców – szt.				
	Rozwijanie współpracy z instytucjami publicznymi i	Liczba nawiązanych formalnych partnerstw i umów współpracy – szt.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	branżowymi: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR), Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, Nadleśnictwo, PKP oraz uczelnie wyższe.	Liczba wspólnych inicjatyw i projektów z instytucjami – szt.				
	Inicjowanie nawiązywania współprac przedsiębiorców, rolników, instytucji kultury i organizacji społecznych w celu wspólnej organizacji wydarzeń, rozwijania turystyki oraz promocji lokalnych produktów.	Liczba wspólnych przedsięwzięć z udziałem różnych podmiotów – szt.				
		Liczba uczestników tych inicjatyw – os.				
	Wsparcie dla przedsiębiorców w zakresie promocji i rozwoju działalności.	Liczba przedsiębiorców objętych doradztwem i wsparciem – szt.				
	Kreowanie wizerunku gminy jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów i przyjaznego dla lokalnych przedsiębiorców.	Liczba szkoleń i warsztatów dla przedsiębiorców – szt.				
C3.1 Racjonalne prowadzenie polityki przestrzennej i dbałość o środowisko zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwój.	Zwiększanie pokrycia gminy zaktualizowanymi Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP).	Powierzchnia gminy objęta zaktualizowanymi MPZP -%.				
	Dostosowanie aktów planowania przestrzennego do najnowszych regulacji prawnych.	Opracowanie planu ogólnego Gminy Brzozie -TAK/NIE.				
		Udział terenów pod zabudowę mieszkaniową -%.				
		Udział terenów przeznaczonych pod zabudowę przemysłową- %.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
		Udział terenów przeznaczonych pod zabudowę rekreacyjno-wypoczynkową - %.				
	Konsultacje społeczne związane z opracowywaniem dokumentacji strategicznej i planistycznej gminy.	Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych -szt./rok.				
		Liczba uczestników konsultacji -os./rok.				
	Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji.	Opracowany i uchwalony Gminny Program Rewitalizacji -TAK/NIE.				
		Liczba projektów rewitalizacyjnych uruchomionych w ramach programu -szt.				
C3.2 Organizacja przestrzeni przyjaznej mieszkańcom.	Podejmowanie działań wzmacniających współpracę gminy z powiatem w zakresie inwestycji drogowych, edukacyjnych i społecznych.	Kwota przekazanych środków przekazanych na inwestycje realizowane we współpracy ze starostwem powiatowym- zł/rok				
	Modernizacja budynku urzędu	Modernizacja budynku urzędu- TAK/NIE				
		Przystosowanie budnku urzędu do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością- TAK/NIE				
	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej.	Liczba awarii sieci -szt./rok.				
	Polepszanie standardu infrastruktury telekomunikacyjnej	Liczba nowych stacji BTS- szt.				
	Stworzenie gminnego programu wsparcia w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach w których nie będzie się rozwijać sieć kanalizacyjna.	Liczba przydomowych oczyszczalni wybudowanych w ramach programu - szt./rok.				
		Liczba gospodarstw objętych wsparciem finansowym lub doradczym -szt./rok.				
		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych (niezagrożona) - TAK/NIE.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
	Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków oraz dostosowywanie jej do zwiększonej potrzeby odbioru ścieków.	Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków -TAK/NIE.				
		Kwota przeznaczona na modernizacji obiektu- zł				
	Usamodzielnienie gminy w zakresie prac porządkowych i bieżących.	Rozwijanie działu zajmującego się pracami porządkowymi na terenie gminy - kwota zł przeznaczana na prace komórki/rok.				
		Liczba zakupionych urządzeń/sprzętu dla komórki -szt.				
	Rozwój i modernizacja małych, lokalnych przestrzeni integracyjnych w sołectwach.	Liczba nowych/zmodernizowanych przestrzeni integracyjnych w sołectwach - szt.				
	Poprawa stanu dróg gminnych i powiatowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	Długość wyremontowanych/wybudowanych dróg gminnych i powiatowych - km/rok.				
		Liczba nowych przejść dla pieszych/elementów infrastruktury towarzyszącej -szt./rok.				
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświetleniowej.	Liczba nowych/modernizowanych punktów oświetleniowych -szt./rok.				
		Udział energooszczędnych źródeł światła w infrastrukturze oświetleniowej -%.				
	Budowa szlaków rowerowych i tras pieszo-rowerowych we współpracy z zarządcami terenów leśnych i rekreacyjnych.	Długość wybudowanych szlaków rowerowych i pieszo-rowerowych -km.				
		Liczba powstałych obiektów małej architektury szt.				
C3.3 Ochrona środowiska naturalnego i	Tworzenie nowych nasadzeń na terenie gminy	Liczba nowych nasadzeń drzew/krzewów -szt.				
		Powierzchnia terenów objętych nowymi nasadzeniami-ha.				

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Jednostka	Planowany termin	Faktyczny termin	Realizacja (TAK/NIE)
bioróżnorodności przy jednoczesnym rozwijaniu funkcji turystyki wypoczynkowej.	Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia retencji wodnej.	Liczba zrealizowanych inwestycji retencyjnych -szt.				
		Utrzymanie programu „Gmina Brzozie Łapie deszcz”- TAK/NIE				
	Wsparcie dla ekologicznych form ogrzewania.	Spadający udział instalacji grzewczych niespełniających norm -%.				
		Rosnący udział zainstalowanych ekologicznych źródeł ciepła -%.				
		Liczba dni w których pomiary jakości powietrza z czujników, wykazały ilości niebezpiecznych substancji powyżej dopuszczalnych wielkości -dni/rok.				
		Liczba kampanii edukacyjnych z zakresu kształtowania postaw proekologicznych - szt.				
	Zrównoważone zarządzanie terenami rekreacyjnymi, tworzenie zielonej infrastruktury oraz promowanie postaw proekologicznych.	Powierzchnia terenów rekreacyjnych utrzymanych lub utworzonych w zgodzie z naturą – ha.				
	Wdrażanie ekstensywnych form turystyki	Liczba obiektów agroturystycznych promujących ekologiczne postawy oraz prowadzonych w myśl szerzenia zasad zrównoważonego rozwoju -szt.				